

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

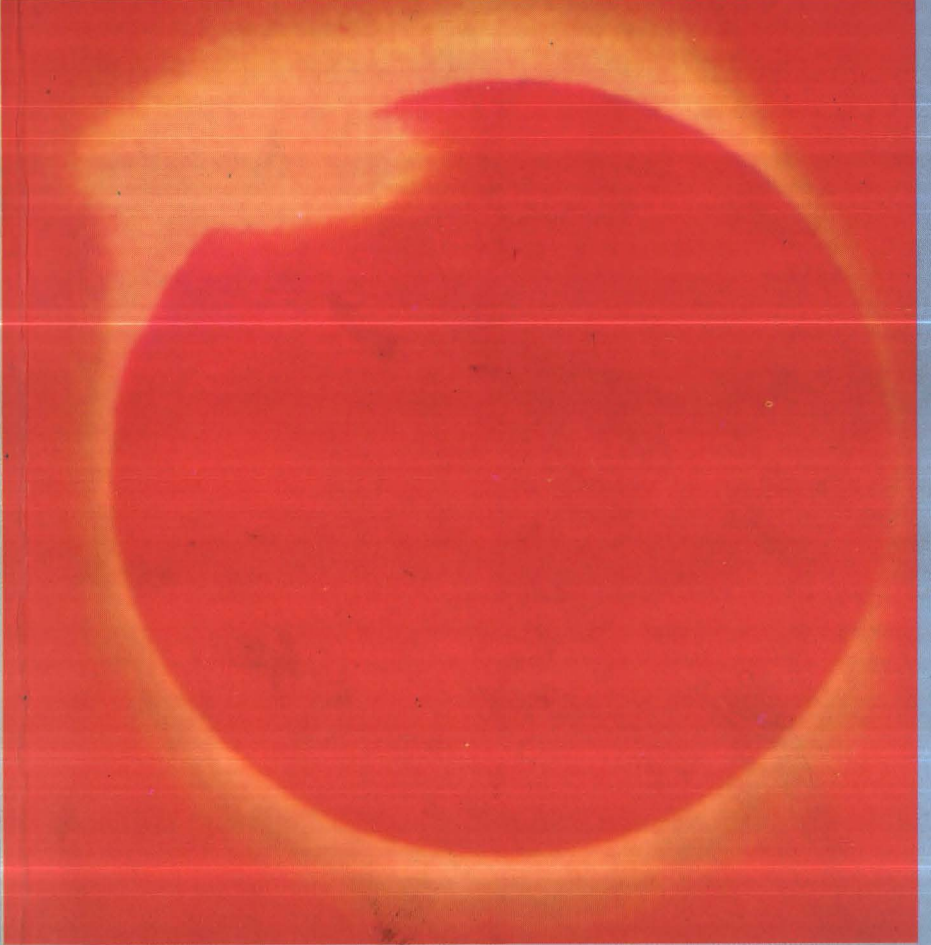
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Y. Özgür

Geleceğin Dinamosu Parti

Y. Özgür

Geleceğin Dinamosu Parti

m Devrimci Proletarya Yayınları

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Geleceğin Dinamosu Parti

Y. Özgür *

m Devrimci Proletarya Yayınları
Birinci Baskı: Ocak '99

•

Şubat Basım Yayım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Halaskargazi Cad. Saksı Sok. Saksı Apt.
No: 19/5 Pangaltı/İstanbul
Tel: (0 212) 232 29 81

•

Baskı: Sezal Ekinci Matbaası

İÇİNDEKİLER

Önsöz	7
PARTİ*	19
Komünist Partiler, Tarihsel Deneyimler	20
Parti Teorisinin, Partinin Önder ve Yönetici Rolünün Geliştirilmesi İhtiyacı Nereden Doğuyor?	28
a) Komünist Partinin Daha İleri Düzeyden Örgütlenmesi ve Öznel Etmenin Dinamik Rolü	32
b) Kendiliğindenciliğin Teorik Dayanakları	35
Kendiliğindenlik-Siyasal Bilinç; Partinin Rolü	50
Ne Yapmalı? Kendiliğindenlik-Bilinç İlişkisi ve Profesyonel Devrimciler Örgütü Üzerine Spekülasyonlar	56
Önder ve Yönetici Parti mi, Rolü Kitlelere Yardım ve Genel Bir Yönlendirme Olan Bir Parti mi?	60
Burjuvazinin Sınıf Egemenliğini Yıkma; Burjuvazinin Sınıfsal Egemenliğinin Tüm Biçimlerine Karşı Stratejik Bir Savaşım Yürütecek Bir Parti; Parti ve Devrim Arasındaki Stratejik Bağın Kurulması	73
Burjuvazinin Sınıf Egemenliğinin Tüm Biçimlerine Karşı Etkili Bir Savaşım	78
Toplumsal Örgünlük Alanında Genişleyen Hakimiyet ve "Sivil Toplumculuk"	80
Egemen İdeoloji ve Bilincin Yaygın ve Yoğun Etkisi- "Kitle Kültürü"	83
Propaganda ve Ajitasyonun Temellerinin, Kapsam ve İçeriğinin Güçlendirilmesi	89
Emperyalizm ve Proletarya Devrimleri Çağı-Taktiğin Büyüyen Önemi	97
Komünist Partisi Proletaryanın Devrimci Partisidir	100
ML Teorinin Geliştirilmesi, Teorik-Programatik İnşa	105
PARTİNİN ORGANİK YAPISI	110
Komünist Partinin Yapısal Bileşimi ve Bütünlüğü	110
Parti ve Örgütü Çevreleyen Örgütler	116
Örgütsel Yetkinleşmenin Düzeyi-İşbölümü ve Uzmanlaşma	126
Her Koşul Altında Mücadele-Örgütün ve Örgütsel Çalışmanın Sürekli Legal ve İlegal Çalışma	134

Faşist Teröre Karşı Devrimci Zor; Askeri Örgütünü Yaratamamış	
Bir Sınıf ve Partinin Devrim Yapma Gücü Olamaz	149
Yayın Politikası; Parti İnşasında Yayınların Rolü	156
PARTİNİN KADRO YAPISI	169
Kadro Politikasının Temelleri	169
Örgütsel-Kadrosal Gelişme Sürecimiz	180
Partiyi Yaratacak.Kadrolar-Dar Örgüt Anlayışının	
Sınırlandırıcı Etkisinin Kırılması	188
Taktik Kavrayış ve Uygulamanın Güçlendirilmesi	191
Dönem Devrimciliğini Aşmak	202
Proletarya Devrimcisi Olmak	207
Partinin Ölçütleriyle Yürümek	211

ÖNSÖZ

Parti sorununu, teorik bir açılımla birlikte ele alıyoruz. Komünist partisinin dayanacağı ideolojik-teorik ve geniş anlamıyla siyasal zemin üzerinden örgütsel teori yükselmektedir. Örgütsel ilke ve kurallar, parti perspektifinin görevlerin sadece bunlardan çıkış alarak belirlenmesi, güne yanıt vermekten bir hayli uzak olacaktı. Önderlik fonksiyonlarının bugünkü tanımlanması, kapsamlı bir yaklaşımı zorunlu kılmaktadır.

Kendiliğindenlikle-bilinç ilişkisinin kuruluşu, aynı zamanda nasıl bir parti sorusunun yanıtının da çıkış noktasıdır. Dolayısıyla, bu noktadaki ayrım, partinin, önder ve yönetici bir nitelik taşıyıp taşımadığının, günümüze uygun bir görev ve hedef belirlemesinin, işlevselliğin içerisinde olup olmadığının da ayrım noktasıdır. Önder ve yönetici bir parti mi, kaydedicilik, genel bir yönlendiricilik, rolü kitlelere yardım etmekle sınırlı bir parti mi?

Kendiliğindenlikle bilinç ilişkisi, nasıl bir örgüt sorusuna da yol gösterecek şekilde, siyasal ajitasyonun kapsam ve içeriğinin ne olacağının belirlenmesini gerektirir öncelikle. İşçi sınıfına dışardan götürülecek bilinç, siyasal ajitasyonun kapsam ve içeriğine ilişkin olarak daha geniş bir zeminde belirlemeler yapılırken, sınıf hareketinin gelişimi içerisinde kaba burjuva ideolojik bilinç ve etkinin yanı sıra daha etkili ve tehlikeli durum-

da olan sosyal demokrat, revizyonist, sendikalist, oportünist akımların oynadıkları rol, ortaya konulmaktadır. Birincisinde, burjuva ideolojik etki ve bilincin siyasal olarak çeşitlenmiş, ideolojik-kültürel alanda çok daha

**Gerek
propagandaya
derinlik,
ajitasyona güç ve
zenginlik
kazandırmak,
gerekse oportünist
çarpıtmaların bolca
yapıldığı bir alan
olmasından dolayı
alt yapı-üst yapı
ilişkileri konusuna
teorik ve
yöntemsel bir
yaklaşım
getirilmektedir.**

geniş ve güçlendirilmiş bir hakimiyet kurmuş ve toplumsal örgünlük yaratmış olarak karşımıza çıkmasına yanıt oluşturacak kapsamlılıkta bir siyasal ajitasyon ve eylemlilik istenilmektedir. Ki Lenin'in Ne Yapmalı'da "ekonomizm" karşısında kuvvetli bir çubuk bükmeyle ifade ettiği proletarya ve burjuva ideolojisi arasındaki ayrım ve devrimci siyasal bilinç oluşumu için siyasal ajitasyonun kapsamının ne olması gerektiğine ilişkin, günümüz için güçlü bir öngörü niteliğindeki sözleri bir temel oluşturmaktadır. İkinci noktada, sosyal demokrasi, revizyonizm, sendikacılık, oportünizm kategorik olarak kendiliğinden hareketin gelişiminde sınırlandırıcı bir etkide bulunurken, sosyalist siyasal bilincin kitlelere iletilmesinde, eylem süreçlerinde rezonansın sağlanmasında engelleyici olmaktadırlar. Ki bu

komünist partinin önüne onlara karşı genel bir ideolojik siyasal mücadele yürütme göreviyle yetinmeyip, çok daha fazla hareketin gelişme düzey ve biçimine uygun taktik, araç ve yöntemler geliştirerek bu engelleri yenme görevini koymaktadır.

Her iki konuda, tartışma, tarihsel boyut ve köklerinden alınarak oportünizmin bugünkü biçimlerinin eleştirisine doğru getirilmektedir. Keza, gerek propagandaya derinlik, ajitasyona güç ve zenginlik kazandırmak, gerekse oportünist çarpıtmaların bolca yapıldığı bir alan olmasından dolayı alt yapı-üst yapı ilişkileri konusuna teorik ve yöntemsel bir yaklaşım getirilmektedir. Burjuvazinin üstyapı alanındaki etkinliğini artırması, bu-

nun ekonomik temel üzerindeki karşı etkileri, üstyapı alanının kendi içerisindeki etkileşimi konuları marksist çözümleme açısından önem kazanan ve geliştirilmesi gereken konulardır. Teoriye hakimiyet zayıflığından olduğu gibi revizyonist bir perspektiften, idealist yöntemlere (dogmatik, deneyci, olgucu) kayılarak yapılan sınıfsal ve siyasal çözümlerler ortaklıkta cirit atmaktadır. Bu nedenle temel ilişkinin nasıl kurulması gerektiğini, ortaya koymak, başaşağı edilmek istenileni düzeltmek gerekiyordu.

Üzerinde durulan önemli konulardan birisi kendiliğindenciliğin teorik dayanakları; bunalım dönemleri ve devrimci durumlar, objektif ve subjektif koşullar arasındaki ilişkilerin kuruluşundaki ortaya çıkış biçimleri, devrimci hareketin, oportünizmin bu alandaki tahrifatlarından kurtarılması yönünde yapılan değerlendirmelerdir. Oportünizm, devrimci program ve stratejilerle taktik arasındaki bağı kopartmakla karakterize olmaktadır. Dolayısıyla, bunalım dönemleri ve devrimci durumlarda, genel olarak objektif koşullar üzerine devrimci taktiklerle dönüştürücü bir müdahaleden uzak bir tutum içerisinde. Güç ve olanaklar sorunu olmanın ötesinde bu konudaki teorik perspektif kayması, komünist ve devrimci partilerin böylesi dönemler içerisinde etkili bir gelişme gösterememelerine, başarısız olmalarına yol açmaktadır.

Emperyalizm çağı, aynı zamanda proletarya devrimleri çağıdır. Çağa niteliğini veren çelişkiler; sıçramalı gelişmelere, alt-üst oluşlara, dönüşümlere açık olan çağın özellikleri, stratejik başarıyı koşullayacak bir taktiksel müdahalenin önemini büyütmektedir. Bu nokta üzerinde vurguyla durulmaktadır. Mücadelenin yeni koşullarına müdahalenin biçimleri, taktiksel etkinliğin büyütülmesi gerektiği konusu, bir sosyal devrim partisi ile oportünist partiler arasında önemli bir ayrım konusu olarak ortaya çıkmıştır. Komünist devrimci partilerle 2. Enternasyonal'in oportünist partileri arasındaki ayrım ve kopuşun başlangıç halkasını da bu oluşturmaktadır. Gerçek bir devrimci parti için ölçüt, program ve stratejisinin taktikindeki yansıyış biçimi ve taktiğin stratejik başarıyı koşullayacak şekilde yürütülmesidir.

Belirtilenler, partiye yapısal sağlamlıkla, mücadelenin değişen koşullarına uyum gösterebilecek örgütsel esnekliği, farklı mücadele yöntem ve biçimleri uygulayabilme yeteneğinin kazandırılmasını, ilkelere uygun politika yürütmekle, en yakın güçlerden başlayarak kitlelerin en geniş kesimlerine ulaşip onları harekete geçirebilecek politik açılımlar yaparak onları birleştirmeyi, öncü rolünü, ancak, bu nitelikleri kazanan bir partinin oynayabileceğini göstermektedir.

Parti-konusundaki görüşlerimiz, komünist partilerin kuruluş ve sonraki gelişme süreçlerinin eleştirel devrimci bir özümlemesi üzerinde yükselmektedir. **Rusya, İtalya, Almanya, Bulgaristan, Arnavutluk** vd. komünist partilerinin gelişmelerinin en üst ve olgunlaşmış hallerinin, güçlü ve gelişkin yönleriyle zayıf, eksik ve zaaflı yönlerinin, sınıf mücadelesinin gelişmesi ve tarihsel koşulları içerisinde incelenmesine ve bunlardan çıkarılan sonuçlara dayanmaktadır. Onbinlerce üyeye sahip, geniş işçi ve emekçi kitleleri örgütleyip seferber etme, bazıları proletarya ve halk devrimlerine önderlik etme gücüne ulaşmış, dönemlerinde burjuvazi ve gericiğin karşısına etkin ve büyük bir siyasal ordu olarak dikilmeyi başarmış bu partilerin tüm gelişkin yön ve niteliklerinden öğrenmek, bunları özümlemek şarttır. Bunun yanı sıra devrimci bir eleştirelilikle gelişmemiş hatta zaaflı yönlerinden de gerekli devrimci sonuçları çıkartabilmeyi de bilmek gerekiyor. Ki bu noktada, eksik ve yanlışların en kolay görünür biçimlerinin değil, partilerin çoğu kere en gelişkin yönlerinden doğan, sapmalar düzeyine varabilen hatalarının kavranılabilmesi de önemlidir. Tüm çetrefil sorunlarıyla birlikte komünist partilerin tarihsel tecrübesi büyük bir değere sahiptir. Sözcüğün gerçek anlamıyla ML'e ve proletaryaya bir hazine sunmaktadırlar.

Günümüzde parti sorununun çözümü, sadece bu tarihsel tecrübelerin üzerinde yükseltilemezdi. Birkaç on yıldır, azımsanamayacak bir tarihsel dönem boyunca komünist parti ve örgütlerin sınıf mücadeleleri içerisinde yeterince etkili olamadıkları olgusuyla karşı karşıyayız. Bu sadece genel bir parti düşüncesiyle ve tarihsel tecrübeden yararlanılmasıyla yetinileme-

yeceğini gösterir. Komünist partilerin bu süreçteki rolünün zayıflamasına, etkili olamayışlarına yol açan etmenler nelerdir? Ekonomik, toplumsal, siyasal gelişmelerden, sınıf mücadelesinin nesnel tarihsel sürecinden kopuk bir değerlendirme kuşkusuz yanıltıcı olur; fakat bunun, özgün konuda yoğunlaşarak yapılması ve bir numaralı öznel faktör olan partinin süreçteki rolünün zayıflamasını bu nesnel sürecin gelişiminin ortaya çıkardığı sorunlara yanıt verme-verememekle birlikte değerlendirilmesi doğru olacaktır.

Partiyle devrim arasındaki stratejik bağları canlı tutan yaklaşımımız, sorunun temellerine, teorik çözümüne götürmektedir bizi. Parti sorununun çözümü, burjuva kapitalist egemenliğin bugün ulaştığı düzeye yanıt verecek, onu yıkıp devirme gücüne sahip çekirdeksel gücün yaratılması sorunu olarak önümüze konulmaktadır. Parti konusu dahil, görevlerin bugünkü kapsamına uygun bir teorik düşünce geliştiremeyen bir örgütün devrim sorununa yanıt vermesi olanaklı değildir.

Parti inşasında belirleyici olan komünist bir örgütün ötsel yapısı ve nasıl bir gelişme gösterdiğidir. Teorik-programatik, politik taktiksel ve örgütsel gelişimin bütününde ve her birinde sağlanacak olan gelişme, ne kadar ileriye götürülmüşse nitelikli bir parti yapısına geçişin temelleri daha güçlü bir şekilde atılmış olacaktır. Buna karşın, parti konusunda sadece kendi örgütsel gelişiminden çıkış alan hiçbir düşünce, görece gelişkin bir ön temel yaratmış olsa dahi bugüne yanıt verecek bir parti görüş ve pratiğine ulaşamaz. Öncü komünist partinin bugün çözmekle karşı karşıya olduğu görev ve hedeflerle birlikte tanımlanması, bunun temelini oluşturan ideolojik-teorik, siyasal zeminin ortaya konulması zorunludur. Bu yaklaşım bizi, bir örgütün gelişmiş ya da gelişmemiş yönlerinin, örgüt olarak geldiği düzlemin geleneksel partileşme görevleri açısından sınırlı bir irdelenmesi içerisine sıkışıp kalmaktan kurtarmaktadır. Leninist örgüt anlayışına, temel düşünceye ve ilkelere bağlı kalınarak, örgütsel teorinin belli başlı alanlarında ve bütününde, bugüne yanıt verecek bir teorik içerik kazandırılmaktadır. Burjuva egemenliğin ekonomik, toplumsal, siyasal, kül-

türel düzeylerde gösterdiği gelişme, aldığı biçimler, emekçi kitleler üzerindeki etkileri, geniş bir düzlemde parti teorisi açısından incelenmektedir. Öncesinde, oportünizmin parti sorununda yaptığı aşındırmanın tarihsel köklerine inilirken, güncel gelişme ve sorunlar karşısındaki yaklaşımları ve aldığı biçimler üzerinde durulmaktadır. Amaç, nasıl bir zeminde mücadele ettiğimizin ve karşı karşıya olunan görevlerin açıkça tanımlanmasını, bir tabloyu ortaya çıkartmaktır. Partinin örgensel yapısının, düşünce tarzının, eylem tarzının, kadrosal yapısının ne olması gerektiği de bu görevlerden doğmaktadır. Ki en başta, örgüt ve kadrolarda güçlü bir ideolojik bilinç, sadece proletarya ideolojisinin temellerine bağlı kalınarak değil peşisıra, teorik ve politik perspektiflerin güne yanıt verecek düzeyde geliştirilmesiyle sağlanabilir. Dolayısıyla komünist harekete işlevsellik kazandırmanın yanında onun çekirdekssel gücü olan kadroların, bugün her şeyden fazla ihtiyaç durumunda olan, ideolojik bilinç donanımıyla, örgütsel hedeflere yönelmenin manivelası ortaya konuluyor.

**Komünist harekete
işlevsellik
kazandırmanın
yanında onun
çekirdekssel gücü
olan kadroların,
bugün her şeyden
fazla ihtiyaç
durumunda olan,
ideolojik bilinç
donanımıyla,
örgütsel hedeflere
yönelmenin
manivelası ortaya
konuluyor.**

bilinç donanımıyla, örgütsel hedeflere yönelmenin manivelası ortaya konuluyor. Bu olmadan karşı karşıya olduğumuz, büyük bir inanç, kararlılık, özveri, yaratıcılık ve inatla yürümemiz gereken görevlerden bir teki bile başarılamaz.

Sosyalist düşünceye canlılık kazandırmak, kapitalizme güçlü bir alternatif olarak sunulabilmesi, programatik düşüncenin yenilenmesini gerektirmektedir. Uluslararası ve ulusal ölçekte gelişmiş bir kapitalizm, sosyalizm için maddi temellerin, ön koşulların daha fazla uygulanmasının da ifadesidir. Devrimin aşamaları konularındaki stratejik belirlemelerde karışıklığa yol açmadan programatik düşüncenin sosyalist propagandaya güç kazandıracak, onu ete kemiğe büründürecek bir içerik ve canlılıkta

sunulması, programın da buna temel hazırlayacak bir şekilde içeriklendirilmesi gerekmektedir.*

Siyasal program düzeyinde kapitalizme güçlü bir alternatif oluşturacak canlı, dinamize edilmiş, bunlara bağlı olarak güçlü bir çekim oluşturacak bir programatik düşünceye ulaşılmaktadır.

Komünist partisi ile proletarya arasındaki ilişki sorununa, proletaryanın kapitalizm içerisindeki konumundan girilmektedir. Proletaryanın öncü konumunun iktisadi koşullarına girilmekte, kapitalist sömürünün en öz biçimiyle karşı karşıya olan proletaryanın kurtuluşunun, bütün emekçi sınıfların ve insanlığın genel kurtuluşuna götüreceği, buradan çıkış alınarak açıklanmaktadır. Keza artık-değer sömürüsüyle kapitalizm arasındaki dolsaysız bağa işaret edilerek, işçi sınıfının geleceğinin olmadığı yönündeki spekülasyonlara, teknolojik gelişmelere bağlı olarak yürütülen ideolojik bombardimana yanıt verilmektedir. Öte yandan, teknolojik gelişmelere bağlı olarak geliştirilen üretimin parçalara ayrılmasının, iş örgütlenmesinin yeni biçimlerinin vd. sonucu ortaya çıkan, sınıfın kategorik olarak bölünmesi ve üretim yerlerinin de daha parçalı ve dağınık bir yapı kazanmasıyla birleşik bir sınıf tavrının geliştirilmesini güçleştiren etmenlere karşı **kolektif işçi bilincinin** geliştirilmesi görüşü ileri sürülmektedir. Bu bölünmeye karşın, üretimin ve emeğin toplumsallaşmasının yeni biçimleri ve düzeyi, sadece ulusal değil uluslararası düzeyde de kolektif işçi bilincinin geliştirilmesinin zeminini sunmakta, aynı zamanda nesnel olarak, proletaryanın her türlü yerel düşünceden ve ulusal dar görüşlülükten kurtuluşuna zemin hazırlamakta, enternasyonalist sınıf bilinci konumuna yaklaştırmaktadır. (Kuşkusuz bu konuda pek çok engel vardır.)

Program sorunundaki yaklaşım, proletaryanın kapitalizm içerisindeki konumu ve öncü rolünün ele alınışı, her iki konuda ileri sürülen görüşler, perspektif olarak yenidir. Teorik bir açılımı ifade etmektedirler. (Ayrıca başlı başına el alacağımız konulardır.)

*Devrimin içerisinde bulunduğu stratejik aşama konusunu sadece iktisadi gelişme düzeyine göre değil, toplumsal ve politik gelişme düzeyine ve devrimin olası gelişme biçimlerine göre daha sonra ele alacağız.

Partinin yapısal bileşimi, organsal ve kadrosal yapısı ele alınırken olsun, partinin alanlara dönük örgütsel açılımları ve yayın faaliyetinin nitelik ve özellikleri ele alınırken olsun, **ML**'in ideolojik temellerine dayanılmakta, hemen her konuda bu bağ kendi özgüllüğü içerisinde yeniden kurulmaktadır. İdeolojik ilişkilendirme, üyelik, işbölümü ve uzmanlaşma, yeraltı ve yerüstü çalışması ve örgütsel çalışmanın sürekliliği, devrimci zorun kullanımı, siyasal görevlerle stratejik ilişkinin kuruluşu..., konularının ele alınışı için de geçerlidir.

Partinin örgütsel yapısı, değişik alanlarda yürüttüğü çalışmalar, kullandığı temel yöntem ve araçlar arasındaki ilişki, organik bir bütünsellik oluşturmaktadır. Örgütsel yapı ve çalışmanın tüm kolları arasında kullanılan yöntem ve araçlarda organik bir bütünlük ve en yüksek bileşimin sağlanması, çalışmaların senkronize edilmesi ve bunu süreklileştirmek, parti niteliğinin ifadesidirler. Bu onun, özsel özelliklerini barındırmakla birlikte henüz bu düzey ve niteliğe çıkamamış parti öncesi örgütle ayrımının ifadesi olduğu gibi, belli örgütsel biçimlere, belli araç ve yöntemlere dayanıp tek yönlü bir gelişme sağlayan (şu veya bu yönde), konjonktürel dalgalanmalar içerisinde stratejik hedeflerden kopan, oportünist parti ve örgütlerden yöntemsel ve niteliksel bir ayrımı da oluşturur.

Parti üzerine görüşlerimiz -yazı-, iki ana bölümden oluşmaktadır. Örgüt teorisi için ideolojik-teorik, genel bir siyasal zeminin konulduğu birinci bölüm; Örgütlenme teorisi, partinin yapısı, bileşimi, araç ve yöntemler... Birinci bölüm, örgütlenme teorisine kapsam ve derinlik kazandırmakta, geliştirilmesine temel oluşturmaktadır. Örgüt perspektifi, örgütsel görevlerin kapsamı, örgütün yapısı, profesyonel devrimci kadro yapısının özelliklerinin nasıl olması gerektiği buradan çıkış almaktadır. Bunların her birisi, görevlerin kapsamına uygun olarak ve Leninist örgüt ilkelerine bağlı kalınarak, yeniden ve genişletilerek tanımlanmaktadır. Örneğin, çok daha gelişkin ve yetkin bir parti düzeyine ulaşmak için onun çekirdeksele gücü, profesyonel devrimci kadro yapısının özellikleri yeniden tanımlanmaktadır.

İkinci bölümde, örgütsel gelişme sürecimize, parti inşa görevlerine gelişkin bir parti yapısının ölçütlerinin içerisinde bakılmaktadır. Bu belli bir gelişme gösteren, örgütsel yapısı ve çalışması eskisine göre biraz farklılaşan bir örgütün kendisini parti olarak ilan etmesi gibi, geleneksel düşünceden ayrılmaktadır. Görevlerin kapsamı itibarıyla, ideolojik-teorik, siyasal ve örgütsel yönlerden (teorik-programatik gelişme, Leninist örgütsel-kadrosal biçimlenme, politik pratik etkinlik, işçi sınıfıyla temel bağların kurulması..) bütününde ulaşılan belli bir gelişme düzeyi, partiye geçişin koşullarını oluşturur. Bunların bazıları görece daha gelişkin, bazıları görece daha zayıf da olabilir. İçerisinde bulunulan dönemin özellikleriyle birlikte bütününde sağlanan gelişme nedir; ona bakılmalıdır. Bu anlamda genel yönetsel yaklaşımda bir farklılık değildir söz konusu olan. Farklılık, bunların her birisine ve bütününe ilişkin olarak görevlerin kapsam ve içeriğinin ne olacağının, devrim ve sosyalizmin stratejik görevlerinin yerine getirilmesi, sisteme alternatif bir çekirdeksel gücün yaratılması için görevlerin yeniden tanımlanmasıdır.

Bu bir bütün olarak ölçütleri farklılaştırmakta, büyütme, büyütmektir. Genel olarak faaliyetin bir yönünde etkin, örgütsel yapılarını buna göre oluşturmuş, politikada ilkesizliğe kolaylıkla kayabilen çeşitli küçük burjuva partilerden farklı olarak proletaryanın devrimci partisi, nihai amacıyla bağlarını hiçbir koşulda kopartmayan bir ilkelilik içerisinde olmak, çok yönlü ve gelişkin bir mücadele yürütürken bunları organik bir yapıda bütünleştirebilme özelliğini de kazanmakla yükümlüdür. Bu başlı başına ayırdedici bir ölçüt niteliğindedir.

Bizim açımızdan ise, Örgütümüz, partileşme açısından önemli bir birikim sağlamıştır. Örgütsel-kadrosal yapı gelişmiştir. Çeşitli bölge ve alanlarda, değişik sınıf ve kesimler içerisinde faaliyet yürütülmektedir. Örgütsel çalışma çeşitliliği kazanmıştır. Teorik ve programatik gelişmede bugüne yanıt verecek ana halka yakalanmıştır. Dönemsel politika ve taktik geliştirmekte ileri bir gelişme sağlanmıştır. İstenilen genişlikte değilse de belli başlı temel bölgelerde örgüt çalışması yerleşmektedir. Öte yandan

yenilen darbelerin de önemli etkisinin olduğu örgütsel pratik etkinliğin istenilen düzeyde olmaması, işçi sınıfının devrimci partisi olma, gücünü sınıftan alan, sınıf temeline dayanan bir parti olma yönünde atılan adımların zayıflığı gibi çözüm bekleyen temel sorunlar bulunmaktadır. Son dönemde örgütün dönemsel politika ve taktik geliştirmekteki gelişkinliği ile bunları uygulama noktasındaki örgütsel yetersizliği geniş bir açı oluşturmaktadır. Gerek bu sorunu **devrimci bir gerilimle** ileriye doğru çözmek, gerekse bir bütün olarak **altyapı yetersizliği** olarak tanımlayacağımız, teorik-programatik, politik taktiksel, örgütsel-kadrosal gelişmenin sorunlarını partileşmenin bugünkü ölçütlerine göre çözmek için sıçramalı bir gelişme çizgisi ve tempolu bir çalışma içerisine gireceğiz. İşte bunu bir niyet olmaktan çıkarmak için, diyalektiğin devrimci yasası kendi gelişimimize uygulanmaktadır. Örgütsel gelişme sürecimiz değerlendirilmekte, özsel ve devrimci olanın ilerletilmesi ve sıçramalı gelişim, öte yandan geri, eksik ve bugüne yanıt vermeyen yönlerimizin devrimci bir eleştirelilikle aşılması yolu izlenmektedir.

Örgütsel açıdan büyük bir güç kaybına uğranıldığı bir dönemde parti sorununu kapsamlı ve yakıcılaşan bir görev olarak önümüze koyuyoruz. Örgüt çalışmasının eskisine göre bile birçok yönden gerilediği bir dönemde bunun ortaya konulması, güçlüklerimizi daha çarpıcı bir şekilde açığa çıkartacaktır. Konulan görevlerin kapsamlılığı, politikaların pratiğe taşınmasındaki örgütsel yetersizlik ve açı genişliği, bunların yarattığı düşünsel ve ruhsal sıkışmalar, yeni kadroların birikim yetersizliği ve yetiştirilme sorunu, eski ve temel kadrolardaki süreci, görevleri kavramadaki zayıflık ve bunlara yanıt verecek bir dinamizm içerisinde olmayışları (çoğu bu durumdadır), uğranılacak yeni kayıpların yaratacağı sorunlar, bugün ve önümüzdeki süreçte ciddi handikap ve sonuçlar yaratabilme özelliğindedir. Öte yandan bu süreci, parti hedefleri doğrultusunda çok ilerden yarmanın teorik ve örgütsel perspektifine, devrimci özsel yapısına sahibizdir. Zor olacaktır; örgütün güçlerinin şu anki durumu, kısa dönemde hızlı ve sıçramalı bir gelişme olanağını vermemektedir. Ama bu süreçte belirli bir

perspektif gelişimi ve buna uygun bir güç birikimi doğmaya başlamıştır. Ve şu anda, hiçbir örgüt, sorunu, bizim aldığımız kapsamda ve derinlikte almamaktadır. Ve şu anda hiçbir örgüt, güncel-dönemsel bazı sorunlara yanıt arama dışında bitmekte olan bir dönemden yeni bir döneme geçişin sorunlarına, birikegelmiş ve daha temelden yanıtlanması gereken sorunlara çözüm arama ve bulma çabası içerisinde değildir. Gerek özsel yapımız, gerek soruna yaklaşım ve yönelimlerimiz, gerekse ortaya çıkmakta olan teorik-politik-örgütsel perspektifler ayırtedici bir çizgide, önümüzdeki dönemi kucaklayacak bir çizgide gelişme olanağını bize vermektedir. Bu bir bütün olarak örgütün kendisini daha ileri ve üst bir düzlemden örgütleme sorunudur. Buna gelişkin bir parti yapısı ve onun ölçütlerinin içerisinden bakarak yönelmek, onlara yaklaşıldığı ve ulaşıldığı ölçüde gelişkin bir önderlik düzeyine çıkma güç ve olanağını verecektir.

Belirtilenler, kadrolar açısından yüksek bir bilinci, teorik ve örgütsel perspektiflerin güçlü bir kavranışına dayalı bir bilinci gerektirir. **Tarih bilinci, örgüt bilinci, sınıf bilinci, gelecek perspektifi** ile donanmış, her türlü konjonktürel düşünce ve baskıdan kendisini kurtarmış, görevleri kavramış ve süreçle güçlü bir ilişki kuran, bu temelde kendisini dönüştürebilen ve sıçramalı bir gelişme gösteren bir kadro yapısı ve bilincini gerektirir. Parti düşüncesi heyecan vericidir, bir komünisti yerinden sıçratabilir. Fakat bize öncelikle ajitasyonel olmayan köklü bir parti kavrayışı ve **parti bilinci** gerekmektedir. Yüksek bir disiplin, yüksek bir bilinçten doğar. Kolektif ruhu biçimlendirecek olan ideolojik-teorik, politik ve örgütsel görevlerin derin kavranışdır. Ve bu derin kavrayış güçlü bir atılım duygusu yaratır. Tüm yaşam, bu temellerde biçimlendirilmelidir.

Olağan bir gelişim ve sorunların olağan bir çözümünün olamayacağı bir dönemdeyiz. Ne tarihsel süreç, ne dönemsel özellikler, ne de örgütsel durumumuz sorunların bu kapsam içerisinde ele alınıp çözümüne olanak tanımaktadır. Kesişen faktörler ve bunların yarattığı yapısal ağırlık (içerisinden geçilen dönemin özel güçlüklerini de buna ekleyelim), ancak, devrimci sıçramalı gelişmelere **çözücülük şansı** tanımaktadır. Görevlerin kap-

samlılığı, negatif faktörlerin yoğunluğu ile amaç ve ideallerimizin büyüklüğu, görevlerin bilince çıkartılması ile onları başarma irademiz çarpışacaktır bu süreçte. Yaşadığımız iç zorluklar da dahil, hiçbir engel tanımadan örgüt bu rotaya girecektir. Hangi güçlükte olursa olsunlar, sosyalist amaç ve ideallerine sıkıca sarılmasını bilenler, an an onları dokuyup tüm yaşamlarını bu uğurda hiçe sayanlar, devrimci gelişim ve yenilenmeye doyumsuz olanlar, onlara ulaşmakta, gerçekleştirmekte kararlıdırlar.

7 Temmuz '97

PARTİ

“Büyük bir enerji, büyük bir amaç için doğar.”

Stalin

Leninist parti, sosyal devrimin partisidir. Emperyalizm çağının özellikleri; çağa niteliğini veren çelişkiler ve bunlardan doğan görevler yeni tipte bir partiyi gerektiriyordu. Koşullar sert sınıf çatışmalarının başladığını, proletaryanın geniş çaplı mücadelelere hazırlanması gerektiğini gösteriyordu. Leninist parti bu tarihsel zeminde sosyal devrim örgütü olarak doğdu. Bir önceki dönemin, 2. Enternasyonal'in, güçlü ve gelişmiş partileri, koşullardaki bu değişime ayak uydurmaktan, kendilerini mücadelenin yeni koşullarına uyarlamaktan uzaktılar. Kapitalizmin az-çok istikrarlı bir gelişme gösterdiği bir dönemde, objektif koşulların üzerinde şekillenmiş; bir dizi olumsuzluğu (legalist örgütlenme, parlamenter mücadele ve diğer barışçıl mücadele yöntemlerinin başlıca biçimler olarak benimsenmesi, iktidar perspektifi içerisinde hareket etmemek gibi) barındırıyorlardı. Örgütlenme biçimleri, mücadele tarz ve yöntemleri, gelenek ve alışkanlıklarıyla, mücadelenin sertleşen, alt-üst oluşların olduğu yeni koşullarında, farklı türden bir örgütlenme ihtiyacı doğduğunda, ona yanıt veremediler. Bu onların sonu oldu.

Leninist parti teorisine evrensellik kazandıran bu tarihsel koşullardır. O, proletarya devriminden doğdu. Proletaryanın devrimci sınıf savaşımı içerisinde ve aynı zamanda 2. Enternasyonal oportünizmine karşı yürütülen mücadelede gelişti. Bu mücadele verilmeden, onlarla kesin bir kopuş sağlanmadan sosyal devrim başarılamazdı.

KOMÜNİST PARTİLER, TARİHSEL DENEYİMLER...

ML partiler, pek çok devrimin başarısının ön koşulu oldu. Sovyet devrimi, Leninist partinin güçlü bir sınanmasıydı. İzleyen dönemde, birçok ülkede, ML bir programa sahip olan partiler, gelişkin bir strateji ve taktikler uygulayarak devrimlere önderlik ettiler. Devrimci dönemlere güçlü bir örgütsel yapı ve hazırlıkla girmeyi başaran, her koşul altında mücadele etme yeteneği kazanmış Leninist partilerin varlığı, kazanılan zaferlerde başta gelen etken olduğu gibi, yoklukları ya da tayin edici çatışmalar, kesin karar anları gelip çatığında yeterli önderlik düzeyine çıkamayışları da yenilgilerin önde gelen nedenidir. Bu bakış açısıyla, mücadelenin belirli evrelerinde gelişme göstermiş, burjuvazinin karşısına etkin bir siyasal güç olarak dikilmeyi, bazıları süreçleri devrimle taçlandırmayı başarmış olan komünist partilerin deneyimlerini- örgütsel yapıları, stratejik ve taktiksel sorunlara yaklaşımları, mücadele yöntemleri ile, ana hatlarıyla değerlendirelim.

İtalyan Komünist Partisi, 1919-20'deki işçi ayaklanmalarının ve 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı döneminin öncü partisi olan partinin deneyimleri... Gelmiş geçmiş proletarya partilerinin toplumsal bileşim yönünden en safı, işçi bileşimi en yüksek olan (40 bin kadar üyeden 700-800'ü aydın) İKP, her iki dönemde de gelişkin ve örgün egemen sınıflar ittifakını ve iktidarını parçalayıp yıkacak bir proleter eylem ve ittifak çizgisi geliştirememiştir. İttifak politikaları açısından devrimci bir esin kaynağı olacak Leninizm kabul görmüş ve doğru biçimde yorumlanmış değildir. İtalya'nın tarihsel, toplumsal, siyasal koşullarının özgünlüğü içerisinde doğru ittifak politikalarının geliştirilememesi, bir gölge gibi varolan ve

daha sonraları revizyonistlerin “tarihsel uzlaşma” teorisi olarak formüle ettikleri politikalar, devrimci sınıflarla ittifak ve iktidar için savaşım politikalarının net bir şekilde geliştirilemeyişi ve yenilgiyi getirdi. İlk dönem, faşizm işçi hareketinin yenilgisi üzerinden atağa geçti. Burjuvazinin proletarya devrimleri tehditi karşısında ortaya çıkarttığı faşizm saldırısına, örgütlenmesinin bu yeni biçimine karşı savaşımında yetersiz kalındı. İtalyan komünistleri ve Komünist Enternasyonal, gerek faşizmin teorik olarak çözümlenmesi, gerekse ona karşı savaşımın siyasal ve askeri olarak örgütlenmesinde bir arayış ve geçiş durumundaydılar. Tarihsel tecrübe eksikliği vardı; bundan dolayı faşizmin gerici sınıflar ittifakının desteğini almış olarak hızlı ilerleyişi karşısında gereken hızda siyasal ve pratik inisiyatif gösterilemedi.

2. Emperyalist Paylaşım Savaşımının bitimine doğru İtalyan Komünist Partisi (Fransız Komünist Partisi de) halk kitleleri üzerinde geniş bir etkinlik kazanmış, iktidara yakın partiler durumuna gelmişlerdi. Fakat bunun gerektirdiği iktidar organlarını, ortaya çıkmış olan antifaşist konseyleri bu yönde oluşturup iktidarı alma inisiyatifini, özgüven ve cesaretini gösteremediler. Geleneksel uzlaşmacı politik perspektif, cephe politikalarına sağdan yaklaşım, emperyalist ve burjuva gerici baskının yoğunlaşması ve burjuvazinin iktidarı elde tutma yönünde gösterdiği atak, onları bundan uzaklaştırdı.

Keza, İtalyan Komünist Partisi’nde marksist çizgi ve pratik yeni koşullara yanıt verecek düzeyde geliştirilememiştir. Ve parti içerisinde blokların varlığı içte teorik ve siyasal kargaşayı daha da büyüttü.

Almanya Komünist Partisi, tarihsel devamlılık ilişkisi içerisinde öncesi itibarıyla ele alacak olursak, 2. Enternasyonal’in en güçlü, en yığınsal, en gelişkin partisiydi. **Bebel**’i, **Liebknecht**’i, **Kautsky**’i, **Bernstein**’i, **Rosa Luxemburg**’u içinde taşıyan bu parti, barikat savaşlarının yenilgiye uğradığı, kapitalizmin istikrarlı bir gelişme içerisine girdiği 1870’ler sonrasında açık kitle çalışmasıyla, mücadelenin buna uygun biçim ve yöntemlerini geliştirerek hızlı bir gelişme gösterdi. Sosyalizmi kitlelere taşıdı. Partinin yasal alanda örgütlenmesi, parlamentoya dayalı biçimlerin ön

plana çıkması, sendika ve kitle örgütlerinde gelişme... Kurumsal yapısı, güçlü örgütsel mekanizmaları ve oturmuş gelenekleri olmasına karşın bir önceki dönemin koşullarına göre örgütlenmiş ve onun oportünist sınırlılıklarını taşıyan bu parti, karşıdevrimin de saldırıya geçtiği bir devrimci durumun koşullarına kendisini uyarlayamadı. Büyük bir güce dayanmasına karşın daha 1910'lara gelirken gelişmekte olan kitle hareketine önderlik edemedi; mücadelenin sokağa dayalı yöntemlerine geçiş yapmadı. Bu parti sürekli kanatlı bir yapıdaydı. Emperyalist Paylaşım Savaşı döneminde daha açık bir şekilde ortaya çıkan, hantallaşmış gövde, onun siyasi oportünizmini koşullayan etmenlerden birisi oldu. Sosyal şovenizme saptı. Lenin'in 2. Enternasyonal Partileri için söylediği şu sözlerin en çok geçerlilik taşıdığı partilerden birisi SPD'dir.

"19. yüzyılın sonundaki nesnel koşullar oportünizmi olağanüstü güçlendirdi, legal burjuva olanak ve fırsatların kullanılmasını legalizme tapma durumuna getirdi; işçi sınıfının içinde ince bir bürokrat katman yarattı, sosyal-demokrat partilerin saflarına birçok küçük burjuva 'yoldaş'ı çekti." (Sosyalizm ve Savaş)

Rosa Luxemburg ve arkadaşları, sosyal şovenizme karşı enternasyonalist tutum aldılar. 1916'da **Spartakist Birliği** kurdular. KPD (Almanya Komünist Partisi) ise devrim başladığında (1918-19) kuruldu. Devrime yanıt verecek tek parti KPD idi. Fakat gereken hazırlıkları yapamamıştı ve gereken birikimlere sahip değildi. I. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrasında Almanya'da devrim yenilgiye uğradı. Devrimin yenilgisinde köylülüğün ve küçük burjuva kitlelerin devrime çekilememesi, işçi-asker konseylerinin dağınık yapısı, burjuvazinin katliam kılıcını bizzat sosyal demokrasinin sallaması gibi etmenler belirtilebilir. Komünist parti önderliğinin rolü ve düzeyi açısından değerlendirecek olursak, Rosa Luxemburg'un önder ve yönetici parti anlayışına uzak kendiliğindenci parti düşüncesi, devrimin eşğine kadar, bu nitelikte bir fonksiyonel parti yapısına geçilmesinde frenleyici ve engelleyici bir rol oynamıştır. Bu görüş, mücadele ettiği oportünist unsurlarla örgütsel bir ayrışmaya uzun bir süre

geçmemek, önderlik sorununu geriye çekerek kitlelerin inisiyatifi rolünün abartılması, devrimi önceleyen koşullara ve devrim anına hazır girilemesine yol açtı. Spartakist Birliğin gecikmiş örgütlenmesi ve AKP'nin son andaki kuruluşu nedeniyle, Partinin çeşitli deneyimlerden geçerek tecrübe kazanması ve olgunlaşması, parti önderliğinin parti güçleri, partinin sınıf ve kitleler üzerinde otorite kurması sağlanamadı. Dolayısıyla, bu, ortaya çıkan işçi ve asker konseylerinde partinin siyasal inisiyatif ve etkinlik düzeyinin devrim anının ihtiyaçlarına yanıt verecek düzeye çıkamamasına yol açtı.*

KPD antifaşist savaşında da örgütsel yapısı, mücadele yöntemleri açısından tarihsel-geleneksel birtakım sınırlılıklarla karşı karşıyaydı. Parti legaldi ve örgütsel açıdan yeraltına geçmekte zorlanıyordu. En alt yönetici komiteleri dahi biliniyordu. Yeraltında asgari bir temel olmadığı, bu yönde alışkanlık ve gelenekler oluşmadığı için partinin yönetici güçlerinin yeraltına çekilmesinde dahi büyük bir güçlük yaşandı. Legal mücadele biçimleri ön planda olduğundan faşizmin saldırılarına militan mücadele biçimleriyle karşılık verilmesi istenilen düzeyde, hız ve yoğunlukta gerçekleşmiyordu. Mücadelenin bu biçimlerine uygun gelenekler, yaşanan devrim deneyimlerine karşın zayıftı. Dolayısıyla milis ve askeri yöntemler geliştirilmesinde iyi örnekler de yaratılmasına karşın, faşizmin yükselişine denk hız ve tempo, örgütsel düzey yaratılamadı. Zorunlu bir esnekliği gerektiren sosyal demokrat parti ve sendikalara üye işçi kitlelerini çekme politikası da bu konuda yavaşlatıcı bir rol oynadı. Sosyal demokrat parti ve sendika yöneticilerinin komünistleri saldırganlık ve terör yaratmakla suçlaması karşısında, öncesinde militan mücadele gelenekleri oluşmadığından, söz konusu kitleleri kazanabilmek için daha esnek ve

*Lenin'in parti görüşüne "ikamecilik" eleştirisi yükleyerek Rosa Luxemburg'un kendiliğindenci ve menşevizme yaklaşan parti görüşünü "aşağıdan inisiyatif", "bürokratizme olanak tanıma" gibi yaklaşımlarına dayanak oluşturduğu düşüncesiyle sahipfenerler, bu iki ayrı parti görüşünün iki ayrı devrim pratiği içerisindeki sınırlımlarını karşılaştırıp sonuç çıkarmaktan uzak dururlar.

dikkatli bir politika ile yaklaşılıyordu. Sosyal demokrat tabandan belli bir kopuş sağlanmasına ve komünist partisinin de güç kazanmasına, kitle desteklerini büyütmesine karşın bu, faşizmin yükseliş temposunun gerisinde kaldı. Almanya’da tarihsel gericilik birikiminin yoğunluğu, faşizmin hızlı yükselişini ve devlete egemen oluşunu kolaylaştıran başlıca etmenlerden birisiydi. Sosyal demokrasinin ihaneti ise faşizmin zaferinde belirleyici rol oynadı. KPD’nin hataları bunlar gözardı edilerek değerlendirilemez. Kaldı ki, E. Thaelmann’ın, partinin deneyimlerinin ışığında, daha sonra Komintern’in faşizme karşı mücadele politikalarını geliştirmesine katkı sağlayan, politikaları geliştirici yoğun çabası oldu.*

Mücadele tarihi ve gelişimi itibariyle bizim için en öğretici partilerden birisi, **Bulgaristan Komünist Partisi**’dir. “Dar sosyalistlik” döneminde kimi örgütsel özellikleriyle Leninizme yakın olmakla birlikte politik bir sektarizm içerisindeydiler. Henüz Leninizmin köylülükle ittifak politikalarını kavramaktan uzaktılar ve 1923 Haziranı’nda kanlı faşist darbe karşısında “yansızlık” politikası uyguladılar. Eylül’de de örgütlemeye çalıştıkları karşı ayaklanma yenilgiye uğradı. Onlar da Rus komünistleri gibi, kapitalizmin ilk gelişme döneminden itibaren işçi sınıfı içerisinde çalışmaya başlamışlardı. İşçi sınıfı ilk eylemleriyle birlikte komünistlerle de tanışıyordu. Dolayısıyla bu partiye hep sınıf temelinde politik mücadele yürütme özelliğini kazandırdı.

Bulgaristan Komünist Partisi’nin bizim için öğreticiliği bunlarla sınırlı değildir. Aslolarak Ekim Devrimi’nin sonrasında Leninist bir nitelik kazanmasıyla ve olgunlaştıkça ileri bir deneyimin örneklerini yaratmıştır. Faşizme karşı savaşında siyasal, örgütsel ve askeri yönlerden en gelişmiş ve yetkin örnekleri ortaya koymuş, değişik sınıf ve tabakalar içerisinde ör-

*Bugün EMEP, KPD’nin kötü bir taklitçisi olmaya çalışıyor. Tarihsel bir tecrübeden eleştirel devrimci bir şekilde öğrenmek yerine KPD pratiğine 2. Enternasyonal gözlüğünden bakıyor. Faşizm tehlikesiyle karşı karşıya kalındığında, Thaelmann’ın partiyi yeraltı temelinde örgütlemek ve politik savaşımın militan biçimlerine geçme yönünde gösterdiği çabayı doğru şekilde yorumlamıyor, yok sayıyor.

gütlenmeyi, cephe politikasıyla çok daha geniş güçlere önderlik etmeyi başarmış bir partidir. Onun bu pratiği, **Dimitrov**'un şahsında Komintern'in faşizme karşı mücadele politikalarının geliştirilmesine teorik düzeyde bir katkı sağlamıştır. Legal ve illegal çalışmanın birleştirilmesinde, değişik alan çalışmaları içerisinde gelişkin örnekler yaratılırken süreçlere uyum göstermekte yaşanan iç zorlanmalar, alanlarda ortaya çıkan politik kayma ve sapmalarla mücadele ve onların aşılmasıyla da paha biçilmez dersler sunmaktadır. Bulgaristan Komünist Partisi, işçi sınıfı ve devrimci sendikal çalışma, gençlik, kadın çalışması, askeri alan, parlamento ve belediyeler..., çok değişik alanlarda oldukça gelişkin bir çalışma ortaya koyarken bunların hemen her birisinde ortaya çıkan taktiksel hatalara ve sapmalara karşı mücadele etmek zorunda da kaldı.

Arnavutluk Komünist Partisi, Komintern'in de yardımlarıyla devrimin arifesinde kuruldu ve varolan devrimci duruma politik inisiyatifle müdahale etti. Parti olmanın zorunlu koşulu haline gelen grup ve çevreciliğin yenilmesi, ML'e sadakat ve Leninist örgüt ilke ve kurallarını uygulamadaki ısrarlılık, özgücüne güven ve oportünizme karşı uzlaşmaz tavır bu partinin örnek devrimci özellikleridir. Modern revizyonizme ve üç dünyacı oportünizme karşı mücadelenin başını çekmesiyle de uluslararası komünist harekette öncü bir rol oynamıştır. Başında **Enver Hoca**'nın bulunduğu AEP'nin, ML mevzileri korumakta gösterdiği güçlü direniş, bugünkü atılımımız için bir köprü işlevi görmekte, güçlü bir dayanak oluşturmaktadır.

Leninist teorinin pratiği üzerinde yükseldiği Bolşevik Partisi'nin deneyimleri ve öğreticiliği başta gelir. **Bolşevik Partisi**, gerçek bir sosyal devrim partisi niteliği kazanarak gelişimi içerisinde proletarya devrimine önderlik etme yeteneğini göstermiştir. **İskra**, Marksist bir partinin ideolojik ve örgütsel ilkelerinin konulduğu **Ne Yapmalı ve Bir Adım İleri İki Adım Geri**, Partinin örgütsel inşasının ilk ve temel düşüncelerini içeren yapıtlardır. Başlangıçta oldukça zayıf bir temelde kurulan parti, çeşitli aşamalardan geçerek proletarya devriminin muzaffer partisi haline gel-

miştir. Parti 1905 Devrimi'ne oldukça dağınık bir yapıda girdi. Lenin'in "Yeni Görevler, Yeni Güçler", "Partinin Reorganizasyonu Üzerine" makaleleri, örgütsel ve kadrosal yönden Partinin 1905 devrim koşullarına geçiş yapabilmesini sağlamak, parti kadrolarında varolan dar ve yeraltıyla sınırlı, kitlelerin değişik kesimleriyle ve çok geniş ölçeklerde ilişki kurmaya alışık olmayan tarzın kırılması içindi. 1905 Devrimi, kitlelere olduğu gibi en başta partiye gelecekteki devrimi yönetmek için büyük bir tecrübe sağladı. 1905-1907 Devriminin yenilgisinden sonra parti büyük güç kaybına uğradı. Çok sayıda parti üyesi akın akın partiyi terkettiler. Onbinleri bulan üye sayısı yüzlere düştü. Parti örgütleri dağıldı. Parti yaşama savaşı veriyor, yenilgi döneminin dersleriyle kendisini eğitiyor, geri çekilmeyi ve o koşullarda mücadeleyi sürdürmeyi öğreniyordu. Bu dönemde yeraltı örgütünün tasfiyesine çalışan sağ tasfiyeciliğe ve legal fırsat ve olanakların değerlendirilmesini yadsıyan sol tasfiyeciliğe karşı mücadele edildi. Bu mücadele taktiksel ve örgütsel olduğu gibi felsefi-teorik boyutlarda da derinleştirildi.

1912, Bolşeviklerin bütünüyle ayrı bir parti temelinde örgütlenmelerinin tarihidir ve bir devrimin ve bir yenilginin dersleriyle kendisini eğitmiş ve sağlam teorik-programatik, örgütsel ilkeler üzerinde yükselen Parti, yeni bir yükselişin koşullarına kendisini hazırlamaktadır. Ve bu açılım, devrimin eğittiği işçi kitleleriyle buluşabilmek ve devrimin yeni yükselişini kitleler düzeyinde kucaklayabilmek için legalde çıkartılan **Pravda** gazetesi ile gerçekleştirilir. 1917, Bolşevik Partisinin devrimin içerisinde taktiksel sorunları çözerek kitlelere önderlik ettiği bir süreçtir. Leninizmin taktiksel başarısı, devrimin iç gelişme evrelerinin ortaya çıkardığı sorunları çözümlemekte olduğu gibi, bu gerek menşevizm ve benzerlerine, gerekse parti içerisindeki sapmalara karşı mücadele ile gerçekleşti. Lenin'in Enternasyonal düzlemine de taşıdığı, çeşitli komünist partilerin yanılgılarına karşı mücadeleyi de içeren **Sol Komünizm "Bir Çocukluk Hastalığı"** yapıtında toplanmış makaleler, partinin strateji ve taktiklerinin geliştirilmesinin önemli derslerini içermektedir.

Bolşevik Partisi, savaş yıllarında tam bir çözülme ve çürüme sürecine giren, marksizme ihanet edip, sosyal şovenizme kayan 2. Enternasyonal partilerine karşı savaşım bayrağını yükseltti ve bunu Ekim Devrimi'nden sonra Komünist Enternasyonal'in kuruluşuna önderlik ederek taçlandırdı.

Leninist partinin temel örgütsel ilkelerinin ortaya çıkışı ve belli bir bütünlük kazanması (partinin irade ve eylem birliğinin en üst düzeyde ifadesi olarak "hiziplerin varlığıyla bağdaşmazlık" ve "partinin oportünist unsurlardan saflarını arındırarak güçleneceği" gibi ilkeler) 10. Kongre'ye kadar uzanır. Tüm bu süreç, aynı zamanda parti inşasının sürekliliğini gösterir. Narodnizmin yenilgiye uğratılmasından itibaren işçi sınıfı zemine dayanılarak gerçekleştirilen parti inşası, teorik-programatik, örgütsel ilk kuruluş döneminden sonra bir büyük devrim deneyimi ve onu izleyen süreçte yaşanan yenilgi ve alt-üst oluşlardan sonra yeni devrim sürecine bütünüyle ayrı örgütlenmiş olarak oldukça hazırlıklı ve güçlerini büyütmüş olarak girdi. Devrim sürecinde her türlü olanağı kullanarak ve kitlelerin taleplerini, hareketin gelişme biçimlerini doğru değerlendirerek usta taktiklerle geliştirmeyi bildi. Ve sonrası, ele geçirilmiş iktidarın ve proletarya diktatörlüğü altında sosyalist kuruluşun önder ve yönetici partisi olarak yaşanan, zengin deneyimlerle doludur.

Çeşitli partilerin deneyimlerinin ele alınışında, genel bir kural olarak devrimini yapmış partileri, süreçlerdeki eksiklerini, yanlışlarını yenmeyi başarmış, zorlanmalarını aşabilmiş ya da bunları devrim yapmalarına engel olmayacak düzeylere indirebilmiş, ML çizgiyi başarıyla uygulamış partiler olarak görmek gerekir. **Almanya, İtalya, Yunanistan** gibi devrim yapmanın eşiğine gelmiş güçlü komünist partilerin durumlarını değerlendirdiğimizde ise, devrimci durumların varlığını ve genel koşulların birçok yönden elverişliliğini gözönünde tuttuğumuzda, subjektif hataların oldukça belirleyici olduğu sonucunu çıkartabiliriz. Ki bu partiler birçok yönden oldukça gelişkin, işçi sınıfı ve halk kitlelerinin desteğini önemli ölçüde arkalarına almış, askeri güçlere sahip olan partilerdir. Devrimci durumların tek tek ülkeler düzeyindeki derinliği, karşıdevrimin ulusal ve

uluslararası çaptaki örgütlenme ve o ülkeye yönelik düzeyi, işçi sınıfının ve müttefiklerinin durumlarının ne olduğu vb. parti dışındaki nesnel ve öznel etmenlerin durumlarının, dolayısıyla koşulların elverişlilik-elverişsizlik derecesinin ayrıca bir değerlendirilmesi yapılabilir. Ki bu devrimin gerçekleştiği ülkeler, özellikle 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrası halk devrimlerinin gerçekleştiği ülkeler için daha da fazla gerekebilir. Bu açıdan genel değerlendirmelerin bazı tarihsel haksızlıklara yol açma tehlikesi de vardır. Fakat bu niteliksel bakışa ilişkin söz konusu olamayacağı gibi, burada amaç, komünist parti deneyimlerinin eleştirel devrimci özümlemesi ve bugünkü örgütlenme düzeyimizi yükseltecek teorik perspektiflerin ortaya çıkartılmasıdır.

Değişik dönemler içerisinde ve farklı koşullarda mücadele etmiş komünist partilerin deneyimleri, bizim için son derece zengin ve güçlü bir tarihsel miras oluşturmaktadır.

PARTİ TEORİSİNİN, PARTİNİN ÖNDER VE YÖNETİCİ ROLÜNÜN GELİŞTİRİLMESİ İHTİYACI NEREDEN DOĞUYOR?

Pratikteki gerileme! Son birkaç on yıla baktığımızda komünist partilerin önderlik rolünü yerine getirmekte, günün ihtiyaçlarına yanıt vermekte yetersiz kaldıkları görülür. Ki bu aynı zamanda parti konusunun teorik bir erozyonu ile içiçe gelişmektedir.

Geçen sürede, ML teorisinin birçok konusunda, proletarya devriminin temel sorunlarında olduğu gibi, parti teorisi de erozyona uğratıldı. ML parti teorisine saldırıp onu etkisiz hale getirmeye çalışan başlıca akımlar sosyal demokrasi ve modern revizyonizmdir. Partinin önder ve yönetici niteliğini zayıflatmaktan yadsımaya varan, tümüyle karşısına geçen bu akımların payı ve rolü azımsanamaz. Günümüzde yeni oportünizm sarı bayrağı onlardan devralmıştır. Leninist parti teorisi üzerine yapılan tahribatın bilinen ve açığa çıkarılması daha kolay olan türlerinin dışında, hâlâ onu sahipleniyormuş gibi görünen, temel özelliklerini deformasyona uğratmış oportünistler de vardır. Leninist parti teorisinin tüm bu ince tahri-

batlarına karşı onu yeniden devrimci temeller üzerinde yükseltmek gerekmektedir.

Günümüzde parti sorununu teorik düzlemde ele almamızı gerektiren tek neden bu değildir. 2. Emperyalist Paylaşım Savaşımı'nın bitiminden bu yana komünist partilerin öncülüğünde bir proletarya ve halk devrimi gerçekleşmedi. Savaş sonunda Doğu Avrupa'daki birçok ülkede gerçekleşen devrimlerde ise, savaşın, Sovyetler Birliği önderliğinde Büyük Antifaşist Savaşa çevrilmesinin ve onun enternasyonalist katkısının payı büyüktü. **Arnavutluk, Bulgaristan** gibi ülkelerde komünist parti örgütlenmeleri ve iç dinamikler daha güçlü, diğerlerinde görece zayıftı. Bu ülkelerin tümünde savaşıma komünist partiler öncülük ettiler; dünya koşullarından doğan elverişli durumun da yardımıyla zayıflamış burjuva iktidarlara devrilerek, halk iktidarlara gerçekleştirildi. Bu özgünlük de düşünülerek, biraz daha geriye giden bir tarihsel perspektifle, antifaşist savaşımın parti sorunuyla ilişkili kimi yönleriyle birlikte ele alınması, parti konusuna daha derinlemesine bir bakış sağlayacaktır.

50-60 yıllık bir tarihsel dönem söz konusu olunca, objektif ve subjektif etmenlerin birlikte değerlendirilmesi gerekir. Biz burada, konuyu belli bir yönden, parti sorunuyla ilgili bazı sonuçlar çıkarmak için ele alacağımızdan, objektif süreçle ilgili olarak bazı belirlemeler yapmakla sınırlı kalacağız. 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrasında Doğu Avrupa'daki devrimleri izleyen dönemde derin devrimci durumlar ortaya çıkmadı. Emperyalist-kapitalist sistemin krizinin derinleştiği kimi evreleri, burjuvazi ve gericilik, sosyal demokrasinin ve ikinci büyük ihanet dalgası olarak gelişen modern revizyonizmin desteğiyle, onların işçi ve emekçi kitleler üzerinde kurduğu hakimiyetten yararlanarak savuşturmasını bildi. Bu dönemde ideolojik-teorik yönelimi ML olan pek çok parti kuruldu. Bu partiler kendilerini **politik güç** olarak ifade etmekte, proletarya ve halkın yığinsal devrimci savaşımını örgütlemekte başarılı olamadılar. Ekonomik, toplumsal kriz koşullarında politik müdahaleyle sınıf mücadelesi şiddetlendirilerek burjuvazinin ve gericiliğin çıkmazının derinleştirilmesi yoluna girilemedi.

Bir bütün olarak bu dönemde, devrimlerin objektif koşullarının dünya genelinde daha fazla olgunlaşmasına karşın devrimci durumların sınırlı kaldığı, yığınları adeta devrime doğru sürükleyen özgülükte, derin devrimci durumların oluşmadığını görmekteyiz. Kimi yarisömürge ülkelerde, yer yer bölgesel düzeylerde, ekonomik krizle birlikte tarihsel-toplumsal, siyasal çelişkilerin keskinleşmesiyle görece ileri devrimci durumlar ortaya çıktı. **Nikaragua** gibi, antiemperyalist demokratik bir devrimle sonuçlanan, bu düzeye varmasa da silahlı-silahsız yığınsal bir gelişme gösteren devrimci hareketler de oldu. Gelişen hareketlerin sınıfsal özelliklerinden dolayı, küçük burjuva radikalizminin hareketin bu şekline daha ilgili olduğu ve bu süreçte daha öne çıktıkları söylenebilir. Bu söylenirken şunun da görülmesi gerekir: Kendilerini sosyalist formlarla ifade eden küçük burjuva devrimci hareketleri, parti sorunu, proletaryanın öncülük ve hegemonya sorunları başta olmak üzere, Leninist strateji ve taktiğin derin solukluluğuna, sonal hedefe yürüme düşüncesine uzak oldukları için, gelişme gösterecekleri de bir noktadan itibaren kırılmaya uğradılar ve sistem tarafından emildiler. Nikaragua Devriminin ve bu dönemde gelişen halkçı devrimci radikal küçük burjuva hareketlerin yenilgilerinde, taşıdıkları bu kaçınılmaz zayıflıklar belirleyici oldu.

ML, parti ve öncülük yönünden bu dönemle ilgili olarak üzerinde durulması gereken, sadece, bu hareketlerin sınıfsal özelliklerinin ve devrimlerin karakterinin -halkçılığı besleyen objektif koşullar- bu tür küçük burjuva radikal devrimci örgütlerin gelişmesini kolaylaştırması değildir... Bu değerlendirme kolaylıkla yapılabilir. Bizim açımızdan asıl önem taşıyan, proletaryanın niceliksel gelişiminin kiminde daha az, kiminde daha gelişkin olduğu bu yenisömürge ülkelerde komünist parti ve devrimci proletarya hareketinin, demokratik antiemperyalist hareketi, halk devrimlerini kendi bayrağı altında geliştirememiş olmasıdır. ML yönelimli örgüt ve partilerden bir-ikisi kısmen başarı kazandıysa da, ciddi bir gelişme gösteremediler. Komünist partiler, sosyal demokrasi, modern revizyonizm ve sendikacılık tarafından kuşatılmış işçi sınıfını örgütleyip, blokajı kıran bir

çıkış sağlayamadılar. '70'li yıllarda ülkemizde ve Latin Amerika ülkelerinde ortaya çıkan devrimci durumlarda, halkçılığı besleyen nesnel koşullara boyun eğilmesi ve örgütlerin bu zeminin dışına çıkamayışları, sosyal demokrasi, modern revizyonizm ve sendikalizmin tüm blokajına rağmen işçi sınıfının bu dönemdeki nispi devrimci hareketlenmesi içerisinde mevzilenememe ve güçlerin büyütülememesini getirdi. Bu en başta komünist bir örgütün kendi sınıfsal zemininde gelişmemesi gibi sağlıksız bir sonuca yol açtı. Ayrıca, o günün koşulları, güçlü bir şekilde sürecin proletarya devrimi yönünde evrilmesine bütünüyle yol açmasa dahi, gerçekleştirilecek mevzilenme işçi sınıfının gücünü tanınması ve öncü bilincini geliştirilmesi yönünden ileri bir adım olurdu. '80 sonrasında bütün bu ülkelerde işçi sınıfına karşı artan saldırıların, sınıf tarafından politik eylemlerle göğüslenmesi için bir temel yaratılabilirdi.

Tek tek her bir ülkedeki partiler açısından teorik-programatik, stratejik-taktik gelişme zayıflıklarından, örgütsel müdahaledeki yetersizliklerden söz edilebilir. Her birisinin başarısızlıkta etki ve rolleri olmakla birlikte bunlarla açıklamak, tek tek nedenlere bağlamak yeterli olmayacaktır. Öncelikle üzerinde durulması gereken **parti örgütlenmesinin bütünüdür**. Komünist parti ve örgütler, bu tarihsel süreçte, parti ve diğer örgütleriyle, mücadele biçim ve yöntemleriyle, burjuvazi ve gericiliğin, faşizm, sosyal demokrasi, modern revizyonizm, sendikalizm ve egemenliğini pekiştirici diğer yol ve yöntemlerini altedecek, etkin bir karşı güç yaratacak örgütlenme ve mücadele düzeyine çıkamamışlardır.

Komünist partiler, devrimci durumların öncü partileri, sosyal devrimin partileridirler. Ölçüt olarak bunu aldığımızda varolan parti ve örgütlerin, örgütlenme ve mücadele düzeylerinin tarihsel rollerini oynamaya yeterli olmadığı görülür. Bu ise, bir bütün olarak sistemin karşıdevrimci örgütlenmesine en başta parti düzeyinden yanıt verecek bir örgütlenmenin yaratılması sorununun çözümü görevini önümüze koymaktadır.

Günümüzde parti sorununa, yaşanan tarihsel gelişme ve deneyimlerin ışığında bakmalıyız. Bu dönemlerde ortaya çıkan partilerin, kapitaliz-

min bunalım dönemlerinde ve devrimci durumlarda kitlelere önderlik etmekte ve devrimi geliştirmekteki yeteneksizliklerinden dolayı parti fikri zayıflamış, erozyona uğramıştır. Bizim açımızdan ise bu ters yönde bir savruluşa yol açmıştır. Varolan partilerin durumu, hareketi geliştirmekteki zayıflıkları, parti olmalarıyla olmamaları arasında gözle görünür, çarpıcı bir farkın bulunmayışı, bizde, parti düşüncesini “mükemmeliyetçilik” biçimiyle geriye itmektedir. Bir tepkinin ifadesi olan mükemmeliyetçilik, dar örgüt düşüncesiyle içiçe geçmiş, parti konusunda stratejik kavrayışı zayıflatmış, bütünüyle değilse de kendiliğindenliğe terk etmeye götürmüştür bizi. Leninist bir örgütün çekirdeksel yapısına ve politikalarına sahip olmak bu tespiti ortadan kaldırmıyor. Parti sorununu, güncel hedeflerin içerisinde stratejik bir görev olarak kavrama ve çalışmanın sürekli olarak bu perspektifle yürütülmesi düzeyine çıkılamamıştır. Bu ise, bir örgütsel çalışmanın aydınlatıcı ışığından, en önemli ışık kaynaklarından birisinden yoksun kalmaktır.

Komünist Partinin Daha İleri Düzeyden Örgütlenmesi ve Özel Etmenin Dinamik Rolü

Süreçlere dinamik müdahalede bulunacak ve kendisini daha ileri düzeyden örgütleyecek bir öncü parti fikri, parti inşa düşüncesinin en temeline yerleştirilmelidir.

1) Emperyalizm çağında, mali sermayenin demokrasiden siyasi gericiğe doğru eğilimi, faşizmle doruğuna çıktı. Büyük Ekim Devrimi ve proletarya devrimleri tehditinin büyümesi karşısında, burjuvazi, ona, daha güçlü bir gericilik silahını kuşanarak, faşizmle karşılık verdi. Proletarya ve halkların devrimci mücadelesi geliştiğinde, devrim tehditiyle karşı karşıya kaldıklarında siyasal gericilik yoğunlaşıp faşizm biçimine bürünerek, devrimin güçlerinin karşısına dikildi. Mali sermaye egemenliğinin aldığı bu son biçim, onun siyasal çürümesinin doruğu, siyasal şiddet ve gericiliğin en yoğunlaşmış biçimiydi.

Faşizm silahı, yarısömürge ülkelerde sık ve yoğun olarak kullanıldı. Komünist, devrimci parti ve örgütlerin gelişmelerinin engellenmesinde,

büyüme kanallarının tıkanmasında, emekçi sınıfların, ezilen halkların hareketinin tehdit altında tutulması ve bastırılmasında yoğunlaşmış siyasal şiddet ve gericiliğin, faşizmin rolü büyük oldu.

Sınıfsal, ulusal antiemperyalist ve emperyalistlerin kendi aralarındaki çelişkiler, çelişkilerin keskinleşme özelliği, burjuvazinin siyasal gericiliğe ve bunun en yoğunlaşmış kurumsallaşmış aracı olan faşist diktatörlüğe başvurmasının temel nedenidir. En yoğunlaşmış haliyle emperyalizm çağına özgü bu çelişkilerin varlığı, egemen burjuvazinin siyasal gericilik ve faşizm eğilimini besleyen etmenlerdir.

2) Egemen sınıfların komünist ve devrimci partilere, kitlelerin devrimci eylemine ve devrime karşı, onları bastırmakta ve etkisizleştirmekte başvurduğu tek silah, siyasal gericilik ve faşizm değildir. Egemen burjuvazi, yine, bunalım dönemlerinde, devrimci sınıf mücadeleleri ve ezilen halkların kurtuluş eylemlerinin gelişmesi karşısında en etkili silah olarak şiddete başvurmaktan geri durmamaktadır. Hatta bugün bunun örgütlenme biçimlerini, değişik türden açık ve örtük araçlarını, yöntemlerini daha fazla geliştirmişlerdir. Ve temel bir gerçeklik olarak unutulmaması gereken faşizm, emperyalizm ve proletarya devrimleri çağının olgusudur.

Öte yandan, mali sermaye ve egemen burjuvalar, sadece şiddet yoluna başvurarak emekçi kitleleri sadece onun biçim, yöntem ve araçlarıyla bastırıp etkisiz hale getirmemektedirler. En gelişmiş burjuva demokrasilerinde bile, o sürekli elde tutulmakla birlikte, burjuvazi bugün, oldukça gelişkin ince yöntem ve araçları da kullanmaktadır. Emperyalist mali sermaye ve egemen tekelci burjuvaların ekonomik hakimiyetinin bugünkü biçimleri, ezilen sınıfları ve halkları etkisiz hale getirmek için daha dolaşım, aldatıcı yöntemler geliştirmeye olanak vermektedir. İkincisi, siyasal alanda, sözümona parlamenter demokratik yöntemler, burjuva partilerin alternatif çeşitliliği (bunların içerisinde özellikle sosyal demokrasinin ve revizyonizmin, sendikalizmin sermayeye büyük destek sunan rolleri) kitlelerin tepki ve bilincini sistem içerisinde tutmakta kullanılmaktadır. Üçüncüsü, emperyalizm ve egemen burjuvalar, sakınmaksızın bütün çağ-

dışi ideolojilerin de desteğini alarak, kendi kùltùrleriyle emekçi sınıfların toplumsal yaşam alanına derinlemesine ve yaygın bir şekilde girerek, onlar tarafından bunun en kaba haliyle benimsenmelerinin yanı sıra daha çok onların konumlarına uygun üretimiyle, üzerlerinde ideo-kùltürel bir hakimiyet kurmaktadırlar.

Çok dolaylı yöntemler kullanarak, uluslararası kuruluşlarla ve ulusal düzeyde geliştirdiğı araç ve ilişkilerle de siyasetten ekonomiye müdahaleyi daha kolaylaştıran tekelci devlet kapitalizmi silahıyla, politikada en sert ve esnek ya da içiçe geçmiş yöntemleri uygulama olanak ve yeteneğine kavuşmuş olmasıyla ve ideo-kùltürel manipülasyonla emekçi kitlelerin toplumsal ve bireysel yaşam alanına derinlemesine etki yapabilmesiyle burjuvazi, ekonomik, sınıfsal ve politik egemenliğini eskisine göre çok daha güçlü bir zemine dayandırmaktadır. Fakat bütün bunlar, sarmalında -en aldatıcı ve etkili yöntemler bile kullanılsa- daha yoğun sömürü, artan yoksullaşma, yaşam koşullarının kötüleşmesinin sonucu olarak sınıfsal ve ulusal çelişkilerin daha da keskinleşmesine yol açmakta, işçi sınıfını, emekçi kitleleri çürüme ve yokoluşla, özgürlük, ulusal kurtuluş, devrim ve sosyalizm alternatiflerinden birini tercih etmeye doğru itmektedir.

3) Üzerinde durmamız gereken bir başka temel nokta, son birkaç on yıldır, derin devrimci durumların ortaya çıkmamış olmasıdır. Birbirini besleyen çeşitli etmenlerin biraraya gelmesiyle doğan, güçlü yığın eylemleri ve çeşitli toplumsal dinamiklerin içiçe geçmesiyle, birbirini izlemele-ri ve güçlendirmeleriyle karakterize olan dönemlerden farklı, görece geri koşulları göz önünde tutan bir öncülük sergilemek durumundadır komünist partiler. Gelişimin önünü tıkayan engellere karşı daha güçlü, objektif koşullar üzerinde daha etkili ve daha bilinçli, gelişimi tarihsel akış yönünde hızlandıracak bir subjektif müdahalenin gerekliliğı ortaya çıkmaktadır. Öncü komünist partinin fonksiyonlarının buna uygun olması gerekir.

Süreci, bugünkü tarihsel koşulları ve özellikleriyle bilince çıkartmış ve gelişme yönünden kavramış, kendisini sistem karşısında onu dönüştürecek bir biçim ve düzeyde örgütlemiş bir partinin yaratılması, öncü ko-

münist parti inşasının ana perspektifi olmalıdır. Burjuva hakimiyetin günümüzdeki tüm biçim, araç ve yöntemlerine karşı savaşım yürütecek, savaşımın tüm yönlerine kumanda edebildiği gibi, onları organik bir bütünde birleştirmeyi başarabilen, bunun güçlerine, yapısına, yetenek ve özelliklerine sahip olan bir parti olmalıyız. Bu olmadan kazanamayız.

Kendiliğindencililiğin Teorik Dayanakları

Rusya'da Kuyrukçuluk-Ekonomizm, 2. Enternasyonal partilerinde "üretici güçler teorisi" temelinde ortaya çıkan revizyonistler, kendiliğinden bilinç oluşumunu ve üretici güçlerin gelişip olgunlaşmasıyla kendiliğinden sosyalizme geçileceğini ileri sürmekteydiler. Bu görüşler; sosyalist bilinç ve öncünün rolünü yadsımakta ya da zayıflatmakta, devrimin yerine evrimci bir sosyalizm düşüncesini geçirmekte, sosyalizmi ekonomik koşulların gelişip olgunlaşmasına, kendiliğinden sınıf mücadelesine bırakmaktadırlar. Tarihsel toplumsal gelişmenin yönünün sosyalizme doğru olmasından yola çıkarak bu görüşleri ileri sürmek, tarihsel materyalizmin yerine ekonomik materyalizmi geçirmektir. Felsefi, aynı zamanda siyasal yönden kadercidir, bu görüş.

Günümüzde "üretici güçler teorisi"nden yola çıkan oportünist görüşlerin hortlatılması için zemin (maddi koşullar) fazlasıyla elverişlidir. Kapitalist emperyalizmde üretici güçlerin genel olarak ekonominin gelişip olgunlaşmasıyla ekonomik determinist görüşler, üretim teknolojilerinde sağlanan hızlı gelişmelerin -bunların toplum yaşamına yansımalarıyla bir-

Yeni oportünizm, emperyalizmin günümüzde had düzeye ulaşan tekелci gelişmesinin, üretimin toplumsallaşması ve toplumsal işbölümündeki ilerlemenin ortaya çıkardığı; sosyalizmin, kapitalizm içerisindeki maddi öncüllerinin çoğalmasını, oportünist görüşler için dayanak yapmaktadır.

likte- sonucu olarak da **teknolojik determinist** görüşler ortaya çıkıp yaygınlaşmaktadır.*

Bunların içerisinde robotu işçinin yerine geçirip **özne** rolü verenler, bilgi-işlem teknolojilerindeki gelişme ve yaygınlaşmanın bireysel özgürlük ve eşitliği sağlamakta olduğu gibi ultra-modernist neo-liberal görüşlerin savunucuları, keza aynı türden siyasal hakimiyet yerine, iletişim teknolojilerinin-medyanın etki ve rolüne ağırlık tanıyan ve egemenlik ilişkilerini buna göre açıklayan görüşler..., bulunmaktadır. Bu konuda neoliberalizmin yeni peygamberlerinin görüşleriyle oportünist liberallerin görüşleri, oldukça yakın ve iç içedir. Yeni oportünizm, emperyalizmin günümüzde had düzeye ulaşan tekelci gelişmesinin, üretimin toplumsallaşması ve toplumsal işbölümündeki ilerlemenin ortaya çıkarttığı; sosyalizmin, kapitalizm içerisindeki maddi öncüllerinin çoğalmasını, oportünist görüşler için dayanak yapmaktadır. Bernstein revizyonizminin üretici güçler teorisinin bu yeni versiyonları, ekonomik koşullardaki olgunlaşmadan yararlanarak, henüz kapitalizm içerisindeyken ekonomik-toplumsal bir dönüşüm için altyapı oluşturacak, onu hızlandıracak araç ve kurumlar yaratmak görüşüyle ortaya çıkıyorlar. Kimileri “ekonomik” (“kooperatif işçi fabrikaları”, “hisse sermayeli ortaklıklar”), kimileri toplumsal (devletin dışındaki “sivil toplum” alanının örgütlenmesi ve “hemen şimdi sosyalizm”i kurmaya yönelecek toplumsal modeller) “proje”ler geliştiriyorlar. Bazıları siyasal sınıf savaşımını iyice geriye iten daha çok da onu refor-

*Kendiliğindenciliğin günümüzdeki en kaba savunularından birisi, geriye dönüşlerden sonra ısıtıp piyasaya sürülen Marks'ın “İçerebildiği bütün üretici güçler gelişmeden önce, bir toplumsal oluşum asla yok olmaz” sözlerinden üstelik eksik aktarımla dayanak bulma çabasıdır. Bu görüş “üretici güçler teorisi”ne geri dönmekte, emperyalizm çağının özelliklerini ve tek ülkede sosyalizm teorisini yadsımakta, Sovyet devrimi öncesi Rusya'nın ekonomik geriliği nedeniyle iktidarın alınmasına karşı çıkanlarla birleşmekte, gelişkin sosyalist kuruluş deneyimlerini içeren tüm bir tarihsel tecrübeyi yok saymaktadır. Yenik, çökmüş bir ruh halini yansıtan, beklemeci, kaderci, kaba ekonomik materyalizme dayanan bu görüşler, kapitalizm içerisinde olgunlaşma ve dönüşümü sağlayacak, ekonomik, toplumsal araç ve mekanizmalar keşfetmek için çaba harcamaktadırlar.

mize edip devrimci sınıf savaşımı yerine evrimci sosyalist düşüncüyü geçiren, ortaya şekilsiz bir toplumsal muhalefet çıkaran güçlerdir bunlar. Neoliberalizmden beslenen, en somut ifadesini **ÖDP**'de bulan bu yeni oportünizm, eşyanın tabiatına uygun olarak, çeşitli toplumsal muhalefet odaklarının kendiliğinden hareketine -yerel, sivil inisiyatifler, siyasal kü-melenmelere dayalı- evrimci dönüşümü sağlayacak menşevik, barışçıl, le-galist bir parti görüşüne sahiptir.

Kaba materyalist teorilerden yola çıkan oportünistler, **Stalin**'den sonra **Lenin**'i de yadsıyıp sözde **Marks**'a "dönmekte"dirler. Bu dönmenin başta gelen nedeni Leninist parti ve devrim, proletarya diktatörlüğü teorilerinin yadsınmasıdır. Onlar marksizmi vulgarize etmişlerdir... Oportünist çarpıticılara göre, **Marks** ve **Engels** ekonomik determinist, **Lenin** ise, volantaristtir. Bu görüş iki yönden, hem **Marks** ve **Engels**, hem de **Lenin** cephesinden bir çarpıtmayı içermektedir. Teorik bir sistem oluştururken **Marks** ve **Engels**, o güne kadar başaşağı edilmiş olanı tersine çevirmek, ekonominin belirleyiciliğini, sınıflar mücadelesinin gelişimini temelleriyle ortaya koymakla yükümlüydüler. Kapitalizmin iktisadi bir çözümlemesi, altyapı-üstyapı ilişkilerinin bu temelde açıklanması ve toplumların gelişimine maddeci diyalektiğin ışığının düşürülmesi neredeyse tüm çalışmalarını oluşturdu. Yaşamlarının, zamanlarının çok büyük bir kısmında bununla uğraşmak zorunda kaldılar. Fakat ne **Marks** ne de **Engels**, üstyapının dinamik rolünü, siyasetin ekonomi üzerindeki etkisini hiçbir zaman yadsımadılar. Belirli bir dönemi, bir olguyu ele aldıklarında, altyapıyla üstyapının karşılıklı etkileşimini içerecek şekilde daha bütünsel değerlendirmelere giriştiler. Çözümlemelerini hiçbir zaman politika ekonomiyi izler, gibi düz indirgemeci bir yaklaşıma dayandırmadılar. Marksizmin bu şekilde vulgarize edilmesine karşı **Engels**'in **J. Bloch**'a 1890'da yazdığı mektup bu konuda açıklayıcıdır ve bir yanıt da oluşturmaktadır.

"Genç yazarların kimi zaman (işin-çev.) iktisadi yanına gereğinden fazla ağırlık vermesinden Marks ve ben kısmen sorumlu tutulabiliriz. Ama bunu yadsıyan hasımlarımızın karşısında bu ana ilke üzerinde durmak zorundaydık ve üstelik karşılıklı etkileşim içinde bulunan öteki öge-

lerin hakları olan yeri almalarına ayıracak zamanımız, yerimiz ya da fırsatımız her zaman olmuyordu. Ama bir tarih diliminin sunuluşu, yani pratik bir uygulama söz konusu olduğunda, durum değişti ve orada hiçbir yanılğı olamazdı. Ancak ne yazık ki, insanlar çoğu zaman bir kuramın ana ilkelerini, o da her zaman doğru olmayan bir biçimde öğrenir öğrenmez onu tümüyle anladıklarını ve kolayca uygulayabileceklerini sanıyorlar. Yeni "Marksistler"ın bir çoğunu da bu suçlamaların dışında bırakmayacağım, çünkü bu çevreden de en harika saçmalıklar çıkmıştır." Engels bunları söyledikten sonra değerlendirmelerimiz için yol gösterici olacak, altyapı ve üstyapının karşılıklı etkileşimini ve nasıl ilişkilendirilmeleri gerektiğini de şu şekilde açıklar:

"Materyalist tarih anlayışına göre, tarihteki belirleyici öge en sonunda gerçek hayattaki üretim ve yeniden üretimdir. Hiçbir zaman ne Marks ne de ben bunun ötesinde bir şey söyledik. Bu yüzden biri tutup da bunu, iktisadi öge tek belirleyici öğedir yargısı biçiminde ters anlayacak olursa, anlamsız, soyut ve saçma bir deyiş haline getirmiş olur. İktisadi durum temeldir, ama üst yapının çeşitli öğeleri -sınıf mücadelesinin siyasal biçimleri ve sonuçları, başarılı bir savaştan sonra zafere ulaşmış sınıfın kurduğu kurumlar, vb. -hukuk biçimleri- ve hatta bütün bu gerçek mücadelelerin savaşılarının beyinlerindeki yansımaları olan siyasal, hukuki, felsefi kuramlar, dinsel düşünceler ve bunların giderek dogma sistemlerine dönüşmesi de, tarihsel mücadelelerin gelişimini etkiler ve birçok durumda onların biçimlerinin belirlenmesinde ağır basar. Bütün bir sonu olmayan rastlantılar (yani, iç bağlantısı çok az ve tanıtlanması olanaksız olduğu için yok saydığımız ya da ihmal edebildiğimiz şeyler ve olaylar) kalabalığının ortasında iktisadi hareketin eninde sonunda kendini zorunlu olarak gösterdiği bütün bu öğelerin karşılıklı bir etkileşimi söz konusudur. Böyle olmasaydı, kuramın seçilecek herhangi bir tarih dönemine uygulanması, birinci dereceden basit bir denklemin çözümünden daha kolay olurdu." (Felsefe Yazıları, Sf. 228)

Engels'in sözleri, altyapı-üstyapı, objektif-subjektif koşullar arasındaki ilişkilerin nasıl ele alınması gerektiği üzerine yöntemsel bir bakış sun-

maktadır. Oportünizm, Marks'ın, başaşağı edilmiş olanı tersine çevirirken bazı vurgularına ve naif ifadelendirmelerine sarılıp Engels'in bu açıklamasını örtbas etmektedir. Üstelik tarihsel koşullar arasındaki farklar da gözardı edilip Marks ve Engels'le Lenin arasına kama sokulmaktadır. Leninist örgüt ve devrim teorilerinin emperyalizm ve proletarya devrimleri çağının özellikleri temeli üzerinde geliştirilmesinin özgüllüğü de yadsınarak bir karşıtlık yaratılmak istenmektedir.*

Aslında oportünistlerin marksizmi vulgarize edip kaba materyalizmlerine dayanak bulmak için Marks ve Engels'e kadar gitmelerine gerek yoktur. Ararlarsa bu konuyla ilgili Lenin'den de birkaç alıntı bulabilirler. Bunun için onlara Lenin'in **Halkın Dostları Kimlerdir**, isimli yapıtını salık verebiliriz. Bu kitaptan bütünlüğünden kopartılmış bazı alıntılar yapmak işlerine yarayabilir. Nitekim TDKP, parti konusundaki görüşlerini iyice sağa doğru çekerken bu kaynağı oportünistçe tahrif ederek kullanmıştır.**

Lenin bu yapıtında, Narodnizmin öznel toplumbilimciliğine karşı, işçi sınıfının içerisinde bulunduğu ekonomik koşulların proleter sınıf mücadelesini nasıl kaçınılmaz kıldığını ve bunu neyin sonucu olarak bir başka sınıfa karşı savaşım halini aldığı tarihsel materyalist bir yorumunu yapar. Proletaryanın öncü rolünü bu temelde açıklar. İşte Özgürlük Dünyası buna sarılıp burada durur. Oysa Lenin daha bu ilk yapıtında ekonomik materyalizmle sınır çeker, *"işçileri bir siyasal güç halinde sıkıca birleştirmek"* için propaganda ve örgütlenmenin öneminden söz eder, kendiliğindenci kaba materyalist görüşlerle ayrımını ortaya koyar:

"Filozoflarımız tarihsel olguları sahte bir ışık altında sunmalarına ve sosyalistlerin işçi sınıfı hareketine bilinç ve örgütlenme getirmek için yaptıkları büyük çalışmaları unutmalarına ek olarak, Marks'a en anlamsız yazgıcı görüşleri yakıştırıyorlar. Marks'ın görüşüne göre işçilerin örgüt-

*Oportünistler, Marks'ın Almanya'da Komünistler Birliği'nde ve 1. Enternasyonal'de özerklikçi anarşistlere karşı sıkı ve merkezizetçi örgüt fikrini savundüğünü da gizlemektedirler. Polemiğin karşı tarafı olup Marks'ı karşılarına almış olduklarından, anarşistler bunu açıkça söylemekte bir sakınca görmezler.

**Özgürlük Dünyası, sayı 62 (Aralık '93) 'Proletarya ve Önderlik Sorunu'

lenmesi ve toplumsallaşması kendiliğinden olur ve dolayısıyla eğer kapitalizmi görüyor da, bir işçi sınıfı hareketi görmüyorsak, bunun nedeni, işçiler arasında örgütlenme ve propagandada hâlâ pek az şey yapıyor olmamız değil de, kapitalizmin, görevini yerine getirmemesidir diye bize güvence veriyorlar. İstisnacı filozoflarımızın bu korkakça küçük burjuva hilesini çürütmeye bile değmez.” (Halkın Dostları Kimlerdir, sf. 198)

Günümüz oportünizminin bazı türleri, süreçleri dönüştürmek değil açıklamakla, kitlelerin kendiliğinden hareketini izlemekle yetinen, revizyonist “üretici güçler teorisi”nin parti modeline bütünüyle bağlı görünmezler. Onun açık bir şekilde savunulması, benimsenmesi yoktur. Fakat onlar, “Devrim kitlelerin eseri olacaktır”, “İşçi sınıfının kurtuluşu, kendi eseri olacaktır” (bu sözün ütöpik sosyalizme, blankizme karşı işçi sınıfının ve kitlelerin gücüne yapılmış bir vurgu olarak materyalist bir anlayışla söylenmiş olduğunu gözardı ederek) gibi sözleri, kendiliğindenci yazgıcılığa yaslanmanın teorik altyapısı haline getirmişlerdir. Bu tür sloganların arkasına saklanan inceltilmiş oportünizm türlerinde, devrim ve onu önceleyen süreçlerde partinin rolünü propagandif etkinliğe doğru sınırlandırarak kitlelerin kendiliğinden eylemi ve rolünün abartılması vardır. TDKP, Ekim gibi örgütler partinin program ve temel sloganları ile sınırlı, (hoş, bugün TDKP temel sloganları da bir kenara bıraktı) genel bir politik önderlik düzlemi ile yetinilmesini öngören, öte yandan kendiliğinden hareketin gelişimine yaslanan, onun sloganları, mücadele ve örgüt biçimleriyle yetinen bir örgüt ve çalışma tarzı modeline sahiptirler. Devrimci taktiği bütünüyle yadsır görünmemekle birlikte, onu budamakta, Leninizmin “plan olarak taktik” düşüncesinden, uzaklaşıp kuyrukçuluğun “süreç olarak taktik” düşüncesine yaklaşırlar.* Özellikle EMEP, her yeni gün bir önceki günden daha fazla ekonomizmin seçkin örneklerini vermeye başlamıştır.

*Sosyalist devrimci bir strateji ileri sürmesi Ekim'i kendiliğindenci bir taktik izlemekten alıkoyamıyor; tersine, devrimin siyasal görevlerine olan uzaklığı -son dönemde bu konuda daha eklettik- kendiliğindencilik besliyor.

Altyapı-üstyapı ilişkilerini salt ekonomiye dayalı olarak açıklayan oportünizm, bu kaynaktan beslenen görüşlerini kriz, devrimci durum ve devrim konularına doğru genişletir. Emperyalizm çağında kapitalizmin krizleri sıklaşmıştır. Kendiliğindenci oportünizm tarafından yapılan abartılı kriz değerlendirmeleriyle bir kriz edebiyatı oluşturulmuş ve bu kaderci bir devrim anlayışının temeli haline getirilmiştir. Kriz ortamına yaslanma ve ondan doğacak sonuçlara bel bağlama ve açık -örtük bir **bekleme**-ci eğilim egemen olmaktadır. Süreklileştirilmiş ve abartılı kriz değerlendirmeleri, kitlelerin kendiliğinden hareketine aşırı vurgu ve uyum göstermekle birleştirilmekte ve bunun sonucu olarak, sistemin olgunlaşıp çürümüş bir meyva gibi kendiliğinden dalından düşmesi beklenmektedir.

Kriz dönemlerinde kitlelerin kendiliğinden hareketi gelişir fakat bu, sadece krize bağlı değildir. İşçi ve emekçi kitleler üzerinde pek çok dağıtıcı, çözücü etki de yapar krizler. Böylesi dönemleri işçi hareketinin durumu ve genel siyasal koşullarla birlikte değerlendirmek gerekir. Bütün krizler aynı sarsıcılıkta olmadığı gibi, hepsi devrimci durumlara da yol açmazlar. Sadece ekonomik duruma bağlı olarak ele alınan, toplumsal politik koşullardan bağımsızlaştırılarak yapılan kriz çözümlemeleri ve krizlerle devrimci durumlar arasında otomatik bir ilişki kuruvermek yanıltıcı olacaktır. (Bu noktada, krizlerin iç unsurlarına tam hakim olunmadan kriz çözümlemeleri ve devrimci durumla kapitalizmin krizlerini neredeyse eşdeğer görmek gibi yanlışlar bolca yapılmaktadır.) Emperyalizm çağında kapitalizmin sıklaşan krizleri sınıfsal kutuplaşmayı derinleştirmekte, ilişkileri daha keskinleştirmektedir. Fakat krizler, kendiliğinden bir devrim yol açmayacakları gibi, bir devrim tehditi dahi oluşturmazlar. Tekelci kapitalistler, krizleri zamana yayarak, emekçi kitlelerin örgütsüz ve dağınık oluşlarından yararlanarak ya da bunu geliştirerek, onlara fatura etme yoluyla, ellerindeki devleti gerek siyasal baskı gerekse ekonomik müdahaleler için kullanarak, emperyalist ekonomik kuruluşların (IMF, Dünya Bankası) çözüm ve müdahalelerine yaslanarak bir şekilde atlatmanın yolunu bulmaktadır. Genel bir kural olarak krizler, güçlü bir öncülük ve ini-

siyatifle devrim yoluyla çözüme götürülmediğinde, burjuvazi er ya da geç ondan kurtulmanın bir yolunu bulacaktır. Kriz dönemlerinde artan sınıf çelişkilerini etkisizleştirmekte, büyüyen bir devrim tehdidi olduğunda ona karşı pek çok yoldan savaşmakta ustalaşmıştır. Bu yönden burjuvazinin bir hayli deneyim kazandığını, böylesi dönemlerde birine ya da ötekine veya hepsine birden daha fazla ihtiyaç duyduğu faşist, sosyal demokrat ve revizyonist partilerin -RP gibi dinsel politik güçlerin- oynadıkları özel rolü görürüz.

Tekelci devlet kapitalizmi politikaları (iç ve dış borçlanma gibi kriz yayıcı politikalar; ekonomik uygulamalarla politik manevraları tek bir merkezden yürütme olanağı) kriz döneminin saldırı politikalarını uygulayan bir partinin yerine program ve yöntemsel bazı farklılıklar taşıyan bir başka partisini geçirebilmesi; "sivil toplum" kuruluşlarını* ikinci bir güvenlik sübabı olarak ayrıca kullanıyor olması, ideo-kültürel manipülasyona daha geniş ölçekte başvurmaları, krizin çökertici etkisini zamana yayma vb. politikalar, krizlerin etki ve sonuçları yönünden hız kesici olmaktadır. Böylesi dönemlerde sıkça beliren, hükümet krizleriyle sınırlı olmayan yönetememe krizlerine karşın, bununla iç içe doğan kitlelerin eskisi gibi yönetilmeme yönünde gelişmeye başlayan istekleri, burjuva seçeneklerin (diğer burjuva partiler etkisizleştiklerinde oportünist liberal partiler de olabilmektedir) içerisinde eritilmekte, kendiliğinden yığın eylemlerindeki artış, sendikalar, reformist partiler aracılığıyla yatay düzlemde tutulmaktadır. Bunlar bütün olarak krizlerden devrimci durumlara geçişleri ve devrimci durumların derinleşmesini yavaşlatıcı bir etki de bulunmaktadır.

*Gramsci'nin ilerde değerlendireceğimiz önermeleri bir yana gelişmiş kapitalist ülkelerle ilgili şu belirlemeleri dikkate değerdir: "Rusya'da devlet her şey, sivil toplum ise henüz filiz halinde ve iskeletsizdi. Batı'da devlet ile sivil toplum arasında kendine özgü bir ilişki vardır ve devlet ne zaman sarsılsa sivil toplumun sağlam yapısı derhal açığa çıkardı."

"En ileri devletler örneğinde... 'sivil toplum' çok karmaşık ve doğrudan ekonomik unsurun felakete yol açan 'akımlar'ına (krizler, depresyonlar vb.) direnen bir yapı haline gelmiştir." (Hapishane Defterleri, Aktaran J. Molyneux, Marksizm ve Parti, sf. 199)

Kapitalizmin krizleri nesnel karakterlidir; dolayısıyla, önlenemezler. Burjuvazi onu ancak sözünü ettiğimiz türden tedbirlerle yavaşlatabilir, yayabilir. Fakat ortadan kaldıramaz. Çapı ve derinliği büyük kriz dalgaları, bunların kısa aralıklarla birbirini izlemesi, burjuvazinin bu tür politika ve tedbirlerini zorlar, zayıflatır, etkili olmaktan çıkartır. Hatta bu politikaların süreklileşmesi, bir dönem sonra sorunu sistem sorunu olarak daha belirgin bir şekilde ortaya çıkartır. Ayrıca krizler, temelini ve belirleyici unsurunu oluşturmakla birlikte sadece ekonomik nitelikte değildirler; tarihsel, toplumsal, siyasal, kültürel etmenlerin hareketi böylesi süreçlerde birbirini etkileyecek şekilde hız kazanır.

Burjuvazinin nesnel koşullara subjektif müdahalesi diyebileceğimiz politika ve tedbirlerini, devrimci proletarya cephesinden daha güçlü bir subjektif müdahale ile, etkili ve gelişkin bir parti önderliğinde emekçi sınıfların yığınsal örgütlü eylemiyle karşılamak ve yenilgiye uğratmak gerekmektedir.

Komünist öncü, bunalım dönemlerinin olanaklarını, kendiliğinden yığın hareketlerindeki artışı, devrimci doğrultuda geliştirerek kapitalizmin çıkmazını derinleştirecek güç ve yeteneği göstermelidir. O kitlelerin hoşnutsuzluğunun ve tepkilerinin, doğabilecek bir devrim olanağının bastırılmasına izin vermemelidir. Böylesi dönemlerde tüm silahlarını keskinleştiren, değişik güçleri devreye sokabilen, bir yöntemden diğerine geçen egemen sınıfın tüm taktiklerini boşa çıkartacak, silahlarını etkisizleştirecek bir güce ve yetkinliğe ulaşmalıdır. Öncü komünist partisi, kendisini mücadelenin “olağan” dönemleriyle sınırlamamalı, dikkatini özellikle bu noktada toplamalı, hazırlıklarını buna göre yapmalıdır. Böylesi koşullarda önderlik yapacak yapısal sağlamlık, çok yönlü gelişme, taktik ustalık, kadrosal ve kitlesel güç ve ilişki ağına sahip olmalıdır.

Şimdi bir de objektif koşullar, devrimci durumlara yaklaşım konularında oportünizmin tutumunu görelim. Devrimci durumlar, bir anda ortaya çıkmazlar. Ortaya çıkışları ise, sadece ekonomik etkenlere bağlı değildir. Aynı zamanda tarihsel, toplumsal, politik koşullara, sınıflar mücade-

lesinin seyrine bağlıdır. Devrimci durum konusundaki ML öğreti, oportünistlerce çarpıtılmıştır. Onlar, devrimci durumu en üst ve olgunlaşmış haliyle tanımlar ve beklerler. Devrimci durumun başlangıç ve gelişim süreçlerini, gelişimine yol açan etmenleri ve bunların yönünü, onları hızlandırmayı düşünmezler. Devrimci durum konusundaki ince tahrifat, net bir tablonun bütünüyle ortaya çıkıp çıkmaması ve bu süreçte subjektif etmenin oynaması gereken rolün iyice sınırlandırılması üzerine yapılır. Gelişkin ve yetkin bir komünist öncünün, bu süreçlerde oynayabileceği rolü; devrimci taktiğin önemini, sınıftaki hazırlık derecesini vb.lerini gözardı eder ve darbelemeye çalışırlar.

Komünist öncü, bunalım dönemlerinin olanaklarını, kendiliğinden yığın hareketlerindeki artışı, devrimci doğrultuda geliştirerek kapitalizmin çıkmazını derinleştirecek güç ve yeteneği göstermelidir.

O kitlelerin hoşnutsuzluğunun ve tepkilerinin, doğabilecek bir devrim olanağının bastırılmasına izin vermemelidir.

Örneğin **İşçi Partisi** gibi ultra kendiliğindenci oportünistler, devrimi objektif koşullara bağlayabilmek için Lenin'in "**Marksizm ve Ayaklanma**" makalesinden bir bölüm aktarıp oportünistçe yorumlamaktan kaçınmazlar. Lenin'in Ekim Devrimi öngününde yazdığı bu makaleden aktarma yaptıkları bölüm; "*Yalnızca tek tek grupların ve partilerin değil, aynı zamanda tek tek sınıfların bile iradelerinden bağımsız olan bu objektif değişimler olmadan, devrimin gerçekleşmesi, genel bir kural olarak olanak-*

sızdır" sözleridir. Lenin bir devrim dönemi içerisinde olguları somut olarak değerlendirilmesinin önemine, kuvvet ilişkilerindeki denge ve değişimlerin sürekli hesap edilmesinin gerekliliğine işaret ediyor, henüz fiili güçlerine sahip olunmadan yenilgiyle sonuçlanacak erken bir ayaklanmanın -Bolşevik Partinin Petrograd Komitesinin bazı üyeleri Nisan sonunda böyle bir sol maceracı tutuma girdiler- önüne geçmeye çalışıyor, kesin

darbe anının doğru belirlenmesinin yaşamsal önemine dikkat çekiyordu. Bu süreçte Parti kendisini koşullara ve kitlelerin kendiliğinden hareketine tabi kılan kendiliğindenci bir politik hat değil son derece gelişkin ve dinamik, gelişmelere göre şu ya da bu yönde sürekli değiştirilen bir taktik çizgi izliyordu.

Sağ oportünizm, öncü komünist partinin, devrimci taktiklerle objektif koşullar üzerine dinamik müdahalede bulunarak gelişimi hızlandırabileceğini yadsımasına karşılık, sol oportünizm, objektif koşulların gelişme düzeyini; kriz, devrimci durum ve kitlelerin durumunu abartır, birbirine karıştırır. Emperyalizm çağında, tek bir dünya kapitalist ekonomisinin ortaya çıkmış olmasıyla objektif önkoşulların dünya genelindeki varlığını, tek tek ülkelerde devrimci durumların varlığı yokluğunu gözönünde tutmadan genelleştirir. Devrimci durumun unsurlarını bir bütün olarak değerlendirmez. Ekonomik bunalımlarla devrimci durumları eşdeğer olarak görmek, kitle hareketinin gelişme düzeyini abartmak, hükümet ve parlamento krizlerini sistemin krizi ile aynı görmek, keza bir “yönetim krizi”nin varlığını kitlelerin sistem dışı bir alternatif arayışına girdikleri yönünde abartılı değerlendirmelerle birleştirmek de sol oportünistlerde sık görülen durumlardır.* Bunların sonucu olarak, salt iradeci bir örgüt tutumu ve silahlı mücadelenin her dönemde temel olduğu sonucunu çıkarırlar. Özneci iradeci düşüncelerin sonucu olan iradeci taktik ve yöntemler, kitle eyleminin gelişme düzeyinden ve devrimci durumların gelişiminden kopuk bir şekilde silahlı mücadeleyi temel alışları, hazırlıksızlığa, erken çatışmalara ve yenilgilere neden olur.

Komünistler, küçük burjuva maceracılığının devrimi halkçılık çizgisine çekme çabasına karşı olduğu gibi, onların özneci görüşlerine, sınıf mücadelesinin gelişme koşullarını gözönünde tutmayan her durumda silahlı mücadeleyi temel alan, mücadeleyi belli biçimlerin içerisine hap-

*Örneğin, Partizan Sesi dergisinin 40. sayısının başyazısının başlığı şöyle: Sistem kriz üretiyor, kriz de kaçınılmaz olarak devrime yol açacak. (16 Haziran '96)

seden ve bir uçtan öbür uca savrulan (DHKP/C' de olduğu gibi, en sol taktiklerden ÖDP türü reformist politikalara birbirini izleyen dönemlerde geçebilen) görüşlerine karşı sürekli bir mücadele içerisinde olmalıdırlar. Krizle birlikte toplumsal altüst oluş ve yıkımların yaşandığı bir ülkede küçük burjuvazideki hareketlilik ve ara katmanların yoğunluğu, her zaman sol maceracılığın taban bulmasına ve onu genişletebilmesine olanak sağlayacaktır. Devrimci bir yığınsal işçi sınıfı hareketinin olmadığı koşullarda bu yöndeki eğilim ve tehlike daha büyüktür ve azımsanamaz. Sosyalizme doğru kesintisizlik içermeyen sınırlı küçük burjuva devrimci programların mücadelenin ortaya çıkardığı zorluklarla birlikte daha da geri biçimlere bürünmesi, uzlaşma ve teslimiyet içeren geri adımlara dönüşmesi olasılığı -yaşanılan örnekler ve bugünkü dünya konjonktürü- nedeniyle bu mücadelenin eksiksiz yürütülmesinin gerekliliği daha iyi görülür.

Küçük burjuva sol devrimciliğe karşı bizim bu tutumumuz, ML'i kaba materyalist bir kendiliğindencilik teorisi ile yozlaştıran, devrimin gelişmesini frenlemekten karşısına geçmeye kadar uzanan, emekçi sınıfları düzeniçiliğe hapsedme çabası içerisinde olan sağ oportünizme karşı kesintisiz ve etkili bir mücadele yürütmemizi engellemeyecektir. ML komünist hareketin başlıca düşmanları bunlar olmuşlardır ve bugün de öyledir. Lenin, Demokratik Devrimde Sosyal Demokrasinin İki Taktiği adlı eserinde oportünistlerin kendiliğindenci, kuyrukçu çizgileriyle ilgili olarak şunları söylüyordu: *"Aynı şekilde Yeni Iskra Grubu da, gözlerinin önünde süren mücadele sürecinin akla ugun bir tanımını ve açıklamasını yapabilir; fakat, bu mücadelenin doğru sloganını saptayamaz. Bunlar, iyi izleyiciler fakat kötü önderler olarak maddeci tarih anlayışını değersizleştirmekte ve devrimin maddi ön koşullarını görerek kendilerini ilerici sınıfların önüne koyan partilerin tarihte oynamaları gereken, aktif, öncü ve yol gösterici rolü hafife almaktadırlar."* (Bütün Eserler; C. 9, sf. 43-44) Menşevizmin tutumuna ilişkin olarak bunları söyleyen Lenin, objektif ve subjektif etmenler arasındaki bağı kurarken de, mücadelenin ancak, *"Evrimin objektif akışı ve objektif durum üzerine tam bir ciddiyetle yapılan analiz ile*

devrimci enerjinin, devrimci yaratıcı dehanın ve kitlelerin devrimci inisiyatifinin -ve de hiç kuşkusuz aynı zamanda- şu ya da bu sınıfı keşfederek, onunla ilişki kurmayı başarabilecek kişilerin, grupların, örgütlerin ve partilerin devrimci inisiyatiflerinin” birleştirilmesiyle geliştirilerek devrimin başarı kazanacağı:nı belirtiyordu.

Subjektif fakörün objektif koşullar üzerindeki etkisini ve dinamik bir rol oynayabileceğini küçültüp yadsıyan, dolayısıyla partinin önderlik rolünü sınırlandıran her düşünce devrimin gelişmesini baltalamakta, olanaksız hale getirmektedir. Oportünist partiler, parti-devrim ilişkisini objektif koşulların evrimleşip olgunlaşmasına bağlamakta, tümüyle yüz çevirmiş olanlar devrimci eylemleri ve devrimci şiddeti sadece bu özel “an”la -devrimci durumla- sınırlandırmaktadırlar. Onlara göre, bu döneme kadar sürdürülecek çalışma, propaganda-ajitasyon ve genel olarak kitlelerin yasal bir temelde örgütlenmesidir. Koşullardaki her değişimi, her yeni durumu, devrimi hazırlama, yasal ve yasadışı devrimci kitle eylemleri geliştirme, kitlelerin devrimci eğitimi ve örgütlenmesinin aracı kılma düşüncesinden uzaktırlar. Genel bir bilinçlendirme ve yön verme çalışmasıyla, yasal bir temelde gerçekleştirdikleri örgütlenmelerle onlar, sözde bu özel “an”ın gelmesini beklemektedirler. Kuşkusuz böyle bir “an” geldiğinde de, ona ve savaşımın devrimci biçimlerine en uzak duracak olan, yine onlar olacaklardır.

Sağ oportünizm, devrimci durumlar ve ona giden koşullar arasına bir uçurum sokmuş ve bir “beklemecilik” teorisi oluşturmuştur. Sözüünü ettiğimiz sadece kaba modern revizyonist teoriler ve süreci parlamentarist ve barışçıl mücadeleden ibaret gören anlayışları değildir. Bu aynı zamanda, kitlesel harekete devrimci gelişmeye elverişli durumları değerlendirerek uygun mücadele ve örgütlenme biçimleriyle yönelmeyen, genel bir propaganda ajitasyon düzeyinde kalan, barışçıl biçimlere fazlasıyla eğilim gösteren, önderlik görevlerini sınırlandıran oportünizm türü için de geçerlidir. Lenin, *“Devrimler, hiçbir zaman ısmarlama olarak meydana gelmezler, Jüpiter’in kafasından fırlayıp çıkmazlar; ya da birdenbire tutuşmazlar. Devrimler; daima huzursuzluklar, bunalımlar, hareketler, ayaklanmalar*

ve devrim başlangıçları ile dolu bir süreci izlerler ve sonunda da, her zaman için (örneğin devrimci sınıf yeterince güçlü değilse) nihai başarıya ulaşmayabilirler' (Bütün Eserler C. 21, sf 451) demektedir. Lenin'in bu

rada belirttiği, "... birdenbire tutuşmazlar. Devrimler; daima huzursuzluklar, bunalımlar, hareketler, ayaklanmalar ve devrim başlangıçları ile dolu bir süreci izlerler" sözlerinde ifadesini bulan durumlarda bir komünist partinin rolü, işlevi ne olmalıdır? Eğer böylesi durumlarda, sürece gelişkin bir müdahalede bulunabilecek bir parti varsa, kendini buna göre örgütlemişse, verili objektif koşullarda bu hareketleri ulaşabileceği son noktaya kadar ilerletebilecektir. Eğer yoksa, bu hareketler, başlangıç durumunda, kendiliğinden gelişmenin sınırları içerisinde, subjektif müdahalenin yetersizliğiyle cılız ve sınırlı kalacaklardır. İşte bunun bir kader olmaktan çıkartılması gerekmektedir.

Subjektif faktörün objektif koşullar üzerindeki etkisini ve dinamik bir rol oynayabileceğini küçültüp yadsıyan, dolayısıyla partinin önderlik rolünü sınırlandıran her düşünce devrimin gelişmesini baltalamakta, olanaksız hale getirmektedir.

Son birkaç onyıldır, ortaya çıkan, az çok süreklilik kazanmış bir yükseliş gösteren yığın eylemleri, direnişler, kitlesel patlamalar; ekonomik bunalımlar ve bunalımların toplumsal politik koşulları etkilediği, bu noktada oluşmuş tarihsel birikmelerle kesiştiği durumlar, çok derin devrimci durumlar olmasa dahi, devrim yönünde değerlendirilememiştir.* Gelişen

*Ülkemizde '60'lı yılların sonlarından itibaren, ekonomik ve siyasal savaşımın içiçe geliştirilebileceği ve sınıfın öncülerinin sosyalizme kazanılmasına uygun bir zemin sunan işçi hareketi, '70'li yılların antifaşist devrimci halk hareketi subjektif yönün zayıflığıyla ileri götürülemedi. Gazi ve onu izleyen süreç açısından da bunu -sınırlı bir durumla ilgili olarak-, hem kendimiz hem de diğer devrimci örgütler için söyleyebiliriz. Olaylar içerisinde ortaya koyulan tüm çabaya karşın, örgütlerin hazırlık düzeyleri ve genel durumlarındaki zayıflıklar, bu hareketin daha ileri düzeye taşınmasını, sonuçlarından daha fazla yararlanılabilemesini önlemiştir.

devrimci durumlarda, kitlelerin böylesi dönemlerde daha çok devrimci eyleme yönelmelerine karşın, devrimin gerçekleşmediği tarihsel durumlar az değildir. Bu koşullarda dahi onlara önderlik edecek ve yönetecek bir parti yoksa, çok yönlü yetkinlik ve deneyime, emekçi sınıflara kabul ettirilmiş bir önderlik gücüne sahip değilse devrim gerçekleşemez. Özellikle derin devrimci durumlarda kitlelerin eylemi ve bilinci devrim yönünde akar; bu olanaklıdır, fakat bundan devrimin kendiliğinden gerçekleşebileceği sonucunu çıkarmak, **bir dizi taktik değişikliğin ve önderlik yoğunlaşmasının gerektiği o özel evrede proletaryayı öncüsüz, öndersiz bırakmaktır.** Lenin tam da böylesi koşullarda partinin gerekliliğini, vazgeçilmezliğini şu şekilde belirtmektedir: *“Sosyal ve ekonomik gelişim koşulları nedeniyle bir devrimin olgunlaştığı her durumda devrimci sınıfların devrimi başaracak kadar güçlü olduğunu sanmak yanlıştır. Hayır, insan toplumu, ilerici unsurlar için bu denli rasyonel ve bu denli ‘elverişli’ bir yapıya sahip değildir. Bir devrim olgunlaşmış olabilir; ama buna rağmen devrimi yapacak güçler, onu gerçekleştirmekte yetersiz kalabilirler.”* (Bütün Eserler, C. 9, sf. 368)

Lenin’in tanımladığı böylesi durumlar, parti sorununun önemini büyütür. Subjektif müdahale ne kadar güçlü ve yetkin olursa, önderlik görevleri süreci devrimle taçlandırabilecek düzeyde gerçekleştirilebilir. Pek çok ülkede işçi sınıfı ve devrimci halk hareketlerinin geliştiği, devrimci durumların ortaya çıktığı ‘70’li yıllarda, modern revizyonizmin başlıca saldırısı subjektif faktörün zayıflatılması noktasında toplandı. Enver Hoca bu tavrın nedenini, koşullarla bağına kurarak şu şekilde açıklıyor: *“Emperyalistler, diğer kapitalistler ve revizyonistler, devrimin, bunalım dönemlerinde ve devrimci durumlarda kendiliğinden patlamadığını iyi biliyorlar. Bu nedenle dikkatlerini ve esas darbelerini öznel etkene yöneltiyorlar.”* (Emperyalizm ve Devrim, sf. 121)

Kapitalizmin bunalımlarının derinleştiği koşullar ve devrimci durumlarda, emekçi kitlelerin başına geçmek ve devrimin siyasal ordusunun yaratılması bütünüyle öznel etkene, partiye bağlıdır. İşte bunun için revizyo-

nist-oportunist partiler, kendiliğindenlik teorisiyle leninist partiye saldırıyor, partinin önder ve yönetici rolünü zayıflatmaya, hareketi'leriye, devrime doğru götürecek taktiklerini darbelemeye çalışıyorlar. Komünist partisi böylesi dönemlerde sadece burjuvaziye ve onun açık karşıdevrimci partilerine karşı savaşmakla kalmamalı,"devrim itfaiyecileri" revizyonist ve oportünist güçlere karşı da ayrımını net çizgilerle ortaya koyan, onların kendisini engellemesine olanak tanımayan bir mücadele çizgisi geliştirmelidir.

Tarihsel gelişmelerin gösterdiği gibi, sadece olgunlaşmış koşullara müdahale edecek, ondan güç alıp onu devrimle taçlandırarak bir parti değil, koşullardaki olgunlaşma yönündeki belirtileri, gelişmeleri güçlü bir önderlikle alıp ileriye, verili koşullarda ulaşabileceği son noktaya kadar götürme yeteneğine sahip bir partinin yaratılması ve sürece onunla müdahale gereklidir. Bunun için, öncü komünist partisi, kendisini tek bir anla, tek bir durumla sınırlandırmamalıdır. Mücadeleyi her durumda geliştirme yeteneğine sahip olmalıdır. Ulaştığı gelişkinlik düzeyiyle, bunalım dönemleri ve devrimci durumlarda kat kat artan karşıdevrimci saldırıları etkisiz hale getirmeyi başarmalı, gelişen kitle hareketlerinin yenilgisine ve devrim olanağının bastırılmasına izin vermemelidir. Komplike bir yapıya sahip, sürecin tüm karmaşasına hakim olabilecek, taktik yönden gelişmiş, böylesi dönemlerde politik bakımdan hata yapmayacak -çok az hata yapacak- kadar yetkinleşmiş, örgütsel bakımdan büyümüş ve sağlam güçlere dayalı, kitlelerle çok sayıda ve çeşitli örgütsel araç ve yöntemle bağ kurabilen, mücadeleyi birçok cepheden örgütleme gücüne ve yeteneğine sahip olan bir **sosyal devrim örgütü**, bunu başarabilir. Leninist partiler, sosyal devrimin partileridir. Belirtilen özelliklere sahip, bu tipte bir partinin yaratılması önümüzde başlıca görev olarak durmaktadır.

KENDİLİĞİNDENLİK-SİYASAL BİLİNÇ; PARTİNİN ROLÜ

Nasıl bir parti sorusuna verilecek yanıtın çıkış noktasını kendiliğindenlik ile siyasal bilinç arasındaki ilişkinin nasıl kurulacağı oluşturur. Par-

tinin nasıl bir çizgide örgütleneceğinin, örgütlenme biçiminin, partiyle sınıf ilişkisinin ve işlevlerinin ne olacağının yanıtları özsel olarak gelir bu konuda toplanır. Kendiliğindenlik-siyasal bilinç ilişkisinin kuruluşundaki yaklaşım farkı, politika ve taktiklerde, öncülük ve kuyrukçuluk arasındaki ayrım olarak; partinin temel işlevinin ne olacağı konusunda ise, “önder ve yönetici bir parti” mi, rolünü işçi hareketine “genel bir yönlendirme ve yardım ile sınırlandıran bir parti” mi, biçiminde iki ayrı yanıt olarak ortaya çıkar. *

Bilincin kendiliğinden hareketin içerisinden doğup onunla birlikte gelişeceği biçimindeki oportünist görüşle, sosyalist bilincin işçi sınıfına dışardan götürülmesi gerektiği yönündeki ML görüş, bu konulardaki tartışmaların başlangıç noktasıdır. Belirttiğimiz gibi, parti sorununa doğru genişleyen ve bu açıdan daha da büyük önem kazanan tarihsel-teorik bir tartışmanın konusu da olmuştur. Tüm unsurlarıyla da (mücadele anlayışı, örgütlenme, taktikler...) partinin rolü konusundaki bugünkü tartışmaları aydınlatıcıdır ve bu açıdan güncel bir öneme sahiptir.

Burjuvazi ile proletaryanın sınıfsal durumundaki karşıtlık, proletaryanın bilincine aynen yansımaz. Genel bir kural olarak, maddi üretim araçlarını elinde tutan sınıf, entelektüel üretim araçlarını da elinde tutar ve kendi düşüncesini, egemen ideoloji ve bilinç olarak, sanki onların da düşünceleriymiş gibi, tüm topluma kabul ettirir. İşçi sınıfında da ekonomik, toplumsal durumuna denk bir bilinçsel karşıtlık kendiliğinden oluşmaz. Egemen sınıfın ideolojisi, proletaryayı da egemenliği altına alır. İşçi sınıfında salt üretim içerisindeki konumunun ve kapitalizmin genel iktisadi koşullarının yansımaları olarak sosyalist siyasal bilinç oluşumu gerçekleşmeyeceği gibi, kapitalistlere karşı ekonomik istemler doğrultusunda birlikte hareket etmekle başlayan kendiliğinden mücadelesiyle de ona ulaş-

*Ne Yapmalı'nın özgül önemi bu konuya (kendiliğindenlik-siyasal bilinç ilişkisinin kuruluşuna) açıklık kazandırarak buradan çıkış alıp bir örgüt planına ulaşmasından gelmektedir. Bu yapıt Leninist partinin ideolojik temellerini ortaya koymuştur.

maz. İşçi sınıfının bu yolla elde edeceği bilinç, kendiliğinden hareketin ön gelişimiyle sınırlıdır; ileriye doğru gelişimi burjuva ideolojisinin, sadece dışsal olmayan günümüzde çok daha derinleşmiş olarak onun toplumsal ve bireysel yaşam alanına giren, kapsamlı bir engellemesi ve baskısı ile sınırlandırılmıştır. Toplumda küçük bir azınlık durumunda olan bir sınıfın, egemenliğini nasıl koruyabildiğini açıklarken Lenin şunları söylemektedir: *“Eğer, bir yandan kitleleri sersemletip, bitkinlik, korku, dağınıklık (kırlar!), bilgisizlik içinde bırakan ve diğer yandan burjuvazinin eline işçileri ve köylüleri toptan aldatan ve aptallaştıran dev bir yalan dolan aygıtı vermeseydi, kapitalizm, kapitalizm olmazdı.”*

Gerektiğinde, iktidarını tehlikede gördüğünde en yoğun biçime bürünebilen baskı ama sadece bununla sınırlı olmayan, işçi sınıfı ve emekçi kitlelerde adeta içselleştirmeye varan bir yanılsamaya yol açan, politik, kültürel çok yönlü ve kapsamlı bir manipülasyonun varlığı söz konusudur. Bundan dolayı işçi sınıfının içerisinde bulunduğu durum; sömürü, baskı ve sefaletin egemen olduğu çalışma ve yaşam koşullarından dolayı “kendiliğinden sosyalizme doğru çekildiği” yönündeki görüşlere Lenin, daha o zaman şu yanıtı verir: *“Çoğu kez buna garanti gözüyle bakılır. Ama Raboçeye Dyelo'nun unuttuğu ve çarpıttığı da işte budur. İşçi sınıfı kendiliğinden sosyalizme doğru çekilir ; ne var ki, en yaygın (ve sürekli olarak ve çeşitli biçimler altında canlandırılan) burjuva ideolojisi, kendisini işçi sınıfı üzerinde kendiliğinden daha da büyük ölçüde kabul ettirir.”* (Ne Yapmalı, sf.50)

İşçi sınıfının 200 yılı aşkın tüm bir mücadele tarihine baktığımızda kendiliğinden hareketin, sınıfı kendiliğinden sosyalizme götürecek nitelikte bir bilinçsel değişiklik yapmadığı ve yapamayacağı görülür. Olayların akışının ve buna bağlı olarak emekçi sınıfların bilinçsel gelişiminin de hız kazandığı hatta sıçramalara yol açtığı kimi devrimci dönemler olmuştur. O kesitlerde devrimci etkiyle birleşen olayların eğiticiliğinin ötesinde tüm bir tarihsel sürece yayılmış toplumsal, siyasal birikimler bu gelişmeyi ortaya çıkartmaktadır. Kitlelerin bilincinin ve eyleminin sosyalizm yö-

nünde itilmesi, o tarihsel koşullarda ayrıca özel bir önem de kazanmaktadır. Bu deneyimlerin ışığında da bakıldığında, özellikle bugün üzerinde daha çok durmamız gereken, burjuva ideolojisinin “*sürekli olarak ve çeşitli biçimler altında canlandırılması*”dır. Genellikle burjuva ideolojisinin en kaba ve açık haliyle yetinilseydi, işçi ve diğer emekçi sınıfların hareketi belli bir gelişme gösterdikten sonra bu fazla bir sorun yaratmaz, kitlelerin bilinci ve eylemi onu, kolay denilebilecek şekilde altetmeyi başardı. Fakat, bunun bu kadar kolay olmadığını biliyoruz. Egemen sınıf iktidarda olmanın tüm gücünü bu alanda da kullanmaktadır. Burjuva ideolojisi sürekli ve daha inceltilmiş biçimlerle, çeşitlenmiş ve sınıfın durumuna ve mücadelenin gelişme düzeyine göre kendisini uydurabilen -ve bu şekilde kitlelerin üzerinde etkisini sürdürebilen- bir düzey ve süreklilik göstermektedir. Burjuva ideolojisinin dolaysız baskı ve etkisinin yanı sıra çevreleyen sınıf ve tabakalardan gelen bir baskı olarak da ortaya çıkmakta, aynı zamanda sınıfın içerisinde başta işçi aristokrasisi olmak üzere, üretilmektedir.

Tarihsel bir perspektifle bakıldığında, zamanla, sosyalizm ile işçi sınıfı hareketinin etkileşim alanına burjuva ideolojisinin çeşitli biçimleri olarak sosyal demokrasi, revizyonizm, sendikacılık yaygın, yerleşik ve güçlü bir etki sağlayacak düzeyde girmişlerdir. Bu akımlar, işçi sınıfının alanından ve kendiliğinden eyleminden tümüyle kopuk değillerdir. Alanın içerisinde yer aldıkları gibi, işçi hareketine de belli düzeyde “uyum” gösterirler. Tümüyle karşıt bir konumdan gelmemektedirler. Dolayısıyla bu onlara daha geniş bir hareket imkanı sağlamakta, burjuva ideolojisinin bilinen en genel ve kaba biçimlerine göre, işçi sınıfı üzerinde düşünce ve duygu olarak daha fazla etkili olabilmektedirler. Sosyal demokrasi, revizyonizm, sendikacılık ve günümüzün liberal oportünistleri, işçi sınıfının ekonomik eylemiyle devrimci politik eylemi arasına, bilinçsel gelişme alanına girmekte, hareketin devrimci politizasyonunun ve sosyalist siyasal bilincin iletilmesinin önüne set oluşturmaktadırlar. Onlar, işçi sınıfının eylemlerinin kendiliğindenlik düzeyinde kalması ve bu sınırları aşmaması için yoğun çaba gösterirler. İşçi hareketindeki yerel-

lik, mesleksel darlıklar, sektörel ve bölgesel farklılıkları büyüterek ve körükleyerek işçi sınıfının birleşik eyleminin gelişmesini zayıflatıcı bir tutum takınır, işçi sınıfının eylemlerinin “sınıfa karşı sınıf” konumuna çıkmasına karşı da bunları kullanırlar. Hareket genelleşme özelliği kazandığında ise, siyasal mücadelenin kapsamını daraltmaya, reformist bir içerikle doldurup yozlaştırmaya çalışırlar.

Sosyal demokrat, revizyonist, oportünist parti ve örgütler, işçi sınıfının kendiliğinden eylemleri içerisinde yer alır ve istemlerini, hareketin o anki gelişme düzeyinin gerisinde ve düzen içine hapsedecek şekilde formüle ederler. İşçi ve emekçi kitlelerin bilinç geriliği, onları, istemlerinin ancak bu çerçevede gerçekleşebileceği düşüncesine iter ya da, burjuvazinin baskı ve zorunun da devreye girmesiyle bunlara rıza göstermek durumunda kalır. Burjuvazinin kimi yerde artan baskısı, kimi zaman taviz ve esnemeleri her iki durumda reformizme yeni manevra imkanları sağlar. Burjuvazinin gerici baskısı, faşist saldırılar arttığında çok fazla bir şey istememe ve daha azla yetinilmesini propaganda eder, kitlelerin hareketi atılım gösterdiğinde önüne geçip en uygun anda onu kırılmaya uğratmak için fırsat kollarlar. İşçi sınıfı ve emekçi kitlelerin, eylemlerde ortaya çıkan iç zaaflarından bu amaçla yararlanırlar. Burjuvazinin ideolojik haki-miyeti ve emekçi sınıfların bilincinin burjuva bilinci düzeyini aşamamış oluşu, reformculuğun, revizyonizmin, her türden oportünizmin işini kolaylaştırmaktadır. Zaten burjuva ideolojisinin etki alanındaki emekçi sınıflar, kademeli olarak, onun bir türü olan sosyal demokrasi, revizyonizm ve oportünizmin etki alanına girmeye, bir kopuşu ve alternatif bir düşüncüyü oluşturan sosyalizme göre “kendiliğinden” daha yakındırlar ve onların etkisi altına daha kolay girmektedirler. Sistem, reformist oportünist güçler aracılığıyla, başta işçi sınıfı olmak üzere kendisini tehdit etme güç ve potansiyeline sahip olan sınıfları çeşitli yöntemler geliştirerek içerden fethetme ve esneyerek özümseme olanağına kavuşmuştur.

Emperyalizm çağında işçi aristokrasisi ve çöküş halindeki küçük burjuva sınıf ve tabakalardan daha geniş bir sosyal taban bulabilen reformist, oportünist parti ve güçler, işçi sınıfı içerisinde burjuva ideolojisinin taşı-

yıcısı ve yayıcısıdır. Bunların içerisinde bulunulan dönemde daha büyük bir tehlike oluşturmaları, sadece işçi aristokrasisi ve sendikal bürokrasinin bir tabaka yaratmış olmaları değil, reformist, revizyonist ve oportünist partileriyle ve ele geçirdikleri ve denetimleri altında tuttıkları sendikalar aracılığıyla kurumsal etki ve güç oluşturmalarından gelmektedir. Onları daha yerleşik ve etkili kılan bu kurumsal yapılar aracılığıyla, en başta sendikalar olmak üzere işçi kitlelerinin büyük bir kısmını denetimleri altında tutabilmektedirler.

Oportünist, reformist güçler, sadece işçi sınıfının kendiliğinden hareketi alanında, ekonomik ve sendikal mücadeleler içerisinde boy gösterip etkili olmamaktadırlar; siyasal-toplumsal görüş ve modelleriyle de sosyalizmin işçi sınıfına götürülmesinde tıkaç, sınıfın siyasal bilinç gelişiminin önünde engelleyicidirler. İşçi sınıfının ve emekçi kitlelerin kimi istemlerine sahip çıkmakta, yaşam koşullarını, iyileştirici bazı siyasal reformları önermektedirler. Asla sömürüyü ortadan kaldırmayı, düzeni temellerinden yıkmayı hedeflemeyen bu düzeltici formüller, emekçi kitlelerde yanılsama yaratmaktadır. Kapitalist sömürünün ve sistemin temellerine hiçbir zaman ulaşmayacak olan işçilerin kendiliğinden bilinci, sözde “haksızlık” ve “adaletsizlik”lerin giderilmesine, “sosyal reform” programlarına ilgi gösterir. Daha fazla ücret, daha iyi yaşam koşulları isteyen işçi ve emekçiler, sosyal demokrasi ve revizyonizmin “daha adil bölüm”, “pay sahipliği”, “halk kapitalizmi” balonlarıyla aldatılır.

Burjuvazi, sosyal demokrat, revizyonist, oportünist güçler aracılığıyla ideolojik, politik çeşitlenme yaratarak etkileme gücünü yaymış ve büyümüş, kademeli bir güvenlik kalkanı oluşturmuştur. Bu güçler, burjuvazinin kategorik bir hakimiyet kurmasına hizmet etmektedirler.

Bu güçlerin oynadıkları tarihsel ve güncel rol nedir? Sosyal demokrasi, modern revizyonizm ve liberal oportünistler aracılığıyla sağlanan politik ve kurumsal etki ve izlenen yöntemlerle, sosyalizmin işçi kitleleriyle geniş ölçekte bağ kurup etkili olabilmesinin koşulu ve olanakları daraltılmıştır. Bu güçler, burjuvazi cephesinden, sistemin korunmasına hizmet

edecek bir tampon oluşturmaktadırlar. Burjuvazinin beyaz terörünü , komünist ve devrimci örgütleri yok etmek ve işçi sınıfı hareketinin devrimci gelişimini bastırmak için giriştiği saldırıları, reformculuk ve revizyonizm diğer yünden, “içeriden” tamamlamaktadır.

Sosyal demokrat, revizyonist, sendikalist, oportünist güçlere karşı ideolojik, teorik, siyasal ve örgütsel etkili bir mücadele yürütülmeli, işçi hareketinin gelişimini frenleyici, engelleyici politikalarının karşısına, harekette kırılma yaratılmasına izin vermeyecek bir taktik savaşım gücüyle, onu güçlü ve etkili kılarak dikilinmelidir. Komünistler politika ve taktiklerinde tüm bu unsurları gözetken birçok cephede ve eskisine göre çok daha yoğun ve etkili bir mücadele yürütmekle yükümlüdürler. Onlara karşı etkili bir mücadele yürütülmeden, işçi kitleleri onların politik fiili etkisinden kurtarılmadan mücadelenin geliştirilmesi ve devrim yolunda ilerletilmesi olanaksızdır.

NE YAPMALI? KENDİLİĞİNDENLİK-BİLİNC İLİŞKİSİ VE PROFESYONEL DEVRİMCİLER ÖRGÜTÜ ÜZERİNE SPEKÜLASYONLAR

1905 Rus Devrimi döneminde kitlelerin eylemi hız kazandı; kitleler olayların akışı içerisinde eğitildiler ve bilinçsel sıçrama gösterdiler, devrimci partiler ise bu süreçte fazla etkili olamadılar. Bundan dolayı, siyasal bilincin ekonomik hareketin içerisinde doğacağı biçimindeki oportünist görüşlerin doğrulandığı, gelişmelerin bunun kanıtı olduğu yönünde görüşler ileri sürüldü. Keza “profesyonel devrimciler örgütü” fikri “abartılı” bulunuyor ve oportünist okların hedefi oluyordu. Hatta daha sonraları da Lenin’in 1905 Devrimi içerisinde yazdığı “*işçi sınıfının elemanter olarak sosyalist olduğu*” sözleri, devrim döneminde kitlesel hareketin gelişme biçimleri üzerinde söyledikleri Ne Yapmalı’daki temel argümanların karşısına çıkartıldı.

Devrimci dönemlerin ayırdedici özelliği, objektif değişikliklerin kitlelerin bilincinde daha hızlı yansımasıdır. Çelişkiler, devrimin tüm karma-

şası içerisinde en keskin ve açık haliyle ortaya çıkar ve olayların hızlı akışı, kitlelerin bilincinde de sıçramalı gelişmelere yol açar. Yıllar aylara, hatta günlere doğru kısalır. Olağan dönemlerde uzun çalışmalarla çok daha azı elde edilen, devrimci kitle eylemlerinin geliştirilmesi ve siyasal bilinç gelişimi, bu kesitlerde an denilebilecek zaman dilimleri içerisinde dahi gerçekleşir. 1905 Rus Devrimi'nde de, ekonomik yığın eylemleri politik kitle eylemleri için geniş bir temel oluşturmuş, ikisi iç içe geçmiş, karşılıklı olarak birbirlerini besleyip geliştirmişlerdir. Kitlelerin devrimci bir atılğanlıkla giriştikleri eylemler, partilerin önüne geçer bu dönemde.

Lenin daha devrimin başlangıcında bu gelişmeyi görür ve örgütlenme, çalışma tarzında yeni koşullara uyum sağlayacak değişikliklerin hızla yapılması için partiyi zorlar! **“Yeni Görevler Yeni Güçler”, “Partinin Re-organizasyonu Üzerine”** gibi, Partinin yeni döneme geçişini sağlayacak, eski örgütlenme ve çalışma biçimlerinin hızla aşılması gerektiğini vurgulayan makalelerini bu dönemde yayımlar. **“İşçi sınıfının elemanter olarak sosyalist”** olduğu sözleri, yığınlardaki devrimci atılımın ve bilinçsel gelişimin bir tanımlanmasıydı. Oportünistler, Lenin'in bu sözlerinde Ne Yapmalı'da yazdıklarıyla özsel bir çelişki olduğunu ileri sürdüler. Lenin, Ne Yapmalı'da da kitlelerin kendiliğinden eylemiyle siyasal bilinç arasındaki ilişkiyi tümünden yadsıyan bir yaklaşım içerisinde değildir. Fakat bu bilincin sınırlılığı, ondan ne anlamak gerektiği, kendiliğinden gelişen kitle hareketinin komünistlerin önüne hangi görevleri koyduğuyla birlikte yaklaşır bu konuya. ***“İktisadi savaşım çoğu kez kendiliğinden siyasal bir niteliğe bürünür, yani; devrimci basilin-aydın katmanın müdahalesi olmadan, sınıf bilinçli sosyal demokratların müdahalesi olmadan. Örneğin İngiliz işçilerinin iktisadi savaşımı da , sosyalistlerin herhangi bir müdahalesi olmadan siyasal niteliğe büründü. Ama sosyal demokratların görevi; iktisadi bir temel üzerindeki siyasal ajitasyonla sona-ermiş olmaz; onların görevi, trade-unioncu politikayı sosyal demokrat siyasal savaşıma çevirmektir, iktisadi savaşımın işçilerin kafalarına yerleştirdiği siyasal bilinç***

kıvılcımlarından yararlanarak işçileri sosyal demokrat siyasal bilinç düzeyine yükseltmektir. Oysa Martinovlar, işçilerin kendiliğinden uyanan siyasal bilincini ilerleteceklerine, kendiliğindenliğe ve iktisadi savaşımın işçileri siyasal haklardan yoksun bulundukları bilincine varmaya yönelttiğini, bıkkınlık verecek kadar yinelemektedir. Kendiliğinden uyanan trade-unioncu siyasal bilincin, sizi, sosyalist görevlerinizi anlamaya 'yönelmemesi' üzücüdür baylar.” (Ne Yapmalı?, sf. 83)

Rusya'ya özgü bir akım olan “ekonomizm” siyasal çalışmanın daha geniş bir temelde yürütülmesi yerine, onun kapsamını sınırlandıran, ekonomik mücadeleye doğru daraltan bir görüştü. Ne Yapmalı'da “ekonomik savaşımın kendisine siyasal bir nitelik kazandırma”, “siyasal ajitasyonun ekonomik mücadeleyi izlemesi gerektiği”, “ekonomik mücadelenin siyasal mücadele için en geniş uygulanabilirliğe sahip araç olduğu” gibi ekonomist formülasyonlar eleştirildi. Dolayısıyla Ne Yapmalı, bir uca kaymış olan oportünizmi eleştirirken, bir polemğin gerektirdiği vurguları, karşı taraftan koyuşları da içeriyordu. Lenin bu konuya şu şekilde açıklık kazandırır:

“Ayrıca, İkinci Kongre’de, benim, Ne Yapmalı’da ortaya koymuş olduğum kendi formülasyonlarımı özel ilkeler koyan ‘programatik’ düzeye yükseltmek gibi bir niyetim de yoktu. Tersine -o günden bu yana sık sık aktarıldığı gibi- kullandığımız ifade, ekonomistlerin bir uca (extreme) gittikleri idi. Ne Yapmalı’nın Ekonomistlerin bozduğu şeyi doğrulttuğunu söylemiştim. (1903 İkinci RSDİP Kongresi tutanakları, Cenevre, 1904 ile karşılaştırmız) Yerinden oynatılan, bozulan her şeyi şiddetle düzelttiğimiz için en doğrusunun, her zaman, bizim eylem çizgimiz olacağını vurgulamıştım.”

“Bu sözlerin anlamı oldukça açıktır. Ne Yapmalı?, Ekonomist çarpıtmanın iddialı bir düzeltilmesidir ve broşüre başka bir gözle bakmak yanlış olacaktır.” (Ekonomizm Taraftarlarıyla Bir Konuşma -Oniki Yıl Derlemesine Önsöz, sf. 97)

Lenin, burada bir çubuk bükmenin -çoğu kez yaptığı gibi- varlığına işaret eder, yanı sıra da, Ne Yapmalı'nın genel içeriğine ve bütününe bakılması gerektiğini, gelişmelerin onu doğruladığını belirtir. Tarihsel süreç bize, kendiliğindenlik-bilinç ilişkisinde sosyalist siyasal bilincin dışarıdan iletilmesi gerektiği konusunda olsun, "profesyonel devrimciler örgütü" konusunda olsun Ne Yapmalı'nın temel argümanlarının doğruluğunu, hatta bugün onların daha fazla önem kazandığını göstermektedir. Sosyalist hareketle işçi sınıfı hareketi, her ikisinin de kökleri modern ekonomik ilişkilerde, kapitalist sömürü, baskı, yoksulluk ve sefalette olmakla birlikte, ayrı ayrı doğarlar. Derin bilimsel bilgi (tarih, felsefe, ekonomi) üzerinden doğan sosyalist teori ve bilince, işçilerin kendiliğinden eylemi içerisinde ulaşması olanaklı değildir. Bunun için bilinç sosyalist aydınlarca dışarıdan götürülmelidir. Dışarıdan götürülecek siyasal bilincin kapsamı ekonomik alandan doğacak olana göre çok daha geniştir; *"Bütün sınıf ve katmanların devletle ve hükümetle ilişki alanı, bütün sınıflar arasındaki karşılıklı ilişkiler alanıdır."* Siyasal mücadele geniş bir temelde ve iktidar savaşımı olarak yürütülmelidir.

Ne Yapmalı'dan özetlediğimiz bu görüşler, burjuvazinin günümüzde, çok daha geniş bir temelde ve çeşitlendirilmiş biçimlerle yürütülüyor olmasıyla bir bütün olarak üstyapısal alanı ekonomik-sınıfsal hakimiyeti için çok daha etkili, emekçi kitlelerin toplumsal ve bireysel yaşam alanlarına girecek güçlülükte kullanmasıyla daha da fazla değer kazanmaktadır. Burjuva hakimiyetİN bugünkü biçimlerinin, bunlardan doğan karmaşık ilişkilerin açığa çıkartılması, işçi ve emekçi bilincinde bir dönüşüm yaratılması ancak, kapsamlı ve çokyönlü (üstyapısal alanın bütününe kapsayan, üstyapı ve altyapı ilişkilerini kendi girifliğı içerisinde açıklayan) bir siyasal ajitasyon ve geniş bir temelde siyasal mücadelenin örgütlenmesini gerektirmektedir. Bu kendiliğinden eylemin içerisinde edinilen bilincin sınırlılığıyla olanaklı olmayacağı gibi, belirttiğimiz kapsamda ne kadar geniş, ne kadar etkili ve sonuç alıcı bir şekilde yürütülürse, özellik-

le, kendiliğinden eylemlerin hız kazandığı dönemlerde kitlelerin bilinçsel sıçraması için, devrimci politizasyonunun daha çabuk gerçekleşmesi için hazır ve geniş bir temel yaratılmış olacaktır.

“Siz profesyonel devrimciler örgütü düşüncesini abarttınız” biçimindeki oportünist eleştirilere, Lenin, öncelikle şu yanıtı verir: *“Bugün İskra’nın (1901 ve 1902’de!) profesyonel devrimciler örgütü fikrini abarttığını ileri sürmek; Rus-Japon Savaşı ertesinde, Japonların, Rus kuvvetlerinin gücünü ve bunlara karşı savaşabilmek için hazırlığa olan ihtiyacı abarttıklarını ileri sürmeye benzer. Zafere ulaşmak için, Japonlar bütün kuvvetlerini Rusların muhtemel en yüksek gücüne göre ayarlamak zorundaydılar. Ne yazık ki, bugün Partimizi yargılamaya kalkanların çoğu, konu hakkında bilgisi olmayan ve bugün, profesyonel devrimciler örgütü düşüncesinin çoktan tam bir zafer kazandığını görmeyen dışsal unsurlardır. Eğer bu düşünce ön plana çıkarılmasa ve eğer onun, gerçekleşmesini önlemeye çalışanlara kabul ettirebilmek için ‘abartmasaydık’- zafer bir hayal olurdu.”* (Ekonomizm Taraftarlarıyla Bir Konuşma -Oniki Yıl derlemesine Önsöz, sf.92) Bunları söyledikten sonra da, kimlere karşı hangi mücadelelerin içerisinde geçerek “profesyonel devrimciler örgütü” düşüncesinin zafer kazandığını, çekirdeksel yapının oluşturulduğunu tarihsel koşulları içerisinde açıklar.

ÖNDER VE YÖNETİCİ PARTİ Mİ, ROLÜ KİTLELERE YARDIM VE GENEL BİR YÖNLENDİRME OLAN BİR PARTİ Mİ?

Lenin ,yaşanılan devrimden -daha onun içerisindeyken- gerekli dersleri çıkartıyor. Bir devrim döneminin kitlelerin bilincinde yarattığı hızlı değişikliklere işaret ederken, vurguyu önderlik görevlerindeki büyümeye yapıyor. İki Taktik’te *“İşçi sınıfı hareketinin elemanter içgüdüğü en gelişmiş zihinlerin kavrayışını nasıl da düzeltebilmektedir”* sözleriyle kitlelerin devrimci inisiyatifinin parti ve önderler üzerindeki eğitimciliğinin altını çizirken bununla yetinmez ve şu soruyu sorar: *“Kuşku yok, devrim bize öğretecek ve halk kitlelerine öğretecek. Fakat militan bir siyasal par-*

*tinin şu anda yüzyüze geldiği soru şudur: 'Devrim herhangi bir şey öğretebilecek miyiz?'**

Lenin ile ekonomist-menşevik çizginin temsilcileriyle olduğu gibi, bu konuda onlara yakın duran **Rosa Luxemburg** arasındaki ayrım kitlesel hareketin gelişimine yaklaşım ve örgütün rolünün ne olacağı sorusuna verilen yanıtta ortaya çıkmaktadır. Rosa Luxemburg'ta kitlelerin doğrudan ve bağımsız eylemine, devrimci kendiliğindenliğine vurgu, partinin ve parti önderliğinin rolünün abartılmaması gerektiği yönündeki görüşüyle birleşmekte, birbirini bütünlemektedir. "Geriye dönüş"lerin oportünist liberal eleştiricilerinin Lenin'den bütünüyle uzaklaşırken uğrak yeri yapımları, ayrıca, Emek Partisi ve Ekim gibi örgütlerin öncülük, taktik; mücadele ve örgüt biçimleri gibi konulardaki görüşlerinin benzerlik göstermesi nedeniyle güncelleşen R. Luxemburg'un parti konusundaki görüşlerinden bazı örnekler vererek değerlendirelim.

"Sosyal demokratik hareket, geçirdiği bütün aşamalarda ve izlediği çizgi boyunca, kitlelerin örgütlenmesine ve doğrudan bağımsız eylemine güvenme bakımından sınıflı toplumların tarihinde ilktir. Bu nedenle sosyal demokrasi, Jakobenler ve Blanqui taraftarları gibi daha erken devrimci hareketlerden bütünüyle farklı bir örgütsel tip oluşturur". (The Russian Revolution And Leninism or Marxism? sf. 86 Aktaran J. Molyneux-Marksizm ve Parti, sf. 126)

"Çevik akrobat, günümüzde direktör rolüne layık olan yegane 'özne'nin işçi sınıfının kolektif 'özne'si olduğunu kavramayı başaramıyor. İşçi sınıfı hata yapma ve tarihin diyalektiği içinde öğrenme hakkını talep eder."

*İşte Bolşevik Partisine dönemin diğer partileri karşısında üstünlük kazandıran, ayırdedici kılan budur. Bir dizi olumlulukla dolu bile olsa objektif durumun tespiti, sürecin genel bir açıklamasıyla yetinmez, ondan doğan politik ve örgütsel görevler nelerdir, sorusuyla yönelir ve bunların gerekli kıldığı bir mevzileniş içerisine girme yolunu tutar. Bu yaklaşım giderek Bolşevik Partisine, dönemlerdeki değişikliklere, parti içi ve dışındaki bir dizi sorun ve zorlanmalara karşın, uyum gösterme yeteneği, virtüözlük düzeyine ulaşan bir taktiksel üstünlük kazandırmıştır.

“*Gelin açık konuşalım. Tarihsel olarak, gerçek bir devrimci hareketin işleyeceği hatalar, en zeki merkez komitesinin yanılmazlığından sınırsız ölçüde daha verimlidir.*” (Aynı kaynaklar, sf.108/sf.129)

Rosa Luxemburg’un kitlelerin kendiliğindenliğine aşırı vurguyla birlikte partinin rolü ve görevlerini sınırlandırması, süreçlere taktik müdahale ve eylemin örgütlenmesine gelindiğinde **derinleşir**. Bu onun parti sorunundan başlayıp devrim sorununa uzanan tarihsel yanılığının sıçrama noktasıdır. “*Sosyal demokratlar kitle grevinin teknik yanına, mekanizmasına kafa yoracakları yerde, devrimci dönemin orta yerinde politik liderliği üstlenmeye çağırılırlar.*”

Bu görüşlerinin bir uzantısı olarak, mücadele ve örgüt biçimlerini “*mayalanma durumundaki hareketin kendiliğinden ürünü*” olarak görmektedir. **Rosa Luxemburg**, devrimci taktik ve bunun araç ve yöntemlerinin geliştirilmesine karşı, partinin bunlar aracılığıyla kitlesel harekete doğrudan müdahale etmediği, genel bir politik yönlendirmeyle yetinen bir parti düşüncesine sahiptir. Dolayısıyla, partinin taktiğinde somutlanan bir öncü rol oynaması yerine kendiliğinden harekete **yardımcı** bir parti fikrini koymaktadır. Parti konusundaki bu düşünceleri, **Almanya**’da bir devrim sorunuyla karşı karşıya geldiklerinde onları bu konuda Leninizme doğru yakınlaştırsa da, süreç boyunca yapılan hatalar, gecikme ve eksiklikler, devrimin istediği düzeyde bir önderlik düzeyine sıçramalarını önlemiştir.*

*Kızıl Bayrak’ın bizi eleştirirken “örgütü çevreleyen örgütler” konusunda ileri sürdüğü görüş, bütünüyle kendiliğindenci, daha önce örnek verdiğimiz Rosa Luxemburg’un bu konudaki görüşünün aynısıdır. Şöyle demektedir: “Bu sonuncusu ‘komünist öncünün’ işçiler için ‘kurultay’ öğrenciler için ‘platform’, mahalleler için ‘komiteler’, sendikalar için ‘DSB’ türünden ‘volan kayışları’ üretme hevesine açıklık sağlıyor. Fakat burada gözden kaçırılan basit bir doğru (küçük bir ayrıntı!) yok mudur? ML’ler için ‘volan kayışları’ kitlelerin mücadele içinde doğmuş gerçek örgütleridir. Ya ‘kurultay’, ‘platform’ ve ‘komite’ türünden örgütler? Bunlar kitlelerin mücadele içinde doğmuş kendi örgütleri midir; yoksa ‘komünist öncünün’ kendi çeperini kapsayan ve bu arada elbette kitlelere de benimsetilmeye çalışılan ‘yan örgütler’ midir?” (Sos. Yolunda Kızıl Bayrak, sayı 2)

Zor bilmece!...

Devrimci bir dönemde daha gelişkin ve yetkin bir önderliğe duyulan ihtiyaç ve taktiğin büyüyen önemine ilişkin görüşlerin temelleri **Ne Yapmalı**'dadır. Lenin, ekonomistleri eleştirirken, yığinsal bir işçi sınıfı hareketinin ortaya çıkmış olmasının, komünistlere yüklediği görevlerle ilgili olarak **İki Taktik**'teki yaklaşımını önceleyen şu görüşü ileri sürmektedir: *"Yığın hareketinin çok önemli bir olay olduğu tartışma götürmez. Ama sorunun özü, yığinsal işçi sınıfı hareketinin 'görevlerin belirleyeceği' sözünün nasıl anlaşılacağındadır. Bu iki biçimde yorumlanabilir. Bu ya bu hareketin kendiliğindenliği önünde boyun eğmek, yani sosyal demokrasi-nin rolünü işçi sınıfı hareketine tabi duruma indirgemektir (ki Raboçeye Mysıl, Öz Kurtuluş Grubu ve öteki ekonomistler, bunu öyle yorumlamaktadırlar.) ya da bu, yığın hareketinin karşımıza yeni teorik, siyasal ve örgütsel görevler, yığın hareketinin ortaya çıkmasından önceki dönemde bizim için doyurucu olabileceklerden çok daha karmaşık görevler çıkardığı anlamına gelmektedir. Raboçeye Dyalo birinci yoruma eğilim göstermiştir ve hâlâ göstermektedir; çünkü bu gazete yeni görevler hakkında belirli hiçbir şey söylemeyip bu 'yığın hareketi', sanki önümüze koyduğu görevleri açıkça anlama ve onları yerine getirme zorunluluğundan bizi kurtarıyormuşçasına savlar ileri sürüp durmuştur. Bu bakımdan Raboçeye Dyalo'nun, otokrasinin devrilmesi görevini, işçi sınıfı hareketinin birinci görevi olarak kabul etmenin olanaksız olduğunu düşündüğünü ve bu görevi (yığın hareketi adına) kısa vadeli siyasal istemler uğruna savaşım derekesine düşürdüğünü belirtmemiz yeter."* (Ne Yapmalı, sf.54)

Lenin bizlerin de hiç yabancısı olmadığı, böylesi dönemlerde ortaya çıkan bir tehlikeye işaret etmektedir. Kendiliğinden hareketin yükselişi karşısında ona boyun eğen, görevlerin kapsamını ileriye doğru büyütücü değil daraltan; politika, taktik ve sloganlarda, mücadele ve örgüt biçimlerinde kendiliğinden harekete tabi olan bir çizginin izlenmesi az rastlanır bir durum değildir. ÖDP, ölü TDKP, Ekim, MLKP hatta kategorik olarak sol maceracı olmakla birlikte içinde bir DY taşıyıp kitle çalışmasında en sağ biçimlere yönelebilen DHKP/C'ye uzanan yelpazede kuyrukçu bir

oportünizmi, sonuncusunda ve gel-gitlerden kendisini kurtaramamış bir eklektisizm sergileyen **MLKP**'de solun ve sağın iç içe geçmiş biçimlerini görmek olanaklıdır.

Kitlelere dışardan mücadele ve örgüt biçimleri “dayatmama” ve kendiliğinden harekete yaslanan taktiklerle hareket etmek, oportünizmin görüşüdür. Hareketin gelişme düzeyine uygun taktiklerle, mücadele ve örgüt biçimleriyle sürece müdahale edilmesini öngören komünist devrimci görüşle, aralarında, özsel bir fark bulunmaktadır. Oportünizmin “*süreç olarak taktik*” görüşüyle Marksist ve Leninistlerin “*plan olarak taktik*” görüşü, taktiksel karşıtlığın somut tarihsel ifadesidir. “*Ama gerçek şu ki, Raboçeye Dyelo’nun kendisi de, bizim, kendiliğindenliğe boyun eğme diye adlandırdığımız bir hastalığa tutulmuştur. Ve bu hastalık için her türlü ‘tedavi yöntemini’ reddetmektedir. Onun için bu gazete ‘plan -olarak- taktiklerin marksizmin özüyle çeliştiği’ yolunda, taktiklerin ‘partiyle birlikte büyüyen parti görevlerinin büyüme süreci ‘ olduğu yolunda parlak bir keşifte bulunmuştur. Bu sözler ünlü bir özdeyiş olma, Raboçeye Dyelo ‘eğiliminin’ kalıcı bir anıtı haline gelme şansına sahipti. ‘Nereye?’ sorusuna bu yönetici organın verdiği karşılık şudur: Hareket, başlangıç noktası ile hareketin bir sonraki noktası arasındaki uzaklığı değiştirme sürecidir. Bu eşi görülmedik derinlik örneği, yalnızca merak konusu bir şey olmayıp (öyle olsaydı üzerinde uzun boylu durmanın gereği kalmazdı), koca bir akımın programıdır, R.M.’nin şu sözcüklerle ifade ettiği, programın ta kendisidir. Özlemi duyulacak olan savaşım, olanaklı olan savaşımdır ve olanaklı olan savaşım belli bir anda verilmekte olan savaşımdır. Bu kendini edilgen olarak kendiliğindenliğe uyduran sınırsız oportünizm eğiliminin ta kendisidir.” (Ne Yapmalı, sf. 56)*

Oportünizm, kitlelerin “*aşamalı bilinçlendirilmesi*”ni savunur. Siyasal ajitasyon ve siyasal mücadelenin kapsamı, kitlelerin kendiliğinden eylemler yoluyla elde ettiği bilincin düzeyine denk olmalıdır. Dolayısıyla oportünist düşünce, kitlelerin geri kesimlerinin durumunu öne çıkartarak sloganları budar, temel-stratejik sloganlardan vazgeçmeyi savunur, siyasal

mücadelenin kapsamı daraltılarak kendiliğinden hareketin gelişme düzeyiyle "uygun"luk taşıyan reformlar derekesine indirilir.

Komünist devrimci taktik, işçi sınıfının bilinç ve eyleminin gelişme düzeyinin, nesnel koşulların bütünü'nün tam bilgisine sahip olarak işçi ve emekçi sınıfların eylemini devrimci müdahale yoluyla ilerletmeyi, mücadelenin bir üst evreye geçişinin koşullarını hazırlamayı öngörür. İşçi sınıfı hareketini kendi programı düzeyine yükseltmeyi önüne görev olarak koyar ve günlük mücadeleye bu perspektifle yönelir. İşçi ve emekçi kitlelerin hareketini kendiliğinden ve gelişen mücadele ve örgüt biçimleriyle sınırlandırma, dışardan mücadele ve örgüt biçimlerinin "dayatılmaması", temel devrimci sloganlardan kitlelerin durumunu gerekçe gösterip güncel talep ve sloganlarla yetinme, oportünizmin taktik yaklaşımının unsurları ve sonuçlarıdır. Propagandayla ajitasyon, ajitasyonla eylem ilişkisinin ikincilerden birincilere doğru daraltılması, ajitasyon ve eylemin 'an'ın gerekli olan düzeyinin gerisinde tutulması, bunların toplamı olarak partinin rolünün genel bir yönlendiricilik düzeyine indirilmesi karşılıklı olarak birbirlerini bütünlemektedir.

Bu görüşlerin günümüzdeki en has savunucusu EMEP'tir Kendiliğindenlik-bilinç ilişkisini kendiliğindenlik yönünde kurmakta, taktiğe ilişkin tüm tutumunu bu yaklaşım belirlemektedir. Ekonomik mücadelenin yığınları siyasal mücadeleye çekebilecek en geniş uygulanabilirliğe sahip araçlar olduğu görüşünü ekonomistlerden neredeyse yüz yıl sonra yeniden keşfetmiştir. Üstelik bunu öyle bir düzeye in-

Komünist devrimci taktik, işçi sınıfının bilinç ve eyleminin gelişme düzeyinin, nesnel koşulların bütünü'nün tam bilgisine sahip olarak işçi ve emekçi sınıfların eylemini devrimci müdahale yoluyla ilerletmeyi, mücadelenin bir üst evreye geçişinin koşullarını hazırlamayı öngörür. İşçi sınıfı hareketini kendi programı düzeyine yükseltmeyi önüne görev olarak koyar ve günlük mücadeleye bu perspektifle yönelir.

dirniştir ki, **Susurluk** sonrası tepkileri, cezaevleri direnişleriyle gelişen eylemleri* vb. sınıfın gündemini saptırma olarak değerlendirebilmektedir. **EMEP**'e göre sınıfın gündemi, işçi sınıfının o aşamadaki kendiliğinden eyleminin önündeki sorun neyse odur.

Ünaldı direnişi ile ilgili **Özgürlük Dünyası**'nda yer alan şu sözler **EMEP**'in taktiğinin olduğu gibi tüm faaliyetinin de temelini oluşturmaktadır. *"Sınıf ihtiyaçları ve talepler üstünden hareket edildiğinde yığın hareketinin kendi partisiyle birleşmekte tereddüt göstermekten çekinmeyeceğinin pek açık bir kanıtı olarak, geleneksel solun aşamalı bilinçlendirme konusu da dahil pek çok ön yargısını yıkacak bir ölçü olarak ortaya çıktığı"* tespitine ulaşılmıştır. **EMEP** "**ekonomizmi**"nin "**aşamalı bilinçlendirme teorisi**"ne gönlünü kaptırmıştır ve sosyalistlere arkeolojik bir araştırmaya gerek duymadan ekonomizmin güncel örneklerine ulaşabilme olanağını sunmaktadır. **Emek** gazetesinin bir sendika yayın organıyla arasındaki farkı anlamak güçtür.

Eyleminin içeriği bu olan bir partinin "nasıl bir parti?" sorusuna vereceği yanıt da bellidir. Leninist parti teorisini "**işçilerin örgütleri**" fikrine doğru daraltmakta (**'Emeğin Partisi**' sloganını bu yönde kullanıyor), komünist öncünün rolünü ve işlevlerini, önder ve yönetici partiden, "**yardımcı**" partiye indirgemektedir. **Özgürlük Dünyası**'nın Kasım '93 tarihli, legalist tasfiyeci partinin kilometre taşlarının döşendiği 61. sayısında: "**İşçi sınıfı, politik mücadeleyi ancak kendi örgüt biçimlerinin en yükseğini temsil eden, burjuvaziye karşı savaşında kendisine yol gösteren öncü örgütü yardımıyla verebilir**" denmektedir. (**Abç, Proletarya ve Önderlik Sorunu**)

"Yardım", bu yazının bütününe hit sözcüğüdür. **Özgürlük Dünyası** tarafından adeta yeniden bulunmuş ve sıkıca sarılınmıştır. Yazı bütünü iti-

* PKK'nin Türkiye devrimci örgütlerinin mücadeleyi geliştirmedeki zaaflarına haklı bazı eleştiriler yöneltirken, kendisinin ML literatürle son bağlarını kopartmasına ve devrimci stratejik hedeflerinden gerilemesine karşı onlardan gelecek eleştiriye karşı ön kesme yaparak güçlerini şerbetlemesi gibi, **EMEP** de radikal devrimci örgütlere 'sol tasfiyecilik' saldırısıyla "ekonomizm"ini pupa yelken derinleştiriyor.

bariyle, menşevik-revizyonist parti teorisine kesin bir geçiş teorik bir temel sağlamakta ve köprü işlevi görmektedir. Küçük burjuva devrimciliğinin ikameci-öncü parti anlayışının sözde eleştirisi ve onun mahkum edilmesi de bu köprüünün perdesi olarak kullanılmaktadır. TDKP '87 sonrası kısa bir süre boğaz vapuru gibi dolaştıktan sonra, '70'li yılların ortalarından itibaren -soldan sağa doğru geçme biçiminde- girdiği süreci, 12 Eylül sonrası tasfiyecilikle dokumuş, bugün ise, ekonomist-menşevik, legalist tasfiyeci bir çizgide birleştirip derinleştirerek daha üst bir düzeye taşıyıp sistemleştirmiştir. Şimdi **Özgürlük Dünyası**'ndan **Emek Partisi**'ne doğru olan evrilişin teorik hikayesini izleyelim. "*Proletaryanın toplumun diğer ezilen sınıflarına önderliğini, ancak parti aracılığıyla, onun yardım ve yönlendirmesi yoluyla gerçekleştirebileceği gerçeği, önderlik kavramının bozulmasının da çıkış noktası olmuştur. Partinin, proletaryayı temsili, burjuva önderlik anlayışı çerçevesinde yorumlanmış ve işçi sınıfının bilinçli bir parçası olan parti, sınıfın dışında bir yere yerleştirilmiş, burjuva partilerle yığınlar arasındaki ilişki biçimi, 'sınıf partisi' olarak payelendirilen aydın, küçük burjuva örgütlerle sınıf arasındaki ilişkiye taşınmak istenmiştir. Sonuçta leninizmle hiçbir ilişkisi bulunmayan bir 'önderlik' anlayışı türemiştir.*" Yazı, bunun sonucu olarak "*bürokratik bir kast*"ın ortaya çıktığını ileri sürmekte, "*halka rağmen halk için*" davranan "*üst tabaka devrimciliği*"nin (Osmanlılardan bu yana uzanan tarihsel-geleneksel bir aydın düşüncesi ve tutumu olarak) eleştirisiyle devam etmektedir. Tabii **Özgürlük Dünyası**'nın yarattığı bu "*derinlik*" içerisinde, işçi sınıfına bilincin dışardan götürülmesi, örgütün eyleminin içeriği ve sosyalist aydınların rolü-devrimciler örgütü konuları kaybolup gitmektedir. Aydınlarla ilgili bu şekilde bir tarihsel keşfe girmesi de **profesyonel devrimciler örgütü** fikrine başından itibaren yöneltilen, ülkemizde de Aybar'dan **ÖDP**'ye uzanan çizgideki menşevik, revizyonist "eleştiriciler"le aynı kulvarda yüründüğünü örtbas etmek için yapılan sahtekarlıktan başka bir şey değildir.

Alıntıladığımız son cümledeki gibi, "Leninizmle hiçbir ilişkisi bulunmayan bir 'önderlik' anlayışı" türemiştir! Ölü TDKP'nin önderlik anlayı-

şı “yardım-yataklık” rolünün ötesine geçmemektedir. Onun konuyu ele alışı tam da bunu çağırıştırıyor. Belirtilen yazıda arada bir “önderlik” gibi sözcükler geçmiyor değil ama bu tehlikeli bir kavram olarak görüldüğünden daima açıklamalı olarak veriliyor.

“Bu bakımdan işçi sınıfının örgütlü ve öncü nitelikli bir parçası olan devrimci komünist partinin sınıfın geniş yığınlarıyla ilişkisini önderlik kavramıyla ifade edebiliriz. Fakat bu kavramın, partinin, kendisini sınıfın yerine koyması, sınıfın eyleminin yerine öncü eylemi ve iradesinin geçirilmesi gibi bir içeriği yoktur. Bu kavram ancak, sınıfın bütün bir toplumu ve kendisini yönetebilir hale gelmesine yardım etmek anlamında kullanılabilir.

“Şu halde işçi sınıfı partisinin görevi, sınıfın kendi kendisini ve bütün toplumu yönetebilir kılınmasına yardım etmektir. Parti, sınıfa ideolojik, politik ve örgütsel yardım yoluyla sınıfın ‘kendisi için’ bir bilinç evresine ulaşmasını ve bilinçle davranmasını sağlamayı hedefler. Bu ilişki, sınıfın artık yardıma ihtiyaç duymadığı, partinin de gereksizleştiği sınıfsız topluma kadar evrimleşerek devam eder. Onun sınıfa önderliği kısaca ‘yardım’ kavramıyla ifade edilebilir.”

TDKP görüşlerini, menşevik-tasfiyeci parti teorisi yönünde derinleştirirken küçükburjuva maceracılığın önderliği, ideolojik öncülük ve partiyle sınırlandırmasının, doğru bir kitle çizgisi anlayışına uzaklığının ve işçi sınıfının fiili önderliğini yadsımasının eleştirisinin arkasına siperlenmektedir. Üstelik daha önce belirttiğimiz biçimde ülkemizdeki küçük burjuva devrimciliğinin tarihsel köklerine inme görünümüyle bir manipülasyona başvurmaktan geri durmamaktadır. Fakat onun bu yöndeki “*derinlik*” katma çabası menşeviklerden Rosa Luxemburg’a, Aybar’dan ÖDP’ye uzanan zincirin bir devamıdır. Ve ilk belirttiklerimizden Leninist partinin Jakobenizm ve Blanquizmle sınır çekmediği yönündeki eleştirilerinin kendisini saklamaya çalışan yeni bir versiyonudur.

İşçi sınıfıyla kalıcı ve köklü bağlar kuramayan bir örgüt, öncü komünist partisi adına layık olamaz. Komünist partinin sınıf temeline dayanma-

si bizzat onun varlık koşuludur. Sınıfla bağların olmaması ya da zayıflığı, komünist bir örgütü bir dizi dış etkiye açık hale getireceği gibi, bu, parti ve önderlik sorunlarında da yansımaları gösterecektir. Dolayısıyla komünist bir örgütün kendi sınıf temeline dayanması temel sorununun çözümü, ertelenemez ve sürekli çabayı gerektiren bir görevdir. Bu konuda yol almakta yaşanan güçlükler ve bu noktada ortaya çıkan kaymaların eleştirisi, öte yandan küçükburjuva maceracılığına karşı mücadele, sürece gelişkin taktik, mücadele ve örgüt biçimleriyle müdahalenin, partinin önder ve yönetici rolünün yadsınmasının örtüsü olamaz. Bunun sonucu, parti, sadece “işçilerin örgütü”, sınıfın herhangi bir örgütü derekesine indirgenemez. Öncü komünist partisi, işçi sınıfının bir örgütüdür ama sınıfın en yüksek örgütlenme şeklidir. **TDKP**, işçi sınıfını örgütlemekte yaşanan dönemsel ve güncel zorlukların artmasını, bugüne dek pek bir yol alınmamış olmasını devrimci bir bakış açısıyla değerlendirerek onu aşmaya çalışan politikalar geliştirmek yerine kuyrukçu bir öncülük anlayışına doğru dümeni iyice kırmıştır.

Leninist partinin önder ve yönetici rolünü darbeleyip revize edenler modern revizyonistlerdir. **TDKP**’nin partinin rolünü “yardım”la sınırlandırma düşüncesinde esin kaynağı, daha öncekileri saymazsak onlardır. Modern revizyonist **S. Titerenko**, “**Bugünkü Aşamada Leninciliğin Parti Konusundaki Öğretisi**” başlıklı makalesinde şunları söylüyor: “*Marks’ın ve Engels’in daha sonra da Lenin’in faaliyetleri sonuç itibarıyla, görevlerinin bilincine varması için sınıfına yardım etmeyi ona özgürlüğü için örgütlü bir mücadele yürütmeyi öğretmeye yöneltmekteydi. Bunun için proletaryanın devrimci partisine olan ihtiyacı dile getirmekteydiler.*” (**SBKP Deneyimi ve Devrimci Teori**, sf.224)

Demek ki; bu yolu ilk çiğneyen **TDKP** değilmiş!..

Şimdi oportünist liberallerin parti görüşüne bir göz atalım. Liberal oportünizmin kapitalizmin gelişme düzeyiyle bağlantılı ekonomik materyalizm temeli üzerinde yükselen, ekonomik, toplumsal “proje”lerle örülü devrimci sosyalist görüşleri üzerinde durmuştuk. Parti teorileri de çağın

keskinleşen çelişkilerini sosyal devrimle çözecek bir partinin örgütlendirilmesi temeli üzerinde değil evrimci dönüşüm modellerine uygun legalist, reformist ve barışçıl bir mücadele çizgisinin uygulayıcısı olarak ortaya çıkmaktadır. Neo liberal düşünce mali sermayenin tekelci hakimiyetinin genişlemesine ve derinlemesine yaymanın ve hakim kılmanın siyasetiyken, küçükburjuva oportünizmi tarafından safdil bir liberalizm anlayışı olarak benimsenmektedir. Kuşkusuz bu şekilde kalsaydı bizim açımızdan fazla bir önem taşımazdı; fakat, onlar, proletarya diktatörlüğünü yadsıyıp sosyalist demokrasiyi bu liberal görüşleri doğrultusunda sulandırmaktadırlar. Ve bu görüşlerini parti konusundaki düşüncelerine de olduğu gibi taşımaktadırlar.

ÖDP’de ifadesini bulan, ML ideoloji ve proletaryaya dayanmayan kendiliğindenci bir anlayış temeli üzerinde “yığın inisiyatifi”nin öne çıkarıldığı “kitle partisi” düşüncesidir. Partinin temel yapısını ve örgütsel ilkelerini oluşturan konularda leninist parti düşüncesiyle taban tabana zıt bir çizgidedirler.

ÖDP’de ifadesini bulan, ML ideoloji ve proletaryaya dayanmayan kendiliğindenci bir anlayış temeli üzerinde “yığın inisiyatifi”nin öne çıkarıldığı “kitle partisi” düşüncesidir. Partinin temel yapısını ve örgütsel ilkelerini oluşturan konularda leninist parti düşüncesiyle taban tabana zıt bir çizgidedirler. Profesyonel devrimciliğin, gizlilik ilkesinin, demokratik merkez-

yetçiliğin reddi, siyasal çoğulculuğun parti içerisine taşınması ve hizipli parti düşüncesi, öncü-kitle diyalektiğini kitleler yönünden alan kuyrukçuluk..., zincirsel bir devamlılık içerisindedir. ÖDP’nin temsil ettiği “kitle partisi” düşüncesi, bu partide birleşen çeşitli grupların -keñdi grupsal varlıklarını da koruma özgürlüğüne sahip olarak, kitle taban inisiyatiflerini esas alacak şekilde birleşmeleridir. Bu görüş, **Yeniden Dergisi**’nin ‘95 Haziran tarihli 1. sayısında: “*Bu nedenle, bütün bu koşulların bir gereği olarak başta işçi ve emekçi sınıflar olmak üzere ülkemizdeki toplumsal*

muhalefet dinamikleriyle, devrimci güçleri birleştirebilecek bir kitle partisi gerekli görünüyor.”

“Böyle bir parti bize göre:

- Ülkemizin bugünkü temel sorunları karşısında köklü, somut, gerçekçi çözümler öneren devrimci bir parti olmalı. (Bu bize göre, geçmiş sosyalizm süreçlerinin dersleri gözönünde tutularak yapılabilecek bir iştir.)

- Mevcut düzen partileri veya bildik sol partilerin aksine, (bürokratik bir ‘tabela veya bildiri partisi, lider partisi’ vb. değil) emekçi kitlelerin, toplumsal ve yerel dinamiklerin siyasal eylemliliğinin (taban inisiyatiflerinin) geliştirilmesine dayanan bir parti olmalı. Bir başka ifadeyle bugün genel olarak siyaset dışı bir konumda olan işçilerden kamu emekçilerine, aydınlardan sanatçılara, kadınlardan öğrencilere kadar tüm toplum kesimlerine ve çoğunlukla kendi sorunları içine kapanmış, genel olarak siyaset dışı bir konumda bulunan solcu-ilerici insanlara hayat içinde bulundukları her yerde açıkça siyasi mücadeleye katılma çağrısı ve onların örgütlenme ve açıkça siyasi mücadeleye katılabilmelerinin bir aracı olmalı. vb...” Aynı yazı içerisinde bir başka yerde de: *“Bunun yolu, sol grupların, konuya, yani yukarıda tanımlanan emekçi kitle inisiyatiflerini, taban inisiyatiflerini esas alan bir kitle partisi önerisine, doğru ve olumlu bir yaklaşım benimsemelerinde, bulunabilir...”* denilmektedir. (Yeniden, Devrimci Kitle Partisi-Sol Gruplar)

Taner Akçam gibilerinin *“Daha az parti”, “taban demokrasisi”* gibi sözlerle ifade ettiği düşünceler, ÖDP’nin içerisinde yer alan çevrelerin en *“sıkı”*larından olan Yeniden’de *“parti olmayan parti”, “taban inisiyatifi”* gibi kavramlarla ifade edilmektedir. *“Daha az parti”, “parti olmayan parti”* gibi oportünist liberal düşünceler, ML partinin önder ve yönetici bir rol oynaması gerektiği düşüncesiyle tümüyle karşıt yöndedir. Söylenildiği gibi, bir *“kitle partisi”* düşüncesiyle, Leninist partinin ancak sınıfın en ileri unsurlarını bağrında toplayan bir azınlık partisi olduğunu, öncülük misyonunun yerine getirebilmesi için bunun şart olduğunu yadsımaktadırlar. Bir bölümü bir parti çalışmasının yan örgütlenmelerinde, çoğu kitle örgütlerinde örgütlenip harekete geçirilmesi gereken unsurlar bizzat parti içeri-

sinde örgütlenmeye, toplanmaya çalışılmaktadır. Eski DY'un sınırları silinmiş menşevik örgütsel anlayışı, liberal bir parti görüşü haline getirilmiştir. Bu görüşler örgütün işlerlik ve iç yaşamında da, görev ve sorumluluk anlayışının zayıf ve denetimsiz olduğu, parti organlarından birinde çalışma zorunluluğuyla güvence altına alınmadığı menşevik bir parti yapısı düşüncesi olarak ortaya çıkmaktadır. "*Taban demokrasisi*", "*taban inisiyatifi*" gibi görüşler Leninist demokratik merkezîyetçilik ilkesini reddettiği gibi, önderler, parti sınıf ve yığınlar arasındaki ilişkilerin doğru devrimci kuruluşunun zincirleme çarpıtılmasının başlangıç noktasıdır. Aynı zamanda parti ile kitleler arasındaki ilişkinin belirsizleştirilmesinin de dayanak noktasıdır. Sözde, revizyonist ülkelerdeki parti ve devletteki bürokratizmin eleştirisinden yola çıkmakta ama liberal bir formülasyona ulaşmaktadırlar. İşçi sınıfıyla halkın diğer kesimleri arasına hiçbir sınır koymayan, feministler, eşcinseller, çevreciler gibi marjinal güçlere partinin asli unsurları olarak yer veren, troçkistlerden anarşistlere her kesimin içerisinde cirit attığı bir partidir ÖDP. Kitlelerle ilişki kurma konusunda da, öncü olmayan bir öncülük düşüncesi, çeşitli toplumsal güçlerin kendiliğindenci bir temelde örgütlenmesi anlayışı ile örtüşmektedir. Bugün DHKP/C ve kimi örgütlerin sıkıca sarıldıkları, ilk kez DY çevreleri tarafından ünlemleri **Demokrat Dergisi**'nde dile getirilen uzun bir süredir de Yeniden ve ÖDP içerisinde savunulan yerel düzeyde ve mevcut parlamentoya alternatif olacak şekilde örgütlenecek "*muhalefet meclisleri*", kendiliğindenci toplumsal dinamiklerin biraraya getirilip desteklenmesi üzerine kurulu, legalist ve reformist bir perspektifle örgütlenmesi düşünülen kuruluşlardır.*

Burada sorun kitlelerin doğal birleşme yerlerine sahip olmaları, bu yönde harekete geçirilmeleri değildir. Asıl olan nasıl bir anlayışla bunun gerçekleştirildiği, bu tür örgütlenmelere ne gibi bir rol verildiğidir. Ve kitlelerle ilişki kuruşun, kitleleri harekete geçirmenin ve öncülük anlayışının

*Benzer görüşler ve örgütsel biçimler Latin Amerika'da eski gerilla hareketlerinin sağa kayış süreçlerinde ileri sürülmüşlerdir.

temel ve neredeyse tek biçimi ve yöntemi olarak bunun görülmeye başlanmış olmasıdır. Bugün popülist politikalarla kitlelere gitme düşüncesi sadece sağ oportünist örgütlerde değil DHKP/C gibi örgütlerde de gittikçe hakim politika haline gelmektedir. Kitleleri örgütlemenin dönemsel-tarihsel zorlukları, bir meşruiyet nedeniymiş gibi, “*kitleler sana gelmiyorsa sen ona git*” biçiminde yöntemsel bir yaklaşım sorunu olmanın ötesine taşınıp geleneksel kültürün unsurlarını benimseme ve politik esneme ve kaymalar biçiminde genişletilmektedir. “*Kitlelere!*” biçimindeki devrimci sloganın ÖDP’den DHKP/C’ye kavranışı, kitlelerin kendiliğindenci temelde örgütlenmesi ve geleneksel burjuva feodal kültürün sınırları içerisindeki halk bilinciyle (DHKP/C) o yöne doğru kayarak buluşma, propaganda ve ajitasyonun bu yönde içeriklendirilmesi biçimindedir. İşçi ve emekçi kitlelerin bilincini sosyalizm yönünde çekme ve bunun gerektirdiği ideolojik karşıtlık içerisinde hareket etmek yerine, burjuva ideolojisinin kitlelerce içselleştirilmiş biçimleriyle uzlaşma ve buna “halk kültürü” adı altında sahiplenme tutumu izlenmektedir. ÖDP’nin sınıf mücadelesini sınıf mücadelesi gibi yürütmek yerine imaja dayalı medyatik, reformist bir içerikle yüklenmiş sloganları da aynı kapıya çıkmaktadır. Kuyrukçuluk, bu temelde kendiliğinden mücadele ve örgüt biçimlerine duyulan hayranlıktan da önce, ideolojik karşıtlıkları silen popülist ve reformist görüşlerin ileri sürülmesi ve kitlelerle bu temelde buluşma çabası olarak ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla, öncülüğün mücadele ve örgüt biçimleri yönlerinden önce, ideolojik-siyasal içeriğine ilişkin bir sorundur.

**BURJUVAZİNİN SINIF EGEMENLİĞİNİ YIKMA;
BURJUVAZİNİN SINIFSAĞ EGEMENLİĞİNİN TÜM BİÇİMLERİNE
KARŞI STRATEJİK BİR SAVAŞIM YÜRÜTECEK BİR PARTİ;
PARTİ VE DEVRİM ARASINDAKİ STRATEJİK BAĞIN KURULMASI**

Burjuvazinin sınıfsal egemenliğinin temel ve güncel tüm biçimlerine, bunların kazandığı yeni özelliklere, bir bütün olarak sistemin ayakta kal-

masını sağlayan her türlü kurum, araç ve yöntemle karşı savaşımlı yürütecek, onları yıkmaya gücünü ortaya koyabilecek bir partinin örgütlenmesi, yeni tipte parti örgütlenmesinin temel ilkesini oluşturur. Bu stratejik iliş-

**Burjuvazinin
sınıfsal egemenliği
günümüzde tek bir
biçime bağlı
kalınarak değil
oldukça çeşitlenmiş
biçim ve
bileşimlerle
yürütölmektedir.
Açık, çıplak zora
dayalı biçimler,
bunlarla içiçe
geçmiş ve kimi
zaman örtük,
yedirilmiş ve adeta
“görünmez”
biçimler altında
sürdürölen sınıf
egemenliği,
burjuvaziye
egemenliğini daha
geniş bir temelde
yürütme ve daha
güçlü bir hakimiyet
kurma olanağını
vermektedir.**

kilendirmeyi kurmayan, bu kapsamda bir savaşımlı yürütmek temelinde örgütlenmeyen, mücadeleli bir alanla, bir ya da bazı biçimlerle, ya da bir kesitle sınırlandıran bir partinin devrimi örgütleyebilme olanağı yoktur.

Burjuvazinin sınıfsal egemenliği günümüzde tek bir biçime bağlı kalınarak değil oldukça çeşitlenmiş biçim ve bileşimlerle yürütölmektedir. Açık, çıplak zora dayalı biçimler, bunlarla içiçe geçmiş ve kimi zaman örtük, yedirilmiş ve adeta “görünmez” biçimler altında sürdürölen sınıf egemenliği, burjuvaziye egemenliğini daha geniş bir temelde yürütme ve daha güçlü bir hakimiyet kurma olanağını vermektedir. Başta siyasal egemenlik ve onun araç ve kurumları olmak üzere, kimi iktisadi araç ve yöntemler, toplumsal ve bireysel yaşam alanının daha geniş ve derinlemesine etki ve hakimiyet sağlayacak şekilde örgütlenmesi, ideo-kültürel araç ve kurumların çok daha yetkin ve yaygın olarak bu amaçla kullanılması söz konusudur. Çeşitli iktisadi araç ve mekanizmaların yanı sıra ve onların harekete geçirilmesinde de olmak üzere, bir bütün olarak üstyapı alanı sınıfsal hakimiyetin derinleştirilmesinde eskisine göre çok daha geniş ölçüde kullanılmaktadır. Burjuva egemenliğin geldiği bu düzey, aldığı biçimler ve geliştirdiği yöntemler,

proletaryanın devrimci partisinin hangi temelde örgütlenmesi, savaşımın kapsam ve içeriğinin ne olması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bunların belirtilen kapsam ve içerikte gerçekleştirilmesini sağlayacak bir düzey ve nitelik, bunlara uygun araç, kurum ve mekanizmaların geliştirilmesi proletaryanın devrimci partisi için varlık koşulu olarak görülmelidir. Bu aynı zamanda emperyalist kapitalist sistemin temel örgütlenmesi; ekonomik, toplumsal, politik ve bir bütün olarak üstyapı alanının karşılıklı ilişkilerinin oportünist çarpıtmalara ve kaymalara olanak tanımayan bir açıklamasını, örgütlenme ve mücadelenin buna uygun yürütülmesini gerektirmektedir. Burjuvazinin ona ayrıca güç veren, egemenliğini daha geniş bir temelde yürütebilmesini sağlayan yarattığı karmaşık ilişkiler ve hakimiyetin doğru çözümüyle birlikte ona karşı doğru bir örgütsel perspektif, etkili ve büyüyen bir mücadele yürütme olanağına kavuşacağız.

Burjuvazinin siyasal-ideolojik hakimiyetinin araçları, kurumsal ve yönetsel olarak çeşitlenmiştir. Muhafazakar, liberal, faşist, sosyal demokrat, revizyonist..., aralarında program ve yöntem farkları bulunmakla birlikte temelde aynı sınıfa (sınıflara) hizmet eden partilerdir. Onların varlığı ve devlet aracılığıyla egemenliğin sürdürülmesinde gerçekleştirilen biçim ve yöntem değişiklikleri egemen sınıfın manevra yeteneğini artırıp siyasal iktidarını korumasına hizmet etmektedir. Baskı ve şiddetin yanı sıra reformist, içerden engelleyici ve dalgayı kırıcı politikalar, emekçi sınıfların iktidarı içselleştirmelerini sağlayıcı manipülasyon politikaları bir bütün olarak ve duruma göre uygulanmaktadır.

Sosyal demokrasi ve revizyonizmin tarihsel olarak ve sınıf hareketinin gelişimi içerisinde, içeriden nasıl bir frenleyici ve engelleyici rol oynadıkları üzerinde durmuştuk. Mücadele koşullarının ve kitlelerin bilincinin geriliğinden, temel düşünceleri itibariyle burjuva bilincin ötesine geçememiş olmalarından yararlanan bu akımlar, sistemin politik manevra alanını genişletmekte, hareketin karşısına dikilmekte ve özellikleri itibariyle de ciddi bir engel oluşturmaktadırlar. Sosyal demokrat, revizyonist, oportünist akımlarla karşı karşıya gelinmeden ve onlara karşı sürekli bir mücadele yürütülmeden bir devrim başarıya ulaşamaz.

Burjuvazi ekonomik-sınıfsal hakimiyetini politik egemenlik temelinde yürütür ve bunun da temel ve başlıca aracı devlettir. Dolayısıyla her devrimin temel sorunu, yapması gereken ilk iş mevcut devleti yıkmak ve iktidarı ele geçirmektir. (ML'nin a, b, c'si durumunda olan bu sözleri çeşitli kaymalara karşı yinelemek, altını çizmek gereğini duyuyoruz.) Politik egemenliğin yürütülüşünde, buna bağlı olarak da devletin biçiminde, burjuva demokratik ve faşist biçimler olabilmektedir. Ayrıca sınıf savaşımının gelişim ve sonuçlarına, izlenen ekonomi politikalara göre bu iki temel siyasal biçimden birisinin özgül biçimlenmeleri olmaktadır. En başta söylenmesi gereken emperyalizm çağında tekellerin devleti ele geçirmesi ve devletin ekonomik ve siyasal vd. bütünüyle, onların hizmetine girmiş olması, **tekelci devlet kapitalizmi** niteliği kazanmasıdır.

Burjuva demokratik, faşist, bu biçimlerden birisinin özgül biçimlenmeleri.., devlet hangi biçimi alırsa alsın değişmeyen, devletin şiddete dayanan gericisi özü, burjuvazinin sınıf egemenliğini sürdürmesinin temel aracı olmasıdır. Ve kuşkusuz, emperyalizm ve proletarya devrimleri çağında egemen burjuvazinin gericilik eğilimiyle temel devlet yapısı da buna uygun biçim ve özellikler kazanmakta, buna uygun örgütler, kimi mekanizmalar ortaya çıkarmaktadır. **Lenin**'in şu sözleri burjuva devletin gelişimini açıklayıcıdır: “*Emperyalizm -banka sermayesi çağı, dev kapitalist tekeller çağı, tekelci kapitalizmin büyüme yoluyla tekelci devlet kapitalizmi durumuna dönüştüğü çağ- krallıkla yönetilen ülkelerde olduğu kadar, en özgür cumhuriyetlerde de, daha özel bir biçimde, ‘devlet makinesi’ nin olağanüstü güçlendiğini, onun bürokratik ve askeri aygıtının proletaryanın artan bir ezilmesiyle bağlılık içinde, görülmemiş biçimde genişlediğini gösterir.*” (Devlet ve İhtilal, sf. 47)

Devletin, özellikle yarısömürge ülkelerde kriz dönemleri ve sınıf savaşımının gelişimine göre faşist bir biçim alması bir yana, burjuva demokrasisinin olduğu ülkelerde de yürütme gücünün, ordu-polis, geniş bir bürokrasiyle hiyerarşik bir sağlamlık kazanması ve devletin iç örgütlenmesinde oluşturulan kimi kurumlar ve mekanizmalarla parlamentonun

görünürdeki tün ihtişamına karşı yetkilerini sınırlandırıp, yasamanın ki-
mi hatta birçok yetkilerinin örtük bir şekilde elde toplanması, yargının kri-
minal suçları kovuşturma dairesine indirilmesi, görölmektedir.*

Emperyalizm çağında devlet, bizzat çağın özellikleri ve çelişkilerin-
deki keskinleşme üzerinde yükselmekte ve buna uygun biçimler almakta-
dır. Dolayısıyla, hiçbir hayale kapılmadan ve bu bir an bile gözden kaçır-
ılmadan bir devrim örgütlenmesinin **hazırlıkları** yapılmalıdır. Bu, en
başta düşünülecek olan komünist devrim örgütünün sağlam bir yeraltı te-
melinde örgütlenmesi, örgütsel ve siyasal çalışmanın bütünü ve süre-
liliğini bu şekilde güvence altına alması ile sınırlı bir görev değildir. Çok
daha fazlasıdır; savaşımın yükseldiği aşamalarda ve nihai çatışmalar anı
gelip çattığında bu karşıdevrimci makineyi yenebilecek, kırıp parçalaya-
cak güçlülükte bir örgütlülük ve mücadele düzeyine çıkmaktır. '30'larda
Almanya'da faşizmin üstün gelmesi, pek çok devrimin ilerleyen aşama-
larda yenilmeleri, '70'li yıllarda çeşitli ülkelerde ve **Türkiye**'de devrimci
halk hareketinin ilerletilip devrim aşamasına götürülemeyişinde bu enge-
lin geçilemeyişi (diğer nesnel ve öznel nedenlerden ayırarak söylüyoruz)
bulunmaktadır. Komünist bir örgütün örgütlenme ve devrim stratejisi, bu
tarihsel deneyimlerden de ders çıkarmış ve devrime karşı çok daha geniş
ve güçlü bir donanıma sahip, burjuvazinin hakimiyetini korumak için ken-
disine karşı çıkarabileceği en son biçime karşı, onu da altedecek bir biçim
ve düzeyde olmalıdır. Bunu amaçlaması, örgütsel çalışmasını her aşama-
da bu amaca uygun hale getirmesi, gözden geçirmesi şarttır. Komünist bir
parti, devrim stratejisini bu içeriğe uygun yürütmeli, örgütlenmesini, böy-
le bir yapı ve güce ulaşma sorunlarını çözerek geliştirmelidir. Bu yüksek
bir savaşım kapasitesini, bunu gerçekleştirecek siyasal, örgütsel-askeri
aygıtların gerekliliğini (bunları devrimin ilerleyen aşamalarının hatta dev-
rim anının sorunu olarak görmemeyi), partinin bir bütün olarak iç savaş

*Belirttiklerimiz, burjuva devletin özüne ve onun temel yapılanmasının aldığı bi-
çimlere ilişkindir. Gerek parlamenter demokratik yöntemlerin kullanılmasıyla,
gerekse değişik dönemlerde oluşturulan kimi kurumlar, yan örgütler, kararlar-
la bizzat devlet aracılığıyla kitlelerde yanılısma yaratılmaktadır.

koşullarında yüksek bir savaşım gücü gösterecek -Lenin'in sözleriyle, iç savaşın çarpışan partisi olacak- bir güç ve yetenekte örgütlenmesini gerektirmektedir.

Egemen burjuvazinin siyasal zor aygıtının kırılması ve iktidar için bu temelde yürütülecek savaşım asli ve vazgeçilmezdir. Siyasal egemenliği sürdürmenin diğer biçim ve yöntemleri, bunlara eklenen toplumsal ve bireysel yaşam alanına daha etkili girebilmesini sağlayan ideo-kültürel biçim ve yöntemler, kimi zaman daha esnek biçimlere geçebilmeyi kolaylaştıran koşulların ortaya çıkması, globalleşme ve Yeni Dünya Düzeni'nin devlet, demokrasi, toplumsal ve bireysel yaşam konularında getirecekleri üzerine yapılan oportünist spekülasyonlar, komünistlerin savaşımı siyasal iktidar için savaşım ekseninde yürütmelerini ve burjuvazinin gerici zoru- nu, faşizmi ve kapitalizmi yenecek bir devrimci örgütsel stratejinin geliştirilmesini karartmamalıdır. Parti ve devrim arasındaki stratejik bağ, her durumda korunmalıdır.

BURJUVAZİNİN SINIF EGEMENLİĞİNİN TÜM BİÇİMLERİNE KARŞI ETKİLİ BİR SAVAŞIM

Egemen burjuvazinin hakimiyetini sadece en açık, kaba biçim ve yöntemlerle sürdürdüğü, bunlarla yetindiği ve egemenliğini sürdürmek için bunların yeterli olacağı söylenemez. Burjuvazi egemenliğini sürdürmekte en açık, sert, şiddete dayalı biçim ve yöntemlerle, en ince ve dolayimli biçimleri, ülkelerin ekonomik, toplumsal, siyasal gelişme düzeyleri ve sınıf mücadelesinin gelişimine göre değişik bileşimlerde uygulamaktadır. Sınıf hakimiyetinin ekonomik kimi yöntemlerle güçlendirilmesi, politik hakimiyetin çeşitlendirilmiş yöntemlerle sürdürülmesi, sistemin toplumsal örgünlüğünün onu güçlendirecek biçimde geliştirilmesi, ideo-kültürel etki ve manipülasyon araçlarının gelişmişliği ve etkili bir şekilde kullanılmaları **hep birlikte** rol oynamaktadırlar.

Günümüzde emperyalist kapitalizm sistemin tüm unsurlarıyla daha güçlü bir hakimiyet kurmanın, onu koruyup pekiştirmenin araç, kurum ve

yöntemlerini geliştiriyor. Mali sermayenin, tekelci kapitalist birliklerin yaygınlaşıp derinleşen egemenliği, toplumsal, politik, kültürel alanlarda da onu güçlendirici biçimlerle ortaya çıkmaktadır. Tek tek ülkelerin gelişme düzeylerine göre farklılık göstermek ve özgül biçimlenmelerini oluşturmakla birlikte kapitalist sistem, siyasal egemenliğin devlet ve diğer araçlarının yanında toplumsal düzeyde egemenliğini koruyucu örgün bir yapı oluşturmaktadır. Ekonomik yapıyla bağlantılı olarak çıkan, ekonomik, toplumsal kurumlar ve oluşturulan mekanizmalarla, üstyapı alanından da kucaklanmış olarak ve bir içiçelik yaratılarak, burjuva egemenliğine daha geniş ve esnek bir temel sağlanmaktadır. Politik gücün daha çeşitli ve etkin kullanımının yanında, toplumsal yaşam ve ilişkiler alanına güçlü bir ideo-kültürel etki sağlanarak girilmesi söz konusudur. Tarihsel bir perspektifle baktığımızda, burjuvazinin sınıf egemenliğinin sürdürülmesinde bir bütün olarak üstyapı alanının yaratılan çeşitli araç, kurum ve mekanizmalarla daha etkin kullanıldığını görmekteyiz. Egemenliğin çeşitli alanlardan daha geniş bir temele oturtulması, daha karmaşık ilişkiler sistemine dayalı, biri zayıfladığında diğerinin korunak oluşturduğu sistem açısından güçlendirilmiş bir hakimiyet oluşturmaktadır.

İşte bu egemenlik ilişkilerinin **bütününe** yönelmek, aldığı biçim ve boyutların doğru çözümlenmesi ve etkili bir mücadele bir parti faaliyeti açısından önem kazanmaktadır. Bunlar partinin siyasal ajitasyonunun kapsamını genişletici olduğu gibi, bir bütün olarak da çok daha geniş temelde ve çok yönlü bir eylemsellik içerisinde olma görevini koymaktadır. Sistemin bu örgünlüğüne karşı geniş bir açıdan ve kapsamlı bir mücadele yürütmeyen bir parti, öncü olamaz. Öncü komünist bir parti, mücadele ve iktidar perspektifini bu egemenlik ilişkilerinin bütününe ve her birine karşı savaşım olarak yürütmek durumundadır.

Burjuvazinin günümüzde egemenliğini daha geniş bir temele, çeşitli araçlara ve bunların yarattığı karmaşık ilişkilere dayandırması bir dizi kafa karışıklığına, yanılsamaya ve oportünist çarpıtmalara da yol açmaktadır.

TOPLUMSAL ÖRGÜNLÜK ALANINDA GENİŞLEYEN HAKİMİYET VE “SİVİL TOPLUMCULUK”

Toplumsal siyasal düzeyde ortaya çıkan örgünlüklerden hareketle devlet-”*sivil toplum*” ilişkileri, üstyapının çeşitli alanlarının daha geniş bir etkinlik alanı haline gelmesinden yola çıkılarak altyapı-üstyapı ilişkileri konularında antimarksist ve idealist yorumlar gelişmektedir. Teorik görevler kapsamı içerisinde ayrıca ele almamız gereken bu konularda, altyapı-üstyapı; ekonomik, toplumsal, politik, kültürel alanların karşılıklı etki ve ilişkilerinin marksizme bağlı kalınarak çözümlenmesi önemlidir. Bir ön giriş olması ve her türlü yanılsama ve çarpıtmadan uzak durulması için **Marks ve Engels’in Alman İdeolojisi’nde tanımladıkları** gibi: “*Sivil toplum, üretici güçlerin belirli bir gelişme aşaması içerisinde bireylerin maddi ilişkilerinin hepsini birden kucaklar... Sivil toplum terimi, 18. yüzyılda, mülkiyet ilişkileri, ilkçağ ve ortaçağ ortaklaşılığından kurtulur kurtulmaz ortaya çıktı. Sivil toplum, sivil toplum olarak ancak burjuvazi ile gelişir; böyle olmakla birlikte, üretim ve ticaretin doğrudan sonucu olan ve her zaman devletin ve ayrıca idealist üstyapının temelini oluşturan toplumsal örgütlenme de her zaman aynı adla belirtilmiştir.*” (Abç., 2. Baskı, Sf. 124)

Bu sözler, kapitalizmin geliştirdiği toplumsal düzeydeki örgünlüğün **maddi temelini**, onunla olan dolaysız bağıını ortaya koymaktadır. Keza, “*Sivil toplum*”, devlet dahil üstyapının bütününe kapsayıcı bir içerikle verilmektedir. Toplumsal yapı ve ilişkilerin ekonomik temelle bağlantısı kurularak açıklanması öznel bir toplumbilimcilikle sınır çekeceği gibi, bu toplumsal yapı ve ilişkiler üzerinde ve iç içe gelişen siyasal, kültürel formların da doğru anlaşılıp açıklanmasını sağlayacaktır. Karşılıklı etki ve yoğun bir etkileşimin olduğu bu alanlara yöntemsel olarak doğru yaklaşım, burjuvazinin sınıf egemenliğinin dayandığı geniş temelin, dolayimli ilişkilerin, açık ve örtük biçimlerin karmaşık dokusunun çözümlenmesini, olanaklı kılacaktır.

Sistemin ekonomik, toplumsal, siyasal düzeyleri arasındaki bütünlüğü gözardı edip Hegel'den Gramsci'ye* uzanan çizgide devlet-sivil toplum karşıtlığı biçiminde bir ele alışla “*sivil toplum alanının genişletilmesi*”, “*devleti sivil toplum alanından kuşatmak*” gibi görüşleri siyasal eyleminin temeline yerleştirmek reformculuk belgisidir. “*Kapitalizm koşulları içerisinde sosyalist toplumun ön biçimlerini yaratmak*” gibi, faşizmden de çok, revizyonist ülkelerdeki “*bürokratik sosyalizm*”in eleştirisine dayanan, neo-liberalizmle kesişen reformist sosyalist görüşlerle de bu yaklaşım tamamlanmaktadır. Bu görüşler sistemdeki çelişkileri devrimci bir temelde ve devrimci biçimlerle çözme düşüncesine uzaktırlar. Konuyu biraz daha genelleştirip temellerine doğru indiğimizde, emperyalist kapitalizmin ve kapitalizmin görece geliştiği ülkelerdeki iktisadi, toplumsal, siyasal düzeyin ML çözümüne dayanmayan, oportünist çarpıtma ve yorumların bulunduğu görülür. Bu düzlem oportünist liberal, reformist politika ve örgütsel stratejilerin çıkış alanıdır. Antiemperyalist demokratik ve sosyalist bir devrimci siyasal programdan ve buna denk bir örgütsel strateji ve mücadele çizgisinden uzaklaşılarak liberalizmle sulandırılmış bir “*devrimci*” demokrasi programına, proletarya öncülüğü ve temel emekçi sınıflara dayalı bir ittifak ve eylem çizgisinden genel bir halk muhalefetine, düzene karşı savaşımın devrimci örgütsel biçimlerinden düzen içi araç, kurum ve yöntemlerin geliştirilmesine uzanan bütünlük oluşturmaktadır. Latin Amerika'daki birçok gerilla örgütü programatik yönden antiem-

*Üçüncü Enternasyonal çizgisinde ve devrimci komünist görüşlere sahip olan Gramsci bazı konularda, görece gelişmiş bir kapitalizm düzleminden sorunlara yanıt ararken kaymalara zemin hazırlayan görüşler ileri sürmüştür. Devlet-sivil toplum ilişkisine ilişkin görüşleri, İtalyan revizyonistlerinin “tarihsel uzlaşma” teorilerine arayıp buldukları dayanaklardan birisi olmuştur. '85'lerden itibaren de ülkemizde oportünist liberallerin keşif alanına girdi. “Sivil toplumculuk”la reformist sosyalizmleri arasında köprü kurarken ve idealist üstyapı analizlerinde, Stalin ve Lenin'i yadsırken dayanmaya çalıştıklarından birisi de Gramsci oldu. Onun teorik bazı hataları buna yol açmakla birlikte, onun için bir şanssızlık olduğunu ve tarihsel bir haksızlık yapıldığını belirtmek gerekir. İşçi konseylerini içerisinden solumuş, komünizmle yalın bağıni her zaman korusan, faşizmin zindanlarında direnişçi kimliğini bir an bile yitirmeyen Gramsci onlara çok uzaktır.

peryalist demokratik görevleri sosyalist amaçlar doğrultusunda çözme perspektifine sahip olmadıkları, şekilsiz bir toplumsal muhalefet (kendiliğindenci, marjinal, gayri siyasi güçlere de kolaylıkla yer veren) temelinde bir cephe anlayışı geliştirdikleri için, tüm bu amaçlardan biraz daha gerileyerek girdikleri “*siyasal çözüm*” kulvarında oportünist liberalizmin sol versiyonu olma çizgisine kaymaktadırlar. Bağımsızlık ve demokrasi konularını yeni bir anayasa düzeyine indiren **PKK** ve **DHKP/C**’nin cephe programı, cephenin örgütsel biçimleri, toplamaya çalıştığı güçler, gidiş yönünün sağlıksızlığını göstermektedir.

Burada kendiliğindencilik, siyasal ajitasyon ve eylemin güncel içeriği ve ondaki sınırlanmadan da önce, **daha temelde** programatik düzeydeki sınırlılık ve ondan da gerileyiş, mücadele ve örgütsel stratejilerdeki yansımalarıyla birlikte ortaya çıkıyor. Ulusal devrimci, halkçı devrimci küçükburjuva programlar, tarihsel ve konjonktürel elverişsizlikler ve mücadelenin yoğunlaşmış güçlükleri karşısında ulusal reformist, liberal demokratik programlara doğru gerilemektedirler. Bilinç, sosyalist olmalı ve o kuşkusuz her ülkenin ekonomik, toplumsal, siyasal gelişme düzeyine uygun bu açıdan nesnellikten kopmayan ama sosyalist amaçlarla kesintisizlik ilişkisini kuran bir program düzeyinde ifadesini bulmalıdır. Bu bizi her siyasal sorunun düzeniçi olabilecek siyasal çözümlerine doğru yönelmekle değil ekonomik, toplumsal sorunların çözümüyle birleşik ve bu birleşimden dolayı devrim dışında başka türlü çözülemeyecek olan bir siyasal iktidar için savaşma kesinliği içerisinde tutacaktır.

Sosyalist bilinç, program düzeyinde ifadesini bulduğunda ilkesel bir kesinliğe ulaşır. Ve her türlü konjonktürel dalgalanmaya karşı da, ona ilkesel bir tutumla sarılmalıdır.*

*“Sivil toplum” aslında marksist literatüre ait olmayan bir kavramdır. “Bireylerin etkinlik alanı”, “politika ve devlet dışı alan” gibi kavramın ortaya çıkış anlamlarıyla düşünecek olursak “sivil toplumculuk”un faaliyetinin içeriğinin ne olacağı, düzeniçiliği daha kolay anlaşılır. TUSİAD doğru bir şekilde kendisini “sivil toplum” örgütü olarak tanımlamakta ve benzer kuruluşlara bu temelde çağrı yapmaktadır. TUSİAD, Odalar Birliği, Vakıflar, sermayenin “özerk” üniversiteleri, yedekledikleri sendikalar, çevreci kuruluşlar..., “sivil toplum” örgütleri olarak adlandırılmaktadır.

EGEMEN İDEOLOJİ VE BİLİNCİN YAYGIN VE YOĞUN ETKİSİ- "KİTLE KÜLTÜRÜ"

Egemen burjuvazi, ekonomik, sınıfsal hakimiyetini sürdürmek için üstyapı alanını eskisine göre çok daha yetkin ve kitleler üzerinde etkili olacak biçimde kullanmaktadır. İdeoloji ve politika, felsefe ve sanat, din ve gelenekler, toplumsal dokuya ve bireysel yaşam alanına adeta boşluk bırakmamacasına yedirilmiştir. Bunlar sistemin iç örgütlenmesini güçlendirip, daha girift ilişkilere dayalı bir hakimiyet kurmasını kolaylaştırmaktadır. İşçi ve diğer emekçi sınıfların burjuva bilincin içerisinde tutulmaları, hatta daha derin bir yanılsama içerisine sokulmalarında etkili olmaktadır. Geniş ve son derece etkili bir manipülasyon alanı yaratılmıştır ve bu sınıfsal siyasal bilincin oluşumunu, sosyalist siyasal bilincin iletilmesini geciktirip engellemektedir. Dolayısıyla sorunun düzey ve biçimlenişi, ML partinin siyasal ajitasyonunun kapsamını genişletici olduğu gibi, bütün bir eylemini ilgilendirir niteliktedir.

Marks ve Engels, çok önceleri **Alman İdeolojisi**'nde, maddi üretim araçlarını ellerinde tutan sınıfların entelektüel üretim araçlarını da ellerinde tuttuğunu söylemişlerdi. Onların bu sözleri, altyapı ve üstyapı ilişkisinin temel belirlenimini vermektedir. Egemen üretim biçiminin egemen sınıfının düşünce ve davranış şeklini; politik, kültürel ve manevi yaşamın bu temele bağlı olarak nasıl şekillendiğini görmemizi sağlar. Kuşkusuz bu düz bir yansıma ve biçimlenme olarak ortaya çıkmaz. Konumuz açısından önemli olan egemen sınıfın elinde tuttuğu entelektüel üretim araçlarını na-

İdeoloji ve politika, felsefe ve sanat, din ve gelenekler, toplumsal dokuya ve bireysel yaşam alanına adeta boşluk bırakmamacasına yedirilmiştir. Bunlar sistemin iç örgütlenmesini güçlendirip, daha girift ilişkilere dayalı bir hakimiyet kurmasını kolaylaştırmaktadır.

sıl kullandığıdır. Egemen sınıf ideoloji ve kültürünü sadece kendisine aitmiş gibi sunmaz. İdeolojisini, kültür ve değerler sistemini bütün topluma maletmeye çalışır. Bunun için, “...kendinden önce egemen olan sınıfın yerine geçen her yeni sınıf, salt kendi amacını gerçekleştirmek için, kendi çıkarını ideal bir biçime sokarak toplumun bütün üyelerinin ortak çıkarı gibi göstermek zorundadır; bu onun düşüncelerine evrensel bir biçim verecek ve onlara ussal ve evrensel olarak geçerli biricik düşünceler gibi gösterecektir.” (Alman İdeolojisi) Egemen sınıf bunu gerçekleştirirken emekçi sınıfların geriliklerinden ve zihinsel üretim araçlarından yoksun olmalarından yararlanır. Kendi ideolojisinin ve aygıtlarının gelişmişliğini ve üstünlüğünü kullanır. Bu düşünceler kitlelere ideolojik-teorik formüller olmaktan çok hatta tamamıyla siyasal, kültürel düşünceler olarak geleneksel değerlerden de yararlanılarak götürülüp benimsetilir. Alternatif bir ideoloji doğup güçlü bir etki sağlayıncaya kadar kitleler var olanın, hakim ideolojinin alanı içerisinde düşünüp hareket etmeye devam edeceklerdir.

İşçi ve emekçi kitleler, farklı bir sınıf konumunda olmalarına karşın egemen ideoloji ve kültürü niçin ve nasıl benimserler? Her yeni devrimci sınıf başlangıçta halkın diğer kesimlerinin istemlerini kapsayıcı şiarlarla ortaya çıkar ve üretim tarzı değişikliğiyle bu kısmen gerçekleşir. Bu günümüzde önemini tarihsel olarak yitirmiştir. Teknolojinin sağladığı olanaklar açısından ise belli yönlerden devam etmektedir. İkincisi, kitleler kaçınılmaz ve zorunlu bir biçimde mevcut ideoloji ve kültürün sınırları içerisinde düşünürler. Bir önceki dönemin ideoloji ve kültürüyle iç içelikte, ondan yararlanılarak sunulması ise egemen sınıfın lehine durumu kolaylaştırır. Üçüncüsü, emekçi kitlelerin kendiliğinden eylemleriyle gelişmekte olan bilinç hem bu eylemlerin sınırlılığını taşıyacağı gibi, reformizmin, revizyonizm, sendika ağaları tarafından sınırlandırılıp sisteme entegre edilir. Dördüncüsü, burjuva ideolojisi ve kültürü yaygın ve yoğun bir biçimde doğrudan ve dolaylı biçimler altında zerkedilir.

Hangi sınıftan olursa olsun tek tek bireyler açısından sistemin içerisinde bir yer bulma, hatta yaşayabilmek için egemen ideoloji ve bilincin be-

nimsenmesi şarttır. Verili ideoloji ve kültürün içerisinde hareket eden bireyler, zaten bu yönde eşyanın tabiatı gereği bir gönüllülük oluştururlar. Fakat yine de emekçi sınıfların nesnel durumlarından kaynaklanan bir çelişki, değişik düzeylerde var olacaktır. İşte bunun için burjuvazi mevcut çelişkiyi hiçbir zaman gideremeyecek de olsa onun kendisini tehdit edecek bir bilinç ve eyleme dönüşmesinin önüne geçmekte, bunun yol ve yöntemlerini bulmakta korkunç derecede ustalık göstermektedir. Yukarda belirttiklerimizin herbirini ve tümünü etkin bir şekilde kullanmakta ve yeni yeni, çok değişik mekanizmalar bulmaktadır. Ve burjuva ideoloji ve kültür kitlelere sadece ilk halleriyle değil, onların nesnel durumlarından gelme çelişikliği de gözönünde tutan biçimleriyle de, benimsemelerini sağlayacak şekilde farklı bir ambalaja sarılmış olarak götürülür. Buna uygun kanallar, biçimler bulunur. Kitlelerin toplumsal durumlarına uygun hale getirilen, kırılmaya uğramış, kitleler tarafından kendilerine göre biçimlendirilen eklektik bir kültür ortaya çıkar. Baskıyla yaratılan korku, dağınıklık ve çözümsüzlükle, kitlelerin kapitalizmin dev yalan dolan makinesiyle aldatılmaları, adeta illüzyona sokulmaları içiçe geçer.

Özellikle '60'lı yıllardan itibaren kitlelere çok daha geniş ölçüde empoze edilen bir "*kitle kültürü*" geliştirilmiştir. Kapitalizmin sanayileşmiş dev bir makineyle kitlelere ilettiği, her alana egemen olan "*pop kültürü*"dür. Basit, kolay, yığinsallaşmaya uygun, yoz biçimlere bürünebilen, kategorilendirilmiş ve bu özelliğiyle daha geniş bir hakimiyet kurabilen bir kültür. Toplumsal ilişkilere, kişisel yaşamlara, derin bir manipölasyon yaratılarak onun aracılığıyla hükmedilebilmektedir. Kendi sınıfsal konumunun tümüyle dışında özlem ve beklentiler içerisinde olunması, amaç ve ideallerin burjuvazinin çizdiği amaç ve idealler olması, bu medyatik illüzyonla kolaylaştırılıp sağlanmaktadır. Kapitalizm, sanat ve kültür alanında da insanal ve toplumsal olanın birleşik gelişimine hizmet edici değil, bireyselleşmeyi derinleştirici yöndeki gelişimini amaçlar ve çabasını bunda yoğunlaştırır. İnsanın bilimle, sanatla, sporla olan uğraşını doğa ve toplumla geliştirici bir iletişim, etkinlik kurma üzerinde yükseltmediği gibi,

bu ilişkiyi meta ilişkisine çevirir, ilişkilerde bireyselliği bu temelde yenisinden üretir. En insanal konuların ele alınışına dahi damgasını bu vurur. Ve burjuvazinin bu alanlardaki tüm çabası, emekçi sınıfların sınıfsal durumlarına uygun düşünmesinin, sorunlarına çözüm üretme yeteneklerinin ve birlikte davranışlarının önlenmesi noktasında toplanmaktadır.

Emekçi sınıfların iş ve uyuma dışındaki tüm zamanını doldurmak, “*kitle kültürü*” yoluyla düşünce, davranış ve ilişkilerin belirlenmesi burjuvazi için başta gelen bir amaç olmuştur. Özellikle gelişmiş kapitalist ülkelerde ‘60’lı, ‘70’li yıllarda üretim tekniğindeki gelişmelerle “standart kitlesele üretim” yapılması ve dayanıklı tüketim mallarının kitleler tarafından görece daha yaygın kullanılabilir hale gelmesiyle birleşik zerkedilen bu kültür-yaşama biçimi doğmuş, sistemin orta sınıf tabanı bu dönemde nispeten genişlemiştir.

Başta TV olmak üzere medya bu alanda çok etkin ve daha önce görülmemiş ölçüde rol oynamaktadır. İletişim teknolojilerindeki gelişme, burjuvazinin kültürel hakimiyet araçlarının hızlı gelişimini ve çok daha etkili olmalarını sağlamaktadır. Egemen sınıfın ideo-kültürel alanı çok daha etkin bir şekilde kullanmasıyla, emekçi kitleler derin bir yanılsama, bilinçsel körlük ve karmaşanın içerisine sokulmaktadır. Burjuvazi daha girift ve daha geniş bir temele dayandırdığı hakimiyetine örtük, gizli bir biçim kazandırabilmektedir. Bu sayede, ideo-kültürel alandan yaratılan manipölasyon ve kullanılan çeşitli yöntemlerle kitlelerin burjuva bilinci ve sistemi içselleştirmelerini sağlayan daha derin bir yanılsama yaratılmaktadır. Üstyapı alanının daha etkin kullanımı, olayların, süreçlerin, davranışların ilk ve son nedenlerinin burada aranmasına, temeldeki gerçek nedenlerin görülememesine ve onlardan uzaklaşmaya, emekçi insanların binlerce yıllık aldatılışının sürmesine olanak sağlamaktadır.

İletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmenin sonuçları, medyanın rolü konuları çeşitli yanılsama ve düpedüz çarpıtmaların da konusudur. Bunlardan birincisi, düpedüz neo-liberal propagandistler tarafından ileri sürülen teknolojik determinist safsatalardır. Hızla gelişen iletişim teknolojileri ile birlikte bilginin kolay, ucuz ve herkes tarafından elde edilebilir ola-

cağı, dolayısıyla bunun demokrasi ve toplumsal eşitlik sağlayacağı biçiminde ileri sürülen savdır. Onun bir meta özelliği kazanması bir yana, bu yarı iletken kablolardan, uydu ve televizyon kanallarından, otoyollardan akan bilginin ne tür bir bilgi olduğunu ve kime hizmet ettiğini söylemekten uzak durmaktır bu görüş. Kuşkusuz, iletişim teknolojilerindeki gelişme ve bunların günlük yaşama hızla aktarılması, kitlesel kültürün gelişmesine ve uluslararasılaşmasına hizmet etmektedir. Fakat bu emperyalist kozmopolit kültürün çok daha geniş ölçekte yayılmasına, kapitalist egemenliğin pekişmesine de hizmet etmektedir. Halkçı, ulusal ve demokratik ve sosyalist, filiz ve gelişme halindeki kültürlerin boğulması yönünde bir savaş yürütülmektedir. Yerel, otantik, kültürel mozayige bir değer olarak katılabilecek ne varsa tasfiye edilmekte ya da emperyalist kültürün torna tezgahlarından geçirildikten sonra piyasa malı haline getirilmektedir. Dev emperyalist tekeller, özel endüstri tekelleri olarak parsellemişlerdir bu alanı.

İletişim teknolojilerindeki hızlı gelişme sermayenin medyatik gücünü artırmakta, "*kitle kültürü*"nü de manipölasyonun daha etkili bir aracı haline getirmesini kolaylaştırmaktadır. Kültürel manipölasyon araçlarını daha etkin ve yaygın kullanarak burjuvazi, ideolojik etkisini güçlendirmektedir. Burjuvazinin bu silahı eskisiyle kıyaslanmayacak ölçüde etkin kullanması, onun hakimiyetinin gücünü ve sistemin değişmezliğini kabul ettirmeye dönük, kitleleri umutsuzlaştırmayı amaçlayan liberal ve oportünist propagandanın malzemelerinden birisidir. Burjuvazinin medyatik illüzyonunun gücünü abartan bu görüşler, bu etkinin görelî olacağını, her dönemde aynı düzeyde olamayacağını, kapitalizmin iktisadi-toplumsal koşullarından doğan sınıflararası çelişkileri, uzlaşmaz karşıtlıkları gözardı etmektedirler. Yaratılan bu sis bulutunun dağıtılması için de etkili bir mücadele yürütülmelidir. Medyanın kitleler üzerinde yarattığı yanılsamalar, manipüle etme yöntemleri ne olursa olsun, burjuvazi tarafından zerke-dilmiş toplumsal ilişki ve yaşam biçimleri ne olursa olsun, sınıfların gerçek durumlarından doğan çelişkiler, işçi ve emekçi sınıfların gerçek istek ve özlemleri doğrultusunda harekete geçirildiklerinde etkilerini yitirecek-

lerdir. Bu tablo, burjuva sınıf egemenliğinin bu yanılsamalı karmaşık görünümlü bizim önümüze, subjektif faaliyetimizin daha etkin ve çok yönlü hale getirilmesi görevini koyar.

Medyanın kitleler üzerinde yarattığı yanılsamalar, manipüle etme yöntemleri ne olursa olsun, burjuvazi tarafından zerkedilmiş toplumsal ilişki ve yaşam biçimleri ne olursa olsun, sınıfların gerçek durumlarından doğan çelişkiler, işçi ve emekçi sınıfların gerçek istek ve özlemleri doğrultusunda harekete geçirildiklerinde etkilerini yitireceklerdir.

Aynı kaynaktan beslenen bir başka yanlış görüş, iletişim-medya yoluyla sağlanan egemenliğin politik egemenlik araçlarının önüne geçtiği ve belirleyici hale geldiği biçimindeki düşüncelerdir. Partilerin ve devletin temel kurumlarının, politika ve ideolojilerinin etkinliklerini yitirdikleri biçimindeki nüanslarla birbirinden ayrılan görüşler de bunu izlemektedir. Revizyonist sistemin çökmesinden sonra tekelci liberizasyonun politik revizyonuna alan açan görüşlerdir bunlar. Gramsci'den devşirilmiş, burjuvazinin "kültürel hegemonyası"na karşı mücadele bayrağını açan "sivil toplumcu" oportünist liberaller de bu manipülasyona çanak tutmaktadırlar.

Burjuvazinin ideo-kültürel alanı daha etkin bir biçimde kullanması, onun siyasal egemenliğinin temel araç ve kurumlarının etkisizleştiği, önemini yitirdiği anlamına gelmez. Tam tersine başta devlet olmak üzere, siyasal egemenliğin araç ve kurumları, kuşkusuz gelişmelere uygun yeni biçimler kazanarak ve bu şekilde güçlendirilerek, sınıf egemenliğini sürdürmenin ve korumanın temel araçları olmaya devam etmektedirler.

İdeo-kültürel alanda burjuvazinin çeşitli araçları daha yaygın ve etkin kullanımı, onun araç ve kurumlarına buna uygun bir donanım sağlamasını ve siyasal hakimiyetini sürdürmesini kolaylaştırmaktadır.

Sınıf mücadelesini siyasal savaşım ekseninden çıkartıp, proleter ve emekçi kitleleri siyasal iktidar için savaşım, burjuva devletin devrim yoluyla yıkılması düşüncesinden uzak tutmayı amaçlayan oportünizme karşı amansız bir savaşım yürütülmelidir. Amacın öncelikle iktidar için savaşım değil, kitlelerde “yeni bir bilinç” yaratma, yeni bir toplumsal formasyonu oluşturmak olduğunu ileri süren, “*Sosyalizm Hemen şimdi!*” gibi cazip slogan ve görüşlerle yürütölen ama ekonomik, toplumsal, kültürel dönüşümleri sağlayacak bir siyasal devrim gerçekteşirilmedikçe burjuvazinin sınıf iktidarı yıkılıp, proletarya siyasal bakımdan egemen olmadıkça her birisi sistem içerisinde erimeye ve yok edilmeye mahkum olan bu ütö-pist-reformizme karşı savaşım yaşamsal öneme sahiptir. ÖDP’den, EZLN (Zapatistalar)’e uzanan geniş bir yelpazede bu tür görüşler savunulmaktadır. Bu görüşler kitleleri oportünist yanılırlara süröklemekte, bir kaçış alanı yaratmakta, çağımızda en vahşi saldırı biçimlerini geliştirebilen burjuvazinin sınıf egemenliği karşısında yanılısamaya süröklemekte, proletaryayı ve emekçi kitleleri iktidar için doğrudan bir savaşım yürütöpu onu ele geçirmekten uzak tutarak ebedi köleliğe mahkum etmektedir.

Bu genel tablo, savaşımın buna uygun karşı biçim ve yöntemlerini geliştirmeyi, devrimci sosyalist propaganda ve ajitasyonun kapsamını genişletmenin yanı sıra ona daha derin bir açıklayıcılık kazandırarak güçlendirmeyi gerektirmektedir.

PROPAGANDA VE AJİTASYONUN TEMELLERİNİN, KAPSAM VE İÇERİĞİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ

Bilimsel bir çözümleme yapabilmek ve devrimci sosyalist propagandanın temellerini güçlendirmek için sosyo-ekonomik, sosyo-politik ve sosyo-kültürel öğelerin karmaşık ve iç içe geçmiş yapısının çözömlenmesinde daha bütönsel bir ele alış ve yöntemsel yaklaşıma ihtiyaç vardır. Ele alınan konu, konulara güçlü bir açıklayıcılık (dolayısıyla net ve doğru bir yön çizme) ancak bu yapıldığında kazandırılabilir. Ekonomik temelle toplumsal ilişkilerin, ekonomik-toplumsal ilişkilerle üstyapı öğelerinin birbirleriyle ve kendi aralarındaki ilişkilerin, karşılıklı etki ve belirleyiciliklerinin doğru ele alınışı önemlidir. şu ya da bu konuya açıklık kazandırıl-

ması, öncelikle, ilişkilerin kuruluşundaki doğru yöntemsel yaklaşıma bağlıdır. Ve bu konular, üstyapı alanının egemenlik ilişkilerinde daha geniş kullanımıyla birlikte onları açıklamaktan da öte etkili bir karşı savaşım yürütebilmek için ML'in ilgi alanına daha fazla girmektedir.

Altyapı ve üstyapı arasındaki ilişkilerin doğru kuruluşu; ideolojilerin, siyasetlerin, hukukun, bilimin, sanatın, dinin, geleneklerin, bunlarla ilişkili olarak davranışların açıklanmasında temeldeki iktisadi etkene, onun belirleyiciliğine işaret etmek, iktisadi etmenin son tahlildeki belirleyiciliğine bağlı olarak çözümlemelerin yapılması, her türden yanılsama ve çarpıtmayı ortadan kaldırır. Toplumsal olay ve gelişmelerin, davranışların bilimsel materyalist yorumu ancak bu şekilde yapılabilir. Burada da sadece bir üretim tarzı ile onun üstyapısı arasındaki ilişkinin genel bir kuruluşu değil, onun içerisinde üretim, dağıtım ve bölüşüm ilişkilerindeki gelişmelerin, özgül biçimlenişlerin, değişikliklerin, toplumsal ilişkilerin kuruluşundaki etki ve yansımaları verilebilmelidir. Öte yandan, olay ve gelişmelerin, kurumların ve kişilerin davranışlarının sadece temeldeki etmene bağlı olarak ve tek neden gibi gösterilerek, ayrıca da son tahlildelik gözden kaçırılarak ele alınması, kaba materyalizmle özdeşleştirir. Karşı etki de bulunan etmenlerin gözden kaçırılması, düz ve indirgemeci yaklaşımlar, ekonomik, toplumsal, politik, kültürel etmenler arasındaki ilişki ve etkileşimin çok daha arttığı günümüzde bilimsel marksist bir çözümleme yapabilmeyen olanaklarını tümünden yokeder.* Varılan sonuçları açıklayıcı

*Engels'in tarihte ideolojilerin rolü üzerine şu eleştirel sözleri açıklayıcıdır ve güncel bir değer taşımaktadır. "Tarihte bir rol oynayan çeşitli ideolojik alanlar için bağımsız bir tarihsel gelişimi yadsıdığımız için onların tarih üzerindeki her türlü etkisini de yadsıyoruz. Bunun temeli, neden ile sonucu katı olarak karşıt kutuplar olarak, karşılıklı etkiyi bütün bütün ihmal eden ortak anlayıştır; genellikle bu baylar, tarihsel öğelerin başka öğelerce, en sonunda iktisadi olgularca bir kez dünyaya getirilince, karşı etkilerde bulunduğu ve çevresini hatta kendisini meydana getiren nedenleri etkileyebileceğini, neredeyse bile bile unutuyorlar." (F. Mehring'e Mektup, Felsefe Yazıları, Sf. 241) Yine Engels konuyla ilgili bir yanıtında politik çözümlemeler üzerine Marks'tan bir örnek verir: "Demek ki Barth, iktisadi hareketin, hareketin kendisi üzerindeki siyasal, vb. yansımalarının her türlü etkisini yadsıdığımızı varsayıyorsa, yalnızca yeldiğirmenlerine saldırıyor demektir. Hemen hemen yalnızca siyasal mücadele

ve ikna edici olmaktan çıkarır. Genellikle marksist çözümlemede ve açıklamada zayıf kalınan, dolayısıyla, propaganda ve ajitasyonda da bir zayıflığa ve basitleştirmeye neden olan şu iki noktanın doğru şekilde ele alınmayışıdır. Birincisi, ideolojilerin, politikaların, artistik, dinsel, geleneksel öğelerin de ekonomik temel üzerinde etkide bulunup hızlandırıcı ya da geciktirici olma yönünde dinamik bir rol oynayabilecekleri; ikincisi, bir olay, kesit, kurumların ya da kişilerin davranışları söz konusu olduğunda ekonomik hareketin belirleyici eğrisinin diğerleri üzerindeki etkisinin genellikle oldukça uzun sürede ortaya çıktığı ve bu süreçte etkisinin oldukça dolayımli olduğu. Bunların eksikliği birçok olayın ve tutumun, tam, doğru ve ikna edici bir açıklamasının yapılamayışını getirmektedir.

Altyapı ile üstyapı öğeleri arasındaki ilişkilerdeki yoğunluk, neden ve sonuçların karşılıklı etkiyle iç içe geçmesi durumları, dolayımllık, kaba indirgemeci yaklaşımlara olanak tanımayan birçok etmenin iç içe geçerek birbirini etkilemesiyle farklı sonuçların ortaya çıkması, tüm bunların sonucu olarak ortaya çıkan görüngüdeki karmaşa, olgu, süreç ve davranışların açıklanmasında sapmalara ve yanılısamlara yol açmaktadır. Toplumsal ilişkilerin ekonomik ilişkilerden kopararak açıklanması, altyapı ile üstyapı arasındaki temel ilişkinin ve üstyapının kimi alan ve kurumlarının arasındaki ilişkilerin kopartılıp özerkleştirilmeleri, bağlantıların yanlış kurulması gibi yöntemden başlayarak öznelliğe kayan yanlış görüşler bir hayli boldur. Sosyolojide, psikolojide, devlet çözümlemelerinde, genel olarak üstyapının ele alınışında bunlara fazlasıyla rastlıyoruz.

Gerek kaba materyalist, gerekse öznel idealist yöntemlerle sınır çekerek teorik, siyasal sorunların, olay ve gelişmelerin karmaşıklığını bilimsel marksist ölçütlerle dinamik bir şekilde çözümlemeliyiz. Darlığın, teorik

lelerin ve olayların oynadığı özel rolü, kuşkusuz iktisadi koşullara genel bağımlılıkları içerisinde, ele alan Marks'ın Onsekizinci Brumaire'ine baksa yeter. Ya da Kapital'e; sözgelimi, kuşkusuz siyasal bir olay olan yaşamının böylesine kesin bir etki sahibi olduğu işgünü hakkındaki bölüme; ya da burjuvazinin tarihi üzerindeki bölüme baksın. Eğer siyasal güç iktisadi olarak iktidarsızsa, proletaryanın siyasal diktatörlüğü için niye savaşalım? Kuvvet (yani, devlet iktidarı) iktisadi bir güçtür de." (Age. Conrad Schmidt'e Mektup 1890, Sf.235)

sığlığın ortaya çıkardığı basit indirgemeci yaklaşımların altedilmesi gerektiği gibi, üstyapı labirentlerinde gezinip duran incelik ve derinlik iddialarına karşın antimarksist öznelci idealist yöntemlerin de uzağında dur-

Sorun bu yönden teorik, siyasal sorunların doğru bir açıklanması, taktiksel kavrayışın derinleştirilmesi, dinamik bir örgütsel duruşun kazanılmasıyla ilişkili olduğu gibi, propaganda ve ajitasyona derinlik kazandırmak, açık, ikna edici, çok yönlü ve bütünsel bir propaganda ajitasyonun geliştirilmesi için de önem taşımaktadır.

Bu alanda var olan geriliğin altedilmesi şarttır. Çünkü pek çok devrimci teorik gerilik ve yüzeyselliğin sonucu olarak ML'nin yerine kaba materyalizmi, dogmatizmi, eklektizmi geçirmektedir. Sorun bu yönden teorik, siyasal sorunların doğru bir açıklanması, taktiksel kavrayışın derinleştirilmesi, dinamik bir örgütsel duruşun kazanılmasıyla ilişkili olduğu gibi, propaganda ve ajitasyona derinlik kazandırmak, açık, ikna edici, çok yönlü ve bütünsel bir propaganda ajitasyonunun geliştirilmesi için de önem taşımaktadır. Ancak karmaşık bir bütünselliği tüm yönleriyle, iç unsurlarıyla ortaya koyabilen, alternatif ve hedefini bunun üzerinden yükselten bir propaganda derinlik taşır.

Sınıfların, partilerin, olay ve gelişmelere etkide bulunan güçlerin karar ve davranışlarının temelinde ekonomik etmenler bulunmakla birlikte, bunlar karşımıza genellikle, siyasal, kültürel, ahlaki görüş ve davranışlar olarak çıkarlar. Bunların bazıları yüce ilkesel kavramlarla sunulur. Kitle bilincinde en yaygın ve etkili

olan kavram ve değerlerden, din, ahlâk, geleneksel kültürden yararlanılır. Bu şekilde politikaya daha uzak, kitlelerin en geri kesimleri şu ya da bu partinin etki alanına çekilir. Kitlelerin özlemleri demagojik bir dille istismar edilir. Sistem kendisine ait değerler sistemini, yaşama biçimini binbir yol ve yöntemle etkili bir manipülasyonla onlara aitmiş gibi gösterir ve kabul ettirir. Sadece günlük yaşamın düzenlenmesi değil, bütünüyle kişi-

ye aitmiş gibi görünen amaç ve idealler dahi, gerçekte sistemin yönlendirmesine, onun koyduğu değer ve kurallara bağlıdır. (Tümüyle karşıt bir ideolojik temelden çıkan ML dışında tüm siyasal, sanatsal, kültürel akım ve davranışlar, ister bir isyankarlıkla, ister bir alternatif olma iddiasıyla ortaya çıksın ve öyle göstersonler bazıları kısa sürede, bazıları daha geç, sistem tarafından özümserler.) Bir kapitalistin iş olanağı yaratıp yeni etmek kapıları açtığı, devletin bütün toplumun çıkarlarını savunduğu, herkesin özgür ve eşit olduğu safsatalarına emekçiler inandırılır. Bu öylesine çok yönlü ve yoğun bir bombardımanla ve kuşaktan kuşağa aktararak gerçekleştirilir ki, bireylerin dokularına kadar işler, içselleştirilir. Burjuvazi kategorik bir hakimiyet kurar kitlelerin üzerinde. Bunun için değişik siyasal akımları, düşünce biçimlerini, sanatı, dini ve gelenekleri kullanır. Kitlelerin nesnel konumlarından doğan ya da kendiliğinden hareketin içerisinde gelişen sınırlı ve çelişik düşünceleri de bu şekilde kontrol altına alınır. İşçi ve emekçilerin sorunları, olay ve gelişmeleri algılayışları, görüş ve tepkilerini ifade edişleri de genellikle kendilerine zerkedildiği biçimde ve sonuçlardaki yansımalarla ilgilidir; burjuva bilincin içerisinde düşünür ve hareket ederler.

Komünist devrimci propaganda ve ajitasyonun asli işlevi, işçi ve emekçi kitleleri bu yanılsamalı, çarpık durumdan, burjuva bilincin etki ve hakimiyetinden kurtarmaktır. Bu kapsamlı, içerikçe zengin, çok yönlü ve bütünsel, burjuvazinin kitleler üzerinde yarattığı etkiyi kıracak güçlülükte olmalı, bunun gerektirdiği biçim ve yöntemlerle geliştirilmelidir. Emekçi sınıfların toplumsal ve bireysel yaşam alanlarına girilerek sağlanan hakimiyet, benimsetilen sisteme ait değerlerin bir bir sökülüp atılmasını hedeflemelidir. Tüm bu karmaşık görüngüsellik devrimci propaganda ve ajitasyonla ilmek ilmek çözülmeli, örtük, gizil, demagojik olan açığa çıkarılmalıdır. Hangi soyguncu iktisadi-sınıfsal çıkarların hangi yüce politik ilkelerle dile getirildiğinin, hangi kültürel, dinsel, ahlaki kavramın hangi sınıfın çıkarına hizmet ettiğinin ortaya çıkarılması, sürekli ve sistemli olarak teşhiri gereklidir. Devrimci propaganda ve ajitasyonda gö-

rüngüsel olanın aşılması, temeldeki gerçek nedenlere inilip ortaya konulması önemlidir. Bir olayın hangi çelişkilere bağlı olarak gerçekleştiği, belirleyici unsurların neler olduğu, akış yönü, ilerletici ya da geciktirici etmenler, bizim davranış biçimimizin, hareket yönümüzün ne olduğu, bütünsel olarak verilebilmelidir. Onu sadece teşhir yönünden değil görevler ve eylem yönünden kavramak gerekir.

Komünist devrimci propaganda ve ajitasyon kitleler üzerindeki burjuva ideolojisinin etkisini kırarak, yanılsamalı kavrayışlarını giderecek bir içeriksel güçlülükte olmalı, dil ve üslup da buna uygun olmalıdır. Emekçi sınıfların bir konuyu, bir olayı nasıl algıladıkları, nasıl biçimlendirdikleri ve kendi düşünceleri haline geldiği; kısacası düşünce ve davranış biçimleri değerlendirilerek, devrimci propaganda ajitasyonun içerik ve yönteminde gözetilmelidir.

Siyasal ajitasyon ve eylemin kapsamı çok daha fazla genişlemektedir. Onun geniş bir açıklayıcılık kazanabilmesi ve kitlelerin bilinçsel dönüşümünü sağlayacak güçlülükte olması için, ekonomik toplumsal ilişkilerin bütünü, bunların üzerinde yükselen üstyapının her bir alanını, karşılıklı etki ve ilişkileriyle, görüngüsel karmaşıklığı, yanılsamaları ve manipülasyonu giderecek ve etkisizleştirecek düzeyde verilmelidir. **Lenin**'in **Ne Yapmalı**'da işçilerin politik eğitimi ve eyleminin kapsamına ilişkin olarak, onların ekonomik mücadeleyle sınırlandırılmalarına karşı belli bir çubuk bükmeyle söyledikleri güncel ve artan bir değere sahiptir. **Lenin** "**bütün sınıflara gidilmesi**" vurgusuyla birlikte, "**Eğer işçiler, hangi sınıfları etkiliyor olursa olsun, zorbalık, baskı, zor ve suistimalin her türüsüne karşı tepki göstermede eğitilmemişlerse ve işçiler bunlara karşı, başka herhangi bir açıdan değil de, sosyal demokrat açıdan tepki göstermede eğitilmemişlerse, işçi sınıfı bilinci gerçek bir siyasal bilinç olamaz. Eğer işçiler, öteki toplumsal sınıfların herbirini, entelektüel, moral ve siyasal yaşamlarının bütün belirtilerinde gözleyebilmek için somut ve her şeyden önce güncel siyasal olgular ve olaylardan yararlanmasını öğrenmezlerse; eğer materyalist tahlil ve ölçütleri, nüfusun bütün sınıflarının, katmanla-**

rının ve gruplarının yaşam ve eylemlerinin bütün yönlerine pratik olarak uygulamayı öğrenmezlerse, çalışan yığınların bilinci, gerçek bir sınıf bilinci olamaz. Kim, işçi sınıfının dikkatini, gözlemini ve bilincini tamamiyle ya da hatta esas olarak işçi sınıfı üzerinde yoğunlaştırıyorsa, böylesi sosyal-demokrat değildir; çünkü, kendini iyi tanıyabilmesi için, işçi sınıfının, modern toplumun bütün sınıfları arasında karşılıklı ilişkiler konusunda tam bilgisi, yalnızca teorik bilgisi değil... hatta daha doğru ifade edelim: Teorik olmaktan çok, siyasal yaşam deneyimine dayanan pratik bilgisi olması gerekir... Bir sosyal-demokrat haline gelebilmesi için, işçi, toprak beyi ile papazın, yüksek memur ile köylünün, öğrenci ile serserinin iktisadi niteliği ve toplumsal ve siyasal özellikleri konusunda açık-seçik bir fiire sahip olmalıdır; onların güçlü ve zayıf yanlarını bilmelidir; her sınıf ve katmanın kendi bencil özlemlerini, kendi gerçek 'iç yapısını' gizlemek için kullandığı bütün parlak sözlerin ve safsataların anlamını kavramalıdır; belirli kurumların ve yasaların yansıttığı şu ya da bu çıkarların neler olduğunu ve bu yansımanın nasıl olduğunu anlamalıdır. Ama bu 'açık-seçik tablo', herhangi bir kitaptan edinilemez. İşçi bunu, ancak canlı örneklerden, belirli bir anda çevremizde olup bitenlerin, herkesin üzerinde konuştuğu ya da birisinin fısıldadığı şu ya da bu olayda rakamlarda, mahkeme kararlarında vb. belirenin sıcaklığına teşhirinden edinebilir. Bu kapsamlı siyasal teşhirler, yığınları devrimci eylem bakımından eğitmenin zorunlu ve temel bir koşuludur." (Ne Yapmalı, Sf. 79-80)

Lenin yine bu yapıtında, siyasal ajitasyonun kapsamının sınırlandırılmasına karşı çıkarken de şunları söylemektedir: "Karşımıza şu sorun çıkıyor: Siyasal eğitim neyi içermelidir? Bu, otokrasiye karşı işçi sınıfı düşmanlığının propagandasından ibaret olabilir mi? Elbetteki hayır. İşçilere siyasal bakımdan ezildiklerini **açıklamak** yetmez (nasıl ki, onlara çıkarlarının işverenlerin çıkarlarına uzlaşmaz karşıtlıkta olduğunu **açıklamak** da yetmezse). Ajitasyon, bu baskının her somut örneği ele alınarak yürütülmelidir (Tıpkı iktisadi baskının somut örnekleri çevresinde ajitasyon yürütmeye başlamış olmamız gibi). Bu baskı, toplumun çeşitli sınıflarını

etkilediğine göre, kendisini yaşamın ve eylemin en çeşitli alanlarında - meslek, kamu, özel, aile, din, bilim vb. vb. alanlarında- ortaya koyduğuna göre, otokrasinin siyasal teşhirini bütün yönleriyle örgütlemeye girişmeyecek olursak, işçilerin siyasal bilincini geliştirme görevimizi yerine getiremeyeceğimiz apaçık değil midir? (Sf 66, 67)'

Lenin'in sözleri, günümüzde, çok daha geniş bir yorum ve kavrayışla değerlendirilmelidir. Ajitasyon ve propagandanın pek çok konusu, birçok olay, demokrat ve liberal güçlerce dile getirilmekte hatta, egemen sınıflık ve partilerinin kendi aralarındaki tepişmelerde deşifre olup ortaya dökmektedir. Kuşkusuz, bu bizim işimize yaramaktadır. Fakat bunun bize teşhir görevlerimiz açısından pek bir iş bırakmadığı ya da işimizi fazlasıyla kolaylaştırdığını düşünmek yanlış olacaktır. Bu bize olay ve gelişmeleri sosyalist görüş açısından ele almayı ve bu noktada sınırların net çekilmesinin gerekli olduğunu gösterir öncelikle. Ayrıca burjuva ideolojisi bugün, çok daha fazla politik çeşitlenme içerisindedir; muhafazakâr, faşist, liberal, sosyal demokrat, revizyonist, tüm bu gerici parti ve akımlar, ideolojik, politik, kültürel manipülasyonun araçlarıdır ve ortaya çıkan olayları değişik açılardan ele alarak, birinin iflas ettiği noktada diğeri ön plana çıkararak, kitleleri yanıltmakta, tepkilerini zayıflatmakta etkili olmaktadır. Dolayısıyla sosyalist ajitasyon ve eylem kapsam olarak onları da hedeflemek durumundadır. Bir konuda, gelişen bir olayda onların içerisinde sol maske takanlarının şu veya bu biçimde ve nihai olarak nasıl sistem koruyucusu bir rol oynadıklarını kapsamayan bir siyasal teşhir eksik hatta tümüyle işlevsiz kalacaktır. Ki siyasal teşhir ve mücadelenin kimi zaman özellikle sosyal demokrat ve revizyonist akımlara karşı yöneltilmesi ve yoğunlaştırılması, işçi sınıfının bilinçsel dönüşümü ve eyleminin gelişmesi açısından çok daha fazla ve özel bir önem taşır. .

Egemen sınıfa karşı savaşım, onun oluşturduğu formasyonun **bütününe** karşı yürütülmelidir. Siyasal ajitasyonda sağlam bir ML temel üzerinde çok yönlü, kapsamlı, burjuva manipülasyonun tüm biçimlerine ve emekçi sınıfların onu benimseyiş, içselleştirme biçimlerine göre karşıt

yönden geniş bir temele dayandırılmalı, tek bir temel amaca, siyasal iktidar için savaşıma hizmet etmelidir.

EMPERYALİZM VE PROLETARYA DEVRİMLERİ ÇAĞI TAKTİĞİN BÜYÜYEN ÖNEMİ

İçerisinde bulunduğumuz çağı karakterize eden, onun sadece emperyalizm çağı olması değil, aynı zamanda proletarya devrimleri çağı olmasıdır. Tek bir dünya kapitalist ekonomisinin ortaya çıkmış olmasıyla devrimin objektif koşullarının dünya ölçeğinde varlığı, bu zemin üzerinde ilişkilerin daha keskinleştiği bölge ve ülkelerde devrimci durumların daha sık belirmesi, devrimi örgütleme sorununu komünistlerin önüne daha yakıcı bir görev olarak koydu. Çağı karakterize eden özellikler, programatik-stratejik sorunlara olduğu kadar devrimci taktiğe olan ilgi ve ihtiyacın büyümesini de getirmektedir. Komünist parti ve onun önderliğinde gerçekleşecek olan bir devrim için sağlam bir teorik temel, program ve strateji ne kadar gerekliyse, bunların başarısı ve gerçekleşebilmesi için de taktiğin önemi ve rolü büyümektedir. Bir devrimin düz bir çizgide gelişmesi, sınıfsal ve politik ayrımların kesin ve net çizgilerle belirmesi, güçlü devrimci durumların ortaya çıktığı kesitlerde dahi olanaklı değildir. Bir kitle hareketinin yavaş, duraksamalı, az-çok istikrarlı yükseliş gösterdiği evrelerle, hızlı yükseliş ve ani düşüşlerin olduğu evrelerin, dönemlere göre değişen sınıflararası denge durumlarının ve bunların her türlü politik yansımalarının içerisinde, tüm etki ve sonuçlarıyla bütünüünün hesap edilecek devrimci taktiğin doğru belirlenmesi, savaşımlı ilerletmenin, dolayısıyla stratejik başarının ön koşulu haline geldi.

Leninizm, emperyalizm çağında proletarya devriminin teorisi olduğu gibi taktiğidir de. Stalin, Leninizmi şu şekilde tanımlar:

“Öyleyse Leninizm nedir?”

Leninizm, emperyalizm ve proletarya çağının marksizmidir. Daha tam söylemek gerekirse, Leninizm genel olarak proleter devriminin teori ve taktiği, özel olarak proletarya diktatörlüğünün teori ve taktiğidir.” (Leninizmin Sorunları, Sf. 107)

Leninizm, emperyalizm çağında proletaryanın devrimci savaşımdan ve II. Enternasyonal oportünizmine karşı yürütölen savaşımdan doğmuştur. Bu etmenler, Leninist teorinin olduğu gibi, Leninist taktiğın de gelişimindeki ana çizgileri ve güçlü devrimci karakterini açıklayıcıdır. Emperyalizm çağında sadece ortaya çıkan yeni koşulların gerektirdiğı teorik çözüm ve yanıtların verilmesi, devrim için bir yeterlilik taşımazdı. Sınıf mücadelesinin gelişimi içerisinde, dönemsel ve güncel sorunlara yanıt vermek başlı başına önem taşımaktadır. II. Enternasyonal'ın "**Merkez**" partileri, **Kautsky**, **Hilferding** gibiler, çağın devrimci karakterinden, devrim için koşulların olgunlaşmasından söz etmekteydiler. **Bernstein** revizyonizmini eleştiriyorlardı. Fakat onlar, devrimi örgütleyecek nitelikte partiler değillerdi; sosyal devrimin partileri olmadıkları gibi, günlük mücadeleye müdahaleye bu düşüncüyü taşımak, devrimci taktiklerle savaşımdı yürütmek düşüncesinin uzağındaydılar. Çağı olduğu gibi, dönemin koşullarını da doğru değerlendiren ve bu gelişmelerin üstüne çıkmayı başaran sadece **Bolşevik Partisi** oldu. Leninizm, muzaffer bir devrim örgütlerken, taktik alandaki savaşımında da muazzam bir gelişme gösterdi.

Leninist taktiğın başarısı, birincisi, onun sağlam bir teorik temele dayanıyor olmasında ve **ilkesel bir bakış** açısıyla hareket etmesinde yatar. Taktiğın, stratejiyle olan bağları her durumda korunur. İkincisi, ona **politik çözümleme ve hareket yeteneğı** kazandıran teorinin bir dogma değil eylem kılavuzu olarak kavranması. Bu iki temel özelliğı bağli olarak, nesnel koşulların tam bilgisine sahip olunarak taktik doğrultunun belirlenmesi, ona uygun mücadele ve örgüt biçimlerinin geliştirilmesi, hareketin ilerletilebilmesinin koşuludur. Ama bu sadece bir önkoşuldur çünkü, güçlerin taktiğı uygun mevzilendirilmesi, sınıf savaşımına yetkin bir önder müdahale, devrimci taktiğı her koşulda uygulayacak güç ve yapıda bir örgütü gerektirir. Taktik başarı için, yetkin politika ve taktikler ve bunları uygulayacak yetenekte, sağlamlıkla esnekliğı birleştirebilen, politikayı pratiğı taşıyacak yeterli güce sahip bir örgüt olmalıdır. Bunlar olmadan proleter sınıf savaşımına önderlik edilemez.

ML teori, strateji ve taktikler, işçi ve emekçi sınıfların hareketinin devrim doğrultusunda ilerletilmesini, karşıdevrimin hareketin gelişimi ve devrimi engelleme çabasını yenilgiye uğratmayı amaçlar. Bizzat kitlelerin içerisinde yeralan revizyonizmin, oportünizmin kitleler üzerindeki etkisinin kırılmasında da devrimci taktiğin rolü büyüktür. Emekçi kitleler, revizyonizmin, oportünizmin devrimi engellemek için gösterdikleri çabayı, teoriden değil siyasal-pratik eylem alanından görebilirler. Devrimci taktik, hem onları etkisizleştirmekte hem de gerçek yüzlerinin görülmesini sağlamakta başlıca araçtır. Ayrıca komünist bir partinin kitlelere önderliğini kabul ettirmesi, kendisinin önder olduğunu söylemesiyle değil, geliştirdiği politika ve taktiklerin doğruluğuna onları inandırmasıyla, olacaktır. Bu her duruma uygun doğru politikalar saptamayı ve kitlelerin özdeneyimler yoluyla bu politikaların doğruluğuna inanmaları ve onları benimsemelerini gerektirir.

Taktik, bir örgütün tüm faaliyetinin toplanma noktası, kendi gücü ve durumunun dışı, en somut, en yalın ve gerçekçi yansımasıdır. Bir partinin süreçle, değiştirici, dönüştürücü ilişki kurup kurmadığının ölçütü taktiğidir. Eğer stratejik başarının koşullarını hazırlayıcı bir taktiksel çalışma yürütüyorsa, bunu süreklileştirmişse bir devrim partisi niteliği kazanmış demektir. Bir sosyal devrim partisinin görevi, programı doğrultusunda stratejik başarının kazanılmasını sağlamak, bunun için gelişkin taktiklerle savaşım yürütmektir. Öncü komünist partinin taktiği, stratejisine uygun olmalıdır. Bu ne demektir? Komünist partisinin taktiğinin kitlelerin devrimci eğitimine, işçi ve emekçi sınıfların bilincinin sosyalizm doğrultusunda gelişimine, mücadelenin alt biçimlerden üst biçimlere doğru çıkarılmasına hizmet edecek, bir bütün olarak stratejik başarıyı hazırlayacak nitelikte olması demektir. Oportünist partiler, devrimci strateji ile taktik arasındaki bağı koparmışlardır. Görünürde “*antiemperyalist demokratik halk devrimi*”, “*sosyalist devrim*” gibi stratejilere sahiptirler, fakat onlar bu stratejiyi koşullayacak bir taktik çizgiyi, devrimci ajitasyon ve eylemin bu

temelde örgütlenmesini gerçekleştirmezler. Diğer yandan örgütsel yapının da, devrimci taktikleri uygulayacak güçlülükte ve yapıda olması, giderek yetkin bir kombinasyon yeteneğine ulaşması gerekmektedir. (Mü-

**Kapitalist sömürü
en yalın ve öz
haliyle
proletaryanın
sömürülme
koşullarında
içerilmiş olarak
bulunmakta,
bundan dolayı
onun yok edilmesi
için mücadele eden
devrimci
proletarya,
kendisiyle birlikte
tüm emekçileri
ve insanlığın
genel kurtuluşunu
gerçekleştirecek
sınıf olma ni eliğini
taşımaktadır.**

cadelenin şu ya da bu yönüyle kendilerini sınırlayan oportünist partiler, çok yönlü bir savaşım yürütme yeteneğine sahip olamayacakları gibi, örgütsel olarak da bunun gerektirdiği esneklikle sağlamlığı birleştirebilme özelliğine de sahip değillerdir. Komünist partiler ise, her döneme ve duruma uygun güçlü taktik kararlar almak ve onları hayata geçirebilmek için, Leninist temellerini geliştirmeli, kitle gücünü büyütmeli, bunları uygulayacak gelişkinliğe ulaşmış değillerse, onu yaratmak için duraksamasız bir çaba sarfetmelidirler.)

KOMÜNİST PARTİSİ PROLETARYANIN DEVRİMCİ PARTİSİDİR

Komünist partisi, proletaryanın devrimci partisidir. İdeolojik olarak proletaryayı temsil ettiği gibi, maddi toplumsal güç olarak da en devrimci sınıf olan proletaryaya dayanmalıdır. Parti, sınıfın en yüksek örgütlenme şeklidir. Bu özelliği onu sınıfın diğer örgütlenmelerin-

den ayırır. Bu nedenle sınıfın en bilinçli unsurlarını bağrında toplar.*

*Komünist partisinin sınıfın en bilinçli unsurlarını bağrında toplaması özelliğini, bilincin dışarıdan iletilmesi ve sosyalist aydınların rolünü yadsıyan ve Leninist partiye "ikamecilik" eleştirileri getiren her türlü görüş, parti ile kitle arasındaki ayrımı silikleştirmekte, sınırları ortadan kaldıran menşevik, kendiliğindenci bir parti görüşünü savunmaktadır.

Kapitalist sömürü en yalın ve öz haliyle proletaryanın sömürülme koşullarında içerilmiş olarak bulunmakta, bundan dolayı onun yokedilmesi için mücadele eden devrimci proletarya, kendisiyle birlikte tüm emekçileri ve insanlığın genel kurtuluşunu gerçekleştirecek sınıf olma niteliğini taşımaktadır. Proletarya ile burjuvazi arasındaki sınıfsal karşıtlığın bu özel kaynağı, onun tarihsel rolünün de çıkış noktasını oluşturmaktadır. Kapitalizm proletaryanın kişiliğinde kendi mezar kazıcısını yaratmıştır. İnsanlığı kapitalizm ve sömürden kurtaracak olan proletaryanın sınıf savaşımı ve burjuvaziye karşı zaferi olacaktır. Kapitalist üretimin gerçekleşme biçimlerine (bunlarda olan bazı değişikliklere) bağlı olarak proletaryanın toplumsal koşullarının değiştiği biçimindeki görüşler, burjuvazinin ideolojik, siyasal, kültürel baskı ve manipülasyonunun çeşitlenmesi ve faşist, karşıdevrimci burjuva zorun proletaryanın devrimci örgütlenmesinde ve devrimci eylemin geliştirilmesinde ortaya çıkardığı güçlüklerden beslenerek kafa karışıklığı yaratmakta, proletaryanın tarihsel rolünü karartmakta, kapitalizmin ebedi hakimiyetini korumaya hizmet etmektedirler. Özellikle “bilimsel teknolojik devrim”den yola çıkarak ileri sürülen bu yöndeki görüşler, kapitalizm dışında bir geleceğin olmayacağını dillendirilip ve bu şekilde umutsuzluk yaymak gibi karşıdevrimci bir amacın taşıyıcısıdır.

Sözü edilen “*bilimsel teknolojik devrim*”, ne toplumun sınıflara bölünmesini ortadan kaldırmıştır, ne de kapitalist sömürünün öz gerçekleşme biçimini; artık değer sömürsünü. Üretim ve ürünlerin dağıtım alanlarında uygulanan teknolojik gelişmeler, uluslararası tekeller ve sermaye mobilizasyonunun dünya ölçeğindeki artışının ve yaygınlaşmasının sınırları parçalayıcı özellikleri, ideo-kültürel, siyasal etki ve sonuçları, kapitalizmin bunlardan kazandığı konjonktürel başarılar ne olursa olsun, sosyalizmin maddi temellerinin dünya ölçeğinde genişlemesine ve olgunlaşmasına hizmet etmektedir. Son yirmi-otuz yıllık gelişmelere baktığımızda, üretim teknolojilerindeki gelişmelerin uygulandıkları ölçüde nispi artık değer sömürsünün yoğunlaştığı, emperyalist-kapitalist sömürünün derin-

lemesine ve genişlemesine büyümesine yol açan yaygın ve yoğun sermaye ihracının vahşi kapitalizm dönemindeki benzer bir basit emek kullanımıyla mutlak artık değer sömürsünün artırılmasına gidildiği görülmektedir. Kapitalist sömürünün en özsel ve yoğunlaşmış biçimine maruz kalan proletaryanın içerisinde bulunduğu bu durum, burjuvazi ile proletarya arasındaki ekonomik-toplumsal karşıtlığın, uzlaşmaz sınıf çelişkisinin temelini oluşturmaktadır. Üretimin örgütlenme-gerçekleşme biçimlerinde, üretici güçlerin bileşiminde, ürünlerin ortaya çıkışında kimi farklılıklar olabilir, fakat meta üretimi ya da bunun değişik türleri (artık değer üreten “*faydalı sonuç-yararlı şey*” -demagojik propagandanın konuları haline getirilen “bilgi üretimi”, “hizmet üretimi” dahil) dolayısıyla artık değer üretimi ve bunu sağlayan koşullarda bir değişiklik olmamaktadır. Proletarya günümüzde de üretim araçlarından yoksun ve artı değer üreten sınıftır. Proletaryanın kapsam ve bileşimi, -yeni sorunlarıyla birlikte üzerinde durmamız gereken ama- bu noktada ikincil bir sorundur. Üretimin parçalara ayrılarak gerçekleştirilmesi, yer ve bölge dağılımıyla, taşeronlaştırmayla çok sayıda işçinin çalıştığı büyük işletmelerin bölünmesi, ne üretimin geniş çaplı karakterini ortadan kaldırmaktadır ne de dev tekellerin egemenliğinde üretimin merkezileşip toplumsallaşmasını, toplumsal işbölümündeki genişleme ve yoğunlaşmayı engellemektedir. Kapitalist üretimin bu yöndeki gelişme eğilimi, yeni biçimler de alarak artmakta, sosyalizm için daha güçlü bir maddi temel oluşturduğu gibi sosyalizmin tarihsel zorunluluğunu da göstermektedir. Proletaryanın varlık yokluk sorununu tartışanlar, kapitalizmin varlık yokluk sorununu tartışıyorlar. İşçi sınıfının geleceksizliğini ve sosyalizmin bir hayal olduğunu ileri sürenler, üretime uygulanan teknolojik gelişmenin yaygınlaşıp derinleştikçe kendi sonlarını yaklaştırdığının farkında değil midirler? Öyleyse, mutlak artık değer elde etmek için sermaye ihracının en ücra köşelere kadar yaygınlaştırılması, uluslararası dev tekellerin üretimi parçalara (bu işçi sınıfını kategorik olarak bölmeye hizmet etmektedir aynı zamanda) ayırarak küçüklü-büyükülü birçok işletmede gerçekleştirmesi neyin sonucudur? Üretim tekno-

lojilerindeki hızlı gelişmeye karşı kâr oranlarındaki düşmeye karşı basit emek kullanımının bunca artmasının sebebi nedir? Teknolojik gelişimin sınırlı kullanımı, sistem olarak kapitalizmin gericileştiğinin göstergesi değil midir? Proletaryanın geleceksizliği üzerine her tartışma, ekonomik toplumsal bir sistem olarak kapitalizmin sınırlılığını ve yıkılmasının kaçınılmazlığını göstermektedir. Bu yöndeki her tartışma bizi maddeci tarih anlayışının yeni bir doğrulanmasına götürmektedir.

İşçi sınıfının kapsam ve bileşiminin ortaya çıkan yeni sorunları, işçi sınıfının, üretim sürecindeki burjuvazi-proletarya çelişkisini doğuran konumunda bir değişiklik yaratmamaktadır. Kır-kent ayrımında, çeşitli üretim dalları arasında, bir üretim dalının kendi içerisinde ve üretimin (bir ürünün) iç örgütlenme süreçlerinde olsun, her ayrımın -üretimi artırıcı ve kaliteyi geliştirici olmasının yanında- işbölümü ve uzmanlaşmanın ortaya çıkardığı sınıfsal ve tabakasal ayrımlar, kapitalistlerce kendi sınıf egemenliğini sürdürme ve pekiştirme yönünde kullanılmaktadır. Üretim araçlarının gelişimi sektörel bölünmeler ve son dönemde hızlı değişikliklere konu olan üretimin iç örgütlenme süreçlerindeki kategorilendirmelerin emeği de kategorik bölümlemelere ayırmasıyla, emeğin farklı bileşimlerinin ortaya çıkışına yol açmaktadır. Bu tarihsel kesitte, işçi sınıfının küçükburjuvaziyle etkileşimini ve iç tabakalaşmasını artıran bu durum, nesnel olarak sınıfın birleşik eyleminin gelişmesini zayıflatıcı bir rol oynamaktadır.

Üretim süreçlerinin bu şekilde parçalanması, -bölünme arttıkça- işçiyi de, parça işçi ve parça insan konumuna itmektedir. Üretim sürecindeki tek yanlı gelişme, işte olduğu gibi işçinin yaşamında da tekdüze, mekanik, bıkkınlık yaratıcı, **yabancılaştırıcı** olmaktadır. İşçilerin üretim sürecinde daha etkin bir katılım gösterdiği "*kalite çemberleri*" türü uygulamalarda ise, işçinin üretimin toplumsal sonuçlarından yararlanmasına olanak tanımayan üretim araçlarındaki kapitalist özel mülkiyetin sınırlandırıcı koşulları, yabancılaşmanın sadece üretim koşullarına bağlı olmayan temelini çıplaklığıyla ortaya çıkarmaktadır.

Sektörel ve üretim süreçlerindeki her türlü bölünme (çok sayıda işçinin birarada bulunduğu büyük fabrikalar ve entegre yapıların bölünmesi vb. karşın) ve toplumsal işbölümünün gelişmesi aynı zamanda üretim dalları arasında ve bir üretim dalında, bir ürünün üretimi sürecindeki karşılıklı bağımlılık, üretim ve emekteki toplumsallaşmanın artışına yol açmaktadır. Kapitalistler tarafından, işçi sınıfının, gerek üretim süreçlerinin örgütlenmesinde, gerekse çeşitli siyasal ve sosyo-kültürel etmenleri kullanarak parçalanıp tabakasal ayrımların ve iç rekabetin geliştirilip körüklenmesine karşı **kolektif işçi bilinci** geliştirilmelidir. İşçi sınıfı içerisinde özsel olmayan ve bir bölümü üretimin karmaşık örgütlemesinden yararlanılarak gerçekleştirilen yapay ayrımların giderilmesinde, sınıfın birliği ve birleşik eylem kapasitesinin geliştirilmesi için sınıf bilincinin kolektif işçi bilinci düzeyine çıkartılması şarttır.

İşçi sınıfı devrimimizin öncüsüdür. Kapitalizmi kesin yıkılışa götürecek, tüm insanlığın kurtuluş idealinin taşıyıcısı olan sınıf, proletaryadır. İşçi sınıfının tarihsel rolünü yadsıyan ya da küçülten her görüşe karşı savışılmalıdır. Bu önce ideolojik, sonra teorik, siyasal ve örgütsel bir mücadeledir. Proletaryanın tarihsel öncü rolünün yadsınması, sömürünün yer yüzünden silinemeyeceği, sadece işçi sınıfının değil bütün insanlığın ebedi olarak köle kalacağı anlamına gelmektedir. İnsanlık için yokoluş anlamına gelen, kriz dönemlerinde toplumsal yaşamdaki etki ve sonuçlarını çok daha şiddetli gösteren **barbarlık**, kapitalizmin proletarya tarafından yıkılmasının ve **sosyalizmin** tek umut olduğunu göstermektedir.

Gelişmeler, devrimlerin niteliği kadar içerik, bileşim, öncülük ve keşintisizlik, hatta proletarya diktatörlüğü ve sosyalizm koşullarında dahi sürekliliğin sağlanması sorunlarının önemini, bunların kopmaz bir bütün olarak kavranılmasının gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. ML teoriye ve sınıf olarak proletaryaya dayanmayan hiçbir ideoloji ve sınıf, bugünkü devrimlerin gerekli kıldığı derinlik ve sürekliliğe ulaşamayacak, sosyal kuruluşu gerçekleştiremeyeceği gibi onu koruma yeteneği ve gücüne de sahip olamayacaktır. Sosyalizmden geriye dönüşleri de yaşamış bir kuşak

olarak söyleyecek olursak, bu tarihsel deneyimlere sahiplenme ve eleştirel bir özümlemeyi, bunlardan doğan sonuçlar üzerinden ilerlemeyi, yeni devrimci atılımların bu temelde geliştirilmesini de içermektedir. Bunu başaracak olan teorisiyle kendisini sürekli geliştirme güç ve yeteneğine sahip tek sınıf ML'le donanmış proletaryadır. Kapitalizmden kaynağını alan yaratılmış yeni teorilerin ömrünün birkaç on yıl bile olmadığını, her türlü küçükburjuva teorinin de ML'in ideolojik yörüngesinden uzaklaştıkları ölçüde bilinen kapitalist teoriler olmanın ötesine geçemediklerini, en ideal olanlarının ise, marksizmin küçükburjuva ütöplast ve eklektik yorumları olduklarını görmekteyiz. Ve tüm bu teoriler, güçlü bir sosyalizm ve işçi hareketi dalgası olmadığı koşullarda, emperyalist-kapitalizmin hakimiyetinin gelişmişliği karşısında sistemden devrimci bir kopuşu dahi örgütleyebilme gücünde değillerdir. Ulusal devrimci ve devrimci halkçı hareketlerde bunun acı sonuçlarını görmekteyiz. Teorik-programatik zaafıları stratejik ve taktik düşünceye yansımakta, giderek daha geri sonuçlar yaratmaktadır.

ML, proletaryanın kurtuluş ideolojisi dır. Sınıf mücadelelerinin tarihsel deneyimleriyle zenginleşmiş olarak ML teorisi, özgürlük ve sosyalizm mücadelesinde proletaryanın ve ezilen halkların en güçlü silahıdır. Böyle-sine güçlü bir silahın varlığı proletaryaya onu diğer sınıflar üzerinde de etkili kılan, güçlü bir ideolojik donanım sağlamakta, öncülüğünü sadece üretim koşullarına bağlı olmaktan çıkarmaktadır. ML, ortaya çıktığı andan itibaren ve gittikçe genişleyerek, burjuva aydınlardan çeşitli sınıf ve katmanlara kadar güçlü ve yaygın bir etki sağlamıştır. Onun bu etkisi bugün siyasal planda geçici bir azalma göstermekle birlikte, ML teorisi, diyalektik ve tarihsel materyalizm tek bilimsel teori ve yöntem olarak etkisini güçlü bir şekilde sürdürmektedir.

ML TEORİNİN GELİŞTİRİLMESİ, TEORİK-PROGRAMATİK İNŞA

Komünist bir örgüt, devrimci politika ve taktiğiyle kitlelere önderlik ederek mücadeleyi geliştirir ve kendisi de bu temelde gelişir. Teori ve

programın politika düzeyinde ifadesi, örgütsel ve kitlesel bir harekete ve güce dönüşmesi, önderliğin günümüzdeki somut ve pratik biçimlenişidir. Bunu gerçekleştirdiğimiz ölçüde kitlelerin öncülerini örgüte yakınlaştıırp örgütleyebilir ve örgütü büyütebiliriz. Yığınlar üzerinde olduğu gibi diğer devrimci güçler-örgütler üzerindeki etkimizi genişletmenin, devrimci bir etki ve sarsıcılık yaratarak çözmanın en somut, en sonuç alıcı biçimi de budur. Politik bir güç olup etkinliğini pratikte gösteremeyen, çizgisi doğrultusunda farkını bu yönden de koyamayan bir örgütün günümüzde devrimci bir çekim merkezi olması olanaksızdır. Pratikteki etkiye, gücün bu alandan büyümesine dayanmayan bir örgütün böylesi bir dönemde salt teori alanından gelişmesi, olsa olsa mücadeledeki yükselişe ve mücadelenin sertleşen koşullarına yanıt veremeyen kişi ve grupların sağlıksız ilgisi ve biraraya gelişiyile açıklanabilir. Biz bu tür bir gelişmeyi reddediyoruz. Öte yandan ML teorisinin geliştirilmesi ve teoride devrimci bir atılım ihtiyacı, hareketin pratik-siyasal gelişiminin ön açıcı halkası olduğu gibi, mücadelenin etkili ve doğru bir rotada geliştirilebilmesi için de bir zorunluluk oluşturmaktadır. Kapitalist-emperyalist sistemin bugünkü gelişme düzeyi ve bundan doğan tüm sonuçlar, egemenliğin bugün aldığı biçimler, ona karşı yürütülecek mücadele, teoride yeni açılımlara olan ihtiyacı göstermektedir. Bu koşullar gözönünde tutulmadan ve bu yönde bir gelişim sağlanmadan yürütülecek bir mücadelenin etkili ve sonuç alıcı olabilmesi olanaksızdır. Nitekim son dönemlerde ülkemiz ve uluslararası komünist ve devrimci hareketi bu gerçekle yüzyüzedir. ML teorisinin ilgi alanına giren, çözüm bekleyen ve mücadeleyi geliştirebilmek için çözmesinin zorunlu olduğu bir dizi gelişme ve sorunla karşı karşıyayız. Bunları ML teoriye, onun ilkelerine ve çağa ilişkin tüm temel belirlemelerine bağlı kalarak çözmeliyiz. Şu anda ele aldığımız parti teorisi de bunlardan birini oluşturmaktadır.

Ancak en ileri teoriyi eylemine kılavuz edinen bir parti olmak, karşı karşıya olunan temel sorunların teorik düzlemde yanıtlanmasıyla olacak-

İr. İçerisinde bulunduğumuz tarihsel koşullar, ortaya çıkan yeni olgulara ML'in ışığının düşürülmesini ve onun geliştirilmesinin gereğini koyuyor. Kapitalizmin her alandan gelen ideolojik baskısı, bu baskının oportünizm cephesinden ML'e bir saldırı ekseninden yürütölüşü, (olgu ve gelişmeleri açıklamaktaki yansıtılışı), yeni olgu ve gelişmeleri açıklama ve yorumlamadaki zayıflık, komünist ve devrimci örgütleri savunma çizgisine doğru itmiştir. Kuşkusuz bu sosyalizm dalgasındaki genel düşüş, işçi, emekçi hareketlerinin sınırlılığı ve "*sınıfa karşı sınıf*" ekseninde gelişme zayıflığı, anti-emperyalist ve halkçı devrimci hareketlerin genel dalgasındaki zayıflama, öte yandan emperyalist globalizasyonun, gerici milliyetçi ve dinsel gerici akımların hareketinin yükselişi dönemiyle birleşmektedir. Kapitalist-emperyalist sistemin krizinin bu koşullardaki gelişimi, onun işçi ve emekçi kitleler, ezilen halklar tarafından birleşik direnişçi ve cephesel bir perspektifle gelişen bir çizgide karşılanmasının değil, dağıtıcı, atomize edici yönün etkin olmasını sağlamıştır.

Teorik bir inisiyatifin geliştirilmesi, sorunlara bu düzeyden yanıt verilmesinin önemi artmaktadır. Hareketin nesnel gelişiminin, kitle hareketlerinin sınıf mücadelesi temelinde gelişme ve yükseliş eğilimi içerisine girmesi, belirtilerin bu yönde çoğalması, atılacak adımlara hız kazandırmayı gerektirmektedir. Marksizm-Leninizm ve devrimin savunulmasında takınılan ilkesel tutum, yeni olgu ve gelişmelerin üzerine çözümleyici bir perspektifle gidilmesiyle birleştirilmelidir. Bir süre önce güçlü bir başlangıç yaptık; bu adımları, bütün temel konuları kapsayacak şekilde ve programatik bir perspektifle birleştirerek geliştirmeliyiz.

Bugün teorinin geliştirilmesi gereken ve çözüm bekleyen konuları, sadece yerel ve ulusal ölçekte değil genel, uluslararası düzlemde de çözüm gerektiren sorunlar olarak çıkmaktadır karşımıza. Hemen her temel teorik sorunun şu ya da bu ülkede ya da bölgedeki biçimlenişindeki özgüllükler olsa da, genel bir sorun olma özelliği taşımaktadır. Çağımız emperyalizm ve proletarya devrimleri çağıdır; bu temel gerçekliğe bağlı olarak her sorunu, emperyalist kapitalist sistemin bugünkü gelişme düzeyi ve egemen-

lik ilişkilerine karşılık temelinde, ulusal ve özgül olanı bunun içerisinde değerlendirerek ele almalıyız. Bu bizi teorik ve programatik sorunların ele alınışında tek yanlı ve sınırlı kalmaktan, çözüm kısırlığından ve yanlışlardan koruyacaktır. Ülkenin sosyo-ekonomik, siyasal gelişme düzeyi, sınıf karşıtlıkları, proletaryanın amaç ve hedeflerinin belirlendiği program sorunlarını ele alırken de teorinin daha genel düzlemdeki sorunlarıyla ilişkilendirerek ele almak, doğru ve geliştirici olacaktır.

Bugünün dünyasını çözerek gelmek, program sorununu bununla ilişki halinde ele almak, günümüzde amaç ve hedeflerini net olarak tanımlamanın, içerik olarak güçlü ve gelişkin bir program ortaya koyabilmenin koşuludur. Bu açıdan birçok örgütün programları, stratejik belirlemeleri bir yana, böylesi bir gelişme düzeyini yakalamaktan uzak, yüzeysel ve güçlü bir çekim oluşturamayan özelliktedir. Hedef ve amaçlarını net olarak tanımlayan, güçlü bir çekim yaratma özelliğine sahip olacak bir program neyi içermelidir, ya da ondan da önce yöntemsel yaklaşım ne olmalıdır? Bu liberal oportünistlerce benimsenen sosyalizmden geriye dönüşleri bir çıkış noktası olarak alan ve bunu önleyecek bir geçiş ve toplumsal örgütlenme modelleri öneren bir biçim olamaz. Nihai amacın genel bir tanımlamasıyla yetinen bir asgari program belirlenmesi de yeterli olmayacaktır. Programımız, bugünkü kapitalizmin eleştirisi üzerinden yükseltilmeli, ona alternatif olarak ortaya çıkmalıdır. Dünya genelinde sosyalizm-komünizm için maddi temeller daha olgunlaşmış durumda. Diğer bir deyişle, kapitalist-emperyalist sistemin ekonomik gelişmesinin bugünkü düzeyi, salt ekonomik düzeyle sınırlı olmayan toplumsal, siyasal, kültürel ilişkilerin genel düzeyi ve bunlardan doğan çelişkiler, kapitalizmin tarihsel ve toplumsal sınırlarına yaklaştığını, sosyalizmin çözüm bekleyen pratik bir sorun haline geldiğini göstermektedir. Bu bizim, sosyalizm-komünizm sorununa salt “*nihai amaç*” perspektifiyle genel bir tanımlamayla yaklaşmayacağımızı ve bu şekilde ele almamamız gerektiğini gösterir. Sosyalizmin maddi ön koşullarının olgunlaştığı bir dünyada amaçladığımız ekono-

mik-toplumsal, siyasal düzenin nasıl olacağını genel, soyut, ütöpik olmayan, bizzat bugünkü gelişme düzeyinin nesnel veri ve olanaklarının tanımlanmasına dayalı, bunlardan yola çıkan ve bunu programında yansıtan bir ele alış gereklidir. Bu kendisini sadece programla sınırlamayan bir teorik çalışma ve üretim sorunudur. Bir programa da olduğu gibi ve bütünüyle taşınması da gerekmiyor. Fakat, programa da kendisini mutlaka yansıtmalıdır. Bu açıdan, stratejik belirlemelerde bir karışıklık yaratmamak koşuluyla, azami-asgari program ilişkisinin tarihsel-geleneksel kuruluşundan biraz farklı, azami programa **canlılık** kazandıracak bir yaklaşım düşünülmelidir.

Parti olmanın temel sorunlarından birisi program sorunudur. Program bir partinin siyasal kimliğini oluşturur; hedef ve amaçlarını açık, net bir şekilde tanımlayan bir program olmadan kitlelerin karşısına parti olarak çıkılamaz. “...yeni bir program, herkesin gözü önünde yükselerek çekilen bir bayrak gibidir ve herkes parti hakkında kararını buna göre verir” (Marks). Kitlelerin partimiz hakkında doğru karar vermesini sağlayacak, sisteme alternatif ve güçlü bir çekim merkezi olacak bir program ihtiyacı büyümektedir. Kitle hareketlerinin gelişme doğrultusu, ona bir program sağlama görevini yakıcılaştırmaktadır. Genel bir siyasal çizgi ve onun ifadesi olan bir **platform** yetersiz kalacaktır. Sağlam temeller üzerinde yükselen, kısa, özlü, hedeflerini net bir şekilde tanımlamış, amacını kesin bir dille ortaya koyan, bugüne alternatif ve geleceği kucaklayan güçlü bir program, ancak o çekim oluşturabilir. Ancak o ML partiyi kitleler karşısında belirsiz ve karışık görüşlere sahip bir görünümünden çıkartabilir.

Öte yandan bir program, örgütsel faaliyet için geniş ve sağlam bir siyasal temel yaratır. Siyasal çalışmaya bütünsellik, merkezilik ve stratejik hedeflerle ilişkide netlik ve kesinlik kazandırır. Dolayısıyla siyasal ajitasyonu güçlendirir, doğabilecek yanlış ve kaymalardan uzak tutar. Biz, platformumuzu bugüne daha güçlü yanıt verecek şekilde geliştirmeli ve program düzeyine yükseltmeliyiz.

PARTİNİN ORGANİK YAPISI

KOMÜNİST PARTİNİN YAPISAL BİLEŞİMİ VE BÜTÜNLÜĞÜ

Komünist partisi, işçi sınıfının öncü müfrezesi, sınıf örgütlenmesinin en yüksek şeklidir. Partiyi sınıfın diğer örgütlerinden ayıran, sınıfın en bilinçli unsurlarını bağrında toplamasıdır. Partinin işçi sınıfına ve diğer emekçi kitlelere önderlik edebilmesi, sınıfın öncüsü olan parti ile, sınıf arasındaki ayrımın net bir şekilde konulmasını gerektirir. Eğer parti ile sınıfın diğer örgütleri ve kitlesi arasındaki sınırlar silinirse bu, partinin bağımsızlığını yitirmesine, geri bilince ve burjuva ideolojisine teslim olmasına yol açar. Partinin ideolojik, siyasal, örgütsel bağımsızlığını koruması, partiyle sınıf ve kitleler arasındaki ayrımların korunmasına ve parti üyelerinin ideolojik-siyasal seviyesinin sürekli yükseltilmesine bağlıdır.

Bir partinin gelişimi; başlangıçta geniş bir işçi hareketi tabanından gelişmiyorsa profesyonel devrimci bir çekirdek etrafında toplanmış daha dar bir parti yapısı, parti çalışmasına ve işçi-emekçi hareketinin gelişmesine ve siyasal yükselişine bağlı olarak giderek kendisini büyütecektir. Bu, partinin hem profesyonel devrimci çekirdeğinde bir büyüme ve yetkinleşme, beraberinde de, partinin kitlelere doğru açılan hücrelerinde-üye sayısında artış, partinin kitleselleşmesi biçimiyle olacaktır. Partinin kitleselleşmesi profesyonel devrimci çekirdeğindeki büyüme ile ne kadar birbirini besleyecek tarzda gelişirse, bu, partinin önderlik düzeyinin yükselmesini sağlar; sınıfın ve diğer emekçi kitlelerin ayrılmaz bir parçası olarak önderliğini yürütmesini olanaklı kılar.

Lenin'in Ne Yapmalı'da ileri sürdüğü "*devrimciler örgütü*" fikri, partiyi profesyonel devrimcilerden ibaret gördüğü biçiminde dar bakış açılara ve oportünist spekülasyonlara dayanak yapılmaya çalışılmıştır. Gerek bu nokta, partinin kadrosal yapısı ve bileşimi konusu, gerekse partinin, partiye yakınlık ve uzaklık dereceleri farklı olan çevreleyen örgütlerle ilişkisi-sınıf ve kitlelerle olan ilişkisi sorununda her türlü yanılsama ve çarpıtmalardan kurtarılmış bir bakış açısının kazanılması önemlidir. **Lenin** partiyi iki kategoride değerlendirir ve çevreleyen örgütlerle ilişkisini

de gösteren şöyle bir model ortaya koyar: “Genel olarak örgütlenme derecesine ve özel olarak örgütün gizliliğine ilişkin olarak ana çizgileriyle şu kategoriler düşünülebilir: 1) Devrimcilerin örgütleri; 2) Olabildiği ölçüde

Partinin ideolojik, siyasal, örgütsel bağımsızlığını koruması, partiyle sınıf ve kitleler arasındaki ayrımların korunmasına ve parti üyelerinin ideolojik-siyasal seviyesinin sürekli yükseltilmesine bağlıdır.

yaygın ve çeşitli işçi örgütleri (belli koşullarda, öteki sınıfların belli öğelerini de kapsamına alacağını düşünerek, kendimi işçi sınıfıyla sınırlıyorum). Partiyi bu iki kategori meydana getirir. Ayrıca, 3) Partiyle ilişkisi olan işçi örgütleri; 4) Partiyle ilişkisi olmayan ama fiilen onun denetim ve yönetiminde bulunan işçi örgütleri; 5) İşçi sınıfının, sınıf savaşımının büyük ölçüde kendini gösterdiği olaylarda, belli bir oranda sosyal demokrat partinin kısmen yönetimi altına giren örgütlenmemiş öğeleri. Bu aşağı yukarı benim sorunu nasıl ele aldığımı gösterir.” (BAĞIAG, sf. 85)

Leninist partinin yapı ve bileşimi en çok istismar edilen, ayrıca yanlış kavrayışların olduğu

konulardan biridir. **Lenin**, leninist parti fikrinin temeline **devrimciler örgütü** düşüncesini yerleştirdi. Süregelen ilkelik ve amatörlüğün aşılması ve örgütsel çalışmanın kapsamının daraltılmasına karşı, süreklileştirilmiş, merkezi ve yetkin bir siyasal faaliyetin örgütlenmesi için bir **devrimciler örgütü**nün varlığını şart olarak gördü.* Profesyonel devrimci bir çe-

*“Tekrar tekrar belirttiğim gibi, örgütle ilgili olarak ‘akıllılar’ sözüyle kastettiğim, profesyonel devrimcilerdir, kökenleri öğrenci olmuş ya da işçi olmuş önemli değil. İddia ediyorum ki; 1) Sürekliliği sağlayan istikrarlı bir önderler örgütü olmadan hiçbir devrimci hareket varlığını sürdüremez; 2) Hareketin temelini oluşturan ve ona katılan halk yığınları savaşıma kendiliklerinden ne kadar büyük sayıda sürüklenirlerse, böyle bir örgüte olan gereksinim o ölçüde ivedileşir ve bu örgüt de o ölçüde sağlam olmalıdır (yoksa demagogların yığınların daha geri kesimlerini arkalarında sürüklemeleri daha da kolaylaşmış olur); 3) böyle bir örgüt esas olarak devrimci eylemi meslek edinmiş kimselerden oluşmalıdır; 4) Otokratik bir devlette, böyle bir örgütün üyelerini devrimci eylemi

kirdeğin varlığı, komünist partisinin bir devrim kaldırıcı olabilmesinin birincil koşuludur. Fakat, **Lenin**'in de **Ne Yapmalı**'da ifade ettiği görüşler dahil sadece profesyonel devrimcilerden oluşan, onlarla sınırlı bir parti düşüncesi ileri sürülmemiştir hiçbir zaman. Öncü komünist parti, işçi sınıfının en bilinçli, en özverili ve en nitelikli unsurlarını bağrında toplar fakat, aynı zamanda sınıf ve emekçi kitlelerle kaynaşmış, ayrılmaz bir parçasıdır.

Profesyonel devrimciler örgütlü düşüncesi, siyasal bilincin dışardan götürülmesi konusundan başlayarak, sınıfın yerine partinin, partinin yerine profesyonel devrimcilerin, kadroların yerine MK'nın konulduğu biçiminde, derece derece ve "*komplocular örgütü*", "*ikameci parti düşüncesi*" gibi tanımlamalarla bir dizi oportünist-revizyonist saldırının konusu haline getirilmiştir. Daimi bir önderler kadrosunun varlığının, leninist partilerde bürokratizmin kaynağı olduğunu ileri süren revizyonistler -bizde **Aybar, ÖDP-** bulunmaktadır. Partideki dikey ve yatay gelişimi birlikte ele almayan, partinin önderlik rolünü zayıflatmaya çalışan oportünist görüşlerdir bunlar. Her türlü revizyonist oportünist saldırının başlıca hedefi, kitleleri devrimci ve sosyalist komünist öncüsünden yoksun bırakmaktır. Bu, parti fikrinin zayıflatılmaya çalışılmasından partinin niteliksel zayıflatılmasına uzanan hemen her konuyu içermektedir. Ve bu saldırının başlıca toplanma noktalarından birisini oluşturan **devrimciler örgütlü** düşüncesine yöneltilen saldırı, komünist bir partide en yaşamsal olana yöneltilen, partinin önder rolü oynamasını ortadan kaldırmaya çalışan bir saldıdır. Güçlü bir devrimciler örgütü olmadan, sağlam, süreklileşmiş bir savaş örgütü olunamaz; çok yönlü, yetkin ve gelişkin merkezileşmiş bir örgütsel çalışma yürütülemez. Kapitalist burjuva egemenliğin çok daha geniş, çok daha merkezi, değişik biçim ve yöntemlerin uygulanıp daha kar-

meslek edinmiş kimselerle ne denli sınırlarsak örgütü açığa çıkartmak, o ölçüde zorlaşacaktır; 5) Harekete katılabilen ve orada etkin olarak çalışabilen işçilerin ve öteki toplumsal sınıflardan gelme öğelerin sayısı o ölçüde büyük olacaktır." (Ne Yapmalı, sf. 134)

maşık ilişkiler sistemine dayandırıldığı günümüz dünyasında, buna her düzeyden ve her alandan yanıt verecek bir parti çok daha gelişkin olmalı ve bu partinin çekirdeğinde yer alacak profesyonel devrimciler çok daha gelişkin özelliklerle donanmış olmalıdırlar. Genel olarak öncü rolü oynayacak bir parti değil, önder ve yönetici bir parti, gelişkin ve kendisini sürekli geliştiren ve partinin büyümesiyle birlikte çoğaltan bir profesyonel devrimciler çekirdeğine sahip olmalıdır. Partinin niteliksel gelişkinliğinin sağlanmasında en temel ölçütlerden birisini bu oluşturur.

Lenin, devrimciler örgütlü düşüncesini ekonomizmin kol gezdiği bir dönemde, ıllıllığe, amatörlüğe, şekilsizliğe, bunların yığınsal bir parti düşüncesi altında meşrulaştırılmasına karşı yöneltti. Devrimciler örgütü ve onun kadro yapısı konusunda **Narodnaya Volya** türü örgütlerden esinlendi. Fakat, parti düşüncesini hiçbir zaman “*komplocu bir örgüt*” düşüncesine indirgemedi. Parti konusu, devrimin örgütlenmesi sorunu ile direkt ilişkilidir ve öncü savaş mantığına sahip maceracı örgütlerle, devrimin kitlelerin eseri olacağı temel görüşünden hareket eden komünistlerin parti örgütlenmesi temelden farklıdır. İşte bu partinin bileşimi sorununda da partinin sadece profesyonel devrimcilerden ibaret olamayacağını da temel çıkış noktasıdır. **Lenin**’in partiyi birbiri arasına bir ayırım sokulmaması gereken iki kategoride (devrimcilerin örgütleri, işçilerin örgütleri) toplaması bu düşüncenin ürünüdür.

Partinin sadece profesyonel devrimcilerden oluşması, onu, dar bir sekte dönüşmesi tehlikesiyle karşı karşıya bırakır. Partilerin ilk gelişme dönemlerinde bir ölçüde kaçınılmaz hatta zorunlu olan bu durum, görüşte, bir daralmaya, giderek de yanlışlara kaynaklık edebilmektedir. Partiyi dar bir devrimciler örgütü düşüncesiyle sınırlandırmak, parti içerisinde dar kadroculuğa yol açacağı gibi, partinin kitlelerin içerisine yerleşmesini, onlarla etle-tırnak gibi ayrılmaz hale gelmesini güçleştirir, hatta olanaksız kılar. Öncü komünist partisi, sınıfın en yüksek örgütlenme şeklidir fakat onun ayrılmaz bir parçasıdır da. Bu bağın gerçekleşmesi, partinin iki bölümünün yapısal bütünlüğü içerisinde olanaklıdır. Emekçi kitlelerin içeri-

sinde bulundukları koşulları; sorunlarını, çelişkileri, düşünüş biçimlerini, duygularını kavramak, onlara yol göstermek, eylemlere seferber etmek ancak üye yapısıyla da onların içerisine yerleşmiş ve kopmaz bağları ancak bu şekilde kurabilecek olan bir partiye olanaklıdır. Emekçi sınıflara hem ileri düzeyde hem de gündelik çalışmanın içerisinde süreklileşmiş bir öncülük götürmek, hem derinlemesine ve köklü, hem geniş bir ilişki kurabilmek için partinin bu bütünsel yapıya sahip olması şarttır. Henüz kitlelerle geniş bağları olmayan parti ve örgütlerde görülen darlık ve sektarizm, bizde de, örgütsel-kadrosal anlayışlarda, kitlelerle ilişki kuruşta, yöntemlerde, kitle mücadelesi ve örgütsel biçimlere yaklaşımda kimi yönlerden aşılmış, kimi yönlerden ise varlığını korumaktadır. Örgütümüz örgütsel konularda oportünizmle sınırlarını çekerek, kendiliğindencilik ve menşevizmle karşıt bir örgütsel çizgi temelinde örgütlenmiştir. Örgütümüzün bu özsel yapısal özelliğini gelişkin bir parti düşüncesinin içerisinde ifade etmeliyiz. Bu sağlam bir profesyonel devrimci çekirdeğin korunması ve bugüne yanıt verecek bir yetkinlik düzeyine çıkartılmasıyla birleşik olarak daha geniş bir parti çalışmasını yürütmemizi sağlayacak bir örgütsel yapıya geçişle olacaktır. Bizde dar bir devrimciler örgütü düşüncesinden geniş bir temelde örgütlenmiş ve örgütsel çalışmanın temellerinin buna uygun genişlediği bir parti düşüncesine geçiş yapılmalıdır.* Mükemmeliyetçi bir darlığa karşı mücadele ederken, partinin üye yapısının onun önderlik karakterini zayıflatmayacak düzeyde belirlenmesi ve leninist üyelik normlarının gözetilmesi önem taşımaktadır.

Öte yandan üzerinde durulması gereken bugün EMEP, ÖDP gibi partilerin temsilcisi olduğu "*kitle partisi*" düşüncesidir. ÖDP'de her türlü marjinal gücü de toplayan halkçı oportünist-reformist bir muhalefet örgütlenmesi olarak, EMEP'te kendiliğindenci ve kuyrukçu "*işçilerin örgütü*"

*Dar bir örgütten daha geniş bir örgütsel faaliyete geçiş; örgütsel çalışmanın kadrosal temellerindeki genişleme, değişik sınıf kesimleri, alan ve bölgelerdeki genişleme ve çeşitlenme aynı zamanda sorunlarıyla birlikte bir parti çalışması için elverişli, geliştirici olanaklar sunmaktadır.

düşüncesi olarak vücut bulmaktadır. Oportünist “*kitle partisi*” düşüncesi, leninist parti anlayışına yabancıdır. Farklı gösterilmeye çalışılsa da menşevizmin (ÖDP de menşevik-troçkist) bilinen örgütsel tezlerinden yola çıkmaktadır. Bu görüş, partiyi örgütsel olarak şekilsizliğe, ideolojik olarak burjuva ideolojik etkiye açık hale getirir. Partinin örgütlenmesinde yukardan aşağılığı, merkeziyetçi demokrasiyi, profesyonel devrimciliği parti üyelerinin bir organda çalışma zorunluluğunu yadsımaktadır. Leninist parti örgütlenmesindeki dikeylik ve derinlemesine gelişme yadsınmakta, aşağıdan ve yatay bir gelişmeye dayanan bir kitlesel parti düşüncesi savunulmaktadır. Kuşkusuz bu görüş, kuyrukçu politikaları ve icazetli mücadele çizgisinden dolayı bir gelişme gösterse bile, şekilsiz, her türlü etkilenebilirliğe açık, farklı koşulların içerisinde mücadele etme yeteneği olmayan oportünist-reformist bir parti düşüncesidir. Leninizmin savaştan bir parti, sosyal devrimin partisi olma düşüncesine uzaktır. İdeolojik ve siyasal yönden olduğu gibi, örgütsel olarak da düzeniçiştir. Sadece revizyonist partiler değil, tarihsel bir örnek olması bakımından II. Enternasyonal’in izlerini taşıyan (Alman vd.) yığınsallaşmış sosyalist partilerde de örgütlenme tarzından, üye yapısından kaynaklanan yatay, çok sayıda ve çeşitli kurumsal yapılar oluşturmuş geniş bir aygıt ortaya çıkmış partinin savaştan gücünü zayıflatıcı, şekilsizlik tehlikesi başgöstermiştir. Bunlara karşı III. Enternasyonal’ce partilerin örgütsel yapılarına çekidüzen vermelerini içeren (Rus tarzını kopyalamadan) yönlendirici karar ve direktifler alınmıştır. Sadece nispeten barışçıl mücadele ve gelişme koşullarından daha temel ve köklü değişikliklerin olduğu bir döneme (emperyalizm ve proletarya devrimleri çağına geçilmesiyle) geçiş yapan partilerdeki gibi köklü değişiklikler gerektiren durumlarda değil, koşullarda belli değişiklikler olduğunda buna uyum gösterme sorunlarını yaşayan parti ve örgütlerde de atılan adımların, çeşitli yönlerdeki açılımların ortaya çıkarttığı dağılmaların da Leninist örgütsel ilke ve kuralları temelinde düzenlenmesi gereklidir.

Sonuç olarak; parti örgütlenmesinde bilinç seviyesi ve eylem kapasitesinde düşüklüğe yol açacak sınırları belirsiz, şekilsiz parti anlayışı, par-

tinin önder ve yönetici rolünü yerine getirmekten alıkoyacağı gibi, emekçi kitlelerle sıkı bağları olmayan, onlarla yakın ilişki halinde olmayan buna uygun bir örgütsel yapısı olmayan bir parti de kitlelerin öncüsü rolünü oynayamaz. Parti, devrimci bir dönemde ve siyasallaşan bir işçi hareketi ile az-çok zamanda doğmamışsa başlangıçta nispeten dar, büyük ölçüde profesyonel devrimcilerden kurulu bir yapıda olması anlaşılır ve kaçınılmazdır; fakat, böylesi durumlar dahil her koşulda parti, emekçi kitlelerle bağlarını geliştirmeye çalışmalı, onlarla yakın ilişkiler içerisinde olmalı, öncüleştiren en nitelikli ve özverili unsurları kendi bünyesinde toplamalıdır. ML partinin ideolojik karakteri, işçi sınıfıyla kaynaşmak için gösterdiği yoğun pratik-örgütsel çabada somutlanmalıdır.

PARTİ VE ÖRGÜTÜ ÇEVRELEYEN ÖRGÜTLER

Partinin kitlelerle nasıl ilişki kuracağı ve bizzat onların içerisinde önderliğini nasıl gerçekleştireceği, sadece parti ile sınırlı olarak çözülebilecek bir sorun değildir. Hem geniş kitleleri kucaklamak ve onlara içerisinde önderlik etmek hem de partinin düzey ve bileşimine önderlik görevlerini yerine getirmekten alıkoyamayacak şekilde korumak ve geliştirmek, işte çelişik görünen bu durumun çözümü, örgütlenme derecelerine göre partiye en yakın konumda olanlardan en geniş yığın örgütlerine kadar açılan çemberlerde **oluşan örgütlü çevreleyen örgütlerdedir**. Örgütü çevreleyen örgütler ağı bizim örgütsel literatürümüze yeni girmiş, çeşitli alanlarda kimi açılımlarımız olmasına karşın gerek kavrayış düzeyinde gerekse uygulamada ciddi hamlıkların olduğu bir konudur. Bugün partileşme sorununun temel halkalarından birisi olan işçi sınıfı ve emekçi kitlelerle bağların geliştirilmesi konusuyla doğrudan ilişkili olması, gerekse, örgütlü ve bilinçli kitlelerin eseri olacak olan devrimin bu kaldıraçlar olmadan gerçekleşmesi olanaksız olduğundan güncel ve stratejik öneme sahiptir. Doğru bir kavrayış bu noktada bilinçlerdeki karışıklıkları da giderecektir.

Örgütü çevreleyen örgütler ağı, yukarıda yaptığımız alıntıda **Lenin**'in 3, 4, 5. maddelerde belirttiği, sıkça yaptığımız tanımlamayla partiyle kitleler arasındaki bağları sağlayan **volan kayışlarıdır**. Bu örgütlenmeler partinin çizgi ve politikalarının, taktiklerinin kitlelere doğru taşınmasında, diğer bir deyişle kitleleri parti politikaları doğrultusunda etkilemek ve harekete geçirmekte, kitlelerin bilincinin partinin çizgisine yaklaştırılmasında rol oynarlar. Örgütü çevreleyen örgütler, şu ya da bu alanda, şu ya da bu konu özgülünde örgütlenmişlerdir ve bu **özgüllük** bir toplanma noktasını oluşturur; bu parti faaliyetinin daha geniş kitlelere ve kitlelerin değişik kesimlerine açılabilmesini, daha çok yönlü ve zengin bir çalışma yürütebilmesini, örgütsel çalışmanın çok daha geniş bir temelde ve toplumsal dönüşüme derinlik kazandıracak şekilde yürütülmesini sağlar. Çeşitli alan ve konuları kapsayan araç zenginliği, işçi sınıfının değişik kesimlerine olduğu gibi devrimin diğer toplumsal dinamiklerine de ulaşabilmeyi, onları özgül ve yoğunlaşmış talepleri temelinde örgütlemeyi ve harekete geçirmeyi, dolayısıyla devrimin toplumsal-sınıfsal bileşenlerinin ittifakının paydasal temellerini güçlendirmeyi olanaklı kılar. Siyasal olduğu gibi, ekonomik, toplumsal, ideo-kültürel (sanatsal vd.) alanları da kapsamalarıyla toplumsal dokunun yabancı maddelerden arındırılıp toplumsal devrim için daha elverişli ve gelişkin bir yapının ortaya çıkarılmasına hizmet ederler. Burjuvazinin sınıf egemenliğinin bugünkü gelişmişliği, açık, yalın egemenlik biçim ve araçlarının yanında, sınıfsal parçalanmışlığı kendi lehine kullanan, sınıfları içerden etkileyen çok çeşitli araç ve yöntem kullanımına giriştiği ve egemenliğini daha komplike ve karmaşık ilişkiler sistemine dayandırdığı günümüzde, ona karşı yürütülecek savaşım da tek ya da birkaç aracın ve sınırlı yöntemlerin yetersiz kalacağı açıktır. İşte buna karşı aynı düzeyde ve tüm yönlerden onu yıkacak güçte, partinin kurmay yönetimi altında çok çeşitli araçlar ve yöntem zenginliğiyle yanıt vermek zorunludur. Kullanacağımız bu araçlar ne kadar çok ve çeşitli, ne kadar gelişkin, emekçi kitleleri birçok yönden sarmalama ve etkilme gücüne ne kadar fazla sahipse, bu araçları kullanmakta, daha etkili

hale getirmekte ne kadar ustalaşmışsak ve zengin yöntemlerle bunu başarıyorsak bir devrim iddiasında bulunabiliriz. Bir parti örgütsel-kadrosal bakımdan ne kadar gelişkin olursa olsun, böylesi bir örgütler ağına sahip değilse ve onları belirttiğimiz etkililikle kullanma gücüne ulaşmış değilse kapitalizmin örgütlü dünyasını devirecek bir güç ortaya koyamaz. Partinin önderliği altında devrimi kitlelerin gerçekleştireceği genel düşüncesi, kapitalizmin günümüzdeki örgütlülüğü karşısında partinin çok yönlü kurmaylığı altında emekçi kitlelerin olabildiğince çok ve çeşitli, olabildiğince yığınsal, onları her yönden kucaklayan **azami örgütlülüğünün** gerçekleştirilmesinde somutlaşmalıdır. İşçi sınıfının ve tüm emekçi kitlelerin azami örgütlülüğünün sağlanması perspektifi günümüzde sosyal bir devrim için öznel faktörün gelişkinliği şartının ifadesi, temel yönlerinden birisidir.

Gelişkin bir partileşme ve önderlik düzeyinin yakalanması için **kitleselleşmek** şarttır. **Politik maddi bir güç** yaratamamış bir örgütün sınıf mücadelesi içerisinde etkili olabilmesi, hatta böylesi bir güce sahip değilse ciddiye alınması düşünülemez. Partinin kitlesele güçleri ne kadar büyük olursa, sınıf savaşımında daha etkin ve dönüştürücü rol oynayabilir. Hareketin gelişiminin kritik anlarında en etkin müdahaleyi geliştirebilir.

Partinin kitlesele güçlerinin büyütülmesinde nicelikle niteliğin birleşik geliştiği, her birinin diğerini beslediği bir gelişme çizgisi nasıl sağlanacaktır? Birincisi, örgütün kitlelerle genişleyen ilişkisi ve etkisinin kendi kadrosal gelişimi, üye sayısındaki artışla birleşik olarak gerçekleşmesidir.

Partinin önderliği altında devrimi kitlelerin gerçekleştireceği genel düşüncesi, kapitalizmin günümüzdeki örgütlülüğü karşısında partinin çok yönlü kurmaylığı altında emekçi kitlelerin olabildiğince çok ve çeşitli, olabildiğince yığınsal, onları her yönden kucaklayan azami örgütlülüğünün gerçekleştirilmesinde somutlaşmalıdır.

(Hareketin gelişme biçimleri ve düzeyi ile bağlantılı olacağından basit bir mantıkla yorumlamamak kaydıyla.) İkincisi, kitleleşmenin partinin yığınlarla şekilsiz bir ilişkisi biçimiyle değil, en yakınından en uzağına örgütü çevreleyen örgütler ağıyla birlikte düşünülmesidir. Kitleleşmenin asli tabanının işçi sınıfı olmasıdır. Nicilikle niteliğin en ileri düzeyde bileşimi, partinin yığınları azami örgütlülük temelinde seferber etmesi ancak bu şekilde gerçekleşecektir. Kuşkusuz, milyonlar harekete geçtiklerinde en geniş kitle örgütleri dahi kitleleri kucaklamakta yetersiz kalır; fakat, kitlelerin örgütlülüğü ne kadar ileri düzeyde ve en geniş biçimde gerçekleştirilirse devrimi geliştirebilmek, koşulların devrim için daha elverişli hale geldiği an ve kesitlerde, süreci devrimle taçlandırmak daha fazla olanaklı olacaktır. Genel bir kural olarak, genişleme ve büyüme partinin üye sayısında bir artışla da olabileceği gibi asıl olarak çok daha fazla en yakınındakilerden en geniş yığın örgütlerine kadar partinin siyasal ve örgütsel etkisini büyütmesiyle olacaktır. Partinin kitlelerle kurduğu ilişkilerin örgütsel olarak alacağı biçimler ve boyutlar, hareketin gelişme düzeyinden, yükseliş ve alçalışlarından bağımsız olarak düşünülemez.* Devrimci yükseliş dönemlerinde kitlelerin partinin devrimci politika ve taktiklerine daha fazla yakınlaşmasıyla partinin etkisini çok daha fazla büyütmesi, partinin üye sayısında artışın, çevreleyen örgütlerde ise genişlemenin kat be kat fazla olması, partinin bunların üzerindeki denetim ve yönlendirici etkisinin güçlenmesi gerçekleşir, hareketin geri çekilme ve yenilgi dönemlerinde ise tersine bir akış ve gerileme olur.

Öncü komünist parti ile çevreleyen örgütler arasındaki bağların en ileri düzeyden ama aynı zamanda doğru biçimde kurulması sorununun en

*Demagojik yorumlar yapılarak tartışmalı hale getirilen Lenin'in dar ve sıkı bir devrimciler örgütünü savunurken 1905 devrimiyle birlikte hareketin öne çıkan canlı unsurlarını hızla parti bünyesinde toplamak, parti komitelerinin genişletilmesi (asıl genişlemenin çevre örgütlerde olacağını söylemişti), partiyi bu yönde hızla adımlar atılması için zorlaması söylendiği gibi bir çelişkinin ifadesi değil bu yaklaşımın ürünüdür. Milyonların aktığı ve partinin onun gerisinde kaldığı bir devrimin içerisinde, gelişen kitlese devrimci hareketi kucaklamak için RSDİP'nin hızlı bir açılım sağlamasını şart görmüştür.

önemli yönlerinden birisini de, partiyle, sınıf ve kitleler arasındaki ilişkilerde sınırların belirsizliğine yol açan menşevik görüşle ayrımın bu alanda somutlanması oluşturur. Partiye en yakın güçlerin bulunduğu çevreleyen örgütler de dahil olmak üzere, partiyle, çevreleyen örgütler arasındaki ayrımın net, bir sınır belirsizliğine yol açmayacak şekilde çizilmesi.* Buradan doğacak olan belirsizlik her iki yönden de zararlıdır. Partinin niteliksel zayıflamasına, öte yandan bu örgütlerin fonksiyonlarını yerine getiremez hale gelerek daralmalarına yol açar.

Partinin en yakınındakilerden başlayarak en geniş yığın örgütlerine kadar sağlayacağı etki, **siyasal ve örgütsel etki** olarak iki düzeyde, yine daraltılmaması koşuluyla iç içe birbirini geliştirecek şekilde olmalıdır. Siyasal etki partinin propaganda ve ajitasyonunun gücünde, dönemsel ve güncel politika ve taktik geliştirmede ve bunu yayabilmesinde, her bir alana dönük özgül politikalar üretebilme yeteneğinde somutlanır. Kuşkusuz siyasal etkinleşme ile iç içe gelişecek olan örgütsel etkinlik ise, parti kadrolarının bu örgütler ve alanlar içerisinde etkinleşmesi, çoğalması, alan içi güçlerin yaratılması, bu örgütlenmelerin kilit noktalarında, yönetimlerinde partinin denetim ve yönlendirici etkisinin güçlendirilmesinde ifadesini bulur. Partinin siyasal etkisinin genişlemesi, örgütsel etkisine göre çok daha geniş olmalıdır ve bu ne kadar geniş olursa, parti çalışmasının örgütsel yönden de genişlemesi için elverişli bir zemin, sürülmeye hazır bir toprak yaratılmış olacaktır. Bunun için merkezi propaganda ajitasyon araçlarının genel, yaygın ve etkili dağılımının yanında politikalarımızı alan içerisine taşıyacak ve alanların özgüllüklerine uygun politika üretecek yayın vb. araçlara da gereksinme vardır.

Partinin çevreleyen örgütler üzerindeki örgütsel etkisine gelince, burada **amaç**, en geniş yığın örgütleri de dahil partinin önderliğinin, yönlen-

*Geçmişte sınır belirsizliğinin en açık örneği, Dev Yol, Direniş Komiteleri ilişkisidir. Kuşkusuz bu, temeli itibarıyla bu hareketin siyasal-ideolojik karakterinden, antifaşist bir çizgiye sahip olmasındandı. Bu örgütsel bir farkı gerektirmiyordu. Aynı zamanda örgütseldi çünkü, DY kendisini parti olarak örgütlenme düşüncesine uzak olduğundan cephesel karakterli bir örgütlenme olan Direniş Komitelerine doğru kaydı.

dirme ve denetiminin **azami ölçüde** sağlanmasıdır. (Özellikle bizim için önemli) **bir tek koşulla; bu örgütlerin bulundukları alanda işlevlerinin daralması bir yana daha da geliştirilmesi koşuluyla.** Sosyal demokrasinin, revizyonizmin sendikalar vd. kitle örgütlerinin bağımsızlığı görüşünü savunduklarını, bunun aslında sınıfı ve kitleleri burjuva ideolojik etkinin altında tutmak olduğunu biliyoruz. Dolayısıyla bu yöndeki her türlü düşünceye karşı savaşaacağız. Öte yandan örgütümüz tarafından kurulmuş olanlar da dahil olmak üzere konuya tek bir yandan, politik ve örgütsel fiili dayatmalarla gitmek yanlıştır; o alanı sabırlı, inatçı, alanın sorunlarına dönük politika geliştirerek içerden kazanacak yöntemli bir çalışma yürütülmelidir. Her bir alanda işlevine uygun bir çalışma yürütülmezse, kitlenin o alanda ve örgütlenmede toplanmasına yol açan nedenler unutulursa, kolaycı yöntemlere başvurulur ve partiye aynılaştırıcı bir davranış çizgisi izlenirse, ne bir çekim yaratılabilir ne de etkili bir büyüme gerçekleştirilebilir. Bu konuda sınıf çalışmasının özelliklerine uygun olmayan dar bir bakış açısı ve sektecilik egemendir. Örgüt olarak ciddi bir eğitimden geçmeye ihtiyacımız vardır. Genel olarak her bir alandaki çalışmanın özgüllüklerini, kitlenin durumunu, gereksinmelerini, örgütlenmelerin işlerlik özelliklerini ihmal eden, yöntemsel esneklik ve sabırlı çalışma yürütmeyen, örgüt çalışmasını direkt olarak bu alanlara taşımaya yönelen bir yaklaşım hakimdir.

Parti örgütler ağı içerisinde sürdürdüğü çalışmalar ve mücadelenin ivmelenmesiyle üye sayısında bir artış sağlasa dahi bu yine de sayıca sınırlı olacaktır. Buna karşın, sabırlı ve ısrarlı bir çalışmayla onu büyültmeye çalışmalıdır. Partinin en yakınındaki yönlendirme ve denetimi altında olanlardan, etkisinin daha dolayimli olduğu örgütlere uzanan çemberlerde **örgütsel etkisini** geliştirmenin ve güvence altına almanın birincil koşulu budur. Parti her bir alanın içerisinde o alanın bilgisi ve deneyimine sahip kadrolarla o alandaki çalışmayı yürütmelidir. Sadece örgütün genel siyasal çizgisine ve örgütsel çizgisine hakim olmak bunun için yeterli değildir; çalışma yürütülen alanın, bu alandaki örgütlenmenin özgül bilgisine ve deneyimine sahip olmak, etkin bir çalışma yürütmek ve önderlik ede-

bilmek için şarttır. Bu olmadan ciddi bir gelişme sağlanamaz. Partinin şu ya da bu alanda çalışma yürüten kadroları, bu özelliklerle donanmaları gerektiği gibi, gelişme sağlamak için, partiyle ilişkileri doğrudan ya da dolayimli olan, şu veya bu şekilde yönlendirdiğimiz **alan içi kadrolar** da olmalıdır. Bu sözünü ettiklerimiz parti kadroları değildir. İçlerinden bazıları partinin taraftarı, bazıları henüz değildir. Fakat bu ikinciler de bizim o alan özgülünde geliştirdiğimiz politikaları benimsedikleri için bizimle birlikte çalışmaktadırlar. Her iki kategori için de geçerli olmak üzere, içlerinden bazıları zaman içerisinde parti üyeleri haline getirilebilir ve bu hedeflenmelidir de. Bir alandaki yürütülen çalışmanın başarısının ve gelişkinliğinin ölçütlerinden birisi de çalışma yürütülen farklı alanlardan partinin yeni üyeler kazanma gücüdür. Burada özen gösterilmesi gereken ise, bunun dar bir parti çalışması anlayışıyla ve neredeyse tek amacı orada ilişki kurulan her kişiyi hemen kadrolaştırmak olan bir düşünceyle yürütülmemesidir. Hemen örgütsel-kadrosal normların ve onun pratiğinin dayatılması yaklaşımından uzak durulmalıdır. Sınıf mücadelesinin bugünkü genel düzeyi ve alanlar içerisinde partisiz devrimcilik, düzen içi eğilimler vb.lerinin azımsanamayacak düzeyde varlığı hızlı bir parti kadrolaşmasına olanak vermemektedir. Ayrıca belirtilen ve bunlara eklenebilecek başka negatif özelliklerin varlığı partinin zaafiyete uğratılmaması için bu dönem için, yönlendirme ve denetimimiz altındaki alan içi kadroların çoğaltılmasına ağırlık verilmesinin doğru olacağını göstermektedir. Yaklaşımlarımızdaki tek yanlılık, mücadelenin belli bir kesitinde öne çıkan fakat henüz buna süreklilik kazandıracak dinamiklere ulaşamamış unsurları veya bir alan çalışmasının sınırları içerisinde kalmak isteyen unsurları -ki bunların içerisinde doğal

Partinin şu ya da bu alanda çalışma yürüten kadroları, bu özelliklerle donanmaları gerektiği gibi, gelişme sağlamak için, partiyle ilişkileri doğrudan ya da dolayimli olan, şu veya bu şekilde yönlendirdiğimiz alan içi kadrolar da olmalıdır.

önder konumunda olanlar az değildir- kaybetmemize yol açmaktadır. Biraz çubuk bükmeyle tekrar belirtmek gerekirse, her bir alandaki çalışmanın o alandaki sorun ve çelişkiler temeli üzerinde ve o alanda ortaya çıkışı örgütsel biçim ve araçların kullanılması ihmal edilmeden yürütülmesine özen gösterilmelidir. İkincisi kadrolaştırmada da, örgütsel-kadrosal normlar ve onun pratiğini kestirmeden öne çıkartmak yerine, alanda yürütülen çalışmaların içerisinde örgüt politikalarının doğruluğunu kavratmak ve çalışmanın içerisinde sağlanacak bir geliştirmeyle onları örgüte doğru çekmek tutumu benimsenmelidir.

Genişleyen bir parti çalışmasında partinin etkinlik alanları da genişler ve çeşitlilik gösterir. İşçi sınıfı içerisinde, diğer sınıf ve tabakalar içerisinde yürütülen çalışmalar, farklı özellik ve nitelikler gerektirir. Çalışmanın konuları, alan biçimlenmeleri, örgütlenmelerin özellikleri farklılık gösterir. İşçi örgütleri, gençlik, memurlar, kadın çalışması, parlamento, yazı organları, cephe örgütlenmesi, askeri alan, sanat-kültür alanı vb. alanların çoğalması ve çeşitlenmesi ve bunlara bağlı olarak işbölümü ve uzmanlaşma gereksinmesi, çalışmaların özel biçimlenişlerini ortaya çıkartır. Çalışma yürütülen sınıf ve tabakalar arasında olduğu gibi coğrafik bölgeler temelinde de tarihsel, toplumsal, siyasal gelişmenin eşitsizliğinden doğan farklılıklar, mücadelenin gelişme düzeyindeki farklılıklar olarak yansır. Legal ve illegal çalışmanın bileşiminin temel olana (legalin illegale tabi olması) bağlı olarak, döneme, alan özgüllüklerine ve taktiksel ilerlemeye uygun dinamik bir kuruluşu önem kazanır.

Bir devrim iddasında bulunan partinin komplike yapı ve çalışmasının çeşitli parçaları ve yönleridir bütün bunlar. Artık parti çalışması sadece kendi gövdesiyle yürüttüğü dar bir örgüt çalışması olmaktan çıkmıştır; ve bütün bunların varlığı, partinin düzeyli ve etkin bir önderlik geliştirebilmesi için her birinin özgüllüğüne hakim olmayı gerektirir. İlk üzerinde durulması gereken temel çizgisi ve temel örgütsel yapısıyla sağlam çekirdeksel bir yapıya sahip örgütün, bu alan ve yöntem çeşitliliğine yanıt verecek açılımları yapması ve bunu ileri bir düzeyde gerçekleştirecek güç ve yeteneğe ulaşmasıdır. İkincisi, alan özgüllüklerinden, mücadele biçim ve

yöntemlerinden doğan farklılıkların anlayış ve yöntem farklılıkları olarak kadroların bilinci ve tutumuna da şu ya da bu ölçüde yansımaları ve etkili olması tehlikesinin varlığıdır. Bunların partinin ideolojik, siyasal, örgütsel birliğini zayıflatacak bir düzeye varmaması, gelişmenin önlenmesi için etkili ve sürekli bir mücadele yürütülmesi şarttır.

Örgütsel çalışmanın daha geniş bir temelde yürütülmesine geçilmesi, çeşitli sınıf ve tabakalar içerisinde ve değişik alan ve bölgelerde faaliyet yürütmeye başlayışımızla birlikte özdeneyim eksikliği, örgütsel-kadrosal yetmezliğimiz, merkezi önderlik zayıflaması, süreci önden yakalamayı sağlayacak örgütsel mekanizma ve politikaların geliştirilmesindeki eksiklikler yer yer kaotik görüntülere ve sorunlara yol açtı. Bu noktada, dünya komünist hareketinde de büyük partilerin hemen hepsinde çeşitli sorunlar, bazılarında kimi alanları partiden fiilen özerkliğini ilan etmesine varan uzaklaşmalar yaşanmıştır. Legal alanda yasalılık, askeri alanda askeri bakış açısına sapma, parlamentoda burjuva parlamentarizminin baskısı altına girme ve teslimiyet (2. Enternasyonal partilerinde parlamento gruplarının egemen haline geldiği biliniyor; Bolşeviklerin parlamento grubunda da teslimiyet eğilimi doğunca özel örgütsel tedbirler alındı), işçi sınıfı içerisindeki çalışmada sendikalizm, komünist gençlik örgütlerinde partiyi taklit eden sol sektarizm, cephe içerisinde bağımsızlığını yitirme, cepheye karşı çıkma, sanat ve kültür alanında partizan sanata karşı çıkma..., bulundukları alanda parti kadrolarını da içerisine çekebilen, partiyle çelişik konuma düşmelerine yol açan, daha ötesi, parti üzerinde etkili olmasıyla parti çizgi ve faaliyetini tek yanlılaştırma ve daraltmaktan bir sapmaya kaynaklık eden tehlikeler doğabilmektedir. Yine alan ve bölgeler arasındaki mücadelenin eşitsiz gelişimi, örneğin ayaklanma dönemlerinde erken ve geç kalkışmalar (geri çekilmede de tersi yönde), öznelci görüş ve tutumlara yol açabilmektedir. (Bunların örnekleri pek çoktur ve komünist parti ve sınıf mücadeleleri tarihleri çok değerli deneyimlerle doludur.)

Belirtilenler, nesnel sürecin, sınıf mücadelesinin aldığı biçim ve boyutların partideki farklı yansımalarıdır. Bu süreçler, parti üyelerinin dü-

şünce ve psikolojisinde de olumlu, ilerletici, sıçratıcı, duraksatıcı, geriletici olduğu gibi, ayrıca daha derin siyasal yansımalarını da bulur. Farklı düşünce ve ruh hali biçiminde ortaya çıkan gelişmeler, politikaların kavranışı, kadronun şekillenme farkı gibi etmenlerle de iç içe geçmiş olarak yansır, siyasal olarak da kimi zaman kaçınılmaz ve geliştirici olan nüanslar mücadelesine, kimi zaman da şiddetli bir iç mücadeleye yol açabilir. Bu son konuyu ayrıca ele alacağız, fakat, partinin irade ve eylem birliğinin en ileri düzeyden, taktiksel birlik düzeyinden kurulmasını, partinin tek bir vücut olarak hareketini engelleyici hiçbir gelişmeye izin verilemez. Parti nesnel süreçlerin, sınıf mücadelesinin gelişiminin bilinçlerdeki sağlıklı ve antimarksist yansımalarına karşı üyelerini sürekli uyarmalı, devrimci bir uyanıklık ve öngörünün gelişmesini, sürekli bilinç düzeyini yükselterek sağlamalıdır. Özellikle dönemlerde belirgin değişiklikler olduğunda komünist partiler, iç yapılarında, kadrolar düzeyinde bu konularda ciddi sorunlar yaşamaktadırlar. Onun için özel bir eğitim ve kavrayışın geliştirilmesine ayrıca önem verilmelidir. Bu partiyi, yeni süreçlere daha olgun ve daha ileriden bakabilmeyi kazandıracaktır.

Herhangi bir alanda, dönemsel farklılıklarda, alanların özgüllüklerini ve mücadelenin koşullarındaki değişiklikleri hesap etmeyen, ona uygun bir politika, kadrosal eğitim ve biçimlenme yaratmadan bir gelişme sağlanamayacağı ne kadar açıksa, bu alan ve kesitlerde doğabilecek kaymalara karşı da parti çizgisini hakim kılmak, her alandaki kadroların temel örgüt-kadro normlarına uygunluğunu sağlamak, kadro politikasını dönemsel değişikliklere yanıt verecek şekilde sürekli geliştirmek ve durağanlığa izin vermemek, belirleyici önemdedir. Bunun kolay olmadığı, nesnel ve öznel değişimleri gözönünde tutan sürekli bir uyanıklığı ve mücadeleyi zorunlu kıldığı da görülmelidir. Her bir alandaki temel parti komitesinin partinin temel çizgisini alan içerisinde yürütme yükümlülüğü olduğu gibi, alan içerisindeki özgül biçimlenişlere, gelişmelere ve sorunlara, dolayısıyla o alandan gelebilecek tehlikelere karşı da hakimiyet kurması, çalışmanın yönlendirmesi ve denetiminde bu bilinç ve sorumlulukla hareket etmesi gerekmektedir.

Parti çalışmasının gelişkinliği ve yetkinliği, partinin, parti çalışmasının çeşitli dallarını yönlendirebilme ve yönetme gücünde ifadesini bulur. Bu aynı zamanda çeşitli dallarda yer alan parti hücrelerinin çalışmalarının tek bir faaliyet ekseninde, partinin temel çizgisi ve merkezi politikaları ekseninde yürütülmesine ve onu geliştirecek şekilde biçimlendirilmesine bağlı kılınmalıdır. Öncü komünist partinin, parti faaliyetinin tüm yönleri, bütün alanlar üzerinde organik, bütünsel bir hakimiyeti olmalıdır. Bir sosyal devrim partisi için, özellikle devrim süreçlerinde, hareketin tüm biçimleri ve her bir alandaki faaliyet üzerinde yönetici bir hakimiyetin sağlanması belirleyici önemdedir.

İŞBÖLÜMÜ VE UZMANLAŞMA- ÖRGÜTSEL YETKİNLEŞMENİN DÜZEYİ

Siyasal ve örgütsel çalışmanın kapsamının genişliği, çok yönlülüğü ve sürekliliğin sağlanması, profesyonelliği, işbölümü ve uzmanlaşmayı gerekli kılar. Örgüt çalışmasında işbölümü ve uzmanlaşma, çalışmanın ilkelik ve amatörükten kurtarılmasını, bir alanda ve çalışmanın bütününde yetkin ve sonuç alıcı bir çalışmanın örgütlendirilmesinin koşuludur. İşbölümü ve uzmanlaşmadan, çalışmaya temel oluşturacak, gelişimi rastlantısal ve kişilere bağlı olmaktan çıkartacak olan kurumsallaşmanın düzeyi, bir komünist örgütün partiye yakınlık düzeyinin, parti ise, gelişkinlik düzeyinin başlıca göstergelerinden birisidir.

Örgüt çalışmasında işbölümü ve uzmanlaşma, çalışmanın ilkelik ve amatörükten kurtarılmasını, bir alanda ve çalışmanın bütününde yetkin ve sonuç alıcı bir çalışmanın örgütlendirilmesinin koşuludur. İşbölümü ve uzmanlaşmadan, çalışmaya temel oluşturacak, gelişimi rastlantısal ve kişilere bağlı olmaktan çıkartacak olan kurumsallaşmanın düzeyi, bir komünist örgütün partiye yakınlık düzeyinin, parti ise, gelişkinlik düzeyinin başlıca göstergelerinden birisidir.

Günümüzde kapitalist burjuva egemenliğin ekonomik, toplumsal, siyasal, kültürel her alanda ve her alanın kendi içerisinde bölümlenmeler yaratarak (gelişkin bir işbölümü ve uzmanlaşma uygulayarak) ve her alanı sistemin bütününe entegre ederek yürütüldüğünü görüyoruz. Bunun karşısında bizim mücadele örgütümüz de çok yönlü ve gelişkin bir faaliyet örgütleyebilmeli ve çalışmanın bütün biçimlerini örgütleyecek kadar gelişkin bir düzeye (parti gövdesinde) çıkabilmelidir. Bir parti güçlü ya da zayıf her türlü sınıfsal çelişkiyi, harekete geçmiş her dinamiği örgütleyebilecek, bunların faşizm ve sermaye, liberal, reformist, revizyonist güçlerce etkisiz hale getirilmesini önleyecek etkililikte politikalara sahip olduğu gibi, bunun örgütsel araçlarını da geliştirmiş olmalıdır. Bu çalışmanın her türlü dar kapsamlılıktan ve düşünsel darlıktan kurtarılmış olmasını, perspektif gelişkinliğini, yaratıcı (kuşkusuz ayakları yerden kesilmeyen, somut durumla bağlarını kurmuş ama ufuk çizgisini zorlayan) planlar ortaya koyabilmeyi, sürekliliği sağlamayı gerektirir.

Bir örgütün ana gövdesi ve temel sloganlarıyla yürüteceği bir çalışmanın -merkezi nitelikte bile olsa- gelişimi, çeperiyle sınırlıdır. Biraz daha genişletecek olursak, merkezi politikalar ve propagandayla yetinilmeyip ajitasyonel etkinliğin güncel politikalar ve kısmen de alanlara dönük politikalar düzeyine taşınmış olması, örgütsel açıdan da çalışma yürütülen alanlarda şu ya da bu konuda özel açılım yapabilmiş bir komite ya da kadronun kendi yetisine dayalı uzmanlığın ulaşabileceği sınırlar, azami sınırlardır. Birincilerde politika ve taktiklerde görece daha fazla ilerleme sağlanmışsa bile, kadrosal ve kurumsal düzeyde az-çok buna denk bir düzeye çıkılamıyorsa yine bu çalışma kendi sınırlarına gelmiş demektir. Çalışma bir üst düzeye çıkartılıp, uzmanlığa dayalı gelişkin bir faaliyet düzeyine çıkarılamadığı, bu şekilde süreklilik kazandırılmadığı için, sağlayacağı etki görece olacaktır. Hatta farklı negatif etmenlerle birleştiğinde çalışmada duraksama ve gerileme ortaya çıkacaktır. (Bu son paragrafta kendi durumumuzu anlattığım anlaşılabacaktır. Bu değerlendirmeyi çalışmamızın çeşitli etmenlere bağlı olarak daha geri olduğu alan ve biçimlere bağlı ola-

rak değil, görece en gelişkin olduğu örnekleri inceleyerek yapıyorum. Geri örnekler bu noktada yanıltıcı olabilir. Bir üst niteliğe geçişte ona en yakın durumda olan örneklerde sorunun nasıl yaşandığını görmek ve çözmek daha doğru ve geliştiricidir.)

Gelişkin ve çok yönlü bir siyasal örgütsel çalışma yürütecek olan bir parti, -gelişmemizin yeni düzlemi- merkezi ve alanlara dönük aynı zamanda yerel propaganda ajitasyonun yayınsal araçlarına, legal, yarı-legal son derece çeşitli örgütsel araçlara ve bunları her dönemin içerisinde kullanabilme yeteneğine; konusunun tam bilgisine sahip, deneyim biriktirmiş, zengin yöntemler uygulayabilen gelişkin kadrolara sahip olmalıdır. Parti, ayrı ayrı işlevler arasındaki bağın kurulmasını ve sürdürülmesini sağlayacaktır. Ama, partinin işlevi sadece farklı alanlar arasındaki koordinasyon işlevi değildir. Parti tüm faaliyetin politik kurmayı ve yönetici merkezidir. Hem her bir alandaki çalışmayı yetkin bir şekilde yönetmek, hem de çalışmanın tüm dalları arasındaki uyumu ve birliği parti çizgisi temelinde sağlamakla yükümlüdür. Dolayısıyla, o, sonsuz çeşitlilik gösterecek tüm çalışmanın siyasal kurmayı ve yönetici merkezi olarak gerçek anlamda profesyonel devrimciler örgütü olmalıdır.

Örgütsel çalışmayı genişletebilmenin olduğu gibi ona yetkinlik ve derinlik kazandırabilmenin koşulu da işbölümü ve uzmanlaşmadır. İşbölümü ve uzmanlaşma, partinin iç yapısında olacağı gibi alanlara dönük faaliyetinde de, örgütsel çalışmanın sonsuz çeşitliliğini kucaklayıcı olmalıdır. Örgütleyiciler, yazılı ve sözlü ajitasyon propaganda grupları, yayınların dağıtımı ve satış grupları, sınıf çalışmasında diğer emekçi sınıf ve tabakalar içerisindeki çalışmaların yönlendirilmesinde kurmaylaşmış, ustalaşmış gruplar, askeri faaliyet, baskı, sahtecilik, sanat-kültür alanı, tüm bunların alt dallarında daha özel ve yoğunlaşmış görev dağılımları (bir propaganda-ajitasyon alanında, örgütün merkezi ve diğer yazınsal faaliyetinde yer alan yazarlar, parti okulları vb. iç eğitimde görev alan propagandacılar, devrimci çevreler içerisinde etkili, polemik gücü yüksek propagandacılar, kitleleri arkasından yürütebilen ajitatörler; bir askeri alanda,

gerilla savaşımında, kamulaştırmada, milis örgütlenmesinde, silah vb. lojistik sağlamada; örgütçülükte, şu ya da bu alanı, sınıf ve tabaka içerisindeki çalışmayı örgütlemekte, geniş alan örgütlenmesinde, örgütün iç örgütlenmesinde, kadro ve yakın çevre güçlerinin örgütlenmesinde, çok yönlü bir yetkinleşmeyi gerektiren yöneticilikte...) olmalıdır.

İşbölümü ve uzmanlaşma, işin niteliğini geliştirir ve yapılan işin örgüt çalışmasının ihtiyaçlarına daha iyi yanıt verir hale gelmesini sağlar. Kapitalist örgütlülüğün ve egemenliğin gelişkinliği karşısında, devrimci bir örgütün, bir politikanın kendisini geri düzeyden, amatörce bir çalışma yürüterek örgütlemesi olamayacağı gibi, böyle bir çalışma sonuç alıcı da olmaz. Çok çeşitli alanlarda çalışma yürütecek bir örgütün çalışmasını amatörlikten kurtarabilmesi için her alandaki çalışmasını en üst düzeyden uzmanlaştırma ve komitelerde işbölümü yoluyla bunun geliştirilmesi gereklidir. İşbölümü bir alan ve konudaki uzmanlaşmanın başlangıç halkasıdır. Bir alan ve konuda sağlanacak olan devamlılık, deneysel bir birikim ve o alan çalışmasıyla ilgili temel becerilerin kazanılmasını sağlar. İşbölümü, işi yapan yöntemlerde de geliştirir. İşin inceliklerini öğrenmeye sevkeder. Bir işi en kısa zamanda, en yetkin bir biçimde hatta en az çaba harcarak nasıl yapacağını öğrenmesinin yolunu açar. Uzmanlaşma için bir birikim de yaratılmış, ön adımlar atılmış olur. Fakat uzmanlaşma, derece derece olmakla birlikte, bunun bir hayli üstünde bir gelişmenin sağlanmasıdır. Onu en ileri kurmaylık düzeyiyle ele aldığımızda, temel ML bilgisinin yanı sıra bir alan ve konuyla ilgili, tüm teorik bilgiye, sadece deneysel olana dayalı olmayan bir birikim ve yaratıcılığa, o alanın tüm araçlarını yönetme hatta kullanma ustalığına sahip olmayı gerektirir. Bir alan ve konuda çalışmanın bütününe bu boyutta bir hakimiyet kurmadan, gerçek bir sıçrama yapılması ve gelişmede süreklilik sağlanamaz.

İşin niteliğinin gelişme ihtiyacı, daha yüksek bir bilinç, yeteneklerini geliştirmiş, sürekli devrimci çalışma içerisinde olan kadroları, bu nitelikteki kadroların yetiştirilmesi ve çoğaltılması ihtiyacını ortaya çıkarır. Kadroların sadece temel devrimci özelliklere sahip olmaları ve belli dü-

zeyde çalışma yürütmeleri yeterli değildir. Her alandaki çalışmayı alanın ihtiyaçlarına yanıt verecek şekilde yürütebilecek temel kadrolar, ayrıca değişik kollarda yürütülen çalışmanın bütününe yönetecek özelliklere, yetkinleşme düzeyine ulaşmış yönetici önder nitelikte kadrolara ihtiyaç vardır. Kadrolaşmada bu düzeye ulaşılmadan alan çalışmalarının yetkin yönetimi ve onlara hakimiyet sağlamak, partinin tüm alanlar üzerindeki yönetici hakimiyetini gerçekleştirebilmek olanaksızdır.

İşbölümü, konu ve alan faaliyetlerine dönük olarak organlar içerisinde gerçekleştirilmelidir. **Lenin**'in özlü deyişiyé, *“uzmanlaşma, zorunlu olarak, merkezileşmeyi öngörür ve onu gerekli kılar.”* Uzmanlaşma yönündeki her eğilim ve çabanın sonucu olarak ortaya çıkan birikimler, merkezileştirilmelidir. Komitelerin çalışmalarından süzülüp gelen pratik deneyimler ve her yaratıcı çaba, o alan ve konunun tüm bilgisine sahip komite ve yoldaşlar tarafından sistematize edilmeli, bazen bir deneyim aktarımı olarak, daha çok da yetkinleştirilmiş bir düşünce olarak tekrar örgütsel çalışmaya taşınmalıdır.

Birbirinden farklılık gösteren çeşitli alanlarda yürütülen çalışma, örgütün temel siyasal ve örgütsel çizgisine bağlı olarak yürütülecektir. Bu parti çizgisinin alanlara taşınması ve her bir alanın özelliklerini ve gelişme düzeyini gözden kaçırmadan parti çizgisi doğrultusunda örgütlenmesi, örgütsel bakımdan da komite ve üyeleri aracılığıyla partinin alanlar içerisinde **dikey** olarak örgütlenmesi biçimiyle olacaktır. Parti, çalışmanın çeşitli kollarına yönelik olarak sürekli ve geçici uzman komiteler kurabilir. Bunların birleşme noktası, çalışmanın çeşitli kollarından sorumlu yoldaşların yer aldığı temel organ yapılarıdır. Örgütün genel siyasal çizgisi temelinde birliğin güçlendirildiği, temel organ yapılarında kolektivizm geliştirildiği ölçüde, konu ve alan farklılıkları, işbölümü ve uzmanlaşmadan doğabilecek sakıncalar ortadan kaldırılabilir ve bunlar gelişkin bir örgüt çalışmasının unsurları olurlar. Şimdi bunu biraz daha açalım.

Tarihsel olarak işbölümü ve uzmanlaşma, üretim ve toplumsal süreçlerde çalışmanın geliştirici ve yetkinleştirici unsurları olmuşlardır. Bu iliş-

ki doğru kurulmadığında ise, kapitalizm koşullarında olduğu gibi, tek yanlılaşmanın, darlığın, **Marks**'ın deyimiyle parça-işçi ve parça-insan olmanın, mekanikleşmenin, amaçsızlaşıp yabancılaştırmanın gelişimine kaynaklık ederler.* Bu parti yaşamı içerisinde de parçadan bakma ve alansal sapmalar, o düzeye ulaşmasa bile bu yöndeki düşünce ve ruh hali oluşumları (dar bir sorumluluk anlayışı, alanın çıkarlarını öne koyma) gibi tehlikelere yol açar. Pek çok parti deneyimi bunu gösteriyor. Bu tür sakıncaları ortadan kaldıracı, parti kadrolarının bütününe **asgari ortak bir gelişme düzeyine** sahip olmalarına ve kolektif bilincin gelişimine bağlıdır. Bütün kadroların komünist yeni insan tipinin gelişme ölçütlerine uygun olarak çok yönlü gelişiminin sağlanması, yeteneklerini her yönden geliştirebilecek ve yeni yetenekler kazanmasını sağlayacak olanakları bulması kuşkusuz amaçlanır ve istenir. Her parti kadrosunda da bu düşünce ve duygu olmalıdır hatta, kendisini en eksik gördüğü yönden geliştirmeyi bir hedef olarak koymalıdır önüne. Fakat o, bunun sadece kendi isteğine değil örgütün ihtiyaçlarına bağlı olacağını bilmeli ve kendisinin en fazla olmak isteyeceği alanın örgütün ona "*en fazla ihtiyaç duyacağı alan olduğu*" bilinciyle hareket etmelidir. Özellikle yönetici komitelerde yer alan temel kadroların ise, çok yönlü gelişmişliğe, birikim ve **deneyime**, güçlü bir kolektivist bilince sahip olması önemlidir. Onlardan beklenen **asgari**nin üstündedir. Bu niteliklere sahip olmaları, sorunlara daha bütünsel bakabilmekte, çalışmanın kolektif gelişkinliğinde ve kaymaların önlenmesinde başlı başına avantaj oluşturur. Bu nitelikteki kadroların çokluğu, bir örgüt için zenginlik kaynağıdır ve çoğaltılmaları amaçlanmalıdır.

İşbölümü ve uzmanlaşmada, birincisi, örgütsel ihtiyaçlar, ikincisi kadroların sahip oldukları özellikler ve yetenekler dikkate alınmalıdır. Kuşkusuz, birincisi belirleyicidir. Örgütsel güçler genişlediğinde, temel görevler için yeterli güçler oluştuğunda yetenek ve eğilimlere göre kadrola-

*"İş bölerek, insan da bölünür. Bir tek etkinliğin yetkinleşmesi, bütün öteki fizik ve entelektüel yeteneklerin kurban edilmesi sonucunu verir." (Anti-Dühring, sf. 415)

rın konumlandırılmaları daha fazla olanaklıdır; bu gerçekleştirildiği ölçüde de, işbölümü bir zorunluluk olmaktan çıkarılıp bir gönüllülük halini alacağından daha ileri bir gelişim de sağlanacaktır. Ama belirttiğimiz gibi, bu, koşulludur. Örgüt çalışmasında bütünüyle tercihe bağlı bir iş seçimi, ya da belirli aralıklarla değişik işler yapabilme olanağı olmayacağına göre aynı işin mekanik, tekdüze bir hal almasının önüne nasıl geçilecektir? Bu ancak her parti işçisinin, kolektif işçi bilincinin üstünde bir bilinçle donanmasına ve çalışmasını buna uygun hale getirmesine bağlıdır. Yani işi sadece kendi yaptığı parçasından değil, onun örgütsel çalışmanın farklı parçaları üzerindeki geliştirici etkisini, örgütün toplam faaliyeti üzerindeki sonuçlarını görerek yaptığı işten haz duyacaktır. Örgüt faaliyetinin bütünsel kavranışıyla da birleşmek durumundadır bu. En katı işbölümünün uygulandığı, baskı türü yeraltı komitelerinde dahi o işi yapan yoldaşlar, çıkaracakları dergi, afiş ve bildirilerin teknik yetkinliğinin içeriğinin en güçlü sunulmasına hizmet edeceğinin, albenisinin onu daha okunur kılmamanın yanında örgütün gelişme düzeyini gösteren bir örgüt propagandası olacağının bilinciyle hareket ederlerse, yaptıkları işle örgüt güçlerine ve kitlelere silah verdiklerini kavramışlarsa, işte o zaman işleri rutinleşmez ve onu teknik bir iş olarak görmezler. **Kalinin**'in söylediği gibi "*en teknik işe bile parti ruhunu katmak*" olanaklı olur. Çok sıradanmış gibi görülen bir iş dahi bütün içerisinde yerine oturtulduğunda anlamlanır. (Kimi zaman öyle işler olur ki, onu parti kadrolarıyla yapamaz, bulunduğu konum itibarıyla bir taraftar hatta bir demokrat aracılığıyla yapabilirsiniz ve bunlardan bazıları partili kadroların yaptığı işlerden dahi önemlidir.) Şunu da belirtmek gerekiyor: Herhangi bir alanda yapılan işe canlılık kazandıracak kimi yenilikler, işin geliştirilmesinde ve tekdüzeliğin giderilmesinde etkili olurlar. Ayrıca yapılan işin niteliğinin geliştirilmesi önemlidir. Daha yüksek bir bilinç, deneysel birikim ve yeteneklerin gelişimiyle işler yapılı hale geldikçe, bu düzeyde işi yapmaktan duyulacak manevi haz daha yüksek olacaktır. Eğer monotonluğu ve işi kanıksamayı ve bundan doğacak her türlü olumsuz sonucu ortadan kaldırmak istiyorsak, gelişimimi-

ze süreklilik kazandırmak ve bunu yaptığımız işe yansıtmak gerekmektedir.*

Partileşmeye doğru giden örgütsel sürecimiz, daha gelişkin bir işbölümü ve uzmanlaşmayı, bu temelde bir yetkinleşmeyi önüne bir görev olarak koymak zorundadır. Bu bir önderlik şartıdır. Söylemek isteğimiz, onun bir süreç sorunu olarak alınamayacağı, alınmaması gerektiğidir. Başlangıçta bir dönem için kaçınılmaz olabilecek ilkelik ve amatörlük, bir devrim örgütü için kabul edilemez bir durumdur. Dolayısıyla onu, sürece ve ertelenmiş çözümlere bırakamayız. İdeolojik-teorik, politik taktik önderlik sorunları olsun, örgütsel çalışmanın çeşitli yönleri, değişik dallarının örgütlenmesi sorunları olsun, kapsam ve derinliğine geliştirilmesi, uzmanlaşma ve yetkinleşme yönünde bilinçli ve yöntemli bir yönelimin konuları olmalıdır. Bu geniş bir perspektifle planlanmalı, güçler bu görevlere uygun mevzilelendirilmelidir.

Bunları söylerken ne güçlerin sayısal ve niteliksel yetersizliklerinin ne de bu nitelikteki bir örgütü ortaya çıkartmanın diğer güçlüklerinin gözardı edilmesi vardır. Burada özellikle vurgulanan, olması gerekendir ve olmadığında asla bir sosyal devrimi gerçekleştirecek örgüt düzeyine çıkılamayacağıdır. Dolayısıyla, örgütsel gelişmenin yeni düzlemi ve hedefi ola-

*Geriye bir de işbölümünün bir zorunluluk olmaktan çıktığı her bireyin varolan ve sonradan geliştirmek istediği yeteneklerine göre, iş seçimi yapabileceği sosyalizm ve komünizm için mücadeleyi hızlandırmak kalıyor! Ekonomik temellerinin olgunlaşmasıyla Marks'ın sözleriyle: "... oysa herkesin başka işe olarak tanımayan bir faaliyet alanı olmadığı, ama herkesin hoşuna giden faaliyet dalında kendini geliştirebildiği komünist toplumda, toplum genel üretimi düzenler, bu da benim için, bugün bu işi, yarın başka bir işi yapmak, canımın istediğince, hiçbir zaman avcı, balıkçı ya da eleştirici olmaksızın sabahleyin avlanmak, öğleden sonra balık tutmak, akşam hayvan yetiştiriciliği yapmak, yemekten sonra eleştiri yapmak (bilinmeyen bir gezegene doğru yola çıkmak, kendimin bulduğu bir genetik bilkiyi yağmur ormanlarında yetiştirebilmek, imamlara-papazlara, hahamlara ihtiyaç duyulmayan bir dünyada yaşamak, komünizm ve sonrası üzerine spekülatif tartışmalara girmek, bütün ulusların kendi dillerinden söyledikleri ve tek bir dile dönüşen bir koronun dinleyicisi olmak, güneşte kaybolmak..., -b.n.-) olanağını yaratır." (Alman İdeolojisi, sf. 62)

rak bütün örgütün bilincine bunun kazanmasıdır. Sistemli, planlı ve yön-temli, dağı düz edecek bir çaba, eldeki güç ve olanakların azami ölçüde dinamize edilmesi, her kadronun bu hedeflere göre kendisini biçimlendir-mesi olmalıdır. Geniş bir temelde ve çok yönlü bir örgüt çalışması yürüt-mek, bu bakış açısı, eldeki güç ve olanakların, çeşitli yeteneklerin görev-ler yönünde dinamize edilmesini ve azami ölçüde değerlendirilmesini sağlayacağı gibi, örgütçülerimize çevre güçlerin değerlendirilmesinde ve yeni güçlere ulaşmakta da geniş bir bakış açısı sağlayacaktır. İşbölümü ve uzmanlaşmanın konulan hedeflere, çalışmanın çeşitli dallarına göre gelişt-irilmesini, buna uygun kişileri bulup çıkartmayı, belli bir alanda işlevsiz, hiçbir işe yaramaz görünen, bizim kadrosal normlarımıza pek de uygun görünmeyen bir kişiyi bu perspektif içerisinde son derece yararlı olabile-ceği bir yerde değerlendirmeyi başaracaklardır.

Örgütsel çalışmada her türlü dar kapsamlılığın ve bundan doğan dü-şünsel darlıkların altedilmesi, geniş kapsamlı ve çok yönlü bir çalışmanın örgütlendirilmesi, işbölümü ve uzmanlaşma temelinde yetkinleşme ve ku-rumsallaşmanın geliştirilmesi, kolektif bir davaya dönüştürülmelidir.

HER KOŞUL ALTINDA MÜCADELE ÖRGÜTÜN VE ÖRGÜTSEL ÇALIŞMANIN SÜREKLİLİĞİ LEGAL VE İLLEGAL ÇALIŞMA

Leninist örgütlenmede ve devrimci sınıf savaşımında, emperyalizm çağının özellikleri; siyasal gericilik yoğunlaşmasının mali sermaye ile olan bağları ve bu çağın olgusu olan faşizm, gözardı edilemez. Komünist bir örgüt, onu yok etmeye yönelik burjuva gerici ve faşist saldırının en açık biçimlerine karşı olduğu gibi, kirli savaş yöntemleriyle, istihbarat ör-gütü taktikleriyle girilen saldırı ve imhaya karşı da hazırlıklı olmalıdır. Kendisini bu yönde sürekli geliştiren bir örgüt olmadan sınıf savaşımında bir iddia sahibi olunamaz. Birçok acı tecrübenin konusu olan ve üstesin-den gelinemediği için örgütlerde ve hareketin geliştirilmesinde derin ke-sintilere yol açan bu durumun üstüne çıkacak bir örgütlenme düzeyine

ulaşılmadan komünist ve devrimci bir önderlik geliştirmek, siyasal sınıf savaşımının sağladığı devrimci birikimlerin hareketi sıçratici yönde değerlendirilmesi olanaksızdır. Örgütün ve örgütsel çalışmanın sürekliliğinin sağlanması, parti inşasının temel sorunlarından birisidir. Bizim için olsun, diğer devrimci örgütler için olsun, yenmekte en fazla güçlük çekilen eksiklik ve zaaf oluşturan konulardan birisidir bu.

Örgütlerin merkezi yapıları, illegal ve legal belli düzeyde kurumlaşmaları vardır.*

Kimi dönemler çok daralsa da örgütlerin sürekliliği ve kadrosal gelişimi açısından bir beslenme kaynağı oluşturan, çalışmaya ön bir temel oluşturan devrimci bir kitle temeli de bulunmaktadır. Bu düzeyde bir birikim sağlanmıştır ve faşizmin en şiddetli saldırıları karşısında bile komünist ve devrimci hareketin bütünüyle tasfiye edilmesi olanaksız hale gelmiştir. Ağır yenilgiler sonrasında dahi örgütler ve hareket devrimci temellerde kendisini yeniden üretmektedir. Buna karşın sorunun bütünlüğü içerisinde bu nispi bir olumluluktur. Yenilen darbelerin sonucu çalışmalara tam bir süreklilik kazandırılmamakta, güç kaybına uğranılması sonucu çalışmalarda bir önceki döneme göre düşüş olmaktadır. Sık yenilen darbeler, yeraltı konusundaki korku ve kuşkuvarın büyümesine, kitlelerde güvensizliğe, devrimci bir yeraltına karşı olan oportünizmin spekülasyonlarına neden olmaktadır. (Bunlara yol açan sadece yeraltı devrimci örgütünün darbeler alması değildir. Fakat bu giderildiği ölçüde, böylesi olumsuz etki ve sonuçlar yaratmasını bu yönden engelleyebileceğiz.) Bu tablo, örgütlenme düzeyimizi göstermektedir ve çalışmalardaki ilkelik ve amatör-

*Lenin, Ne Yapmalı'da bir öğrenci çevresi örneğinden yola çıkarak, Rusya'da o dönem çok sayıda varolan yerel çevrelerin çalışmalarına başladıktan çok kısa bir süre sonra örgütlenmelerinin ilkelliğinden dolayı nasıl imha edildiklerini anlatır. Bu yerel güçler merkezi bir yapıdan yoksun, örgütlenme düzeyleri itibarıyla çok geri durumdadırlar. Lenin, ilkelikle ekonomizm arasındaki bağı kurar. Hükümete ve işverenlere karşı ekonomik mücadelenin böylesi merkezi ve kapsamlı bir siyasal çalışma yürütecek bir örgütü gerektirmediğini, dolayısıyla ekonomistlerin ilkelğin sürdürücüsü olduklarını söyler.

lüğümüzün sonuçlarıdır. Karşı karşıya olduğumuz sorun sadece faşizmin saldırıları karşısında örgütsel varlığımızı koruma, çalışmaların iyi-kötü yürütülmesi ve bu şekilde sürekliliğin korunması değildir. Faşizmin yok edici saldırılarının arttığı dönemlerde bir örgütün varlığını korumayı başarması dahi başlı başına önem taşımaktadır. Fakat bu genel amaç oluşturmaz. Aslolan örgütün bunu aşip kendisini sınıf mücadelesinin gelişimine uygun bir önderlik düzeyinden örgütlemesi, devrimci kitle eylemleri döneminde karşı devrime etkili darbeler indirerek onu devirecek bir hareket düzeyine çıkmayı başarmasıdır. Bu temel ve başlangıç olarak, gerekse de hareketin gelişme evrelerine uygun biçimler kazanacak bir örgütlenme düzeyinin yaratılması, örgütlenmenin yeni bir düzeye çıkartılması sorundur.

Devrimci örgütsel çalışmanın ve örgütün devamlılığı sorunu, faşist karşıdevrimci saldırının boyutlandığı devrimci hareketin yenilgi dönemlerinde, kitlesel dalgada gerileme ve düşüş olduğu koşullarda öne çıkan temel bir sorun olmaktadır. Ki genellikle bu koşullar, sağ ve sol tasfiyeciliğin ortaya çıkıp geliştiği, komünist partilerin doğru devrimci taktik ve mücadele biçimleri geliştirmenin özel güçlükleriyle boğuştukları koşullar olmaktadır. Bu açıdan örgütsel sürekliliğin sağlanmasında tasfiyeciliğin her iki biçimiyle sınırların çekilmesi önem kazanmaktadır.

Çalışmanın devrimci içeriğinden, devrimci siyasal çalışmanın döneme uygun bir düzey, biçim ve bileşimlerde yürütülmesinden kopuk bir örgütsel devamlılık düşünülemez. Örgütün devamlılığı, devrimci siyasal çalışmada kesintisizliği sağlamak içindir. Bu nokta süreklilik konusunda, tasfiyeciliğin her iki biçiminden de bir kopuş ve ayrımı ifade eder. Bilindiği gibi, yasalci oportünist parti düşüncesi yenilgi dönemlerinin içerisinde ve onu izleyen süreçlerde doğmaktadır. Alınan darbeler ve yenilginin nedenleri sağ tasfiyecici bir perspektiften değerlendirilmektedir. Bunun bileşenlerinden birisi de örgütün devamlılığı sorununa getirilen oportünist yaklaşımdır. Sağ tasfiyeciliğe göre partinin darbe yemesi, kayıplara uğraması, ajan sızmalarının olmasının nedeni örgütlenmenin yeraltında oluşudur.

Bunlara uzak durmak, örgütsel çalışmadaki zayıflamayı giderebilmek, kitlelerle buluşabilmek için çalışmalarının bütünüyle legalden yürütülmesi giderek de partinin legalleştirilmesi düşüncesine varılır. Bu, çalışmanın devrimci içeriğinden siyasal taktiklerden, sloganlardan başlayarak devrimci program ve stratejiden vazgeçilmesine doğru ilerleyen bir süreçle birleşir. Bu süreci tamamlamış bugünün legalist parti savunucularına göre, örgütsel sürekliliğin sağlanması için parti legalde örgütlenmelidir. Sürekliliğin güvencesi budur! (Son 1 Mayıs'ta radikal devrimci örgütlerin kitle tabanındaki zayıflamadan dolayı çok mutlu olan **EMEP**, bunu yeraltı devrimci örgütüne ve devrimci taktiklere saldırı için kullanmaktan geri durmadı.) Bunun tek bir anlamı vardır. Oportünizmin faşizm karşısında koyu bir teslimiyet içerisine girmesi... Devrimci program, strateji ve taktiklerden vazgeçme pahasına, sisteme yaslanarak sürekliliği sağlama düşüncesi, devrimci bir partinin kendisini yadsımasıdır.

Komünist bir partinin illegal bir temelde örgütlenmesi zorunlu ve ilkeseldir. Sosyal devrimci bir programa sahip olan ve bu programı, devrimci strateji ve taktikleri geliştirerek gerçekleştirmeyi önüne koyan bir parti, tam da bu nedenle yasadışı bir temelde örgütlenmelidir. Proletaryanın sınıf savaşımının yönetici merkezi olan komünist partisinin yeraltı temelinde örgütlenmesi, kendisini, devrimci çizgi ve eylem özgürlüğünü burjuvazinin saldırılarından koruyabilmesinin güvencesidir. Kuşkusuz komünist parti, kitlelerle geniş ölçekte ilişkiye geçebilmek, mücadeleyi değişik yöntem ve araçlarla geliştirebilmek için legal ve yarı legal biçimleri kullanacak ve koşulları bu yönde değerlendirecektir. Legal olanakların değerlendirilmesi yeraltı temeline bağlı olacağı gibi, sınıf mücadelesindeki güç dengelerine, konjonktürel etmenlere bağlı olarak dönemlere göre ve değişik düzey ve bileşimler de olacaktır. Bir parti, çalışmasında, her dönemin içerisinde o dönemin koşullarına uygun olarak legal olanakları değerlendirmekten vazgeçemez. Ancak bu yine her dönemin içerisinde örgütün yeraltı temelinin o döneme uygun güçlendirilip sağlamaştırılmasıyla birleştirilmek zorundadır. Örgütün sürekliliğinin devrimci bir te-

melde gerçekleşmesi, çizgi ve faaliyetinde devrimci içeriğin korunabilmesi ancak bu şekilde olanaklıdır.

En gelişmiş burjuva demokrasilerinde dahi komünist partiler, yeraltı temeline sahip olmalıydılar. Bu ülkelerde legal alanın çok daha geniş ölçülerde, daha uzun süre ve görece daha istikrarlı kullanabilmenin koşulları vardır fakat bu partinin illegal bir temele sahip olması gerekliliğini ortadan kaldırmaz. Bizzat bu ülkelerdeki komünist partilerin deneyimleri bir yeraltı temelinin olması zorunluluğunu göstermektedir. **Lenin, 3. Enternasyonal'e katılmış ama hâlâ bir önceki dönemin örgütlenme ve çalışma tarzını tümüyle aşamamış, kimi yönlerden 2. Enternasyonal'in izlerini taşıyan komünist partilerin illegal bir temel yaratmalarının şart olduğunu söylüyordu. "Komünist Enternasyonal'in 2. Kongresinin Temel Görevleri Üzerine Tezler"**den 12. sinde:

"Bütün ülkelerde, hatta sınıf mücadelesinin en az keskin olması anlamında en özgür, en 'legal' ve en 'sakin' olan ülkelerde bile legal ve illegal çalışmayı, legal ve illegal örgütleri sistemli bir şekilde birleştirmek, artık her komünist parti için kesinlikle zorunlu olmuştur. Burjuva demokratik sistemin en 'istikrarlı' olduğu, en aydın ve özgür ülkelerin hükümetleri bile yalan ve ikiyüzlü beyanlarına rağmen, sistemli ve gizli bir şekilde komünistlerin kara listelerini hazırlamakta, gizli ya da yarı gizli olarak beyaz muhafızları bütün ülkelerde komünistleri öldürmeye teşvik etmek için anayasalarını devamlı olarak ihlal etmekte, komünistleri tevkif etmek için gizli hazırlıklar yapmakta, komünistler arasına ajan provakatörler sokmaktadırlar vb. vb. Bu gerçeği ya da bundan doğacak zorunlu sonucu, yani bütün legal komünist partilerin illegal çalışmayı sistemli bir şekilde yürütmek ve burjuvazinin sert baskılara başvuracağı dakikaya tam hazırlıklı olmaları için derhal illegal örgütler kurmaları gerektiğini, istediği kadar 'demokratik' ve pasifist sözlere bürünsün, ancak en gerici bir dar kafa lı inkar edecektir." (Kitle İçinde Parti Çalışması, sf.126)

Kontrgerilla-gladio haberleri canlılığını korumaktadır. Ülkemizin koşulları, gerçeklikleri ise zaten biliniyor ve bunlardan uzun uzadıya söz et-

meye de gerek yok. Oportünist budalalar ise, neo liberalizmin etkisi altında konjonktürel etmenleri dahi tek yönlü olarak değerlendirmektedirler. Emperyalist mali sermaye ve işbirlikçi tekelci kapitalist egemenlikçe stabilize edilmiş, sınırları çizilmiş ve bunun içerisinde kabul edilebilir liberal görünümlü açılımların ve denetimli muhalefetin bir bileşeni durumundadırlar. Bugün legalizmi besleyen etmenler çeşitlidir. Uluslararası ve ulusal ölçekte mali sermaye ve tekellerin ekonomik ve siyasal hareketinin oportünist perspektiften değerlendirilmesi ve bu konudaki görüş bulanıklıkları, ülkemizin siyasal toplumsal birikimleri ve bugünkü güç dengeleri konularındaki analiz hataları, kitlesel hareketteki durgunlaşma ve devrimci biçimlere görece uzaklık gibi temel etmenler (ve bunlara eklenebilecek pek çok yan etmen) legalist örgütlenme ve çalışma tarzının geliştirilmesine dayanak oluşturmaktadır. Aynı zamanda devrimci örgütlerin ağır bir saldırıyla karşı karşıya olmasından dolayı, icazet karşılığı güç kaybına uğrama gibi bir sorunları da olmayan bu tür örgütlerin sağlayacağı başarılar konjonktürelidir ve yanıltıcı olmamalıdır. Onlar, çağın, ülkemiz koşullarının çıplak ve acımasız gerçekleri karşısında gözlerini yummakta, sırtlarını dönmekte, işçi ve emekçi sınıfları emperyalizm ve faşizm karşısında silahsız kurbanlar durumunda bırakmaktadırlar. Devrimcileşmeye açık, ona en yakın taban oluşturan toplumsal dinamikleri uysallaştırıp, sistem içerisine çekmektedirler. Siyasal gericilik yoğunlaşması ve faşizm, emperyalizm çağının olgularıdır. Örgütlenme teorisinde, örgütsel çalışmanın biçim ve yöntemlerinde buna uygun bir örgütsel temel, savaşım araç ve yöntemleri geliştirmeyen, bunları ihmal eden bir komünist partinin yenilgisi kaçınılmaz olur. Proletarya devrimleri tehdidi karşısında gericilikteki yoğunlaşma ve sermayenin faşist tipte örgütlenmelerinin parti, milis, kontrgerilla ve devletin bu temelde örgütlenmesine kadar varan gelişmesi gözardı edilemez. Bu komünist ve devrimci partilerin önüne, buna uygun örgütsel temeller yaratma, çalışma tarz ve yöntemlerini buna göre geliştirme şartını koymaktadır. Birçok yönden gelişmiş ve büyük partiler olan 1930'lardaki **Almanya Komünist Partisi**, '60'larda **Endonezya Komü-**

nist Partisi'nin köklerini tarihsel ve konjonktürel etmenlerin değerlendirilmesinde bulabileceğimiz acı tecrübeleri bu açıdan öğreticidir. Faşizm olgusunu, karşıdevrimci saldırganlığın alabileceği en üst ve azgın biçimleri gözardı eden, bunu karşılayacak bir örgütsel temel yaratmayan, çalışma tarz ve yöntemlerini buna uygun hale getirmeyen, stratejik olarak faşist diktatörlüğü yıkma ve yok etme perspektifine göre hazırlıklarını yapmayan bir parti, devrime önderlik edemez ve gerçekleştiremez.

Legal ve illegal çalışmanın bütünlüğü, örgütsel sürekliliğin sağlanmasının temel koşullarından birisini de bu oluşturur. Ki bu örgütün sürekliliği sorunundan da önce Leninist devrim anlayışına uygun bir örgütlenme ve çalışma tarzının temel perspektiflerinden birisidir. Legal ve yarı legal sonsuz çeşitlilikte örgütsel araç ve yöntemlere sahip olmadan, bunların her döneme uygun biçimlerini yaratmadan bir parti, kitlelere önderlik edemez. Gelişimimiz itibariyle geniş bir örgüt çalışması temeline sahip olmayışımız ve uzun yıllar ağır illegalite koşullarında mücadele yürüttüğümüz ve sağ tasfiyecilikle sınırların kalın çizilmesi gereği bizim bu konuda örgütsel anlayış ve pratiğimizde belli darlıklar vardır. Konunun süreklilikle bağlantısına girmeden önce, ona da bir temel oluşturan, legal ve illegal çalışmanın bütünlüğünü devrim perspektifiyle ilişkisi içerisinde yerli yerine oturtmak gerekmektedir.

Lenin, yeraltı devrimci örgütü fikrine ulaşırken **Narodnaya Volya**'dan öğrenir ve onu örnek verir. "*Kompro*" örgütleri olarak tanınan sol

Faşizm olgusunu, karşıdevrimci saldırganlığın alabileceği en üst ve azgın biçimleri gözardı eden, bunu karşılayacak bir örgütsel temel yaratmayan, çalışma tarz ve yöntemlerini buna uygun hale getirmeyen, stratejik olarak faşist diktatörlüğü yıkma ve yok etme perspektifine göre hazırlıklarını yapmayan bir parti, devrime önderlik edemez ve gerçekleştiremez.

maceracı çizgideki bu örgütler sıkı bir yeraltı örgütlenmesine ve katı gizlilik kurallarına sahiptiler. Nasıl bir örgüt, sorusuna yanıt verirken çıkış noktalarından birisi, belli bir örgütlenme yetkinliğine ulaşmış bir önceki dönemin **Narodnaya Volya** türü örgütlerin örgütlenme biçimleri oldu. **Lenin**, onlardan esinlenirken bu tür örgütlerin kitlelere uzak bir devrim anlayışına sahip olduklarını, bundan dolayı, örgütlenmelerini, kitleleri örgütleme ve kitlelerle devrim yapmaya göre biçimlendirme diye bir yaklaşımının olmadığını biliyordu. İşte bu nedenle partiyi sadece dar bir devrimciler örgütü olarak düşünmedi! Partinin çalışmasını da sadece yeraltı çalışmasıyla sınırlayan bir düşünce içerisinde de olmadı. Profesyonel devrimcilerden oluşan bir yeraltı devrimci örgütünün merkezinde olduğu, daha geniş bir üye yapısına sahip, kitleleri devrimci eyleme çekecek, örgütleyecek çeşitli tipte örgütsel araçlar, yöntemler geliştirecek bir parti ve parti çalışması düşüncesiyle hareket etti. Partiyi çevreleyen, partiye uzaklık ve yakınlık dereceleri farklı farklı, legal ve yarı legal araç ve yöntemler, kitleleri devrim için örgütlemenin araç ve yöntemleridir. Dolayısıyla bir komünist parti örgütlenmesi ve parti çalışması bunların dışında düşünülemez.

Yeraltı örgütü temeline bağlı olarak yürütülen legal ve illegal çalışmanın bütünlüğü ve her döneme uygun bileşimin sağlanması, sürekli gözeteilmesi, gereken ilişki budur. **Rusya**'da 1905 devriminin yenilgisinden sonra partinin dağıldığı ve tasfiyeciliğin boy attığı dönemde, yeraltı devrimci örgütünün güçlendirilmesi yönündeki mücadele tasfiyeciliğe karşı mücadelenin başlıca yönünü oluştururken dahi **Lenin** ve Bolşevikler, legal alanda çok değişik tipte örgütsel araçlarla çalışma yürütmekte ısrarlı oldular. Bu, temelde, devrim anlayışının sonucuydu; devrimin yenilgisi sonrasının ağır koşullarında ise, kitlelerle ilişki kurabilme, kısıtlı olanakları değerlendirerek süreci ileriye doğru yarabilmek için gerekiyordu. **RSDİP**'nin Aralık 1908 Konferansı'nda partinin durumuna ilişkin alınan kararda:

“Parti yasadışı sosyal demokrat çekirdeklerden oluşmuştur. Bu çekirdekler yığınlar arasında çalışmak üzere kendileri için müstahkem yerler

kurmalıdır. Bu yerler, olabildiği ölçüde geniş, olabildiği ölçüde dal budak salmış bir yasal işçi toplulukları ağı biçiminde olmalıdır.” (Tasfiyecilik Üzerine, sf. 224) denilmektedir.

Sağ tasfiyeciliğe karşı mücadele edilirken Bolşeviklerin içerisinde çıkan tasfiyecilere (Otzovizm) karşı da bu perspektifle mücadele edildi. Otzovizm, devrimci kavramlara da dayanarak partiyi yasal olanakları kullanmaktan uzak tutmak istiyordu. Tehlikeliydi, çünkü, kitleler içerisinde çalışma yürütebilmenin o günün koşulları içerisinde vazgeçilmez birtakım araçlarından parti yoksun kalacak, koşulları ileriye doğru yarabilmenin gerekli araç ve olanaklarını kaybetmiş olacaktı. Bu, partinin zaten daralmış olan yığınlarla sınırlı ilişkilerini koparacak, onlardan beslenemeyeceği gibi, koruyucu kitle örtüsünden tümenden yoksun kalacaktı. **Lenin**, menşevizmin öteki yüzü diye tanımladığı otzovizmi kesinkes mahkum etti. Sol tasfiyecilik, örgütü ve güçleri koruma adı altında yeraltının derinliklerin doğru çekilmeyi, çalışmaları yeraltı faaliyetiyle, onun bazı biçimleriyle sınırlandırmayı savunur. **Lenin**, tasfiyeciliğin her iki biçimiyle ayırım koyan 1910 yılındaki bir parti kararına işaret eder ve otzovizm türü tasfiyecilik için:

“... Öte yandan dumadaki sosyal demokrat çalışmaların yadsınmasına, yasal olanakların kullanılmasının reddine, bunların öneminin anlaşılmasına, tutarlı sosyal demokrat taktiklerin belli bir dönemin o döneme özgü tarihsel koşullara uygulanması yeteneğinin gösterilmemesine neden olur.” (Tasfiyecilik Üzerine, sf. 253) der. Burada görüldüğü gibi, belirli biçimler, örgütsel araçlar, partinin döneme uygun taktiksel faaliyeti ile birleşik olarak değerlendirilmektedir. Dolayısıyla örgütün sürekliliği, onu koruyup geliştirecek biçimler, örgütsel çalışmanın sürekliliği ile birlikte, döneme uygun doğru bir taktiğin uygulanmasıyla birlikte ele alınmaktadır. Dönem taktiğinden, legal ve illegal çalışmanın döneme uygun bileşimlerini yaratmaktan, döneme uygun mücadele ve örgüt biçimleri geliştirmekten uzaklaşan, kendisini bu doğrultuda biçimlendirmeyen bir örgütü ve güçleri koruma, kesintisizliği bu şekilde sağlama politikası olamaz.

Güç toplama, güçlerin yeniden mevzilendirilmesi gibi özgül ve bir nevi geçiş evresine ait taktikler de bu perspektife uygun yürütülmelidir. Örgütün sürekliliğini sağlama adına bu yaklaşımdan uzaklaşılması, ajitasyon

Bir parti belirli biçimler ve belirli koşullarla kendisini sınırlamadan, devrimci yükseliş dönemlerinde olduğu gibi ağır faşist baskı ve gericilik koşullarında da, kitle hareketinin gelişme gösterdiği evrelerde olduğu gibi durgunluk ve gerileme gösterdiği evrelerde de uygun taktikler, çalışma biçim ve yöntemleri geliştirmekte ustalaşmalıdır.

ve eylemin sınırlandırılması, politikayı reformize etme, örgütü yasallaştırarak koruma ya da legal biçim ve araçların kullanılmasına uzak durarak örgütü korumak tasfiyeciliğin iki türüdür. (Sözünü ettiğimiz pratik içerisinde şu ya da bu yönde olabilecek kaymalar değildir; bunlar olur ve düzeltilir.) Ne kadar sağlam olursa olsun, gizlilikle ilgili katı kurallar bağlılıkla uygulansın, sadece bir yeraltı devrimci örgütüyle süreklilik sağlanamaz. Bu örgütü işlevsellikten uzaklaştıracağı gibi, sınırlı örgüt yapısı, düşman ulaştığında imhaya açık bir haldedir. Yeraltı devrimci örgütünün korunup sağlamlaştırılması, kitlelerle ilişkinin sürdürülüp legal olanakların değerlendirilmesini, örgütü çevreleyen örgütlerin varlığını gerektirir. Yeraltı örgütünün üstünde her dönem aynı kalınlıkta olamasa bile onu koruyacak kitlesel bir örtünün varlığı şarttır.

Bir parti çalışmasında sağlamlıkla esnekliğin birleştirilmesi, her dönemde, temelde ilkesel olanın korunmasını öte yandan dönemlere, sü-

reçteki gelişmelere, alanların özelliklerine göre uygun taktikler, mücadele ve örgüt biçimleri, legal ve illegal çalışmanın uygun bileşimlerini gerçekleştirebilmeyi, bunların gerekli kıldığı esnekliğin gösterilmesini gerektirir. Örgütün genel yapısı; örgütlenme tarzından kadroların düşünüş biçimlerine, süreçlerdeki değişikliklere uyum yeteneklerine, alanlar üzerindeki hakimiyet düzeylerine kadar birçok konuda sağlayacağı gelişme

ona yapısal sağlamlıkla yetkin bir esnekliği birleştirme özelliğini kazandırır. Örgütsel sürekliliğin güvencesi de bu iki niteliğin birleştirilmesindedir.

Bir parti belirli biçimler ve belirli koşullarla kendisini sınırlamadan, devrimci yükseliş dönemlerinde olduğu gibi ağır faşist baskı ve gericilik koşullarında da, kitle hareketinin gelişme gösterdiği evrelerde olduğu gibi durgunluk ve gerileme gösterdiği evrelerde de uygun taktikler, çalışma biçim ve yöntemleri geliştirmekte ustalaşmalıdır. Legal ve illegal çalışmanın dönem ve koşullara uygun bir bileşiminin gerçekleştirilmesi de bunlarla birleşmektedir. Bunları gerçekleştiremeyen bir örgüt, dönemlerin içerisinde gelişme göstermekte zorlanacağı gibi, bundan doğacak zayıflık ve zaafılarla düşmanın saldırısına daha açık hale gelecektir. Dolayısıyla bu sorun, sadece örgütün önderlik yetkinliğine ulaşması sorunu olarak değil, örgütün korunması ve sürekliliğinin sağlanması sorunu olarak da önem kazanmaktadır.

Örgüt çalışmasının içerisine girdiği ve zorlandığı düzlem budur. Ve bu düzlemde sadece temel biçimlerin yaratılması değil; dönemsel ve özgül biçimlenmelerin temel olana bağlı olarak yaratılması sorunu vardır. Örgütün manevra yeteneği, güçlerin dönemlerdeki değişikliklere, taktiğe uygun mevzilendirilebilmesine geçişlerin başarıyla yapılıp yapılamaması, bir örgütün önderlik düzeyini gösterir. Doğru bir mücadele çizgisi, doğru mücadele biçim ve yöntemleri ve legal illegal çalışmanın buna uygun bileşimlerinin gerçekleştirilmesi...^{*} Bu başarılmadan önderlik yapılamaz. Bu başarılmadan süreklilik sağlanamaz.

^{*}Bu konuda örgüt olarak eğitimsiziz. Sağlam ve ilkesel olana bağlılık güçlü ama dönemsel değişikliklere uyum, politik mücadelenin gerekli kıldığı esneklik ve örgütsel manevra yeteneği yönlerinden zayıfız. Bu, örgütün geldiği düzeyde ve mücadelenin bugünkü koşullarında ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkmıştır. Seçilen mücadele yöntemlerinde, mücadele biçimleri arasındaki ilişkinin taktiksel kuruluşunda, legal, illegal araçların döneme uygun kullanımında, güçlerin mevzilendirilmesinde çeşitli zorlanmalar, sorunlar yaşanmaktadır ve yaşanacaktır da. Dönemdeki kimi olanakları değerlendirebilmek, örgütün bir önceki dönemdeki süreçteki değişimlere yanıt vermeyen çalışma tarz ve alışkanlıklarını kırabilmek için çubuk bükmele de olacaktır. Atılacak bu türden

Belirttiğimiz temel yaklaşım ve eksenlere bağlı kalınarak, örgütlenmede ve çalışma tarzında aşağıdaki perspektifler içerisinde hareket edilmelidir.

-Örgüt çalışmasının temelleri genişletilirken, bunun içerisinde dikey örgütsel yapının güçlendirilmesi.

- Çalışmanın süreklilik kazandığı, geçmişe dayalı kökleri olan kimi bölgelerde sağlam bir kitle temelini yaratılması. Örgüt ağır darbeler aldığı, çalışmalar duraksadığı dönemlerde bile buralardan beslenebilmeli, taze güçlere ulaşabilmeli. Yükseliş dönemlerinde ise sıçrama noktaları ve kaleler haline getirilebilmeli. (Örneğin bu **TKP/(ML)** için **Dersim**'dir.)

- Belirli bir bölgede, alanda, fabrika, işletme ve okullarda çalışmanın kökleşmesi.

adımlar, örgütün kimi yetmezlikleriyle de birleşip kayma risklerini, örgüt içerisinde belli eğilimlerin doğması tehlikesini de taşır. Bunu göze almayan, bunun korkusunu taşıyan bir örgüt hiçbir gelişme sağlayamaz. Süreçlere uyum gösteremez, ortaya çıkan fırsatları leper. Bu, önümüzdeki dönemde çalışmamızda sık karşılaşacağımız bir durumdur. Burada bir tek önemli şey vardır; örgütün ilkesel temellerinin ve yönetici merkezinin sağlamlığı. Bir partinin temelleri sağlamsa ve süreçlere kendisini ne kadar hazırlıklı sokabilirse, değişikliklere en başta kadrolarıyla ne kadar hızlı uyum gösterebilirse ve yeni süreci karşılayacak güçlere ve gelişkinliğe ne kadar fazla sahipse hata yapma payı azalır. Ama sadece azalır. Ve çabamız da bunu azaltma yönünde olmalıdır. Partilerin mücadele tarihlerine baktığımızda en mükemmel partiler bile, hiçbir zaman bu yetkin uyumu, dönemsel değişikliklerde sancısız geçişleri sağlayamamışlardır. Mükemmele ulaşmaya çalışmak ayrı şeydir, idealist bir mükemmeliyetçilikle hareket etmek ayrı şeydir. Birincisi, koşullardaki negatif ve geriye çekici etmenlere karşı sürekli geliştirici, yapıcı devrimci çaba ve mücadele; ikincisi ise, eski biçimlerde idaretmeyi, uygun anı beklemleri, pratiksizliği, sağlıksız ve kof eleştirelliliği, alternatif geliştirmemeyi, sürdürülürse bütünüyle yanlış bir çizgiye kaymayı getirir.

Yine bizim için önemli ve bugün zorlandığımız legal illegal çalışma ilişkisinin kuruluşunda; birincisi, her dönemde yerüstünün yeraltına bağlı olduğu temel ilkesinden kopmamak, ikincisi legalite illegalite ilişkisinin dönemsel olarak doğru kuruluşunu gerçekleştirmek, üçüncüsü, belirli bir açılım yapılırken ya da taktik bir uygulamada legalite illegalitenin özel biçimlenmesinin nasıl olacağını doğru belirlemek, dördüncüsü, alanlardaki özgül biçimlenişleri ayrıca gözlemek, bunlarda ustalaşmak önemlidir. Sınıf savaşımının hareketliliği içerisinde bileşim ve dengelerin tam kurulamayışı, alınan darbeler vb. olduğunda legalite illegalite ilişkisi birinci kurala, ilkesel olana göre yeniden gözden geçirilmelidir.

- Kapsamlı ve yetkin bir çalışma geliştirmek için olduğu gibi kendisini gizleyebileceği kat kat örtüler yaratabilmek için parti hücresinin, değişik tipte ve sonsuz çeşitlilikle yarı legal ve legal örgütler ağıyla çevrelenmiş bir konumlanma yaratması,

- Alanlar içerisinde çevresel güçlerin büyümesi sağlanırken onun içerisinde kadrosal büyümenin gerçekleştirilebilmesi,

- Temel örgüt organlarının sürekliliğini güvence altına alıcı biçimler geliştirme. Önder, yönetici ve deneyimli kadroların korunmasına dönük olarak her dönemde, özellikle güçlerin kazanılması ve yetiştirilmesinin daha fazla güçleştiği dönemlerde daha katı ve kesin koruyucu tedbirler ve kurallar uygulanması, (Bu konu bizim bir devrimci militanın özellikleri açısından iyi diyebileceğimiz ama önderlik mevzisinden baktığımızda en dar düşündüğümüz bir konu ve özelliğimizdir. Yenilen darbeler sadece çalışmaların gerilemesiyle yeni darbeler alma tehlikesini büyütmesiyle değil deneyimsiz güçlere dayanıyor olmak ve düzey düşmesi, örgütü ideolojik-politik ve örgütsel yanlış ve kaymalar olma tehlikesiyle karşı karşıya bırakabilir.) Her organ yedeklerini yetiştirmeyi gündeminde tutmalıdır.

- Yeraltı ve yerüstündeki temel yayınların sürekliliğinin güvence altına alınması. (Örgüt darbe yediğinde dahi politik faaliyet bu düzeyde sürmeli.)

- Deney ve birikimlerin kalıcılaştırılması; gelenekleri süreklileştirmek.

- Leninist örgütlenme ve işlerlikte zaafılara karşı mücadelenin üst bir örgütlenmeye geçişin hedefleriyle birleştirilmesi. Bir örgütün çevresel ilişkileri, alan açılımları ve örgütler ağı yeterince geniş ve güçlü değilse, örgüt daha çok gövdesiyle ve sınırlı güçlerle faaliyet yürütüyorsa, bunun oluşturduğu handikapları örgüt yapı ve işlerliğini azami geliştirerek azaltabilir. Ayrıca karşıdevrimin örgütlere dönük operasyonel saldırılarının-
daki yetkinleşme, örgütün yapı ve işlerlik sorunlarına geliştirici bir perspektifle yönelmeyi, korunmayı sağlayıcı bazı özel tedbirler almayı da gerektirmektedir.

/ Örgüt çalışmalarında, komiteler ve yoldaşlar arasındaki ilişkilerde çok yoğun olan iç trafiğin en asgari düzeye indirilmesi. Buna uygun çalışmatarz ve yöntemleri geliştirilmelidir. Sık randevulara dayalı, bunu temel alan önderlik yöntemi terkedilmeli. (Bu dar bir örgütün, bir grup yapısının tarzıdır; daha çok deneyime dayalı, bir aşamadan sonra yetersiz ve kendiliğindenci geri bir önderlik tarzına dönüşmektedir. Rapor, genelge, yönlendirme, çok sık olmayan ama iyi düzenlenmiş, hazırlıklı geline, doyurucu, gerekiyorsa sürenin biraz uzun tutulduğu toplantılar, temel biçim olmalıdır. Bu yapıldığı ölçüde, komitelerin alanlarında örgüt çizgisi doğrultusunda politik görev ve perspektifleri de kavramış olarak bağımsız çalışma yürütmeleri olanaklı ve geliştirici olacaktır. İç trafik yoğunluğu başta takip olmak üzere dikkat zayıflamasıyla ciddi bir güvenlik sorunu yaratmaktadır.)

/ Bu konuyla bağlantılı olarak gelişen teknolojinin ve kapitalist örgütlenmenin iletişim, taşıma, ulaşım, yerleşim olanaklarını yeraltı yaşamına yaratıcı bir şekilde aktarmanın yol ve yöntemlerini geliştirmek. (Bu konuda çok geniş hatta spekülatif aynı zamanda tehlikeleri de hesap eden (örneğin dijital sistemlerin) düşünceler geliştirmeliyiz.)

/ Alanların ayrılması, çalışmaların azami ölçüde işbölümüne dayalı örgütlenmesi. Kampanya gibi dönemlerde alanlardaki iç içe geçmeler olduğunda ya da kadro ve güç yetersizliğinden farklı alanlar ve birkaç işin sorumluluğunu üstlenme gibi zorunlu ve özel durumlar doğduğunda özel tedbirler almanın yanı sıra bunların aşılması yönünde sistemli çaba gösterilmesi. (Bu takip ve çözülmeye dayalı operasyonlarda kolaylaştırıcı ve darbeyi genişleten bir rol oynamaktadır.)

/ İşbölümünün, işin-görevlerin parçalara ayrılmasının, toplanma noktalarında yetkin, sağlam, profesyonel unsurlar bulunduğu, hem çok daha geniş güçleri görevlendirmeyi ve uzmanlaşmayı sağlayıcı, hem de işlerin dağılımıyla tehlikeyi bölen, lokalize eden yönünü görmeliyiz. Evet, **Lenin**'in deyimiyle "*on akıllı adam*" ama bütün işleri yapan on akıllı adam değil, o işin yapılmasında yetkin, birikimli ve koordinasyon yete-

neği gelişmiş, güçleri seferber edebilen on akıllı adam. Dolayısıyla daha az deneyimli, çok yönlü bir gelişme sağlamamış olmakla birlikte bir alanda yararlı olabilecek güçleri harekete geçirebilecek, onlara iş yaptırabilecek yetkinlikte az sayıda profesyonel kadrolar...

Bizde az güçle çok iş yapmak biçiminde, güç azlığıyla mükemmeliyetçilik unsurunun iç içe geçtiği bir düşünüş biçimi, olanakları değerlendirme ve çalışmaların genişletilmesini sınırlandırmasının yanı sıra güvenlik yönünden de ters yönde sonuçlar yaratmakta, çok sayıda işi az güçle yapmanın sakıncalarıyla bizi karşı karşıya bırakmaktadır.

- Kuralları ilkeleştirme! Gizlilik konusunda “*anlaşılabilir*”, “*açıklanabilir*”, “*insani*” nedenlerle değil devrimci yeraltı yaşamının, mücadelenin kurallarıyla hareket etmek. Bu noktada uygulamada boşluk bırakmayacak bir denetim ve örgütsel tedbirler uygulamalıyız.

- İç legalizmi geliştirici her türlü yatay ilişki, gevezelik vb.lerinin kesinkes önlenmesi.

- Örgüt çalışmasının bugünkü dinamizmine, çok yönlülüğüne, ortam farklılıklarına hızlı uyum gösterebilen, dalıp çıkma yetenekleri gelişmiş, polise karşı mücadele sanatında ustalaşmış kadrolar.

- Siyasi polis saldırısının, takip, işkence-çözülme, ajan sızdırma-biçim ve yöntemlerinin sürekli analiz edilmesi. Her birinde zayıf yönlerimizin tespiti. Eğitim ve örgütsel tedbirler.

- Mali olanakların genişletilmesi. Devamlılığı olan mali kaynaklar yaratmak.

Bir parti, örgütsel yapı ve işlerliğinde bu perspektiflere ne kadar bağlı kalır, kuralları uygulamakta ne kadar yetenekli davranır, sınıf savaşımının geldiği düzey ve alacağı biçimlere ne kadar hazırlanır ve yüksek bir uyum gösterirse, düşmanın yokedici saldırıları karşısında kendisini korumayı başarıp, çalışmalarına devrimci bir süreklilik kazandırabilir. Kimi zaman yaşamsal bir önem kazanan bu sorun, bir partinin, devrim için güçlerini büyütüp yetkinleştirebilmesinin, önder ve yönetici bir parti düzeyine çıkabilmesinin de koşuludur. Nesnel ve öznel sayılabilecek bütün güç-

lük ve engellere karşın ısrarla ve inatla, her seferinde, bu perspektif ve kurallara göre onları daha tam ve yetkin uygulayabilmek için kendimizi ve çalışmamızı gözden geçireceğiz ve örgütleyeceğiz.

FAŞİST TERÖRE KARŞI DEVRİMCİ ZOR; ASKERİ ÖRGÜTÜNÜ YARATAMAMIŞ BİR SINIF VE PARTİNİN DEVİRİM YAPMA GÜCÜ OLAMAZ

Her devrimin temel sorunu iktidarın ele geçirilmesidir. Ve iktidarı ele geçirmek için harekete geçen her devrimci sınıf, egemen sınıfın gerici şiddetini devrimci zorla kırmak, başta devlet olmak üzere son derece güçlendirilmiş olan iktidarını silahlı devrim yoluyla alaşağı etmek zorundadır.

ML parti, faşizm ve gericiliğin saldırıları karşısında işçi sınıfı ve halkın militan direnişini örgütlemek, silahlı halk ayaklanmasının koşullarını hazırlamakla yükümlüdür. Komünist partisi bunu sadece devrim anlarının sorunu olarak göremez; her durumda kitle hareketinin direnişçi karakterini güçlendirmeye çalışırken, nesnel ve öznel koşullara uygun olarak militan kitle eylemini geliştirici, kitlelerin devrimci bir ruh hali ile donanmasını sağlayacak yöntemleri mücadelenin gerekli kıldığı askeri ve yarı-askeri örgütsel biçim ve araçları geliştirmeyi önüne görev olarak koyar.*

*Burjuvazi bugün egemenliğini çok daha geniş bir temelde, çok değişik yöntemlere başvurarak sürdürmektedir. Siyasal, ekonomik, toplumsal, kültürel alanlarda sağladığı hakimiyet ve bunların birbirini güçlendirmesi, onun manevra olanaklarını ve yeteneğini artırıp etkinleştirmiştir. Sınıf egemenliğini daha sağlam temellere dayandırdığı ülkelerde burjuva demokratik biçim ve yöntemler, genel olarak öne geçmektedir. Sistem burjuva demokrasisinin en çok geliştiği ülkelerde dahi kendi legalitesinin sınırlarını daha geniş, ama onu yıma perspektifine sahip hiçbir güce gelişme olanağı tanımayacak katılımda çizmekte, onun içerisindeki alanı açık ve esnek bırakmaktadır. Bu burjuva legalite alanıdır. Sol liberal, sosyal demokrat, revizyonist partilere, sendikalara, sivil toplum örgütlerine, sistem içi muhalefet kanalları açık bırakılmakta, kitle muhalefeti onlar aracılığıyla özümlemektedir. Kuşkusuz, emekçi kitlelerin eylemleri, devrimci demokratik kitle muhalefeti geliştikçe bu burjuva, faşist legalitenin sınırlarını zorlamakta, atılım gösterdiklerinde yarıp geçmektedirler. Hareketin bu biçimindeki gelişimin kendi özgür eylem alanını mücadele ve örgütlenme alanını açmaktadır.

Devletin, burjuva demokratik ya da faşist, hangi temel biçimi alacağı, kapitalist egemenliğin hangi temel biçim altında sürdürüleceği ülkelerin tarihsel, toplumsal, ekonomik, siyasal, kültürel gelişme düzeylerine ve sınıf mücadelesinin içerisinden geçilen koşul ve dengelerine göre değişmektedir. Emperyalizm ve tekелci sermayenin siyasal gericilik ve şiddet yoğunlaşmasının en üst biçimi olan faşizm, proletarya devrimleri tehditinden doğmuştur. Çağa niteliğini veren çelişkiler, istikrarsızlık ve çatışmalar, proletarya ve halk kurtuluş devrimleri tehditi, faşizmi gelip geçici bir olgu olmaktan çıkarmakta, burjuvazinin sık başvurduğu bir silah haline getirmektedir. Çağımızda her türlü burjuva devlet, gerici şiddete dayalı özünü yoğunlaştırıp kuvvetlendirdiği, bu amaçla, ordu, polis, istihbarat örgütlerini son derece donanımlı hale getirdiği gibi, kapitalist egemenliğin faşist biçimler altında yürütülmesi ve devletin faşist tipte örgütlenmesinde tüm kurum ve mekanizmalar, yasama, yürütme, yargının tüm kuvvetleri tek bir merkezden yönetilen, yüksek donanımlı bir savaş, halka karşı saldırı gücü olarak örgütlenmektedir. Ayrıca devletin dışında da paramiliter (yarıaskeri faşist milis) güçleri örgütlenip saldırı gücü olarak kullanılmaktadır. Kontrgerilla, özel tim, koruculuk, teritoryal savunma, ordunun bir iç savaş gücü olarak örgütlenilmesi, istihbarat örgütlerinin asli işlevinin bu yöne kaydırılması..., şoven milliyetçiliğin ve her türlü tarihsel gerici birikimin kışkırtılmasıyla faşizan bir toplum yapısı oluşturmak; devlet içi ve dışı her türlü araç ve yöntem faşist örgütlenme için kullanılmaktadır. Dolayısıyla, bu olgu ve gelişmeleri, emperyalizm ve tekелci sermayenin siyasal gericilik yoğunlaşmasının, halka karşı dizginsiz terör ve saldırganlığın aldığı biçimi ve ulaştığı bu düzeyi gözardı eden, örgütlenmesini ve mücadele perspektiflerini ona karşı oluşturmayan hiçbir parti, devrimci kitle eylemini geliştiremez ve bir devrime önderlik edemez.

Emekçi sınıfların hareketi biraz devrimci muhalefet çizgisine doğru çıkmaya başladığında, rejimin esneme olanakları azalıp sistemin temelleri tehlikeye düştüğünde faşist zor ön plana çıkmaktadır. Bu bizim gibi, sık

ekonomik krizlerle karşı karşıya olan sınıfsal karşıtlık ve eşitsizliğin derin olduğu, siyasal istikrarsızlığın kısa dönemler dışında süreklileştiği ve yoğun bir tarihsel gerici birikim olan ülkelerde çok daha fazla böyledir. Egemen sınıflar beyaz terörü süreklileştirmişlerdir. Komünist ve devrimci güçlere yönelik imha ve etkisizleştirme operasyonları her düzeyde ve süreklileştirilmiş bir şekilde sürdürülürken, kitleler de, ister devrimci bir eylemde, ister ekonomik istemleri doğrultusunda kararlı bir direniş gösterdiklerinde faşist baskı ve terörle karşı karşıya kalıyorlar. Bu hareketin gelişmesini engellemekte, hareketin yenilgisi ve ezilmesi, onu, sınırlandırmaktadır. Faşist baskı ve terör kitle pasifikasyonunun en etkili ve başta gelen aracıdır. Faşist baskı ve terörün yoğunluğu, direnişlerin yenilgisi, kitlelerdeki korkuyu büyütmede, sinik, yeniden direnişe geçmekte cesaretsiz, devrimci eyleme uzak duran bir düşünce ve ruh halinin doğmasına yol açmaktadır. Tepkisizlik, düzen içi yasalıcı tutumlar, kendisine zarar gelmeyecek en geri eylem biçimlerine itibar etme, bunların sonucudur. Faşist terör amacına uygun olarak kitleleri psikolojik olarak da baskı altında tutmanın, sindirmenin etkili yöntemi olmaktadır. Öte yandan faşizmle reformculuk birbirini beslemektedir. Faşizmin baskısı reformculuğu güçlendirmekte, reformizmin yaydığı korku, yasalıcı eğilimler, tepkisizlik (tepkinin geri biçimlerde örgütlenmesi) faşizmin daha rahat hareket etmesine, etkili olmasına yol açmaktadır.

Komünist devrimci bir örgüt faşizmin beyaz terörünü altedecek, kitle hareketinin sürekli yenilgisi ve bundan doğan boyun eğici psikolojiyi kıracak bir perspektifle mücadeleyi örgütlemeli ve yönetmelidir. Kitlelerin militan direnişçi bir kimlik kazanması ve inisiyatifi ele geçiren bir çizgide ilerlemesi için, kitlelerin siyasal bilincini geliştirmenin yanı sıra faşist zoru devrimci zorla etkisiz hale getirecek mücadele yöntemleri ve bunun örgütsel araçlarını geliştirmelidir. Devrimci şiddetin kitlesel biçimleri ve onu tamamlayacak biçimlerin örgütlenmesindeki zayıflık, birçok yenilginin başta gelen nedenidir. Dolayısıyla her kitle eylemi kendi savunma mekanizmalarını da yaratmakla yükümlüdür. Bu eylemlerin düzeyine ve ni-

teliğine göre değişir ama mutlaka olmalıdır. Bizzat kitle hareketinin bir parçası olarak ya da onun yanı sıra gelişecek milis türü değişik örgütlülükler ve eylemleri, hareketin o aşamadaki gelişme çizgisine -savunmada ve saldırıda- uygun olmalıdır. Özellikle devrimci kitle hareketinin süreklileşerek rejimin sıkışma yaşadığı evrelerde, artacak olan faşist baskı ve terör, karşı yönde devrimci zorun uygulanmasını sağlayacak askersel biçimleri gerektirir. Fa ist diktatörlük böylesi dönemlerde daha saldırgan olmakta, vahşi ve kitlesel katliamlara daha çok başvurarak, hareketi geriletip sindirmeye çalışmaktadır. Bu aşamada hem gelişen hareketin korunması, hem de hareketin yükselişine uygun devrimci saldırı örgütlenmelidir.

Mücadelenin başlangıç dönemlerinden itibaren, kitlesel hareketin gelişme çizgisine uygun ve ona hizmet edecek şekilde, savunma ya da saldırı inisiyatifli olarak, askersel biçimlere başvurulması zorunludur. Devrimci zorun kullanılmasını özel bir tarihsel anın, devrim anının sorunu olarak göremeyiz. O baştan itibaren, basitten karmaşığa ve daha yüksek biçimlere doğru, askeri örgütsel araçlarını da yaratarak geliştirilmelidir. Günümüzde özellikle de faşizm koşullarında kendi silahlı güçlerini ve askeri örgütünü yaratamamış bir sınıf ve partinin devrim yapma gücü olamaz.

Faşizme karşı mücadelenin tarihsel tecrübesi de bu konuda öğreticidir. Faşizmin ortaya çıkışı ve beyaz terörün artışıyla birlikte,

Bizzat kitle hareketinin bir parçası olarak ya da onun yanı sıra gelişecek milis türü değişik örgütlülükler ve eylemleri, hareketin o aşamadaki gelişme çizgisine -savunmada ve saldırıda- uygun olmalıdır. Özellikle devrimci kitle hareketinin süreklileşerek rejimin sıkışma yaşadığı evrelerde, artacak olan faşist baskı ve terör, karşı yönde devrimci zorun uygulanmasını sağlayacak askersel biçimleri gerektirir.

ona karşı savaşım yürüten antifaşist milis güçleri de ortaya çıkmaya başladı. 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı döneminde de faşizme ve emperyalist işgale karşı savaşım yürüten gerilla orduları düzeyinde askeri örgütler doğdu. Gerilla orduları antifaşist savaşta son derece etkili oldular. İlk dönemler ortaya çıkan antifaşist milis güçleri, komünist partilerin dar yaklaşımları, gecikmeleri, faşizmin tüm gerici güçlerin desteğini alarak hızla paramiliter örgütler yaratmasına karşılık verecek bir hız ve düzeyde rgtlenemeyişleri gibi sorunlar yaşandı. Antifaşist savaşın sınıfsal-siyasal stratejisine uygun, onu bütünleyen bir askeri stratejinin geliştirilmesi, **Bulgaristan**'ı ayıracak olursak, emperyalist paylaşım savaşı içerisinde oldu.

Bu olumlu birikimler, sonraki süreçte ileri taşınabilirdi. Fakat teorik düzeyde bilince tam olarak çıkartılmış değillerdi. Oportünizm tarafından giderek aşındırıldı. Hatta küçükburjuva halkçı devrim örgütlerin geliştirdikleri gerilla ve milis eylemleri, devrimci durumların oluştuğu kesitlerde kitle eylemleriyle kesitsel olarak buluştu, rtşt. '70'li yılların pratiğine çeşitli **Latin Amerika** lkeleri (gerilla savaşımı yürütülen her ülkede değil) ve kendi ülkemize bu gözle bakabiliriz. Komünist olduğunu ileri süren partiler, hareketi askeri yönden de geliştirme ve bunun gerektirdiği askeri örgütlenmeleri yaratma düşüncesine uzaktılar. Bu partiler, devrimci şiddetin gerekliliğini kabul ediyor, zorunlu görüyorlardı ama, devrimci zorun kullanımını devrimci durumun olgunlaştığı bir anın, iç savaş koşullarının varlığına bağlı bir sorun olarak görüyorlardı. Dolayısıyla o ileriki bir aşamanın sorunuydu! Bundan dolayı, faşizme karşı mücadelede askeri bir politika ve bunun örgütlenmeleri geliştirme düşüncesinden uzak, sürüklenen bir konumdaydılar. Örneğin, o dönem için **TDKP**, '89-90 yıllarında yaptığı değerlendirmede "*faşizme karşı savaşımın işçi sınıfı öncülüğünde yürütülmesi gerektiğine*", "*faşizme karşı savaşımın iktidar savaşımı olduğuna*" kendisinin vurgu yaptığını, dolayısıyla en tutarlı çizgiyi kendisinin izlediğini ileri sürüyor; fakat hareketin militan bir çizgide ve sivil faşist harekete darbe vurarak geliştirilmesine niye kendisinin değil de ortayolcu-maceracı örgütlerin önderlik ettiğine dair bir şey svlemivordu.

Askeri alan başından itibaren partinin örgütlenme alanlarından birisini oluşturmaktadır. Profesyonelleşmiş, son derece donanımlı ve deneyimli, ordu başta olmak üzere çok çeşitli askeri ve yarı askeri güce dayanan egemen sınıf iktidarına karşı bu alanda yürütülecek olan mücadele işin kurallarına uygun olmalıdır. Parti önderliğinde kendisini kurmaylaştıran, profesyonel bir askeri örgütsel yetkinleşme ve bunun yukarıdan aşağıya örgütlendirilmesi, alan ve birimlerde de devrimci milis örgütlenmelerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Askeri örgütlenme ve mücadele, sınıf mücadelesinin gelişimine ve aldığı biçimlere uygun bir çizgide güncel ihtiyaçlara yanıt verecek biçimde yürütülürken o, devrimci stratejiye uygun, baskıdan karmaşığa bir gelişim seyri izlemeli ve bunun örgütsel biçimlerini yaratmalıdır. Hareketin askeri kurmayının örgütlenmesi, gerilla savaşımı ve çeşitli tipte devrimci milis örgütlenmeleri silahlı halk ayaklanmasının devrimci halk ordusuna doğru gelişecek olan askeri örgütlenmesinin ön biçimleridir.

Askeri alandaki mücadele parti çizgisinde ve onun politik strateji ve taktiğine uygun olarak yürütülmelidir. Bu alandaki faaliyetinde dayanacağı temel düşünce, devrimin kitlelerin eseri olacağıdır. Devrim, ne tek başına partinin, ne de ne kadar gelişmiş olursa olsun askeri bir örgütün eseri olamaz. Bu iki nokta, komünist askeri strateji ve taktiğin çıkış noktasını, hareket zeminini oluşturur. Dolayısıyla, askeri mücadele, partinin sadece genel çizgisine bağlılık temelinde değil, bulunulan evredeki politik savaşımı yürütüşüne; kitle hareketinin gelişme düzeyine ve yönüne, siyasal ve moral durumlarına bağlı olarak sürdürülmelidir. Seçilen hedefler, eylem türleri, yöntemler, hatta zamanlama belirtilen yönde bir geliştiricilik içerisinde olmalıdır. Militan kitle eylemleri, gerilla ve milis eylemleri, devrimci şiddetin haklılık ve zorunluluğunun giderek daha geniş bir kitle nezdinde kabul görmesini sağlayacak, onu meşrulaştıran ayırdedici bir çizgide gelişmelidir.*

*Bu sadece sol maceracılıkla bir ayırım çizgisi oluşturmak için değildir. Faşizm, sol maceracılığın özensiz eylem çizgisinden sınıf mücadelesinin mevcut den-

Parti, silahlı mücadeleyi yürütürken, kitle çizgisini izlemek, zamansız ve maceracı girişimlerden kaçınmak, bir bütün olarak nesnel ve öznel koşulları göz önünde bulundurmamak zorundadır. Parti, kitlelerin durumunu olduğu gibi kendi durumunu da gözardı edemez. Bu yönde atacağı adımlar gerçekleştireceği eylemlerin, askeri faaliyetinin çalışmasının bütününde ve değişik parçaları üzerinde yapacağı etkiyi ve sonuçlarını değerlendirerek koordine etmelidir. Faşist saldırının daha şiddetleneceği böylesi durumlar içerisinde, çalışmanın legal ve yarılegal alanlar dahil sürdürülmesinin koşulları yaratılmalı, buna uygun bir hazırlık yapılmalıdır.

Parti, politikanın silahlara kumanda edeceği ilkesine sıkı sıkıya bağlı kalmalı, her türlü “öncü savaş” mantığıyla ayırım çizgisini çekmelidir. Devrim için maddi önkoşulların dünya genelinde olgunlaşmış olmasıyla devrimci durumları karıştıran başından itibaren silahlı mücadeleyi temel mücadele biçimi olarak alan, kitlelerin pasifizminin öncü savaş yoluyla kırılacağı düşüncesiyle gerilla eylemine yönelen ya da çizgisel bir nitelik taşımasa da kitlelerin gerçek durumlarını öznelci bir bakış açısıyla değerlendiren, mücadelenin gelişme düzey ve dengelerini doğru değerlendiremeyerek sol taktikler öneren her türlü maceracı çizgi ve eğilimle mücadele edilmelidir. Militan kitle eylemi ve askersel biçimlerin geliştirileceği antifaşist mücadele alanında izlenecek çizgi ve kadro politikası da bu açıdan önemlidir. Bu alan hareketin genç ve militan kadro ihtiyacı açısından güçlü bir kaynak ve beslenme alanıdır. Fakat doğru politikalarla yönelinmediğinde, biz dahil devrimci örgütlerin şu kesitte ana kadro kaynağı olan bu alan çeşitli tehlikeleri de içerisinde barındırmaktadır. Genellikle küçükburjuva karakterin baskın olduğu yarı proleter ve bir ölçüde lümpenleşme özelliklerinin güçlü olduğu bir alan olmasının yanı sıra, antifaşist

gelerine ve siyasal koşulları gözötmeyen tutumundan da yararlanarak, kontrgerilla eylemleri ve devlet terörüyle, hedef yayıp genişleterek, kitlelerin bilincinde bulanıklık ve belirsizlik, yılgınlık ve korkuyu büyüten bir anarşi ve kaos görüntüsü ortaya çıkarmaktadır. Bunun için, devrimci şiddet, amaç ve ideallerimizle çelişmeyen bir çizgide, onu güçlendirecek biçim ve yöntemlerle yürütülmelidir.

bir siyasal bilinç ve bunun düşünsel sınırlılıklarını taşıtmaktadır bu alanda ki kadrolar. Dolayısıyla, bu alan içerisinde çalışma ve **AFMK** türü örgütlenmelerin kadrosal şekillenmesinde, onların kom nistleştirilmelerinde, ML ideolojik bilinç ve partinin siyasal çizgisinin kavranılması yönünde dönüştürücü ve süreklileştirilmiş bir çaba gereklidir. Onlarda, devrimci yaşam tarzının oturmamışlığı, yarı askersel özellikler ve gelişmelere oradan bakma, sınıfsal olduğu gibi ideolojik-politik şekillenmedeki zayıflıktan dolayı da, faşist saldırı şiddetlendiği ve direkt yöneldiğinde (yakalanma durumlarında vb.) hızlı altüst oluşlar olmaktadır. Gerek '70'li yılların pratiği, gerekse **Gazi** sonrası sürecin pratiği bu açıdan öğreticidir. Bu alan içerisindeki çalışmalarda ve **AFMK** türü örgütlenmelerin içerisinde, ideolojik-politik ve sınıfsal bir dönüşümü sağlayıcı sistemli bir politika izlenmelidir.

YAYIN POLİTİKASI; PARTİ İNŞASINDA YAYINLARIN ROLÜ

Bir partinin yayın politikasını i  içelik taşıyan iki ana başlık altında toplayabiliriz. İdeolojik-teorik, politik, örgütsel, parti inşasında yayınların yeri ve rolü. İki, partinin kitlelere dönük çalışmasında yayınların yeri ve rolü. Birincisi, örgütün ideolojik-teorik, politik ve örgütsel çizgisini ve partinin tek bir çizgi etrafında birliğini geliştirici, pekiştiren bir yayın  izgisi. İkindisi, partinin kitleleri örgütleme ve kitle hareketini devrimciileştirme yönündeki süreklileştirilmiş çalışmasının en başta politik (ayrıca ekonomik, kültürel) yönlendirici araçları olacak merkezi, alanlara dönük ve yerel olarak çıkarılan geniş bir yelpazede düşünülmesi gereken sonsuz çeşitlilikteki yayınlar.

Parti yayın organları, gelişkin ve süreklilik kazandırılmış bir siyasal örgütsel çalışma yürütmenin, bir bütün olarak faaliyeti merkezileştirmenin araçlarıdır.*

*İskra'nın Bolşevik Partisi'nin inşasının ilk döneminde siyasal ve örgütsel faaliyetin merkezileştirilmesi ve yeni bir partinin inşasında oynadığı tarihsel rolü biliyoruz. Lenin, merkezi örgütsel yapının olmadığı, parti çalışmasının yerel

Özellikle genel, ülke düzeyinde politik bir yayın olmadan, merkezi bir taktiksel çalışmadan söz edilemez. Temel yayınlar başta olmak üzere parti basını, komünist bir örgütün ideolojik, teorik birliğinin, politik ve örgütsel birliğinin, her durum ve değişik koşullarda yürütülen inşa faaliyetiyle birlikte sürdürülüp pekiştirilmesinde önemli bir yere sahiptir. Yayınlar ne kadar gelişkin, ne kadar birbirini bütünleyici ve süreklilik kazandırılmış olurlarsa, örgütün ideolojik, politik, örgütsel birliğini geliştirici işlevlerini o ölçüde yetkin ve boşluk bırakmadan yerine getirebilirler. Teorik, siyasi ve örgütsel çalışmanın (dolayısıyla parti inşasının) bütünlüğü, kadroların ideolojik-siyasi seviyesinin sürekli yükseltilmesi, çok yönlü ve eksiksiz gelişimlerinin sağlanması, temel yayınların her biri diğerini tamamlayacak şekilde ve bir bütün olarak çıkmasını ve onlara düzenlilik kazandırmayı gerektirmektedir. Partinin ideolojik ve örgütsel bir zaafiyete uğramasının panzehiri de buradadır. (Kuşkusuz bunu sadece yayınlara yüklemiyorum, yayınların burada ne kadar önemli bir role sahip olduklarını belirtmek için söylüyorum.) Bu gerçekleştirildiği ölçüde, partinin (parti kadrolarının) ML ideolojik ve örgütsel karakteri güçleneceği gibi, birçok alanda yürütülecek geniş temelli bir parti çalışmasının bu alanlar üzerinde yönlendirici bir hakimiyet kurabilmesi de çekirdeksel yayınların belirt-

komiteler aracılığıyla alabildiğine amatörce ve ekonomizm tarafından alabildiğine darlaştırılmış olarak sürdürüldüğü koşullarda parti çalışmasını merkezi-
leştirmenin, ulusal düzeyde bir siyasal propaganda-ajitasyon yürütmenin, aynı zamanda bir devrimciler örgütü yaratılmasının aracı olarak ileri sürer İskra'yı. Bir gazetenin kolektif bir propagandacı ve ajitator olduğu gibi, kolektif bir örgütleyici kişi olarak önerilmesi, başka bir deyişle yerel örgütler-komiteler dururken parti inşasında merkezi bir gazeteye böyle önemli bir rol verilmesi, oportünist eleştirilerin toplanma noktasıdır. (Kolektivizmleri bir dar pratikçinin elle tutulurluk ölçütlerini aşamamış "Teorik çalışma bireysel yürütülürse entelektüelizm olur", "Her şey yazı olarak görülmemeli" gibi inciler ileri süren, bugün bizim açımızdan yayın organlarının örgütsel inşadaki rolünü zerre kadar kavramayan yoldaşlar, bu noktadan da görüşlerini bir gözden geçirmelidiler.) Lenin'in Gazete'nin örgütsel inşadaki rolüne yaptığı özel vurgu, bulunulan koşullardan (merkezi bir yapının bulunmayışından) bağımsız değildi. Fakat onunla da sınırlı değildi. Bolşevik ve diğer komünist partilerde parti basınının, partinin örgütsel yönden güçlendirilmesinde her zaman özel bir yeri oldu.

tiğimiz düzey ve biçimde çıkmasına bağlıdır. Partinin (parti kadrolarının) ideolojik-siyasal sağlamlığı bulunmuyorsa örgütsel yönden sınırlarının net olarak çizilmesi olanaksızdır. İşte bu da yayınlara özel bir rol yüklemektedir. Ve burada her birinin yer ve işlevleri farklı ama birbirini bütünlendiren (belli bir iç içelik içeren), örgütün teorik, siyasal, örgütsel faaliyetinde yönlendirici bir hakimiyet kurabilen bir yayınlar grubuna ihtiyaç bulunmaktadır. Gerek parti inşasının teorik, siyasal, örgütsel yönlerden gelişimine yanıt verecek, gerekse bunların yönlendiriciliğinde çok yönlü ve geniş bir kitle çalışmasının örgütlenebilmesi için tek değil (tek bir yayınla bu olanaksızdır) en az, çekirdeksel 4-5 yayın gerekmektedir. Genel bir sıralama yaparsak teorik yayın, siyasal dergi, örgütsel politikaların geliştirildiği bir yayın, politik kitle gazetesi, gençlik merkez yayın organı,... (Bu noktada genel bir kategorilendirme yapılsa bile, birincisi, pratik politikaların dahi teori üzerindeki geliştirici etkisi göz önünde tutulduğunda saf ayrımlar düşünülemez. İkincisi, döneme de bağlı olarak kitle hareketinin durumu, legalite-illegalitenin koşulları, örgütün ihtiyaçları, yayın için ayırabileceğimiz güçlerin niteliksel ve niceliksel durumu gibi bazıları doğru ve gerekli, bazıları zorunluluktan doğan iç içe geçmeleri getirecektir.) Bunlar belli bir düzenliliği olan yayınlardır, ayrıca bir örgütün inşası ve iç yaşamı açısından önemli genelge, yönlendirme, çeşitli türden raporlar ve iç yazılar, diğer yönden legal, illegal broşürler olacaktır.

Çekirdeksel yayınların eksiksiz ve bir bütünlük oluşturacak şekilde çıkarılması bir partinin sağlıklılık koşuludur ve (Altını çizerek söylüyorum; teoriye karşı duyulan ürküntü ve yayınları “yazı işi” gibi görmek saplantılarından kurtulmak koşuluyla.) Onların her birisi örgüt çalışmasının temel bir yönünün yönlendiricisi olacak, her bir alandaki çalışmaya merkezi politikalar ve deneyimlerin sistemleştirilmesi yoluyla olabilecek en ileri düzeyden önderlik edecektir. Her biri bütünün bir parçası olarak, kendi alanını en geniş kapsayıcılıkla kucaklayacaktır. Her biri diğerinin gelişimine de hizmet edecek, diğeri için alan açacaktır. Temel yayınlar arasındaki bu bütünsel ilişki ve her birinin örgüt çalışmasının bir alanında temel

yönlendirici işleve sahip olması, birinin eksikliği durumunda doğabilecek boşluğu ve bunun diğerleri üzerindeki ters yönde yapacağı etkiyi de göstermektedir. Bir alandaki eksiklik, sadece kendi alanında boşluk yaratmış olmayacak, diğer alanlar ve bütün üzerinde de değişik düzeylerde etkisini gösterecektir. Bu açıdan geniş bir örgüt çalışmasında temel yayınların bütünlüğünü her aşamada gözetmek, partinin çok yönlü gelişimi ve gelişkin bir çalışma yürütmenin koşulu olarak görmek gerekmektedir. Bunların içerisinde yeraltı yayınının örgütün inşası ve kadrosal şekillenışı açısından özgül önemine ayrıca vurgu yapmak gerekiyor. İllegal, yarılegal çeşitli biçimler altında yayınlar olacaktır. Merkezi yayın organı başta olmak üzere merkeziliği, dağıtım şekli, ilişki ağı, örgütün sağlamlığını, kadroların yeraltı kültürüyle biçimlenmesini, bunun çevre ilişki ağına taşınmasını sağlayıp geliştirmekte özel bir işleve sahiptirler. Parti inşasının önemli bir parçası olarak temel kadro şekillenmesinde yayınların özel işlevine (Genç, enerjik, fakat çizgimizi kavrayış, politik yetkinlik ve örgütsel deneyim yönlerinden yetersiz bir kadro yapısına sahip olduğumuz bugünkü kimi zaman daha da büyüyen...) de ayrıca vurgu yapılmalıdır. Teorik ve siyasal yönden gelişkin örgütsel yönden yönetici ve önder fonksiyonları gelişmiş, bir uzmanlık alanında yetkinleşen ve kitle çalışmasında yaratıcı ve inisiyatifli, geniş bağlar kurabilen, mücadelenin değişen koşullarına taktiksel olarak (mücadele ve örgüt biçimleriyle) yetkin bir uyum gösterebilen, sağlam bir temel şekillenişe sahip olmanın yanı sıra parti tarzı çalışmanın bu dönemin içerisindeki ifadesi olacak kadrosal düzeye ulaşmamızda bu yayınlar bir bütün olarak önemlidirler. Yayınlar, örgütsel çalışmanın pratik yönetimi ve denetimindeki varolan boşluğu ve ona olan ihtiyacı bütünüyle dolduramazlar. Ama yayınlar, içeriksel olarak bu yöne doğru genişletildiğinde bir eksikliğin giderilmesinde kendi cephelerinden azami katkıyı yapmış olurlar.

Yine gözden kaçırılan (yeni yeni kavranılmaya başlanılan), günlük politik faaliyete yön veren yayınların döneme ve sürece hakimiyetinin sü-

rekli geliştirilmesiyle birlikte (periyod dahil), -örgütün taktik faaliyetinin yönlendiricisi durumunda olan bu yayınların- harekete geçirici rolünün güçlü bir örgütsel kavrayış düzeyine çıkarılması gereklidir. Lenin'in gerektiğinde bir ayaklanmanın örgütlenmesinde 24 saat içerisinde değişecek taktiğe örgütün uyumunun sağlanmasında ve buna hazır hale getirilmesinde yayına biçtiği rol kavranılmalıdır. Temel yayınlarda çıkan başyazı vb. de belirtilen bir politik taktiğin kadrolar tarafından adeta otomatik bir şekilde kavranılıp kendi alanlarının pratiğine taşınması düşüncesi bilinçlere kazınmalıdır.

Partinin bu temel yayınlarına bağlı olarak çok geniş bir yayın yelpazesi (görsel-işitsel yayınlar dahil) olmalıdır.* Çeşitli alanları, çeşitli sınıf ve tabakaları kapsayıcı, ülke düzeyinde, bölgesel, yerel, sınıf içerisindeki çalışmada sektör hatta işletme düzeyine kadar inen sonsuz çeşitlilikte yayınlar... Politik, sendikal, kültürel-sanatsal, alan özgüllüklerini hedefleyen, çocuk yayınlarına kadar uzanan geniş bir yelpazede düşünmeliyiz yayınlarımızı.

Bu konuda ufkumuzu, hayallerimizi alabildiğine geniş tutmalıyız. Çünkü, bir dizi olanaksızlığı yenmek zorundayız ve hedeflerimizin en üst noktasına ulaştığımızda dahi, burjuvazinin sahip olduğu olanakların ve yarattığı etkinin çok gerisinde olacağız. Egemen sınıfın siyasal, ideo-kültürel manipülasyon araçlarını emekçilerin evine-dokularına kadar taşıdığı, onları içeriden fethetme noktasında gelişkin yöntem ve araçları kullandığı günümüzde az-çok bu alanda karşılık verecek araç ve yöntemlere ulaşmalıyız. Emekçi kitlelerle geniş ölçekte ve birçok yönden buluşacak kapsamlı ve etkili bir ajitasyonun örgütlenmesi ve bunun araçlarına sahip olmak ihtiyacın çok ötesindedir. Sadece gazete vb. türü yazılı araçların

*Bolşevikler, 1912 sonrası dönemde 40'tan fazla yayına ulaştılar. Yayınlardaki bu genişleme, devrimci bir kitle partisi halini almak süreciyle birlikte gerçekleşti. Öte yandan Avrupa'daki sosyalist partiler, oldukça gelişkin, kurumsallaşmış ve geniş bir yelpaze oluşturan yayınlara sahiptiler. Bu yayınlar propaganda ve ajitasyonda, kitlelerin örgütlenmesinde etkili araçlardı. Bazılarında partiden kendini bağımsızlaştırmaya sapmalar da zaman zaman ortaya çıktı.

değil görsel-işitsel (radyo, TV, video, sinevizyon) ulaşılabilen her türlü aracı kullanmak etkili bir propaganda ajitasyonun şartı olarak görülmelidir. Bu şunun için de önemlidir. Gerek politik mücadele alanında, gerek-

Partinin bu temel yayınlarına bağlı olarak çok geniş bir yayın yelpazesi (görsel-işitsel yayınlar dahil) olmalıdır. Çeşitli alanları, çeşitli sınıf ve tabakaları kapsayıcı, ülke düzeyinde, bölgesel, yerel, sınıf içerisindeki çalışmada sektör hatta işletme düzeyine kadar inen sonsuz çeşitlilikte yayınlar... Politik, sendikal, kültürel-sanatsal, alan özgüllüklerini hedefleyen, çocuk yayınlarına kadar uzanan geniş bir yelpazede düşünmeliyiz

se yaşamın hemen bütün alanlarında son derece çeşitlenmiş ve hız kazanmış olan gelişmeler karşısında anında yanıt oluşturabilmek, her türlü manipölasyonun henüz derinleştirici etkilerini yaratmadan karşılayabilmek ve buna süreklilik kazandırabilmek için propaganda ajitasyonun etkili araçlarına ulaşmak ve onları olabildiğince çoğaltmak gerekmektedir.

Çeşitli alanlara dönük değişik tipte yayınlar örgütün politik etkisinin değişik sınıf ve tabakalar içerisinde genişletilmesine, kitlelerin değişik kesimleriyle farklı yönlerden hareketle daha örgütlü ilişki geliştirmeye ve onların bilinçsel dönüşümünü hazırlamaya, yöneltmeye hizmet edeceklerdir. Bu tür yayınlar, birincisi, bizim politik etkimizi ne kadar güçlü bir şekilde taşırlarsa (Burada yayının özelliğine göre doğrudan ya da dolayimli alan politikalarına yedirilmiş biçimde, olacaktır. Bunu hesap etmeyen bir tutum, yayını amacı ve hedef kitlesi yönünden daraltır.) İkincisi, kendi etkinlik alanlarına ilişkin politika belirlemede ne kadar başarılı olur, alanın özgüllüğünü içerik ve biçimde ne kadar güçlü yakalayıp yansıtabilirse amaçlanana ulaşılabilir. Sadece örgütün genel siyasal çizgisinin alana taşınması biçimindeki bir yayın politikasının, onun da ötesinde bu şekilde yürütülecek bir alan çalışmasının, özel geliştiri-

rici bir katkısı olmaz. Çelişkilerin o alandaki somutlanış hali, o alandaki “*hedef kitle*”nin özellikleri, diğer güçlerin oradaki mevzileniş durumu, alana ilişkin her türlü özgüllük, yayın politikası açısından da hesap edilmelidir. Bir alana yayın aracılığıyla örgütün temel çizgisinin yansıtılış biçim ve düzeyinde, o alandaki kitlenin bilinç ve eylem düzeyi mutlaka ve en başta değerlendirilmelidir.

Sonsuz çeşitlilikte diye ifade ettiğimiz bu tür yayınların daha genişleyen halkalarıyla birlikte düşündüğümüzde örgütü çevreleyen örgütler politikamızla benzeşen, bazılarında da örtüşen yönler bulunmaktadır. Yaklaşım ve ilişki biçimi olarak bu bir fikir verebilir. Bazıları bütünüyle partinin yönlendiriciliği ve denetimi altında temel siyasal çizgimiz ve alan politikalarımız doğrultusunda yayın yapacaklar; bazıları üzerinde genel politik etkimiz daha zayıf fakat alan politikalarımızı savunuyor olacak; bazıları sadece alan politikalarımızdan etkileniyor olacaklar. Bunların bir kısmı bizim çıkaracağımız, bir kısmı alandaki güçlerimizin değişik düzeylerdeki katılımıyla çıkacak, bazıları belli yönlerden desteğimizi isteyecek (bizim yayınlarımızdan faydalanarak) çıkacaktır. Şu ya da bu alanda kitlenin durumundan dolayı politik profilimizi bütünüyle hemencecek yansıtmadığımız, kendimizin çıkarttığı, ya da içerisine sızdığımız yayınlar da olacaktır. Aslında şu anda dahi yayın etki alanımızda en son kategorilerde sayılabilecek kimi örnekler bulunmaktadır.*

Bugünkü durumumuzda alanlara dönük yayınların çıkarılması, her bir alandaki örgütsel çalışmanın ve uzmanlığın geliştirilmesi açısından önemlidir. Açılım gösterilen çeşitli alanlarda çalışmanın bir aşamasından sonra ortaya çıkan duraksama ve kırılma, alana dönük örgütsel-kadrosal açılım ve gelişme zayıflığıyla iç içe alana dönük politika ve alan özgüllüğünü yalayan bir öncülük geliştirme zayıflığının sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla bu tür yayınlar, alan politikası geliştirmenin, alan özgül-

*Uçlarda yer alan bir örnek olarak, yayınlarımızda çıkan bazı yazıları olduğu gibi, bazılarını küçük rötuşlamalarla kullanan tamamen bizim dışımızda çıkan bir yerel belde gazetesini verebilirim.

lüklerini ortaya çıkartmanın, alana uygun kadro biçimlenmesinin, geliştirici ve yönlendirici araçları olacaklardır. Her bir alanda örgütsel çalışmanın daha üst bir düzeyden örgütlenmesi için de bundan dolayı şarttılar.

[YAYINLARIMIZ ÜZERİNE BİRKAÇ SÖZ: Merkezi yayın organı 2. Konferanstan bu yana örgütsel politikaları geliştirmenin aracı oldu. Yayın paketimizde yer alan diğer dergiler ve genel koşulları itibariyle değerlendirdiğimizde temel çizgi olarak bu özelliğini korumalı. Bazen kendi örgütsel durumumuz, bazen diğer güçlerle ilişkilerimiz açısından öncelikle orada yer vermemizin (etki sağlama ya da zaman içerisinde daha geniş bir alana doğru açılmanın) daha doğru ve yararlı olacağı politik değerlendirme ve perspektif içerir bazı yazılar da olacaktır. Temel örgütsel konuların geniş bir perspektifle değerlendirilmesinin yanı sıra alt ve daha teknik konu başlıklarının kısa yazılarda yoğunlaşmış bir şekilde verilmesi, ikincisi, siyasal-örgütsel pratiğin irdelenip sonuçlar çıkartıldığı deney-yorum aktarımlı yazıları çoğaltmak gerekmektedir. Bu tür yazılar örgütsel birikimin yeni kadrolarımıza en fazla ihtiyacını duydukları konularda daha kısa sürede aktarılmasına olanak sağlayacak, deneyimlerin genelleştirilip aktarılmasında eğitselliği güçlendirecek, hata payını azaltacak, daha hızlı bir gelişime yol açacaktır. Özellikle bu dönemde bu tür yazıları çoğaltmalıyız, çoğaltmalıyız, çoğaltmalıyız.

Teorik dergi: Türünün iyi, teorik açılım yönü ve ele aldığı konular itibariyle de en ileri örneklerinden biriydi. Bu şekilde geriye çekilmeseydik, sürdürebilseydik, teorik-programatik sorunlarda ulusal ve uluslararası düzeyde oldukça ileri bir düzeye ulaşmış olacaktık. Bugün başlı başına teorik düzlemde ele alınması ve çözümlenmesi gereken sorunlar var. Aynı zamanda ideolojik-teorik (ve buradan beslenen kapsamlı bir siyasal) mücadelenin önemi büyüyor. Oportünizmin üzerinde çözücü bir baskı ve güçlü bir yörungesel etki sağlamak, bunlardan da önce ML temelleri üzerinde sağlam durmak teorik altyapının güçlendirilmesine dayanıyor. Teoride yeni bir atılım ihtiyacı tespiti yaptık ve bunu gerçekleştirme yönünde ilerleyeceğiz. Teorik üretimde kuruculuğu temel alan eleştirinin bu-

nun bir parçası olduğu ve buna hizmet eden bir anlayışla hareket edeceğiz.

Teorik dergide yer alan temel konularla kadrolar arasında, teorik düzlemde düşünme ve kavramadaki zayıflık, konuların özelliği, onların siyasallaşmış biçimlerle ve araçlarla parçalar halinde ayrıca sunulmamış oluşu gibi etmenlerin sonucu olarak açığı geniş oldu. Bir dizi konunun genelinden özele doğru, parçalar halinde ve ara biçimlerle, (siyasal dergi vb. ile) süreklileştirilmiş olarak sunulması bunu bir ölçüde giderecektir. Bu içerikte bir teorik dergi ve bir kitle gazetesi eksenli yayınlarla sınırlı kalmak kadroların teorik siyasal düzeyinin geriliği ile birleşince onların gelişimi yönünden ciddi bir boşluk doğurdu. Daha önce çıkardığımız XP türünden bir siyasal dergi bu açıdan önem kazanıyor. Siyasal dergi, belli düzeyde teorik bir altyapı üzerinde siyasal konulara derinlik katarak, güçlerimizi geliştirici ve perspektif koyucu olacaktır. Dönemsel konuların ele alındığı, temel politik açılımların yapıldığı bu yayın örgüt çalışmasının siyasal temellerini güçlendirecek, netlik kazandıracak, yönlendirecektir. Haftalık-gündelik, alanlara dönük yayınlarımızın da düzeyini yükseltip ileriye doğru çekeceği gibi, onların alan özgülünde daha rahat gelişmelerinin önünü açacaktır. Devrimcileşen yeni güçlerin kazanılmasının, onların ML politik teorik eğitiminin ve dışımızdaki diğer devrimci güçlere sosyalist politikalarla daha ileri düzeyden seslenmenin başlıca aracı da bu yayın (siyasal dergi) olacaktır.

Teorik konuları bu dergi içerisinde -bu yetmez- ayrıca kitap ve broşürler olarak ele almalıyız. Şu anda güçlerimizin durumu açısından uygun biçim bu. Ama teorik derginin çıkartılması bir hedef olarak kalmalı. Ele alınan teorik konuların kavranılmasındaki zayıflığa tekrar dönecek olursak, teorik sorunlar, soyutlamalarla, kavramlara dayanılarak ve kategorilendirmelerle, sistem tartışmalarıyla ele alınıp çözümlenmek durumundadır. Özellikle ekonomik, felsefi konular olunca bu çok daha fazla böyledir. Kadrolarımızın teorik gelişimindeki tek yanlışlık, genellikle eksikliği bir yana sınıf mücadelesiyle bağlı konularla sınırlı oluşu, kavramada daha da

güçleştirici bir etki yapıyor. Diğer bir yönden söylemek gerekirse kavramayı güçleştiren üslup ve dil sorunu değildir. Varsa da bunu payı oldukça azdır. Ayrıca **Mao**'nun yaptığı türden teorik sorunların ele alınışında bir üslup ve dil basitleştirilmesi, içerikte kaçınılmaz basitleştirmelere, indirgemelere, yanıışlara, çarpıtmalara yol açar. Bu nedenle, öğrenmek için gerek bireysel, gerekse, kolektif inatçı bir devrimci çaba göstermekten başka bir yol yoktur.

İçgi gazetesi, bilinen klasik türden bir politik kitle gazetesi değildir. Özel bir misyonu olan, yayın politikasının kendi hedef kitlesinin özelliklerinin çözümlenmesi üzerinde geliştirildiğı, içerik ve bileşimin buna göre belirlendiğı özel bir tipte bir gazete örneğidir. Öncü ve orta düzey emekçi kesimlere hitap eden, onların tarihsel ve ülke şomutundaki gelişim özelliklerini göz önünde tutan bir yayın politikası çizgisi belirlenmiştir. Keza daha 1905 Rus Devrimi sırasında ekonomik eylemle politik eylem arasındaki ilişkinin kuruluşundan, 3. Enternasyonal politikalarından esinlenen, bunalım dönemlerinde ekonomik ve politik mücadelenin iç içeliğini ve birbirini geliştiriciliğini dikkate alarak buna uygun bir ajitasyon yürüten bir çizgi izlemektedir. Bunu gerçekleştirirken güncel talepleri temel-stratejik olanlarla ilişkilendirmede, sonal amacı güncele taşımakta propaganda ajitasyonun içeriğı kesin çizgilerle oturmuştur. Ekonomik ajitasyonun başlıbaşına yürütölüşünde de dar, yerelle sınırları kalkacak teşhir örnekleri değil daha çarpıcı, daha genel sınıfın öncü kesimlerini uyarıcı, ufuklarını genişletici, ilerletici örnekler, nasıl bir tavır alınması gerektiğıyle birleşik bir şekilde verilmektedir. Ayrıca Gazete, bunlara bağı olmayan, pek çok konuda dolayimsız bir şekilde siyasal ajitasyon yürütüyor. (A.'in söyleyip E. ve C.'in balıklama atladıkları dil ucuyla söylenen "ekonomizm" eleştirisine gelince; birincisi, gazetenin yayın politikasının doğru bir kavranışı yok. İkincisi, tarihsel koşullarından soyutlanmış yüzeysel bir **Ne Yapmalı** kavranışından hareket ediliyor, bizzat Rus Devrimi pratiğı ve **Lenin**'in o dönemdeki yaklaşımlarından, 3. Enternasyonal'in kriz dönemi politikalarından "sıradan" taleplerin dahi bu dönemler-

de sürülmesini niye önerdiklerinden bihaberler... Daha kötüsü, gazetenin eksiklerini görüp gidermek gibi bir düşünceyle değil “*legalleşme*” vb. ile birleşik bayağı bir amacı güçlendirmek için bu saldırının önü arkası düşünülmeden yapılmış olması.)

Gazete, kendi üzerinden geliştirebileceğimiz önemli bir birikim sağladı. İçerisinde sıçrama sağlayacak pek çok önemli unsuru (yazı, haber, yorum örnekleri, çeşitli köşeler vb.) biriktirdi. İyi bir gözle bunları bulup çıkartmak ve sistemleştirmek, devrimci bir eleştirelilik ve daha geniş bir bakışla daha ileri bir düzeye çıkarmak olanaklı. Bunların zaten bir kısmı görülen yeterli sayıda ve yetkin yazar ve muhabir gücü ve örgütle ilişki düzeyi yaratılamadığı için ilerleme sağlanamayan konular...

-Sosyo-politik ve sosyo-kültürel bir ajitasyon propaganda bütünlüğü oluşturmak. “*Toplumsal yaşamın bütün alanlarına girmek*” - bu geliştirildiği ölçüde ajitasyonumuza zenginlik, çok yönlülük ve derinlik katacaktır. Siyasal ajitasyonu düz ve tek bir boyuttan geliştirmekten olabildiğince kurtarmalıyız. (Bu aynı zamanda biçim-yöntem yönünden de kafa yorulması gereken bir konu.)

- Öncü-orta düzey işçi tipolojisinin özellikleri, toplumun kültürel şekillenışı, mücadelenin düzeyi yayında pedagojik boyutun gözetilmesini, eğitsel yöntemlerin geliştirilmesini, dilin bu yönde daha rahat kullanıldığı bazı köşeleri gerektiriyor. “*Onda kendimizi buluyoruz*”, gazete bunu söyletmeli. Başlangıçta bu konuda düşünsel yönelim daha güçlüydü ve bazı pratik adımlar da atılmıştı, gazetede bu yön çok zayıfladı, bugün yayın politikasının temel bir unsuru olmaktan çok rastlantısal bir düzeye indi.

- Sınıfın, emekçi kitlelerin nabzını tutmakta, gelişmelerinin ön belirtilerini yakalamakta, haberlere canlılık kazandırmakta, temel sektörler, sendikalar, bazı işletmelerle derinlemesine ilişki geliştirmeye hizmet edecek haber-yazı vb. sürekliliğinde eksiklikleri var gazetenin. Örgütün sınıf ve kitlelerle ilişkisindeki zayıflık, bu yönde güçlü bir yönelimin olmayışı, gazeteyi sarmalayıcı, ona haber ve politika taşıyıcı bir perspektifin de pek

olmayışı gibi etmenlerle birlikte gazetenin kendi muhabir kadrosunu etkin bir şekilde kullanmaması, işçi ve emekçilerin içerisinde kendi muhabirler ağını yaratma yönünde kayda değer bir ilerlemenin sağlanmamış oluşu da bu sonuçta etkili. Ki bu sonuncusu o alandan sadece muhabirler elde etmek için değil yazarlar çıkarmak açısından da önemli. Özellikle bir İşçi Gazetesi'nde emekçi kökenli ve o alanla bağlarını yitirmemiş yazar ve muhabirlerin bulunması şarttır. İçerisinden geldikleri kesimin bir olayı nasıl kavrayacağını, burjuva ideolojisinin onlar tarafından nasıl içselleştirildiğinin, nasıl davranacaklarının bilgisine sahiptirler ve deneyim ve birikimleriyle en uygun yaklaşımın ne olacağını bilirler. Dolayısıyla yalın, doğrudan, doğal, gerektiğinde zorlayıcı bir dille seslenme olanağına sahiptirler. Da a basit bir dilin kullanımı dahi belirli sınırlar içerisinde kabul edilebilir, hatta gereklidir. Gazetenin en önemli eksikliklerinden biri bu. Gazeteye zaman zaman yazan bazı öncü işçiler var ve dilin amaçlanana uygun kullanımında iyi örnekler de veriyorlar. Keza kimi röportajlarda da bunu görebilmek olanaklı.

Gazeteye diğer yayınların eksikliğinden gelen yük binmelere, sarkmalara girmiyorum. Bu yönüyle diğer yayınlar çıkıp onların eksikliğinin baskısından kurtulduğunda kendi özgür alanında onu değerlendirip geliştirmek için daha rahat olacağız. Başta söylediğim gibi, epeyce birikim sağlandı ve daha ileriden bakabileceğiz ona. Eğer yazar ve muhabirleri güçlendirebilirsek (periyodun haftalığa çekilip süreklileştirilmesi de dahil) daha gelişkin bir gazete çıkarmamız zor olmayacak.

Gazetenin elden satış ve dağıtımında da ajitasyonla örgütleyicilik ilişkisini güçlendirici, legal alanın devrimci kullanımının bir örneği olan iyi ve oldukça etkili bir açılım yapılmıştı. Diğer biçimlerin geliştirilmesiyle birlikte bunda ısrarımız sürmeli. Ki bu aynı zamanda çevresel örgütlenmenin gitgide sistemlilik kazandırılması gereken bir konusu.

Bugün değişik zamanlarda çıkmış ve düzensiz bir şekilde ülkede ve yurtdışında çıkan 15 kadar yayınıımız var. İçlerinden bazıları alan özgüllüğünü yakalamakta daha başarılı (bazılarının bazı sayıları iyi) görece da-

ha etkili ve belirli bir birikim yaratma gücüne sahipler. Ve tüm yayınlarımızın en önemli sorunu düzensizliği. Bunu yenebileceğimiz kadro-güç birikimi ortaya çıkmaya başladı... Ayrıntısına girmiyorum, **YAPACAĞIZ**. Bu yayınlar çeşitli alanlarda ve bazıları oldukça özgün çıkmaktadırlar. Süreklilikleri sağlandığında -ki gelişmelerinin önemli bir unsuru da budur- bazılarında bir iki fırça darbesi, bazılarında biraz daha çok müdahale ve destekle, temel yayınların çıkıyor olmasının sağlayacağı katkıyla oldukça etkili olacaklardır. Aslında her yayın üzerine bir şeyler söylemek gerekiyor ama birkaçı üzerine birkaç söz söyleyip bu bölümü bitireceğim. Birincisi, bir bölgede sektör bazında çıkartılan yerel yayınıdır. Yerelin somutluğu, sıcaklığını ve dayandığı güçler itibariyle üslubunu yakalamış. Kendi modelinin ana unsurunu yansıtıyor. Bir yanda merkezi yayınlarımız, bir yanda sektör, işletme, semt düzeyinde yerel yayınlar. Her birisi kendi işlevine uygun içeriklendirildiğinde komünist kitle çalışmasının iki ekseninde boşluk bırakmayacak ve sarmal bir şekilde geliştirilmesi olanağı yaratılmış olur. (Kuşkusuz yazı alanındaki temel güçlerin merkezi yayınlara göre konumlandırılması esastır ve bu tür yayınlar temel güçlere dayanılmadan en fazla küçük bazı desteklerle çıkarılabilir ve çıkartılmalıdır) Diğer, **AFMK**, özgün ve alan özgüllüğünü yönelimiyle yakaladı bu yayınıdır. Bu alanda bir yayın çıkarmak bile hem gerekliydi, hem de önemli. Mücadelenin yükseliş ve alçalışına göre azalıp çoğalacak devrimin antifaşist milis güçlerinin askeri hazırlık ve yönlendirilmesinde, bu konudaki bilgi ve deneyimin yaygınlaştırılmasında böyle bir yayın önemli. Antifaşist mücadelenin komünist çizgi ve parti önderliğindeki politik yönetiminin geliştirilmesi (illegal, yarı legal alanın genişlemesine, "*serbestçe*" örgütlenme yaklaşımından ve alan özgüllüğünden kopmadan) ve alandaki güçlerin özelliklerini çözümleyerek, eksik ve zaaflı yönlerine karşı esnek, sabırlı ve doğru yöntemlerle mücadele ederek özsel komünist niteliğini antifaşist kadro biçimlenmesinin içerisine taşınması yönünde sistemli bir yayın çizgisi olmalıdır. (Antifaşist savaşın komünist kahramanlarının özellikleriyle tanıtılmaları, antifaşist savaşta komünist partilerin yeri ve

rolü gibi konu ve yazılar bu açıdan önemlidir.) Son bir noktayı belirtmek gerekirse, bu tür yayınlar, örgütün alandaki gelişimine daha çok da alandaki hareketin (antifaşist) gelişimine bağlıdır. Tüm kitle yayın organları için geçerli olan, o alandaki hareketin yelkenlerini şişireceği, yayına canlılık kazandıracığıdır. Bu ilişkiyi **AFMK** için kurulum, yayının içeriksel gücü ile eylem arasındaki ilişkinin daha doğrudan oluşundandır. Bundan dolayı zaman zaman düşmeler olsa, hatta bu periyoduna yansısı da bu yayını ısrarlı çıkartmalıyız.

Kendi alanında başarılı örneklerden birisi de yurt dışında çıkarılan K. Taşı. Bir dernek çalışmasına çok yönlülük ve buna süreklilik kazandırmanın, yayının da aynı espriyle özgün içeriklendirmesiyle pırıltısı olan bir yayın.

Yayının alanın öz güçlerine haber, yazı vb. dayanma yönündeki gelişimiyle ve alanda yayının örgütleyici karakterini değerlendiren bir örgütsel açılım yapıyor olmasıyla (örneğin, işçi gazetesinde bunu sağlayamıyoruz)... memur yayını da belirtmek gerekiyor.]

PARTİNİN KADRO YAPISI

KADRO POLİTİKASININ TEMELLERİ

Lenin, sosyal devrimin gerçekleştirilebilmesi için bir devrimciler örgütünün; devrimci eylemi meslek edinmiş kişilerin varlığını şart olarak koşar. Günümüzde partinin çekirdeksel yapısı, **Lenin**'in belirttiği profesyonel devrimci kadro yapısının özsel özelliklerine sahip, çok daha gelişkin bir yapıda olmalıdır. Savaşta düşmanını yenmek istiyorsan onun gücüne göre örgütlenmek kuraldır; Komünist partinin örgütsel yapısı, parti önderliğinin yetkinlik ve partinin temel kadrolarının gelişkinlik düzeyi, kapitalist sistemin bugünkü örgütlenmesini yıkıp devirecek düzeyde olmalıdır.

Amaçlanan parti yapısı ve ondan doğan görevler, parti tarzı çalışmanın özellikleri, parti kadrolarının sahip olması gereken nitelik ve özellikler vermektedir. Teorik, politik, örgütsel görevlerin kapsam ve içeriği,

genel kadro yapısının nasıl olması gerektiğini göstermektedir. Fakat biz burada soruna, görevlere göre, çeşitli özelliklerin bir araya getirilmesi olarak değil yapısal bir bileşim ve nitelik sorunu olarak bakmaktayız. Bu açıdan bakıldığında parti kadrosunun ideolojik karakteri belirleyicidir; çimentosudur. Bir komünisti ideolojik olarak biçimlendirecek olan partinin teorik-politik çizgisi, örgütsel yapısı ve devrimci eylemdir. Kuşkusuz bu her dönemin içerisinde özel bir yapıya bağlı olarak, koşullara uygun bir biçim ve özellikler kazanır.

Asgari bir ML teorik temel, parti programını gerçekleştirmek için parti organlarından birisinde yer almak, parti üyeliği için yeterlidir. Ama bunu, partinin çekirdeksel yapısı, temel kadrolarının düzey ve durumu açısından yeterli göremeyiz. Bugün, partinin çekirdeksel gücünü oluşturacak temel kadroları, çok daha ileri bir teorik, siyasal, örgütsel düzeye sahip olmalıdır.

En başta ML'nin doğru bir kavranışı, tarih bilinci ve gelecek perspektifi, bugünün kadrolarının kazanması gereken, onların ideolojik karakterini biçimlendirecek temel unsurdur. ML teori, ne bugünü-dünyayı açıklamakla yetinebilir, ne de sınıf savaşımının günlük çelişkilerine müdahaleden ibarettir. O güçlü bir dönüştürücü karaktere sahiptir; bugünü açıklarken geleceği kucaklamaktadır. İnsanlığın ekonomik, toplumsal, politik, kültürel olarak ulaştığı devasa gelişime karşın, sömürücü sınıflı toplum karakterini sürdüren kapitalizmi, proletaryanın devrim yoluyla yıkarak dönüştürmesine yol gösteren teori ML'dir. O en ileri sınıf olan proletaryaya dayanmakta, proleter sınıf savaşımının hangi yollardan geçerek sosyalizm yoluyla komünizme ulaşacağını açıklamaktadır. ML, bugünü açıklayıp yorumlamakla yetinmeyen, geleceği kucaklayan yegane bilimsel teoridir. Gelecek sosyalizmdir. Önümüzdeki bin yılın dünyasına damgasını vuracak olan, sosyalizm-komünizm olacaktır. Komünist kadrolar, ML teorisinin devrimci karakterine uygun bir dinamizm ve atılım içerisinde olmalıdırlar. Teorimizin geleceği kucaklayıcılığı ile kadroların geleceği kucaklayan bir bilinç ve çizgide hareket etmeleri arasında doğru yönde

bir ilişki olmalıdır. Sağlam bir teorik bilinç ve ufuk genişliği, diğer bir deyişle gelecek perspektifine sahip olmak, günümüzde kadroların ana beslenme kaynağıdır.

Amaç ve idealle, sosyalist ütopuyla kurulacak ilişkinin güçlülüğü, bir kadronun günlük pratiğinde belirleyicidir. Amaç ve ideallerimizi, olabildiğince somut, olabildiğince bugünden geleceği kucaklayıcı bir içerik ve açıklıkla tanımlamalıyız. Kadrolar bu ideolojik-teorik bilinçle donanmalı, onun gerektirdiği düşünce yapısına ve özelliklere sahip olmalı, yaşam tarzlarını ona göre biçimlendirmelidirler.

12 Eylül yenilgisi ve bunu izleyen gericilik döneminin etkileri, sosyalizm ve işçi sınıfı hareketinin ülkemizde ve dünyada güçlü bir atılım yapamaması, gelişen devrimci halk hareketleri ve ulusal kurtuluş mücadelelerinin bir aşamadan sonra kırılmaya uğraması, emperyalist kapitalist sistemdeki gelişmelerin sağlam bir çözümlemesinin yapılarak mücadelenin yeni perspektiflerinin ortaya konulmayışı, emme basma tulumba gibi çalışan faşizm ve reformculuğun devrimci harekette yol açtığı güç kaybı, sosyalizm konusunda bir düşünce ve inanç erozyonu yaratabilmektedir. Ekonomik, toplumsal, siyasal koşullardaki temel önemdeki değişiklikleri, proletaryanın sınıf hareketinin ve halkların kurtuluş mücadelelerinin gelişme süreçlerini, sosyalizm dalgasındaki düşüşe yol açan etmenleri doğru bir şekilde çözümleyip, bilince çıkartmak şarttır. Sadece genel ve uluslararası ölçekte değil ulusal düzeyde de, komünist ve devrimci hareketin durumunun güçlü bir kavranışı, sürecin ne yönde ve nasıl yarılmaması ve geliştirilmesi gerektiği konusunda yol gösterici olacaktır. Gelişmelere ta-

rihsel bir perspektifle bakmak, dün, bugün ve gelecek bağlantısını doğru bir şekilde kurmak bu kesitte önem kazanmaktadır. Tarihsel perspektif, ekonomik, toplumsal, siyasal gelişmelerin, proleter sınıf mücadelesinin

komünist ve devrimci hareketin son 50-60 yıllık sürecinin bilinmesinden ibaret değildir; o ML bir yaklaşımla bizzat bu sürecin içerisinde gelişmenin dinamiklerinin keşfi, onları harekete geçirip hız kazandıracak bir örgütsel mevzileniş ve çalışmanın içerisine girilmesidir. Hem yaşanan süreçlerin doğru olarak çözümlenip bilince çıkartılmamış olmasının, hem de sürecin ileriye doğru açılımı ve devrimci gelişme için barındırdığı olanakları görememekten kaynaklanan bir sınırlılıktan dolayı, komünistlik ve devrimcilikte düşünsel ve ruhsal gerileyiş, ani kırılma ve alt-üst oluşlar ortaya çıkmaktadır.

Amaç ve idealle, sosyalist ütopya ile kurulacak ilişkinin güçlülüğü, bir kadronun günlük pratiğinde belirleyicidir. Amaç ve ideallerimizi, olabildiğince somut, olabildiğince bugünden geleceği kucaklayıcı bir içerik ve açıklıkla tanımlamalıyız. Kadrolar bu ideolojik-teorik bilinçle donanmalı, onun gerektirdiği düşünce yapısına ve özelliklere sahip olmalı, yaşam tarzlarını ona göre biçimlendirmelidirler. Kapitalizmin değerlerinden kopmamış, onlarla en başta kendi yaşamında devrimci bir hesaplaşmaya girmeyen bir kadro nasıl inandırıcı, etkileyici ve dönüştürücü olacaktır? İdeolojik, teorik bilinç, sosyalist ütopya ile kurulan güncel ilişki, bir komünisti, objektif koşulların her türlü sınırlayıcı olumsuz etkisinden kurtaracak, etkin bir devrimci çalışma yürütmesinde motor rolü oynayacaktır.

Bize yarın, ölüm olasılığı yüksek bir eyleme gidecekken, bugün, yüz yıl sonra nasıl bir sosyalizm olabileceği üzerine bilimsel bir tartışma yürütebilecek düşünce yapısına ve ufuk genişliğine sahip bir kadro tipi gerekmektedir. Bugünün kadrosu, sosyalist aydınlanmacı bir karakter kazanmalıdır. Aslında olması gereken komünist kadro tipini, olgunlaşmamış haliyle '68 kuşağının öncü öğelerinin kimi özelliklerinde -benzeştirerek bulabiliriz. Bilindiği gibi onlar proleter sosyalisti değillerdi. ML teoriyi kavrayışta, ülke koşullarına ilişkin ciddi teorik ve politik yanlış görüşlere sahiptiler. ML kaynaklara geniş ölçüde yeni ulaşılan bu dönemde, naif görüşlerle devrim yapmak ve sosyalizmi kurmak için yola çıkılmıştı. Ülkenin sosyal siyasal tarihini aydınlanmacı bir kültürle sorguluyor, ham ve

revizyonizmden kopamayan görüşlerle küçük burjuva radikalizmi çizgisinde ama her şeyi sosyalizme bağlamaya çalışarak açıklıyorlardı. Birer tarih yapıcısı olarak işlerini ciddiye alıyorlardı. Dünyayı istiyorlardı, devrim yapacaklardı ve tarihi değiştireceklerdi. Bu duygu ve düşünce, onlara olağanüstü bir devrimci güç ve mücadele azmi veriyordu. İşte kendilerini gelecekte sorumlu gören, güçlü bir atılım ve kendini adama duygusuna sahip, sosyalizme kelimenin her iki anlamıyla da idealistçe bağlı bu kuşağın aydınlanmacı karakterinden ve militan devrimci özelliklerinden öğrenmeliyiz.*

'68 kuşağının bu özelliklerinin asla basit bir tekrarı olmayacak olan, '70'li yılların devrimci tipinin kimi yönlerini de içerecek tarzda komünist ve proleter bir çizgide üst bir düzeyde üretimi gerekmektedir. Sorun, kadrolara güçlü bir ideolojik karakter-kimlik kazandırmak, siyasal ve örgütsel kişiliğin ve yaşam tarzının buna uygun biçimlendirilmesidir. Bu teorianın geleceği kucaklayıcılığıyla, ML'nin bu yönde geliştirilmesiyle olacaktır en başta. Sosyalizm büyük başarılarla imza atmıştır ve tarihsel bir hazine sunmaktadır bize. Fakat sosyalizmi dünle anlatılmaktan kurtarmalıyız. Teoriye dinamizm kazandırılmalıdır. Geleceği kucaklamak, gelecekle ilgili bir iddia sahibi olmak ancak bununla mümkündür. Kadrolar açısından devrimci motivasyonun bir numaralı kaynağı da, ortaya çıkan ideolojik-teorik zeminin güçlü bir şekilde bilince çıkartılması, bu perspektifle hareket edilmesi olacaktır.

Bütüne hakimiyet ve çok yönlü gelişme gösteren kadro: Parti, örgütsel çalışmanın birçok dalda ve daha ileri düzeyden örgütlenmesidir.

*Kuşkusuz onların bu çıkışını sağlayan, nesnel tarihsel koşullar üzerine bir şeyler söylenebilir. Antiemperyalist devrimci dalgadaki yükseliş ve Vietnam'da sınımlenen zaferi, sosyalizmin tarihsel zaferlerinin etkisinin sürüyor oluşu, dünyaya yeni tanışılan sosyalist düşüncelerin penceresinden bakmanın heyecanı, ülkenin siyasal toplumsal, ekonomik yapısındaki gelişimin hızlı değişimlere zemin hazırlaması, bunun vd.nin etkisiyle kitlesel bir öğrenci hareketi dalgasının doğması..., sıralanabilir. Faşizmle uzun süreli mücadele ve bunu izleyen uzun süren bir yenilgi dönemi, sosyalizm dalgasındaki düşüş, yaşanmış değildi.

Çalışmanın hem her bir alanında, hem de bütününde iç bağları daha gelişkin ve hedeflere daha bütünsel bir yönelişi ifade eder. Bütün bunlar aynı zamanda, emekçi kitlelerle değişik sınıf ve katmanlarla çok daha geniş ölçeklerde kurulan ilişkiler ve sınıf mücadelesinin içerisinde daha etkin bir konumlanış ile birleşir. Faaliyetin çeşitli yönleri içeriyor olması ve aynı özsel niteliğe sahip olmakla birlikte, henüz onun gelişkinlik ve olgunlaşma düzeyine ulaşmamış olan parti öncesi örgütle, parti örgütlenme ve faaliyeti arasındaki ayırmedici çizgilerdir bunlar. Parti kadrosu da, parti çalışmasının bu çok yönlü gelişkinliğine ve bütünselliğine yanıt veren, bu gelişme düzeyini tutturana kadrodur. Örgütün amaç ve hedeflerini; gerçekleştirmek istediklerini, nereye doğru gittiğini, karşı karşıya olduğu güçlükleri bütünden kavrayan ve kendisini örgütün hedefleriyle buluşturabilen kadro ileri bir kadrodur. Bir kadro örgütsel çalışmanın bütününe kavradığı ölçüde, kendi sorumluluk alanındaki çalışmanın hangi bütünün parçası olduğunu, nasıl bir amaca hizmet ettiğini, örgütün hangi hedefleriyle birleşik olduğunu bilerek hareket edecektir. Alanındaki çalışmanın geri ya da ileri oluşunun, doğuracağı olumlu veya olumsuz sonuçların anlamını da daha iyi görebilecektir. (İç yayınlar, gelişkin komite toplantıları ve bu açıdan da özel bir öneme sahip -ve bizim ciddi bir eksikliğimiz olan- kongre ve konferanslar, kadroların bütünü kavramalarının ve ona göre biçimlenmelerinin temel araçlarıdır.) Bu söylediklerimiz, bir komünistin kendi alanındaki çalışmanın yürütülüşü için de geçerlidir.

Kadrolarda teorik, siyasal ve örgütsel perspektifin gelişkinliği, gelişme ve sorunlara bütünden hakimiyet kurabilme yeteneğini kazandırır; onları, sınırlı düşünceden, olgucu ve dar deneyci yaklaşımlardan uzak tutup sorunun doğru tespitine, ileri çözümüne götürür. Bugün, en temel kadrolarımızda bile, dar deneyci ve olgucu yaklaşım güçlüdür. Bütünsel bakış ve çözümleme, iç bağların kurulması, ana halka kavrayışı, genel-özel, özel-genel ilişkilerinin kuruluşu, bir bütün olarak marksist diyalektik kavrayış ve uygulama zayıftır. Türkiye devrimci hareketinin eylemci ama öte yandan teorik ve siyasal yönlerden gelişmemiş, ufku dar genel devrimci

yapısından güçlü bir kopuşu gerçekleştirememiş olmak, dar örgüt çalışmasının kadro biçimlenişinin düşünsel sınırlılıkları, devrimci sınıf mücadelesi ve oportünizmle temel ayrımını net çizen bir teorik biçimlenişe karşın ekonomi politik, felsefe konularına oldukça uzak ve yabancı bir biçimlenme gelişimimizi sınırlandırmaktadır.

Kapsamlı düşünme ve hedeflerle bu şekilde ilişki kurmaktaki zayıflığı gidermeliyiz. Hedeflerle güçlü bir ilişki, gelişkin bir perspektifle kurulur. Örgütün temel yönelimleri bilince çıkartılırsa, herhangi bir parçadaki alandaki çalışma, kendi başına "kör" bir çalışma olmaktan çıkar. Tersten söyleyecek olursak, bir alandaki birimdeki çalışma, örgütün amacı ve temel yönelimleriyle ilişkisi kurularak yürütülürse, bu yaklaşıma sahip olan kadronun bilinçsel gelişimi de hız kazanacaktır. Bir komite ya da bir komünist, çalışmasının örgütün genel hedefleriyle uyumlu hale getirdiğinde alanda sağlanacak olan gelişmenin neye hizmet edeceğini, gelişme sağlanamamasının neleri götüreceğini bilerek hareket edecektir. Bu bir komite ve komünisti, alandaki çalışmanın güçlükleri ve bundan doğacak sıkışma ve daralmalardan, alansal sapma tehlikesinden de uzak tutar. Böylesi sorunlar yaşadığında soruna, daha geniş ölçeklerde ve üst bir düzeyden bakarak çözmeye yönelecek, hedefiyle ilişkisini tazeleyecektir.

Sadece alanlardaki çalışmaların örgütün genel hedefleriyle birleştirilmesi değil, her bir alandaki çalışmada da, kesitsel görevler ve o anda karşı karşıya olunan sorunlar içerisinden değil, o alandaki temel hedefler içerisinden bakmak, her bir kesitteki görevleri bununla ilişkilendirmek, planı buna göre yapmak gereklidir. Bu bir komünisti kendi alanı içerisinde de çalışmayı en dar biçimde yürütmekten, kendisini sadece burnunun ucundakiyle sınırlandırmaktan uzak tutar. Bu, bir komite ve komüniste alanındaki sorunlara da daha geniş bir perspektifle bakma, daha kolay ve doğru çözüm yolları bulma yeteneği kazandırır. Ufuk genişliği, onu, daha da genişletme ihtiyaç ve düşüncesini körükler. Devrimci gelişime bu şekilde süreklilik kazandırmak, çalışmalarda sıkışma ve daralmayla başlayan, duraksama ve gerilemelerin önüne geçebilmesi açısından da son derece önemlidir.

Temel kavrayışın güçlülüğünden doğan bilinç, bir örgütte, komite ve kadroda yüksek bir devrimci motivasyonun da başlıca kaynağıdır. Kolektivizm, amaç ve görevlerin bütünsel kavranışından doğan bilinç ve eylemdir. Örgüt içi ve dışında bir ilişki tarzı, bir yaşam tarzı olarak bir komünistin kolektivizmini her türlü küçük burjuva eşitlikçi düşünceden ayıran komünist ideallerimizin, programatik düşüncenin günlük yaşam ve mücadele içerisine taşınmasıdır. Bütünle parça; alan çalışmamızla örgütsel çalışmanın bütünü arasındaki ilişki, bu temel yaklaşımla ilişkilendirilirse dar kısımcılık, alan grupsallığına düşülmez. Keza, örgütün komünist programı, temel hedef ve yönelimleriyle kendi durumu arasındaki ilişkiyi dolaysız ve ileri düzeyden kurabilen bir komite ve kadro, partide biçimlenen yeni insan tipinin kolektivist niteliğinin çalışması ve kişiliğinde yansıtılır.

Bugün kapitalizmin ulaştığı örgütlülük düzeyi ve egemenliğini sürdürürken kullandığı araç ve yöntemler, çok çeşitlilik kazandı. Örgütsel çalışmada dar kapsamlılığın yenilmesi, en başta kendimizi her türlü düşünsel sınırlılıktan kurtarmaktan geçmektedir. Hiçbir teori, marksizm kadar gelişkin, çalışmanın çok yönlü örgütlenmesine zemin hazırlayıcı ve bizi ufku delmeye yöneltecek kadar güçlü değildir. Kapitalizmin geliştirdiği devasa örgütlülüğe karşı onu yıkacak olan temel parti duruşu, en özsel haliyle temel kadro duruşudur. Komünist kadrolar böylesi bir hedef bilinciyle donanmalı, kendilerini bu çapta bir savaşıma hazırlamalıdır.

İşbölümü ve uzmanlaşma, çok yönlü ve gelişkin kadroları gerektirir. Örgüt çalışmasında ilkelik ve amatörlüğün altilmesinin başlıca koşullarından birisi işbölümü ve uzmanlaşmanın geliştirilmesidir. Genel devrimci normlar, güçlü özsel nitelikler, bile olsa bununla sınırlı ve yetinen değil, bu özü çok daha gelişkin bir biçimle, yeni niteliklerin kazanılmasıyla, örgüt çalışmasının temel bir alanında çok daha yetkin, uzmanlaşmış bir çalışmanın ortaya konulmasıyla ifade eden kadrolar, çalışmamızın yükseltilmesi gereken düzeyine yanıt verebilir. Kadrosal gelişmenin ve partinin en başta profesyonel devrimci kadro tipolojisinin temel ölçütle-

rinden birisini bu oluşturmaktadır. Parti, çalışmasını bu yönde hedeflendirmeli, örgütsel araç ve yöntemleri geliştirici yönde kullanmalı, kadroları yetenek ve özelliklerine göre değerlendirmelidir.

Dar deneyciliğe ve sınırlı bilgiye dayalı gelişme ve uzmanlaşma, işin bir yönüne, çalışmanın henüz karmaşık bir hal almadığı bir dönem için hakim görünse de, işin diğer yönlerine olan uzaklığı bir dönem sonra kaçınılmaz olarak yetersizlik ve tıkanmalara, işle ilişkide de söyleşme tehlikesinin doğmasına yol açacaktır.

Bu çalışma yürütülürken, profesyonel devrimci kadroların bütünü için geçerli o'an asgari ortak teorik temelin korunmasının -bu partinin irade birliği açısından önemlidir- ötesinde, bu temelin yükseltilmesi, yetkin ve bir alanda bugüne yanıt verecek ilerilikte uzmanlaşmış kadroların yetişmesi sağlanmalıdır. Şimdi konuyu kapsamını genişleterek değerlendirelim.

İşbölümü belli ölçülerde kendi içinde uzmanlaşmayı barındırır. Fakat bizim amaçladığımız sadece deneysel olana bağlı bir becerinin geliştirilmesi değildir. Bu öğrenme ve gelişmenin uzun sürecek ve sınırlı bir biçimlidir. Amaçladığımız, tek yönlü deneysel olana dayalı bir ustalık değil, bunun, o alandaki tüm tecrübe birikiminin sistemleşmiş haline, bilimsel bilgiye dayalı olanla birleştirilmesidir. Yetkin kadro tipini bu temelde, iki yönlü birleştirerek ortaya çıkartabilmektir. Ki günümüz dünyasında, üretim ve bilimsel çalışma alanlarında görebileceğimiz gibi, bir konudaki uzmanlaşmanın en azından en yakın konuların bilgisine sahip olunmadan pek fazla geliştirilemediğidir.

Dar deneyciliğe ve sınırlı bilgiye dayalı gelişme ve uzmanlaşma, işin bir yönüne, çalışmanın henüz karmaşık bir hal almadığı bir dönem için hakim görünse de, işin diğer yönlerine olan uzaklığı bir dönem sonra kaçınılmaz olarak yetersizlik ve tıkanmalara, işle ilişkide de söyleşme tehli-

kesinin doğmasına yol açacaktır. O kadro, kendi çalışmasından hoşnut ve onu yeterli görse de, her bir parçada da sürekli geliştirilmesi gereken örgütsel önderliğin düzeyini tutturamayacaktır. Bir kadro bir alanda uzmanlaşma ve yetkinleşmesini sürdürürken, temel ML gelişimine süreklilik kazandırma; ikincisi, konu ve alanla ilgili bilimsel bilgiye hakimiyet ve deneysel tecrübenin güçlendirilmesi; üçüncüsü, çalışmasına daha geniş bir yorum getirmesini sağlayacak yakın dalların asgari bir bilgisine sahip olmalıdır. Bu yaklaşımımıza teorik çalışma alanından, üretimden, modern futboldan, modern sanatlardan örnekler verebiliriz. İlk çağ düşünürleri, Aydınlanmacı bazı düşünür ve sanatçılar, **Marks** ve **Engels**, en az birkaç dalda yetkinleşmişler, çok yönlü insanal gelişmenin örnekleri olmuşlardır. **Mikelanj** o heykelleri yapabilmek için insan anatomisi üzerine çalışmıştır. **Leonardo da Vinci** sadece resim yapmamıştır, bir helikopter tasarımı yapan, **İstanbul** boğazı için bir köprü tasarlayan bir mimardır da. Sistem kurma sorunuyla karşı karşıya olan teorisyenler, ne salt politikadan, ne salt felsefeden ne salt tarih biliminden, ne salt ekonomi politikten yola çıkmışlar, biriyle yetinmişlerdir. Bilimsel sosyalizm, üç ana bileşene dayanmaktadır. İngiliz ekonomi politiği, Alman felsefesi, Fransız ütopyacı sosyalizmi ve sınıf mücadelesi. İşte marksizm böyle bir temele sahiptir, bunların eleştirel devrimci bir yadsınması üzerinde yükselmektedir. **Engels**, diyalektik üzerine çalışırken, fizik, kimya ve biyolojideki son gelişmelerin, buluşların bilgisine sahip olmak durumundaydı; başka türlü doğanın diyalektiğini yazamazdı. Günümüzde mikrobiyoloji ve genetik, uzaybilim alanındaki gelişmelerin bilgisine sahip olunmadan diyalektiğin bu alanda kendi bilimsel gelişimi sağlanabilir mi?

Kapitalist üretimde bugün, işin tek bir parçayla sınırlandırılması, denildiği gibi sadece bir vida sıkmaya kadar indirilen parçalanması biçimindeki taylorist-fordist modellerin yerine “kalite çemberleri” ve sinerjik yöntemler geçiriliyor. Üretimin sadece kendi parçasıyla sınırlı olmayan, en azından bir önceki ve sonraki süreçleri hakkında da bilgi sahibi olup, üretime buna göre katılan, dolayısıyla işçinin üretimle ilişkisini de görece

olumsayan daha gelişkin bir işçi yapısını gerektiriyor bu. Günümüzde modern futbol “*oyunun her iki yönünü oynayan oyuncu*”lar arıyor. Çakılı santrafor tipi de, orta sahayı geçmeyen defans oyuncusu tipi de tarihe karıştı. **Gullit** gibi sahada basmadık yer bırakmayan forvet oyuncuları, **Uche** gibi ileri çıkıp gol atan defans oyuncuları, **Beckenbauer** gibi bilgisiyar sistematğinde oyunu yöneten beyinler, **Platini** gibi virtüözlerle oynanıyor modern futbol. Total futbol diye, futbolun adeta basketbolleştirildiği, oyuncunun yerine bakmadan neresi boşsa oranın doldurulduğu bir kolektif uyum düzeyine çıkılan bir sistem geliştirildi. Futbolda fizik gücü ile tekniğin, teknikle estetiğin birleştirildiği oyun sistemleri ve oyuncu tipleri gelişti. Bunun içerisinde **Maradona** gibi oyuna yorum getiren ve yön veren futbolcular, “*serbest oyuncu*” olarak görevlendiriliyorlar.

Modern sanatlar alanında, bilgisayar ve son teknoloji, sinema sanatı alanına girdi; ona daha fazla hareket, üç boyut, görsel zenginlik kazandırdı. Modern dans, bale, tiyatro, opera, müzik, ses, ışık ve renk kullanımında çok geniş olanaklar sunan teknolojik gelişmeleri de kullanarak iç içe geçiyor. Daha estetize edilmiş, insanın beğeni ve hazzını çok daha geliştiren bir sanatsal düzeye çıkılıyor.*

Bilim öylesine gelişmiş, iç içe geçmiş, ana bilim dallarına bağlı yan ve alt dallar ortaya çıkmıştır ki, bir bilim adamı en azından yakın bilimlerdeki gelişmelerin bilgisine sahip değilse, kendi alanında da bir gelişme sağlayamaz. Kısa bir sürede tıkanır. Keza öteden beri geçerlidir, tarih bilgisine sahip olmayan askerlik sanatında gelişme gösteremez. Askerlik sanatındaki son gelişmelerin, bir askerin donanımı ve ordu yapılarındaki değişmelerin teknolojinin gelişimiyle ne kadar iç içe olduğunu görmekteyiz

*Evet, biçim geliyor. Bu içerikteki kofluğ, yüzeyselliği, gerçek dışılığı, yabancılaşmanın körüklenmesini vb. daha fazla, daha fazla açığa çıkartıyor.

Bir Sertab Erener'in sesinden, ses ve ritm zenginliğine ulaşmış, çok değişik sesler çıkartabilip, en küçük ses ayrımlarını bile verebilen enstrümanlardan bir sevgiyi en yüzeysel sözlerle anlatan bir şarkıyı dinliyoruz. Müzik endüstrisinin çarklarından Michael Jackson gibi imaj yüklenmiş, hilkat garibeleri türetiliyor.

son dönemde. (Engels, çok önceleri, teknikteki, silahlardaki gelişmelerin savaş taktikleri üzerindeki etkilerini incelemişti.) Ordular küçülmekte, daha hareketli, gelişkin silahlarla donanımlı, küçük birlikler ve uzman, profesyonel asker tipine doğru geçilmektedir.

Hemen her alandan verdiğimiz örnekler sisteme çekirdeksel bir alternatif olarak ortaya çıkan, alternatif düşünceyi, kendini biçimlendirmekten başlayarak işçi sınıfına ve emekçi kitlelere taşıyacak olan bir partinin ve onun kadrolarının nasıl bir gelişkinlik düzeyine sahip olması gerektiğini gösterebilmek içindir. Temel gelişime, işbölümü ve uzmanlaşma sorunlarına, nasıl bakmak gerekmektedir, bütün temel komiteler dahil olmak üzere söylüyorum, bugün bir önder ve yönetici komünist hangi özelliklerle donanmalıdır, soruna nasıl yaklaşmak gerekiyor, bunlar iyi görülmelidir. Soruna nasıl yaklaşılması gerektiğinin bilince çıkartılması onun çözümüne geçebilmek için ilk adımdır da. Bugünün profesyonel devrimci tipi çok daha yetkin, özellikler ve niteliklerle donanmalıdır. Gelebilecek her türlü elitizm eleştirisine karşı da söyleyecek bir tek şey vardır: Böylesi bir profesyonel devrimciler örgütü olmazsa, devrim ve sosyalizm gerçekleştirilemez.

ÖRGÜTSEL-KADROSAL GELİŞME SÜRECİMİZ

İçerisinde bulunduğumuz tarihsel koşullar ve sistemin örgütlülüğüne yanıt verecek partileşme düzeyini profesyonel devrimci kadro yapısının hangi temel özelliklere sahip olması gerektiği üzerinde durduk. Şimdi de kendi örgütsel-kadrosal gelişme sürecimizi, bugünün örgütsel hedefleriyle birlikte değerlendirelim. Bugünün profesyonel devrimci çekirdek kadrosal yapısı, partileşmenin görevleri temeli üzerinde, üst bir düzeyden yeniden tanımlanmalıdır. Bu kadrolar, partiyi yaratacak olan kadrolar, partinin kadroları olacaklardır.

Kadrosal gelişimimiz ve şekillenme, örgütsel gelişimimiz ile iç içedir. TİKB bu süreçte kendi çizgi ve pratiğine temel özellikleriyle uygun bir kadrosal biçimlenme yaratmıştır. Bu TİKB kadro biçimlenmesinin hem

temel-özel özellikleriyle sürekliliği, bunların daha ileri bir düzeye taşınması, hem de bu gelişimin ortaya çıkarttığı darlık ve sınırlılıkların aşılması, son olarak da bugüne yanıt verecek düzeyden tanımlanması gerekmektedir.

Kadrosal gelişimimiz ve şekillenme, örgütsel gelişimimiz ile iç içedir. TİKB bu süreçte kendi çizgi ve pratiğine temel özellikleriyle uygun bir kadrosal biçimlenme yaratmıştır. Bu TİKB kadro biçimlenmesinin hem temel-özel özellikleriyle sürekliliği, bunların daha ileri bir düzeye taşınması, hem de bu gelişimin ortaya çıkarttığı darlık ve sınırlılıkların aşılması, son olarak da bugüne yanıt verecek düzeyden tanımlanması gerekmektedir.

Mevcut kadrolaşma düzeyimiz, niceliksel olmaktan de önce niteliksel olarak, kimi yönlerinin eksikliğiyle bugüne yanıt vermemektedir. Bu yetersizliği, amaçlanan partileşmenin görevleri içerisinde baktığımızda ilk elde görmek mümkündür. Bunun güçlü bir kavranışı ise, örgütsel gelişimimizle kadrosal gelişimimizin birlikte ele alınıp değerlendirilmesiyle olacaktır.

Örgütümüz TİKB'nin çizgi ve pratiği, kuruluşundan itibaren, ML'e sıkı sıkıya bağlılık, militan sınıf mücadelesi, oportünizmle de ayrımların net ve ilkesel olarak çizilmesi üzerinde yükselmektedir. Sağlam bir yeraltı devrimci örgütlü olmayı bu çizgi ve pratiğin temeline yerleştirmiştir. Profesyonel devrimcilik, yeraltı savaşımında ustalaşma, her koşulda mücadele etme kararlılığı, güçlü direnişçilik ve örgüte bağlılık duygusu TİKB kadro yapısının temel özellikleridir. Bu özellikler aynı zamanda komünist devrimci militan tipinin özel yapı ve özelliklerini oluşturmaktadır. Bu açıdan TİKB, coğrafyamızdaki komünist kadro ve militan tipinin en ileri örneğini yaratmıştır. Örgütün ilk kuruluş dönemi ve 12 Eylül gerici yılları içerisinde yetkin bu kadro yapısı, '89 sonrası II. Konferans'ta örgütsel gelişimin ve yeni dönemin ihtiyaçlarına uygun olarak, ka-

zânılması gereken özelliklerle yeniden tanımlanmıştır. “Yeni Örgütçü Tipli”, döneme uygun kadrolaşmada kimi yönlerden belirli bir ilerleme sağlandıysa da döneme yanıt vermekte ve partileşmenin ihtiyaçları yönünden istenilen düzeyde değildir. Daha ötesi. parti hedefi, parti tarzı çalışma ve onun kadrosal biçimlenmesini yaratmak açısından yüksek sıçramalı gelişmelere ihtiyaç vardır. Kadrosal yapımız, dar örgütlenmenin ve içerisinden geçilen dönemlerin eksiklik ve sınırlılıklarını taşımaktadır. En başta olay ve gelişmeleri, örgütün gelişimini ve önündeki sorunları, aşma perspektiflerinin kavranışı olmak üzere, mantalitede, önderlik tarzı ve kitlelerle ilişki kuruşta bu düşünsel sınırlılık ve gelişme eksikliğinin giderilmesi ve yeni bir gelişme düzeyine çıkılması şarttır. Dün için doğal, belli ölçülerde kaçınılmaz olan bu sınırlılıklar, örgütsel çalışmanın temellerinin genişlemesiyle birlikte gelişimin önüne bir engel haline gelmişlerdir.

‘80 öncesi örgütlenmemiz, örgütsel yapımız, çalışmamızın kapsam ve içeriği, dar bir örgüt yapısı ve onun tarzının unsurlarını içeriyordu. Gelişimimizi, kimi özgüllükleri ve biraz önceliyle birlikte ele alacak olursak, TİKB, tek bir grup yapısından örgüte evrildi. Tüm grup yapılarında görülen bir programa sahip olmama, örgütsel bir şekillenişin bulunmayışı gibi özelliklerin yanında özgül yönüyle kendi içerisinde sıkı, profesyonel devrimciliği ilke edinmiş bir ilişki sistemi olan bir grupsal özellikteydi. Bu özellikler sonraki örgütsel yapımıza da aktarıldı. Mevcut grup, yine genel bir özellik olarak, sınırlı bir alanda, bir dönem sonra yeraltından, dar ilişkiler içerisinden fikirlerini yayan, sınırlı bir hareket zemini bulan yapıdaydı.

Çalışmaya örgütlü bir karakter kazandırmak, örgütsel-kadrosal normların belirlenmesi, örgütün iç yapı ve ilişkilerinin buna göre düzenlenmesi, örgütsel birliğin genel bir siyasal çizgi temelinde sağlanması ve çalışmaların bu temelde yürütülmesi, geleneksel grup yapılanışı, ilişki biçimleri ve çalışma tarzından temel bir kopuşun gerçekleştirilmesidir. Bizde de bu temel kopuş ve gelişme, aslolarak TİKB ile gerçekleşmiştir. Fakat Örgütümüz nesnel koşullardan gelme sınırlılıkların da etkisiyle uzun bir dö-

nem dar bir örgüt yapılanışı ve çalışma tarzının özellikleri içerisinde kalmıştır. Sıkı bir iç örgütlülüğü olan kadrosal ölçütlerin de bu temelde oluştuğu, kitlelerle olan ilişkilerin oldukça az olup örgütün daha çok kendi gövdesiyle ve sınırlı çevresel güçlerle mücadele yürüttüğü bir yapılanma söz konusudur. Örgütsel çalışma neredeyse bütünüyle yeraltı devrimci örgütüyle yürütülmektedir. Propaganda-ajitasyon ve örgütlenme içerik ve yürütülüş olarak genel devrimci çalışmanın çizgisini ve sınırlılığını taşımaktadır. Devrimci ajitasyonun genel bir siyasal çizgi-platform temelinde yürütüldüğü koşullarda da, dönemsel politika ve taktiklerle çalışmanın geliştirilmesi pek görülmez, gerçekleştirilmeye çalışılsa bile, örgütün yapılanışındaki nesnel sınırlılık onların uygulanabilme koşullarını güçleştirir. Komünist örgütün kitlelerle ilişkisi çok sınırlıdır ve örgütü çevreleyen, yakınlık ve uzaklık dereceleri farklı, değişik tipte bir örgütler ağı bulunmamaktadır. En temel devrimci özellikler üzerinde şekillenen genel bir devrimci yapılanması vardır; işbölümü ve uzmanlaşma düzeyi geridir. Buna kendi özgüllüğümüzde, dar bir örgüt yapısı içerisinde tek bir grup kökeninden gelişin, iç örgütlenme ve ilişki sistemimizde hem sağlamlık ve güven yönlerinden güçlendirici, öte yandan kurumsal yapı ve işlerliğin geliştirilmesinde ihmale ve eksik biçimlenişe yol açan yönünü eklemeliyiz.

Kuruluş sonrası, 12 Eylül'e uzanan kısa sürede, halk hareketindeki yükselişin sürdüğü koşullarda, bu nesnellik bizi örgüt çalışmasının daha geniş temellerde yürütülmesine çekiyordu. Ki bu dönem oldukça kısa sürdü. Fazla bir açılım yapılamadı. Ayrıca yeni bir örgütsel yapının temellerini atıyorduk; sağlam bir yeraltı devrimci örgütünün kurulması, ona uygun bir kadrosal şekillenme gerçekleştirmek, legalist-menşevik oportünizmle sınırların çekilmesi belirleyiciydi.

Propaganda-ajitasyon, asıl olarak devrim ve sosyalizmin stratejik sloganlarıyla ve örgütün propagandasıyla yürütülüyordu. Dönemsel politika ve taktik geliştirme, toplumsal-siyasal koşullar bizi o yönde zorlasa da, düşünce olarak gelişmiş değildi. Kimi dönemsel politikalar üretilse bile.

onları kitlelere ulaştıracağımız merkezi ajitasyon araçları ve örgütsel araçlar yoktu. Merkezi siyasal ajitasyon için yeraltı yayın organını kullanıyorduk; yeraltı yayınının kadroları ve yakın çevre güçlerini yeraltı bilinciyle eğitime ve biçimlendirme yönü güçlü, kitlelerle ilişki kurma ve bu temelde örgütlülüğü geliştirmekteki işlevi ise son derece zayıftı.

12 Eylül gericilik yılları, kitlesel dalgadaki düşüş eldeki bu araçların ve uygulanagelen yöntemlerin kullanımını, az güçlerle gösterilen olağanüstü çabaya karşı nesnel olarak daha fazla sınırladı. Örgütümüz, politik kitle gücünü büyütemeden girdiği bu süreçte, örgüt-kadro güçleriyle mücadeleyle sürdürmek zorunluluğuyla karşı karşıya kaldı. Güçlü bir direnişçilik sergiledi.

'89 sonrası, dönemi kucaklayıcı bir perspektif olmasına karşı henüz güçlerin yeni toparlanıyor oluşundan kaynaklanan örgütsel bir sınırlılıkla karşı karşıyaydık; çalışmayı açıcı kimi yöntemler uygulanmaya başlanmakla birlikte kullanılan araçlar aynıydı ve henüz zenginleşmiş değillerdi. II.Konferans'ta örgütsel çalışmanın temellerini genişletme ve kitleselleşme hedefi konuldu. Bizi parti olmaya götürecek, ona temel oluşturacak *"küçük ama çelikten bolşevik bir müfreze"* olmaktan yine çelikten, yine bolşevik ama artık devrime önderlik edecek büyüklük ve yetkinlikte bir örgüt olmak olarak tanımlandı önümüzdeki sürecin görevi. Araç ve yöntemler, bu amaca uygun bir çeşitlilik ve zenginlik kazandı.

Örgütsel yapılanışımız, kullanılan araç ve yöntemler, içerisinden geçilen dönemlerin bunlar üzerindeki sınırlandırıcı etkileriyle birlikte -ki bu örgütümüzün 12-13 yılı- bizlerde dar bir örgütün çalışma tarzı, düşünce biçimi ve alışkanlıkları yer etmiştir. Bu devrimci darlık ve kitlelerle geniş ölçekte ilişki kuramamış komünist örgütlerde görülen türden bir sektarizmi içermektedir. Bu en başta dar bir örgüt anlayışı, örgütü profesyonel devrimcilerden ibaret görme; öncü ile kitleler ve devrim arasındaki öznel ve nesnel ilişkinin doğru kurulamayışı, öncüye doğru daraltılması olarak ortaya çıkmaktadır. Örgütsel çalışmanın kimi biçim ve yöntemlerine yatkın ve onlarda ustalaşmış, kimi biçimleri karşısında ise tutuk ve uzaktır.

Alanlara yönelişte, kitlelerin değişik kesimleriyle ilişki kurmakta, politika ve taktik geliştirmekte, atak ve inisiyatifli bir çalışmanın örgütlendirilmesinde sınırlayıcı hatta giderek tutucu bir yaklaşım göstermektedir. Bu

Dar örgüt çalışmasından, tekil, çevresel ilişkilere dayalı olarak yürütülen örgütsel faaliyetten alanın bütününe dönük çalışma yürüten, örgütün merkezi politika ve taktiklerini alanlara götürmenin yanı sıra alandaki her sorun ve çelişkiye devrimci yönde müdahale ederek hareketin ilerletilmeye çalışılacağı, alanların bizden sorulur hale geleceği, alan örgütçülüğü...

hepsinden önce ve hepsinin temelini oluşturan bir mantalite sorunudur. Örgütsel çalışmada sağlam ve ilkeli olmayı temel alırken, kitlelerin çeşitli kesimleriyle ilişki kurmanın gerektirdiği değişik tipte araçlar kullanımında, politik mücadelenin gerekli kıldığı esneklik ve değişiklikleri yapmakta sınırlandırıcı bir yaklaşım egemendir. Sınırlı örgüt-kadro güçleriyle ve yakın çevre güçlerine dayanarak politik mücadele yürütme, sınıf mücadelesinin gelişme düzeyi, kitlelerin durumu gibi etmenleri (olumlu veya olumsuz) yeterince dikkate almadan taktiklerde örgütün durumuna göre karar verme tutumundadır. Bu nokta; güçlü devrimci yapılarda militan bir ruhla dolu olunmasına karşın, subjektivizme açıktır. Devrimci niteliğin güçlülüğü, bu noktada perdeleyici ve yanıltıcı bir rol de oynayabilir.

II. Konferans'ta politik ve örgütsel hedeflerin belirlenmesiyle kadroların gelişme sorunu "*Örgütsel Düzeltme ve Atılım Kampanyası*"nın temel sorunlarından birisi olarak ele alınmıştır! "*Politikleşmiş kadro*", daha sonra

da "*Yeni Örgütçü Tipi*"; güçlü bir dönem kavrayışı ile taktiksel müdahale geliştirebilecek, süreçleri politik olarak kavrayan ve örgüt güçlerini ona uygun mevzilendirebilen, örgütsel çalışmayı çok yönlü geliştirme ve legal ve illegal çalışmayı yetkin bir şekilde birleştirebilme yeteneğine sahip

kadrolar... Dar örgüt çalışmasından, tekil, çevresel ilişkilere dayalı olarak yürütülen örgütsel faaliyetten alanın bütününe dönük çalışma yürüten, örgütün merkezi politika ve taktiklerini alanlara götürmenin yanı sıra alandaki her sorun ve çelişkiye devrimci yönde müdahale ederek hareketin ilerletilmeye çalışılacağı, alanların bizden sorulur hale geleceği, **alan örgütçülüğü**... Bütün bunlar, örgütün ve kadroların, örgüt çalışmasının dar ve tek yanlı biçimlerinden, bunların yarattığı sınırlı düşünme ve alışkanlıklardan kurtararak, örgütsel çalışmanın temellerinin genişletilmesi, çok yönlü, emekçi kitlelerle geniş ölçeklerde ve onların değişik kesimleriyle buluşabilen bir çalışmanın yürütülmesi, politik müdahale yoluyla sürecin geliştirilmesinin adımları, atılımlarıydı. Geliştirilen örgütsel araç ve yöntemlerle birleşik olarak bu süreçte belirli bir ilerleme de sağlandı. Yeni alan ve bölge açılımları, legal ve yarı legal biçimlerin kullanılması (kimi iyi ve yetkin örnekleriyle de), yeni güçlere ulaşma gelişmenin temel göstergeleriydi. Bu kadrolar sorununda da alışlagelenden farklı yeni sorunları da önümüze koydu. Kökenleri, geliş biçimleri, özellikleri farklı bu açıdan bir **homojenlik** oluşturmayan daha geniş kadro ve yakın çevre güçleriyle örgüt çalışmasının yürütülmesi, hızlı kadrolaşma ihtiyacı ile nite-lik ve **sağlamlık** unsurları arasındaki ilişkinin kuruluşu, bir alana göre şekillenme, yeraltına uzaklık, sıralanabilir.*

Döneme uygun, belirtilen politik-örgütsel açılımlarla birlikte kadrolarda da, bu yönde bir pratik kavrayış ve şekillenme gelişmeye başlamıştır. Döneme yanıt verecek kadro tipinin kimi özellikleri bu süreçte kazanılmış, biçimlenmeye başlamıştır; fakat, özellikle temel yönetici-önder

*Bunların nedenleri ve nasıl yaklaşılması gerektiği üzerinde duruldu. Birkaç noktaya tekrar vurgu yapmak gerekiyor. Bu tür sorunları örgüt çalışmasının geldiği düzeyden ileriye doğru çözeceğiz. Dar bir kadro örgütü olma anlayışını, bizi dönemden, kitlelerle geniş ölçekli ilişki kurma ve çok yönlü çalışmadan, süreçlere öncü politikalarla müdahaleden kopartacak daraltıcı taktikleri, sınırlı çalışmayı red ediyoruz. Önümüze çıkan sorunlara dar örgüt düşünce biçimleri ve alışkanlıkları, onun çalışma tarzı içerisinde değil partileşmenin, gelişkin bir Leninist örgütün ölçütleri içerisinde bakacağız. Bunun dışındaki her yöntem, niyet ne olursa olsun geriye çekicidir.

kadro biçimlenmesinin ileri ve yeni düzeyine geçiş yapılamamıştır. Bu kaçınılmaz olarak yeni gelişen kadrolar üzerinde de sınırlandırıcı, hem sahip olunan olumlu niteliklerin kazandırılması, hem de var olan eksiklik ve darlığın onlara da aktarılması biçiminde bir etkide bulunmuştur. Bu sorun (her türlü subjektivizmden de kurtulunması için) '94 yılında O/Ç'te net çizgilerle iki yönüyle de ortaya konulmuştur. Şu söylenmektedir: "**Özellikle yönetici komiteler, çalışma tarzındaki geriliği gidermek için, işlerin geleneksel yürütülüş tarzına karşı bir savaşım yürütmelidirler. Teorideki zayıflığın giderilmesi, onların pek çoğu için hayati önem taşımaya başlamıştır. Zihinsel tembellik, ufuk darlığı, soyutlama gücündeki zayıflık, tasarım gücü eksikliği, komplike düşünmeme, kendisini geleneksel biçimlerle sınırlama gibi önderlik niteliği yönünden önemli eksikliklerin giderilmesi, teoriyle ilişkinin daha güçlü kurulmasıyla olacaktır. Bu kadrolar, devrimci kararlılık ve güvenilirlik, yönetme tecrübesi, kimi örgütçü özellikleri, sağduyu, yaşamlarını devrimle bütünleştirme ve örgüt adamı olma özelliklerini belirttiğimiz yönde güçlendirmelidirler.**"*

Kadrosal gelişme sorunu belli ölçüde kronikleşmiştir. Sorun, örgütün gelişme düzeyi ve döneme uygun olarak örgüt çalışmasının yeni biçimlerine yanıt verecek bir gelişme çizgisi, önderlik düzeyine geçemeyiş, dar örgüt çalışma tarzı, düşünüş ve alışkanlıklarından kendisini kurtaramama, bir kısım kadroda da görülen devrimci sıçrama dinamiklerinde zayıflama-dır. Bir önceki dönemin örgütsel biçimleri, çalışma tarzı, kadrosal şekillenme, uygulanan yöntemler ne kadar gelişkin olursa olsun, yeni süreçlere

*Evet, bu kesitte konferans yapılsa iyi olurdu. Örgütün geldiği düzeyin, çalışmanın geldiği düzey ve yeni sorunların bilince çıkartılması, bunlardan doğan görev ve hedeflerin örgütün-kadroların ortak iradesi olarak karara bağlanması ve bundan güçlü bir hareket doğurmaya çalışmak gerekiyordu. Bu kadrosal gelişmede, sürece yanıt vermekte yaşanan zorlanmanın da örgütün önüne konulması açısından da iyi olacaktı. Bu konudaki zorlanma ve tıkanmaya, konferans kararıyla müdahale etme imkanı doğacaktı. Bu nedenlerle, konferansın yapılmayıp ciddi bir eksiklik. Ama ne döneme uygun politik ve örgütsel perspektif geliştirmekte temel bir eksiklik vardır ne de temel kadroların gelişiminde ortaya çıkan sorunların tespiti ve ne yönden hangi adımlarla aşılabileceğinin gösterilmesinde bir eksiklik bulunmaktadır.

geçiş ve yetkin bir uyum gerçekleştirilemiyorsa, dünün ilerletici biçimleri artık yetersiz kalacaktır. Kadrolar yönünden, süreç, yeni görevler bilince çıkartılarak bu geçiş ve sıçrama yapılamıyorsa, sürece yanıt verememe, duraksama ve gerileme olacaktır. Eğer örgüt, yeni sürece, gelişmelere hakim olmakta zorlanıyorsa, gelişme ve tıkanmaların ortaya çıkarttığı kaotik görüntü, onlarda geriye bakma, eskiye özlem, çözümü eski biçim ve anlayışların içerisinde arama biçiminde, frenleyici ve geriye çekici bir tutum olarak ortaya çıkacaktır.

PARTİYİ YARATAK KADROLAR... DAR ÖRGÜT ANLAYIŞININ SINIRLANDIRICI ETKİSİNİN KIRILMASI

Komünist parti ve örgütler, bir durumdan yeni bir duruma geçerken, yeni sürece öncesinden bir hazırlıkla giremem işlerse, ya da yığınaktaki kimi eksikler sonucu konulan perspektifler istenilen düzeyde uygulanamıyorsa, bir dağınıklık ya da iç zorlanma yaşanılacaktır.* Bizde bu, şu aşı-

*Dönemlerdeki değişikliklere uygun olarak, partinin politikalarında ve taktiklerinde yapılacak değişiklikler, partinin yeni süreçlere hakim olabilmemesinin ve önderlik geliştirebilmesinin ilk ve temel koşuludur. Bunu gerek politikalar, gerekse örgütsel-kadrosal düzeyde başaran partiler süreçlerde etkili olmaktadır. Bu gelişmeler, eğer politikalar düzeyinden yakalanıp çözümlenemezse bu bir önderlik zafiyeti olarak başgösterir. Bu sağlansa bile, kendi başına yeterli değildir; politika ve taktikler düzeyinde gerçekleşen açılımın örgütsel ve kadrosal düzeyde de gerçekleştirilebilmesi gerekmektedir. Çeşitli partiler dönemlerde temel değişiklikler olduğunda geçiş yapmakta, sürece uyum göstermekte zorlanmışlar. çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalıp çözmek zorunda kalmışlardır. Sağ ve sol sapmalar da asıl olarak böylesi dönemlerde ortaya çıkmıştır.

Bolşevik Partisi tarihi bu açıdan öğreticidir. Lenin'in "Yeni Görevler, Yeni Güçler", "Partinin Reorganizasyonu Üzerine" makaleleri, yeraltına sıkışmış, dar komitelerin, geleneksel örgütlenme ve çalışma tarzından kaynaklanan alışkanlıklarını ve ayak diremelerini yenebilmek ve 1905 devrimini kucaklayacak bir örgütsel geçişin yapılabilmesini sağlamak için yazılmışlardır. Devrimin yenilgisinden sonra yaşanan dağılma ve iç kargaşa, sağ ve sol tasfiyeciliğe karşı mücadele; 1917 'de devrimin gelişimi içerisinde ortaya çıkan hızlı değişikliklere müdahalede yaşanan sıkışma ve ortaya çıkan sapmalar; 1920

mada üç etmene bağılı olarak yaşanmaktadır. Ve bu iç içe geçmiş üç etmenin varlığı, sorunu ağırlaştırmaktadır. Örgütsel gelişmede partileşme perspektifiyle daha üst bir düzleme geçiş, bunun dönemdeki değişiklikler ve hareketin aldığı biçimlere uygun ve önderlik geliştirilerek gerçekleştirilmesinin gereklilikleri; içerisinde bulunulan tarihsel dönemden kaynaklanan zorluklar, bu etmenler, sadece bizimle sınırlı değil, devrimci örgütlerde, her örgütün politik ve örgütsel yapısına, durumuna göre değişik düzey ve biçimlerde bir baskılanma yaratmaktadır. (Devrimci program ve stratejilerden oportünist-reformist tasfiyeci, hatta doğru olan kaymalar da bunun sonucudur.) Bunun komünist bir çizgide, ideolojik-teorik, politik ve örgütsel bir atılımla, daha ileri bir örgütsel düzleme geçerek, partileşme perspektifiyle yeneceğiz. Parti, örgütsel gelişimin, dönemin ve içerisinde bulunulan tarihsel koşulların önümüze koyduğu sorunların devrimin çözümü halkasıdır. Kadroların niteliklenme ve yeni bir önderlik düzeyine geçiş sorunu da, parti sorununun, çözümünün odağında yer almaktadır.

Örgüt çalışmamız, en iyi haliyle dahi, eski dar örgütsel ve çevreci ilişkili biçimlerinin, tek yanlılığın, sınırlı örgütsel biçimlerin, bunların yarattığı sınırlayıcı düşünce ve alışkanlıkların içerisinde hapsolup kalamayacağı bir aşamaya gelmiştir. Dar bir komünist örgütün, örgüt ruhuyla dolu, militan ama çeşitli sınıf ve tabakalarla çok yönlü ve geniş ilişkiler kurmakta, politik bir hareket yaratmakta, bunların gerekli kıldığı araç ve yöntemler geliştirmekte, kullanmakta zayıf, dünün kadro tipinin ve çalışma tarzının, düşünce ve yaklaşım biçimlerinin aşılması gerekmektedir. Temel yönetici komitelerde politik ve örgütsel önderliğin yetkin bir bileşimine, işçi sınıfının değişik kesimleri, diğer sınıf ve tabakalar içerisinde, farklı alan ve bölgelerde yürütülen çalışmaya hakim olabilen, dönemlerdeki de-

özellikle '30'lardan itibaren faşizme karşı mücadelenin strateji ve taktiklerinin ortaya konulmasıyla bunların kavranması ve uygulanmasında çeşitli komünist partilerde ortaya çıkan sağ ve sol sapmalar, devrimini yapmış hemen tüm ülkelerde ortaya çıkan devrim öncesinin kadrosal şekillenmesiyle devrim sonrasında kadrosal şekillenmesinin farklılığından doğan sorunlar, konuyla ilgili olarak öğreticidir ve eğitim konusu olmalıdır.

ğişikliklere, alanlardaki özgüllüklere göre örgütsel mevzilenişi düzenleyebilen, çalışmanın legal ve illegal biçimlerini dinamik bir şekilde birleştirme yeteneğine sahip, örgütsel çalışmanın bütününe ve sürece üst bir noktadan hakimiyet sağlayabilen, plan ve yöntem geliştirebilen, komite temeline sürekli bağlı kalan, kadro ve taraftarlardaki gelişime, bilinçsel farklılık ve değişmelere (psikolojik dalgalanmalarına kadar) devrimci çizgide yön verebilen gelişkin bir temel yönetici kadro tipine ulaşma zorunluluğu vardır. Kuşkusuz bunlar, gelişkin bir işbölümü ve uzmanlaşma, kolektif yaratıcılık ve dönüşüm, bunun içerisinde öncü bir rol oynama gibi örgütsel anlayış ve yetilerin geliştirilmesiyle birleşmek durumundadır.

İlkellik ve amatörlük, çalışmanın eski dar ve sınırlı biçimleri içerisine hapsolması, yüzeysel yürütülüşü olarak ortaya çıkmaktadır. Merkezi politika ve taktiğin sürekli geliştirilmesi, bölge ve alanlara dönük özgül politika ve taktik geliştirme, mücadele ve örgüt biçimleri üzerinde her durum ve koşullardaki değişikliklere yanıt verecek şekilde yetkin ve geliştirici bir hakimiyet kurma, örgütün konumlanışının bir bütün olarak süreçlere hakimiyet sağlayacak, proleter sınıf mücadelesine ve her türlü devrimci toplumsal harekete önderlik edecek düzey ve biçimde gerçekleştirilmesi şarttır.

Bütün temel kadrolar, belirtilen görevlere yanıt verecek önderlik düzeyine, teorik, siyasal, örgütsel konularda gelişkin bir altyapıya sahip olmalıdır. Çok yönlü kavrayış, olgu ve süreçlere derinlemesine nüfuz etme ve çözümleme, içsel bağların kurulması, diyalektik hareketi tüm biçimleriyle görme, genel-özel, parça ile bütün arasındaki ilişkilerin kurulabilmesi, her durumda zincirin ana halkasının bulunup çıkartılması, diyalektiğin sınıf mücadelesi süreçlerinde ve örgütsel faaliyette doğru ve yetkin bir düzeyde uygulanması şarttır. Bunu başaramayan kadro, dönemin özellikleri ve örgüt çalışmasının geldiği düzeyde ya tam bir karmaşanın içerisinde ne yapacağını bilmez halde çakılıp kalacak ya da belirli bir parçayla iyice sınırlandırılmış geri bir çalışmayla yetinecektir. Ki bunun da fazla bir geliştiriciliği ve ömrü olmaz.

Bugün kadrolarımız içerisinde tek yanlılık, sınırlı biçimlerin içerisinde bakma, parçadan değerlendirmeler, temel ve asli olanı ikincil, ikincil olanı temel ve asli olarak görme vb. oldukça yaygındır. Bunlar devrimci darlık, sektarizm, dar deneycilik ve olguculuğun ortaya çıkış biçimleri ve beslenme kaynaklarıdır ve tersyüz olup politikada ilkesizliğe kayma tehlikesini de içerisinde barındırmaktadır. Bütünden bakmama, içsel bağların kurulamaması, şeylerin özündeki çelişkileri görememe, yüzeysellik, temel ve asli olanla ikincil, üçüncül olanları ayıramamak, ana halka kavrayışının olmayışı, ilişkilendirmelerde mekanik ve eklektik yöntem ve düşünüşü öne çıkartabilmektedir. Bu sorun, sadece bir diyalektik kavrayış, yöntem bilgisi eksikliği sorunu değildir. Bu açıdan ele alacak olursak marksist olup olmama sorunudur. Konumuz açısından ise, çok yönlü bir örgütsel faaliyetin doğru bir çizgide geliştirilebilmesi, sınıf mücadelesi süreçlerindeki karışıklığa, iniş çıkışlara yolunu şaşırmadan yetkin bir şekilde müdahale etmeyi başarabilmek için gerekli olan önderlik düzeyine çıkabilme sorunudur. Kadrolarımızın durumu itibariyle bu açıdan sorun son derece ciddidir. Ve bu noktada temel kadrolar açısından yaşamsal önemde bir gelişim sorunu vardır. Dar örgüt çalışmasının sınırlandırıcı etkisi, bundan kaynaklanan nesnellik örgütsel çalışmanın bugün ulaştığı düzlem ve açılımlarıyla parçalanmaktadır. Fakat, bunun bilince çıkartılarak, ona yanıt verecek düşünüş, tarz ve alışkanlıklar geliştirilemediği için de zorlanılmaktadır.

TAKTİK KAVRAYIŞ VE UYGULAMANIN GÜÇLENDİRİLMESİ

Örgütsel çalışmanın bugünkü temel biçimi, süreçlere devrimci politika ve taktiklerle müdahaledir. Teori-program ve stratejiye canlılık kazandıracak, onların gerçekleşebilmesinin koşullarını yaratacak olan devrimci taktiklerdir. Emperyalizm çağında sosyal devrimci bir partiye, eylemci parti niteliğini kazandıracak olan, onun, devrimci taktikleridir. Ve bugün, politika üretebilen, dönemsel politika ve taktikler geliştirmekte yetkinleşmiş ve bunları uygulayacak güçlere ve yeteneğe sahip olan bir parti, ön-

der ve yönetici bir parti olabilir. Dolayısıyla öncü partinin, böyle bir iddiaya sahip olması teori ve programla, taktikler arasında sağlam ilkesel bağlar kurabilen, dönemlerin ve sınıf mücadelesinin gelişim seyrini ustaca çözümlayebilen, koşullardaki değişime göre değişecek olan taktiğe göre doğru hareket tarzını geliştirebilen bir siyasal yetenek kazanmasını gerektirir.

Söylediklerimizin politikalar düzeyindeki anlamı, ML'nin temel doğrularının ve genel siyasal çizginin (ki o da çoğu zaman slogansal kalıyor) propaganda edilmesi ile sınırlı kalınmadan, teori ve programın dönemsel politikalar, alan özgüllüklerine uygun siyasetler ve sloganlar geliştirilebilmesi, süreçlere taktiklerle müdahalenin başarılmasıdır.

Söylediklerimizin örgütsel açıdan anlamı, devrimci bir partinin sadece temel bir konumlanış içerisinde olması değil bütünde ya da parçada, her duruma uyma yeteneğini gösterebilen, esnek ve dinamik bir konumlanış içerisinde olmayı başarmasıdır. Partinin organ ve kadrolarının, yan ve çevre örgütleri ve güçlerinin hareketinin, illegal, legal ve yarı legal alan ve biçimlerin kullanılışının döneme ve taktiğe uygun hale getirilmesi, durum değişikliklerini (çekilme ve saldırı) karşılayacak yapılanış ve bileşimlerle ifade edilmesidir.

Ancak bu şekilde politik ve örgütsel bir dinamizm kazanan bir örgüt, sosyal devrim örgütü olmanın fonksiyonlarını günlük çalışmanın içerisinde yerine getirebilir.

Bizde dönemsel politikalar, merkezi politika ve taktikler güçlüdür. Bunların kavranılışında ve onlara bağlı olarak geliştirilen alt politika ve taktiklerde çözümlene ve kavrayışta yetersizlik bulunmaktadır. Propaganda ajitasyonun kapsamında; içerikte çok yönlülük ve derinlikte de, istenilen düzeyde değiliz. Daha temel bir sorun, bir komünist devrim örgütünün daha geniş ve çok yönlü bir faaliyet yürütmeye uygun bir yapıda örgütlenme eksikliğiyle, altyapı yetersizliğinin dönemsel ve taktiksel süreçlerde kendisini daha belirgin olarak ortaya çıkartmasıdır. Çevresel örgütlerin kullanımı, kitlelerle ilişki kuruştaki yetersizlikler, bu konulardaki örgütsel deneyim yetersizliği ve kadro bilincinin gelişmemiş oluşu ile takti-

ge uygun hedefe yönelme, ona uygun araç ve yöntem geliştirme zayıflığı iç içe geçmektedir. Örgütün merkezi politika ve taktikleri geliştiği ölçüde de, taktiği uygulamadaki zayıflığımız politikayı pratiğe taşıma zayıflığı

**Örgütsel
çalışmanın
bugünkü temel
biçimi, süreçlere
devrimci politika
ve taktiklerle
müdahaledir.
Teori-program ve
stratejiye canlılık
kazandıracak,
onların
gerçekleşebilmesinin
koşullarını
yaratacak olan
devrimci
taktiklerdir.
Emperyalizm
çağında sosyal
devrimci bir
partiye, eylemci
parti niteliğini
kazandıracak
olan, onun,
devrimci
taktikleridir.**

olarak en yaman, en çarpıcı çelişki olarak ortaya çıkmaktadır. Bu, çözümü tek bir noktadan olmayan ama düğüm noktasında kadroların olduğu, kadroların daha üst bir niteliksel gelişme düzeyine çıkışının kilidi açacağı bir sorundur. Bir bütün olarak da altyapı yetersizliği olarak tanımladığımız çelişkinin daha gelişkin bir örgütsel yapıya, partiye doğru çözülmesidir.

Şimdi bu konuyu, politika-taktiklerin kavranılışı, alt politika ve taktiklerin geliştirilmesi, örgütsel politikalar; çalışmayı hedeflendirme, araç ve yöntem geliştirme ile kadrolar bağlantısını iç içe ele alalım. Teorik temel zayıflığı ile dar deneyci ve olgucu yüzeysellik, toplumsal ve politik süreçlerin çözümlenmesinde, uygun taktiğin belirlenmesinde, onun güçlü bir şekilde kavranılamayışında da yansımaları bulunmaktadır. Toplumsal ilişkiler, sınıf mücadelesi süreçlerindeki çok yönlü etkileşimi, bu karşılıklı etkinin hareket üzerindeki etkisini göremeyen, bir ya da birkaç en temel öğeyle çözümlleme yapan göreliliği, bağlantılı değişimleri gözardı eden bir politika ve duruş içerisinde bulunmaktadır. Hareket en temel biçimleriyle, nesneler de en belirgin, en görünür yönlerinden kavran-

maktadır. Bir şey ya olumludur ya da olumsuzdur! Bir şey hem kendisi hem de başka bir şey olamaz!

Belirtilenler, politikada darlığın ve sektarizmin kaynaklarıdır. İlkeli olmakla dogmatizmin iç içe geçirilme tehlikesini barındırır içinde. Politik mücadele ayrıntılara hakimiyeti gerektirir. Bir taktik, statik ortamlarda değil, bileşenleri çok olan ve onların birbirleri üzerinde etkide bulundukları dinamik süreçlerde, zengin bir bileşimle ve hareket halinde uygulanır. Nasıl doğadaki sonsuz renk çeşitliliğinin ve bunlardan doğan rengarenkliği gözardı ederek dört temel renkten ibaret görmek ve bununla açıklamaya çalışmak, yetersiz, yüzeysel ve yanlış olacaksa, çok daha karmaşık olan toplumsal ve politik süreçlerin, sınıf mücadelesinin aldığı biçimlerin bir yönden, en görünür bir-iki unsurla çözümlenmesi yeterli olmayacaktır. **Lenin**, Bolşevik Partisi ve uluslararası komünist hareket içerisindeki "sol"ların politikadaki bu türden yaklaşımlarına karşı şunları söylüyordu: *"Saf ve deneysiz kişiler, genel olarak taviz verilmesi durumunu, bizim mücadele ettiğimiz ve etmek zorunda olduğumuz oportünizm ile devrimci marksizm ayrımını kaldırmaya yeterli saymaktadırlar. Ama bu kişiler, doğadaki ve toplumdaki bütün ayrımların esnek ve bir noktaya kadar da göreceli olduğunu henüz bilmiyorlarsa, bunları uzun eğitim, öğrenim, aydınlanma ve siyasal deney ile günlük yaşamın deneylerinden başka hiçbir şey kurtaramaz."* (**Taviz Verilmez mi?/Sağ ve Sol Sapmalar Üzerine** sf.171)

Bizde ilkeli, devrimci ama dar yaklaşımlar egemendir. (Bunu TİKB'nin temel kadrolarının çoğunluğu için söylüyorum. Son yıllarda biçimlenişi itibariyle öbür uca eğilimli, bunun sağlıklı tutum ve belirtilerini gördüğümüz bazı kadrolarımız da var.) Kökleri, uzun yıllar dar örgüt güçleriyle, örgüt gövdesiyle mücadele etmiş olmakta, işçi sınıfı ve emekçi kitlelerle bağların zayıf ve politik mücadelenin bu zemine dayanarak yürütülüyor olmayışında yatmaktadır. Bu bizi, örgütsel, kadrosal açıdan darlığa mahkum etmektedir. Örgütsel-kadrosal homojenliği teorik, politik, örgütsel, kültürel, ruhsal düzeyin yükseltilmesi, irade birliğinin bu temellerde en ileriden yaratılmasında değil, grup ve dar-örgüt güçlerine özgü düşünsel ve ruhsal birliğin korunması içerisinde sağlamaya-tutmaya çalışıyoruz.

Politikada ilkeli ve sağlam olmayı, teori ve strateji ile ilişkilendirmeyi biliyoruz ama, politik mücadelede gerektirdiği esnekliğe uzağız. Bu bizim temel duruşlarda devrimci ve sağlam, ama taktiksel zenginlik yaratmakta, bir biçimden diğerine geçebilmekte ise yetersiz kalmamıza, hareketin gerektirdiği hızlı geçişleri yapamamamıza, çeşitli taktikleri birbirini güçlendirecek şekilde aynı kesitte uygulayamayışımıza yol açmaktadır. Sadece ilkeli bir tutumla yetinmek ve mükemmeliyetçilik, kendimizi sağlam ve kesin olanla sınırlandırmaya, politik mücadelede risk almaktan risk almaktan karmaşık süreçlerde geliştirici halkayı yakalayıp atılım yapmaktan kaçınmaya, bunun yaratacağı devrimci dağınıklıktan, düzensizliklerden bizi bozacağı korkusuyla uzak durmaya yol açmaktadır.

Sadece ilkeli bir tutumla yetinmek ve mükemmeliyetçilik, kendimizi sağlam ve kesin olanla sınırlandırmaya, politik mücadelede risk almaktan risk almaktan karmaşık süreçlerde geliştirici halkayı yakalayıp atılım yapmaktan kaçınmaya, bunun yaratacağı devrimci dağınıklıktan, düzensizliklerden bizi bozacağı korkusuyla uzak durmaya yol açmaktadır. Bu noktada bizde kaynağını dar grup mükemmeliyetçiliğinden ve örgüt-kitleler-devrim ilişkişini örgüte doğru tek yanlı kurmaktan alan devrimci bir tutuculuk vardır. (Bu noktada Leninist yöntemin uygulayıcısı; - Son dönemde biraz yapmaya çalıştığımız gibi ana halkayı kavrayıp faaliyeti oradan açmak, bundan doğacak dağınıklık ve riskleri temel çizgi sağlamlığı, sınırların temel hatlarıyla çizilmesi ve sonrasında yapılacak düzeltmelerle gidermek tutumu içerisinde olacağız. Bunu yapmamak, gelişme olanaklarının fırsatlarının yadsınması, olağanüstü devrimci ortamlar, en uygun koşulların doğması için beklemektir. Kendi kendini sınırlamaktır.)

Örgütün temel politikaları ve merkezi taktikler, oylum ve süreklilik kazanmaktadır. Fakat bunların genel hatlarıyla kavranılışı, örgütsel duruşta da sınırlılığı temel duruşla yetinmeyi getirmektedir. Bir taktik, birçok

unsurdan oluşur ve en azından en belli başlı unsurlara, onların hareket hâlindeki durumlarına göre, kendi duruşumuzu belirlemeyi gerektirir. Dolaşısıyla kendini sadece tek bir biçimle sınırlandırmadan, belli başlı tüm etmenleri hesap ederek duruşunu belirleyen, bir durumdan diğerine geçebilen bir taktiksel hareket yeteneği kazanılmalıdır. Hareketin gelişiminde belirli biçimler tıkanığında, farklı, yeni biçimlerle, yol ve yöntemlerle çalışmayı sürdürebilme esnekliğinin kazanılmasıdır bu aynı zamanda. Hedefleri buna uygun belirleyebilmek, araçlarda olduğu gibi, örgütsel çalışmanın yöntemlerinde de değişiklik yapabilmektir.

Daha temel ve özel bir vurguyla belirtilmesi gereken, taktiğin sadece örgütün ve örgüt güçlerinin durumuna göre değil, öncü, ileri kesimlerinden başlayarak, sadece bununla da sınırlandırmadan kitlelerin gerçek durumlarını değerlendirerek, belirlenmesidir. Komünist devrimci çalışma, kitlelerden kopularak yürütülemez.

İlkelilik ve sağlamlılıkla, esnekliği birleştiren, örgütsel çalışmayı, daha geniş temellerde, kitlelerle geniş ölçekte ilişki kurarak yürütebilen bir örgüt, komünist öncü rolünü yerine getirebilir. Bu özellikleri bir bütün olarak kazanmayan bir parti devrimin öncüsü, örgütleyicisi olamaz. Ne, ne kadar yetkin olursa olsun, dar bir devrimciler örgütü, ne de öncüyle kitlelerin arasındaki ayrımların belirsizleştiği bir yığın partisi sosyal bir devrimin öncüsü olabilir. Sekterliğe düşülmeden ilkeli olmak, örgüt çalışmamızın altın kurallarından birisidir. Öte yandan, kitleler içerisindeki çalışmada, politika ve taktiklerde kuyrukçuluğa, belirsizliğe ve şekilsizliğe karşı çalışmanın her evresinde dikkat gösterilmelidir.

Sağ tehlike daha çok dışımızdan gelmektedir. Ama konjonktürel bir baskı yaratmakta ve yine konjonktürel etkileri olabilmektedir. Dar, kitlelerle geniş ölçüde teması olmayan militan bir yeraltı örgütü için çünkü koşullarda bu, önemli bir tehlike oluşturmazdı. '80'e kadar olan süreçte halk hareketindeki devrimci yükseliş sağ oportünist olanını dahi ileriye zorluyordu. Bugün ise, örgütün son yıllarda, kitlelerle, değişik sınıf ve tabakalarla daha geniş ölçekte yüz yüze gelişi ve karşılıklı bir etkileşim içerisinde-

de olması, örgütsel-kadrosal güçlerdeki büyüme, farklı sınıf ve tabakalardan, bölge ve alanlardan gelen bu güçlerin geldikleri kesimlerin etki ve özelliklerini belli ölçüde örgüte taşımaları gibi etmenler sınıf mücadelesinin gelişme düzeyine ve aldığı biçimlere göre, örgütte de bir baskı ve yansıma alanı bulabilmektedir. İçerisinde bulunduğumuz konjonktürde, sosyalizm ve halk kurtuluş hareketleri dalgasındaki gerileme, çok yönlü bir kapitalist saldırının varlığı gibi temel etmenlerin yanı sıra işçi sınıfı hareketinde devrimci politizasyon zayıflığı ve hareketin bu yönde güçlü bir atılım yapamayı, antifaşist hareketin geniş bir halk hareketi yükselişine geçemeyişi ve şu kesitte dayandığı güçlerin istikrarsız yapısı (son dönemde **Gazi** sonrası devrimcileşen kuşakta genel bir gerileme ve çekilme görülüyor), Kürt ulusal hareketinin olumlu ve olumsuz etkileri, faşist baskının yoğunluğu, kitleler içerisindeki çalışmada sonuç almanın zorlukları gibi etkenler sağ tehlikeyi büyütmektedir. Bugün sağ tasfiyeci dalgada, kitle mücadelesinin militan biçimlerinden uzaklaşma, burjuva yasallığı çizgisine doğru kayma gibi görüngülerin ötesinde daha temelde ve ayırddici olan, devrimci program ve stratejik hedef ve taleplerin budanması, çizgideki değişim, silahın reformizme doğru kayan politikaların aracı haline getirilmekte oluşudur. Günlük çalışmada da kitlelerin geri bilinciyle buluşmayı hedefleyen politika değişikliklerine gidilmesidir. Kitleleşme, sınıfı ve halk kitlelerini kazanma adına öncünün kitleleşmesine yol açıcı ekonomist-reformist-popülist, kendiliğindenci politikalar savunulmaktadır.

Sağ tehlike ve onun konjonktürel etki ve yansımalarına karşı gereken dikkat ve uyanıklık gösterilmelidir. Kitle hareketindeki duraksamayı tek bir yönden değerlendirerek sıçrama potansiyellerini, dönemin sunduğu fırsat ve olanakları görememek; sadece örgütsel duruma bağlı taktik belirlemekle sınırlı düşüncenin yenilen darbeler sonucu tersyüz olup, bir örgüt için böylesi koşullarda gerekli olabilecek güç toplama taktiğini uygulamak gerekirken geri çekilmeci bir anlayışa doğru savrulmak; kitle hareketindeki duraksama ve zayıflamadan dolayı dönemsel politika ve taktikler-

den uzaklaşma, onlara karşı güvensizlik*; sınıf mücadelesinin, özellikle antifaşist savaşımın daha yakıcı kıldığı koşul ve durumlarda, militan biçimlerine uzak durmak; legal alanı, örgütün kitlelerle daha geniş ölçeklerde buluşabilmesi, faşizme ve sermayeye karşı olduğu gibi oportünizme ve reformizme karşı da etkili mücadele ve meydanı boş bırakmamak için kullanmak düşüncesiyle hareket etmek değil, faşist baskı altında oportünist teslimiyetçiliğe meyletmek; sağ politika ve taktiklere bağlı olarak oportünist partilerin konjonktürel güçlenişinden etkilenmek; kitlelerin örgütlenmesinde karşı karşıya olunan zorluklar ve örgüt çalışmasındaki tıkanma ve zorlanmalar karşısında komünist devrimci çalışmanın zayıflatılması; yorgunluk ve karamsarlık..., bunlar, yer yer konjonktürel etkilenmelerle ortaya çıkabilen, bazıları da gelişebilme olasılığı olan tehlikelerdir. Dikkat ve uyanıklık korunmalı, bu noktalarda bilinçli kavrayış derinleştirilmelidir.

Komünist devrimci bir örgüt, ilkelere bağıllık ve sağlamlıkla örgüt çalışmasında esnekliği birleştirebilmelidir. Bu bir örgütün gelişkinlik düzeyini ve gerçek bir devrim örgütü niteliği kazanıp kazanmadığını gösterir. İlkelere bağıllık, bir örgütün ML teori, program ve stratejik hedeflerinden hiçbir koşulda vazgeçmemesi ve onları günlük çalışmaya taşıyabilmesi-

*Sınıf ve kitleler içerisindeki örgüt çalışmasının bir dizi zincirsel zayıflığından, eksikliklerinden kaynaklanan bir sorun, kitle hareketindeki duraksamadan kaynaklanan açığı genişliğiyle yanlış bir temelde değerlendiriliyor. Bizim yerel komitelerimiz, bizzat kitlelerin içerisinde çalışma yürüten komitelerimiz yoktur ya da zayıftır. Yerel sorun ve çelişiklere müdahale, kitlelere bu temelde öncülük ve ilişkilerin güçlendirilmesi için yürütülen çalışma son derece yetersizdir ve kadro ve taraftarlarımızın bir bölümü buna kafaca da uzaktır. Sınıf yönelimi zayıftır. Bunlar sıralanabilir ve çoğaltılabilir. Öte yandan dönemsel politikalar dar anlamda güncel politika ve taktikler değildir. Dönemsel politika ve taktiklerimiz, programatik düşüncelerimiz ve stratejik taleplerimizle güçlü bir şekilde ilişkilendirilmişlerdir. Onlar geniş bir perspektif içerisinde kavranılmalıdır. Kitlelerin durumuna göre vurgu, yön, içeriklendirmede kimi değişikliklere gitmek, kitleleri ona doğru çekici alt politikalar geliştirmek vb. yolu izlenmelidir. Ayrıca o politikaların asıl hitap ettiği sınıfın öncü unsurlarına ve onların bulunduğu yerlere uzaklığımız bu konuda kilit bir sorun olarak çıkmaktadır karşımıza. Bu politikaların kendi gücüne kavuşması öncü kesimlerle buluşmasına bağlıdır. Sorunun kaynağını doğru yerde aramalıyız.

dir. Sağlamlık, bir partinin, her durum ve koşulda devrimci program ve stratejisini gerçekleştirmek için mücadele yürütecek bir örgütsel kadrosal yapıda olmasıdır. Esneklik, partinin süreçlere, örgütsel ve taktiksel uyum gücünde, her durumda kitlelerle ilişki kurabilme ve onlara öncülük edebilme yeteneğini gsterebilmesindedir. Dolayısıyla, koşullara göre politika ve taktiklerde değişiklik yapabilmekte, taktiklerde ve örgütsel araç ve yöntemlerin kullanımında zenginlik yaratabilmekte, koşullara uygun yeni araç ve yöntemleri bulup çıkartmakta, örgütün bir durumdan diğerine, bir taktikten diğerine geçiş yapabilmesindedir. Bunlar olmadan başarılı olmaz.

rgtmzn komünist karakterini belirleyen temel etmenlerden birisi, sınıf mücadelesi süreçlerinde burjuvazinin açık emsilcileriyle mücadele ederken aynı zamanda oportünizmle de ayrımını politikası ve pratiğinde çizmesidir. Bu bizim güçlü ve gelişkin yanımızdır. Genel hareketin ve örgütümüzün tarihsel gelişimi içerisinde baktığımızda bize komünist niteliğini kazandıran özelliklerden birisidir bu. Bu, gücünü örgütümüzün ML teoriye olan ilkesel bağlılığı, devrimci program ve stratejisini tavizsiz savunması, örgütsel-kadrosal sağlamlığından almaktadır. şimdi devrimci politika ve taktikler geliştirir, kitlelerle ilişki kurabilmenin değişik yöntem ve araçlarını uygularken, örgüt çalışmasında esnek biçimlere geçerken, bu temele bağlı kalacağız. Bunun için birincisi, devrimci politika ve taktiklerle teori, program ve strateji ilişkilendirilmeli, taktikler, stratejiye bağlı, ona hizmet edici olmalıdır. Devrimci politika ve taktikler, net olmalıdır. Politikada oportünist belirsizlikten ayrılınması için, süreçler bütün özellikleriyle ama aynı zamanda ne çıkan ve belirleyici olan etkenlere bağlı olarak değerlendirilmeli, buradan çıkış alarak mücadeleyi geliştirici taktik net olarak belirlenmelidir. Ana taktik doğrultu belirlenirken onu zenginleştirici ve güçlendirici olabilecek yan taktikler vb.leri de yanı sıra belirlenmelidir. Taktiğe zenginlik kazandırmakla onu karınakarışık ve uygulamamaz hale getirmek arasındaki ayrım izilebilmelidir. Leninist nc-kitle diyalektiği, hiçbir zaman kitlelerden kopmadan kitlelerin bilincinin sos-

yalist öncünün düzeyine çıkartılması için yürütülen devrimci çalışmadır. Kitlelere sosyalist bilinç götürmek yerine kitlelerin geri burjuva bilincine boyun eğmek, ona uygun politika yapmak, ekonomizm, kitleselleşmek adına kitleleşmek reddedilmelidir. Bunlar komünist kitle çalışmasıyla oportünist kuyrukçuluk arasındaki temel ayrımları oluşturur. Kullanılan mücadele biçim ve yöntemleri, kitleleri daha üst mücadelelere, bir bütün olarak da devrime hazırlayıcı olmalıdır. Keza kullanılan araç ve yöntemler, amaç ve ideallerimize uygun olmalı, onlarla çalışmamalıdır.

Devrimci politika ve taktiklerin, araç ve yöntemlerin uygulanabilmesinin gerekli kıldığı esneklik ve bunların zengin taktikler, değişik araç ve yöntemler olarak uygulanabilmesi, bunları uygulayabilme cesareti, güçlü ve sağlam bir teorik altyapının varlığını gerektirir. Bu olmadığında ya en “sağlam” en temel biçimlerle yetinmek, donup kalmak, ya da savrulma tehlikesiyle karşı karşıya kalmak (ilkesizlik ve pragmatizm de dahil) olacaktır. Politik mücadelenin gerekli kıldığı teorik gelişkinlik düzeyine çıkılmalıdır.

Şimdi bir geçiş yaparak, çalışmanın kazandığı boyutluluk ve çok yönlülük, faaliyetin taktiksel düzeyde yürütülüşünün **çalışma tarzı** ile ilişkisi üzerinde duralım. (Aslında daha uzun ve başlı başına işlenmesi gereken bir konudur). Tekil ilişkilere ve çevresel güçlere dayanılarak ve sınırlı biçimlerin içerisinde yürütülen eski tarz çalışmaya göre bugünün ihtiyaç duyduğu çalışma ve önderlik tarzı, kadroların, karmaşık olanın üzerinde daha gelişkin bir hakimiyet kurabilmesini, tek bir kemanı çalmayı başarmakla sınırlı kalmayıp bir orkestrayı yönetme güç ve yeteneğini kazanmasını gerektirir. Dolayısıyla bu, bir kadronun, düzey ve birikimlerini geliştirmekten, zaman kullanımına, plan ve yöntem geliştirmekten, süreçlere dinamik müdahaleye kadar birçok konuda kendisini eski tarz ve çalışmanın alışkanlıklarından kurtarmasını gerektirir. Sorunlara yaklaşımda, düşünsel olduğu gibi, psikolojik bir hakimiyet ve sağlamlık da kazanmalıdır. Çalışmaların çok yönlülüğü, çok değişik türden, birbirinden oldukça farklı sorunlarla karşı karşıya bırakacaktır kadrolarımızı. Bunlar bir-iki biçim-

min alışkanlığını kazanmış olan kadroları, şaşkınlık, çözümsüzlük, hatta tepkisellik, işin içerisinden çıkamama gibi bir dizi sorunla karşı karşıya bırakmaktadır. Bu ya bir verimsizlik, yetememe hali, duraksama kimilerini de peşisıra geriye doğru, eski sınırlı biçimlere doğru çekilerek çözme düşüncesine götürebilmektedir. Bu kabul edilemez çalışmanın bugün kazandığı boyutluluk ve çok yönlülük bilince çıkartılmalı, bundan doğan sorunları yorgunluk psikolojisiyle değil devrimci bir zorlanma haline getirerek, kendimizi daha ileri düzeyden, bugünün örgütsel-kadrosal ihtiyaçlarına yanıt verecek düzeyden örgütleyerek bir sıçramayla ileriye doğru çözmeliyiz. TİKB 'lilik ruhu da, gelenekleri de bunu gerektiriyor. Bizim kabul edeceğimiz başka bir biçim yoktur.

Süreçlere taktiksel müdahale, çalışmaya bir tempo kazandırmaktadır. Çalışma, genel ve nispeten yayılmış hedefler doğrultusunda değil, bizi o genel hedeflere doğru götürecek taktiksel hedeflerin kazanılması biçimiyle yürütülmektedir. Fırsat ve olanakların belirli bir zaman dilimi içerisinde değerlendirilebilmesiyle, örgüt çalışmasının dinamize edilmesiyle taktiksel başarı sağlanabilir. Taktiksel hedeflere bağlanmayan genel hedeflere bağlı bir çalışmanın fazla bir geliştiriciliği, sonuç alıcılığı olamaz. Stratejik hedefler doğrultusunda sistemlilik kazandırılmış, devrimci bir disiplin ve ısrarla yürütülen, günlük çalışmanın dağıtıcılığı içerisinde hedefinden kopmayan bir çalışma yürütülür ve bütün çalışmamızın temeline yerleştirilirken, bu taktiksel hedefler doğrultusunda **sonuç alıcı ve devrimci sıçramalarla geliştirilen** bir çalışmayla birleştirilmelidir. Bu ikisini birleştirebilen bir örgüt çalışması, güçlü bir örgüt çalışmasıdır. Kadrolar açısından bu, sabır ve dayanıklılıkla, inisiyatif ve ataklığın birleştirilmesi anlamına gelir. Pentatlon, dekatlon koşucuları gibi... ve iyi bir yüz metre sprinteri olmayı bunlarla birleştirmeliyiz.

Çalışmanın taktiklerle yürütülmesi, ona bir kreşendo özelliği kazandırır. Bütün aletler çalmaktadır, ses en yüksek uyumla en üst noktadadır. Sürece hakim olamayan açısından ise, bu kakafonik bir görüntüdür, her şey karmakarışıktır. İşte bugünün örgütsel çalışması, çalışmanın kakafo-

nik ögelerden arındırılabilmesini gerektirmektedir. Örgütsel çalışmanın genişleyen temellerine ve çok yönlülüğüne uygun bir yönetici hakimiyet, süreklilik, öte yandan taktiğin dinamizmine uygun hareket yeteneği, yaratıcılık ve inisiyatif, çalışma tarz ve yöntemlerimize hakim olmalıdır.

DÖNEM DEVRİMCİLİĞİNİ AŞMAK

Bu sorun, hem tarihsel hem de güncel bir sorun olarak komünist parti kadrolaşmasının en önemli sorunlarından birisidir.

Bir komünist kadro için güçlü bir dönem kavrayışı, bu temelde şekillenen siyasal bilinç önemlidir. Bir örgütün döneme müdahalesinde gereken inisiyatif ve etkinliğin gösterilebilmesi için her temel taktiksel aşamanın, bir bütün olarak içerisinde bulunulan dönemin özellikleri ve görevlerinin kadrolar tarafından güçlü bir kavranışı şarttır. Örgütümüz de ‘89 ve II. Konferans sonrası “*siyasallaşmış kadro*”, “*yeni örgütçü tipi*” ile dönemi güçlü bir şekilde bilince çıkartmış, bu kavrayış ile taktiksel müdahale geliştirecek kadro ihtiyacına vurgu yapıyor, yön çiziyordu. Bu hâlâ önemlidir; hâlâ sağlanan politik taktiksel gelişmeyi karşılayacak bir örgütsel-kadrosal gelişme düzeyine çıkamamış olmanın, açığı genişliğinin sancılarını çekiyoruz. Bu giderilemediği sürece de, pek çok politika ve taktiği, pratiğe taşıyamamanın, istediğimiz gibi etkili olamamanın acısını duymaya da devam edeceğiz. Bu nedenle örgüt, koyduğu hedeflere ulaşabilmek için belirlenmiş kadrosal özelliklerin kazanılması, eksik ve gelişmemiş yönlerle karşı mücadele ısrarını sürdürecektir. Bu aynı zamanda kadroların daha temel gelişimiyle sıkı sıkıya ilişkilidir.

Dönem kavrayışı, buna bağlı politik duruş ve kadrosal şekillenme ne kadar güçlü olursa olsun, konjonktürellik tehlikesini barındırır. Belli bir bilinçlilik düzeyine otursa da objektif koşullara bir bağımlılık ve onun sınırlılıkları içerisinde kalma, ona göre biçimlenme tehlikesi vardır. Bu bir kadro açısından, bulunulan dönemin genel özelliklerinden farklılık gösteren kesitler ortaya çıktığında onu uyum sorunu, şaşkınlık ve zorlanmayla karşı karşıya bırakacağı gibi, sonraki süreçler açısından potansiyel tehli-

ke oluşturur. En kaba hatlarıyla koyacak olursak, gericiilik ve devrimci yukseliş dönemlerinin mücadele koşulları, çalışma tarzı ve yöntemleri, kullanılan araçlar, kitlelerin durumu vb. farklıdır. Bu farklılık kadro biçimlenmesine de her dönemin gerektirdiği özelliklerin kazanılması olarak yansıma durumdadır. Eğer bu bilince çıkartılmazsa, kadrolar yeni süreci kavramakta, geçiş yapmaktaki kendisini yeni dönemin ihtiyaçlarına göre biçimlendirmekte yetersiz kalacaktır. Yeni süreçte de bir önceki dönemin düşünme biçimi, çalışma tarz ve alışkanlıklarıyla bakar; bu onu mücadeleye etkin bir katılımdan uzak tuttuğu gibi, duraksatır, tutuculaştırır, geriletir. Bütün komünist partilerin tarihlerinde özellikle dönemlerde temel değişiklikler olduğuunda, ciddi politik ve örgütsel geçiş sorunları, iç mücadeleler yaşandığı gibi, bu sorun kadrolar düzeyinde de oldukça yoğun yaşanmıştır.

Dar deneycilik, olguculuk gibi zaafıları aşamayan ölkemiz devrimci hareketi de, alt-üst oluşların yaşandığı dönemlerde, dönemlerin içerisinde az-çok önem taşıyan farklılıklar olduğuunda, bu özelliklerinden dolayı dönem devrimciliğinin çizgisini, sınırlarını aşmamaktadır.

Devrimci yukseliş dönemleri, hareketin hızlı geliştiği, devrimin güçlerini büyüttüğu, kadrosal yönden de bir büyüme sağladığı bir dönemdir. Örgütsel-kadrosal sorunlarda devrimin yukseliş evreleri içerisinde çıkan sorunlardır. Partilerin eksikliklerini, hatalarını, gelişmemiş yönlerini hareketin genel büyümesi içerisinde telafi etme koşulu ve olanakları daha fazla vardır. Bir yenilgi döneminde ise, bir bütün olarak olanaklar yönünden bir daralma yaşanır ve bu sorunları ağırlaştırır, kısa dönemde çözülebilmesini güçleştirir. Böylesi dönemler çalışma koşullarının zorluklarına karşı dayanıklılık ve güçlü bir direnişçilik, temel bir kadrosal özellik olarak öne çıkar. Nesnel koşullar ve çeşitli zayıflıkların toplamı hareketin hızlı bir gelişimine yol vermiyor, birbirinden farklı özellikler içeren kesitlerin iç içe, peş peşe yaşanıldığı bir süreçten geçiliyorsa bu da kendisine özgü zorlukları barındıran bir dönemdir.

Partilerin eksikliklerini, hatalarını, gelişmemiş yönlerini hareketin genel büyümesi içerisinde telafi etme koşulu ve olanakları daha fazla vardır. Bir yenilgi döneminde ise, bir bütün olarak olanaklar yönünden bir daralma yaşanır ve bu sorunları ağırlaştırır, kısa dönemde çözülebilmesini güçleştirir. Böylesi dönemler çalışma koşullarının zorluklarına karşı dayanıklılık ve güçlü bir direnişçilik, temel bir kadrosal özellik olarak öne çıkar. Nesnel koşullar ve çeşitli zayıflıkların toplamı hareketin hızlı bir gelişimine yol vermiyor, birbirinden farklı özellikler içeren kesitlerin iç içe, peş peşe yaşanıldığı bir süreçten geçiliyorsa bu da kendisine özgü zorlukları barındıran bir dönemdir.

Dar deneycilik, olguculuk gibi zaafı aşamayan ülkemiz devrimci hareketi de, alt-üst oluşların yaşandığı dönemlerde, dönemlerin içerisinde az-çok önem taşıyan farklılıklar olduğunda, bu özelliklerinden dolayı dönem devrimciliğinin çizgisini, sınırlarını aşmamaktadır. Bu aynı zamanda önemli kuşak kayıplarının başta gelen nedenlerinden birisidir. '70'li yıllar ortalarından itibaren antifaşist mücadele yığınsallaştı ve belli düzeyde halk hareketi özelliği kazandı. Az sayıda devrimcinin yerine sayıları binleri, onbinleri bulan devrimci güçler ortaya çıktı. Yine '71'de az sayıda devrimciye özgü kahramanlık, çok sayıda devrimci militanın genel ve ortak özelliği halini aldı. '71'in gökyüzüne çıkmış olan devrimci kahramanları, '75 sonrasının devrimci militan tipinde doğallaşıp olağanlaştı, yer yüzüne indiler. Antifaşist mücadelenin hız kazanması, hareketin büyümesi ve yükselişiyle bu dönemin kadroları soluksuz bir koşu içerisinde girdiler. Devrimci mücadele ile yatılıp, devrimci mücadele ile kalkıldı. 12 Eylül yenilgisi sonrasında kimi yalın ve örneklerin "*yaşanmamış*" ve "*kaybolan yıllar*" olarak değerlendirdikleri o yıllar, devrimin güçlü soluğunu günlük yaşamın içerisinde an be an duyumsattığı yıllardı. Bu yıllar, hareketin kitlesel bir devrimci güç yarattığı bir dönem oldu.

Mücadeleyle böylesine iç içe olan ve yoğun yaşayan bu kuşağın faşist 12 Eylül saldırısıyla birlikte ve izleyen süreçte büyük bir dağılma ve çözüme yaşadığını, devrimci hareketin büyük bir kayba uğradığını biliyoruz. Kuşkusuz parti ve örgütlerin yeni süreçlere güçlü bir geçiş yapamayışları, harekette bu düzeyde bir süreklilik sağlanamayışı bu kadrosal güç kaybının temel nedenini oluşturur. Soruna kadrosal düzeyde baktığımızda tek yanlı gelişimin, teorik düzeydeki genel düşüşün, revizyonizm ve türevleriyle sınırların net çekilmeyişinin zincirsel etki ve sonuçları bu militan ve devrimi günün içerisinde soluyan kuşağın büyük ölçüde tasfiyesine yol açtı.* (İşçi sınıfının merkezinde yer aldığı 1905 Rus devriminden

*Bizim kadrosal kayıplarımız ise, asıl olarak '85'ten sonra olmuştur. İşkencede ve cezaevlerinde direniş gösteren önemli sayıda kadro, bu dönem örgütsel bir devamlılığın sağlanamayışı, yeni sürece kafalarda bir hazırlıkla girilmeyişle iç dinamik zayıflaması iç içe geçmiş, bu şekilde mücadeleyi bırakmışlar-

sonra da devrim yıllarında Parti'ye akan kitleler, yine kitleler halinde partiyi terk ettiler. Onbinlerce üye partiden ayrıldı, yeraltı örgütlerinin büyük bir bölümü dağıldı, tasfiye oldu.) Son dönemde, **Gazi** sonrası mücadelede atılan antifaşist özellikleri baskın olan kuşakta da örgütlerde de yansımaları gösteren bir gerileyiş görülüyor.

Lenin'in dediği gibi, partiler saldırının olduğu gibi yenilgi döneminin dersleriyle de kendilerini eğitmek, böylesi koşulların içerisinde de mücadele etmeyi öğrenmek durumundadırlar. Ve bu ikisinin dersleriyle kendisini eğitmemiş bir partinin, (ki bu ona savaşım esnekliği kazandırır ve giderek güçlendirir) devrim savaşımında oldukça yetersiz ve acemi kalacağı da açıktır. Bunu iki kez kendi sözleriye imhanın eşliğinden dönen ve yeniden sıçrama yapan **PKK**'nin tarihinden de görebiliriz. Devrimci partiler sadece büyük alt-üst oluşlarda değil, hareketin sıçrama evrelerinde yeni dönüm noktalarında da benzer içerikte sorunlar yaşarlar. Parti ya kendisini daha üst bir düzeyde örgütleyerek sıçramayı yapacak, hareketteki tıkanmaların önünü açacaktır ya da duraksama ve eriyip gitme tehlikesiyle karşılaşmaya kalacaktır. (Bizim şu andaki durumumuz biraz bu noktadadır.)

Sağlam bir teorik altyapı, siyasal ve örgütsel deneyim, örgütlerin ve kadroların belirtilen süreçlere yetkin bir uyum gösterebilmesinin birincil koşuludur. Sağlam bir teorik temel ve tarih bilinci, dönemin güçlü bir kavranışı ve gelecek perspektifi (örgütün, proletaryanın kurtuluş savaşımının, devrimin ve sosyalizmin geleceğine inançta somutlanan) ile donanmış olan kadrolar, bütün bu süreçlerin üstüne çıkabilme güç ve yetisine sahip olacaklardır. Deneyci, olgucu, kesitsel ve anlık bakışlardan kendisini kurtarabilen kadro bilinci gerekmektedir en başta. Bu bilince sahip komünistler, sadece bir dönemin ve hareketin bir kesitteki sınırlılıkları içerisinde değil gelecekte alacağı biçimlerle, bu yöndeki potansiyel ve dinamiklerle onu görür ve kimi zaman göze görünür hiçbir sonuç alıcılığı

dır. Burada örgütsel açıdan bakıyoruz, onları yorgunluğa ve mücadeleyi terke götüren bir dizi etmene, nesnel ve öznel etmenlerin kişisel süreçlerindeki biçimlenişine girmiyoruz.

olmayan, kısa vadede gözle görünür, elle tutulur sonuçlar yaratmayan çalışmaların bile gelecekte neye hizmet edeceğini bilir ve bu bilincin kazandırdığı kararlılık ve inançla sürdürür çalışmalarını. Süreçlerdeki dalgalanmalardan dolayı yaşanan konjonktürel körlük, kimi kadrolarda bundan doğan düşünsel ve psikolojik sıkışmalar, bugünün ciddi tehlikelerinden birisidir.

Bir komünist her dönemin özgüllüklerine hakim olmayı, dönemlerin gerektirdiği özellikleri kazanmayı bilmelidir. Sadece temel bazı devrimci özelliklere sahip olunması yetkin bir çalışma yürütmeye yeterli değildir ve bir kadro bir dönemi ondan doğan görevleri ne kadar güçlü bilince çıkartmışsa ve kendisini buna uygun konumlandırmışsa o ölçüde hızlı bir gelişim sağlayacaktır. Temel nitelikleri daha fazla güç kazanacak, sağlamlaşacaktır. Komünist kişiliğin devindirici, dönüştürücü eksen, politik-örgütsel gelişimdir. Süreçlerin üstüne çıkan bir gelişme çizgisi yakalayamayan, dönemsel tek yanlılaşmalar ve sınırlı gelişim içerisinde kalan bir kadro için ise, güçlü bazı özelliklere bile sahip olsa tehlike çanları çalmaya başlamış demektir. Eğer buna karşı savaşılmazsa, durgunlaşma ve tutuculaşma, geriye bakma, eskide ayak direme, devrimci iç dinamiklerin zayıflaması, yorgunluk, üretimsizleşme, atılım yapamamak, daha ilerisi örgüte ve mücadeleye karşı yabancılaşma ve onlardan uzaklaşma tehlikesi başgösterir. (Kimi kadrolardaki bilinç karmaşası, gelişme yönünü görüp henüz onun birikimlerini oluşturamamış olmaktan gelen kaçışlarla da birleşen üretimsizlik, iç hoşnutsuzluk hali, istediği sıçramayı yapamamayı ayırıyorum.) Dünyada ve ülkemizde pek çok komünist ve devrimci bu sorunlarla karşı karşıya gelmişlerdir. Partilerin karşısına en ciddi, kimi zaman boyutlanmış bir sorun olarak da çıkmıştır.

Komünist partiler ve tek tek her komünist bu konuda en başta kendisine karşı sürekli bir uyanıklık içerisinde olmalıdır. İçerisinden geçtiğimiz dönem, kişisel devrimci gelişime daha hız kazandıran devrimci bir yükseliş döneminin olanaklarını taşımamakta, kesitsel, dalgalı iniş ve çıkışların yaşandığı bir dönem olma özelliği göstermektedir. Dolayısıyla, nesnellik-

ten değil dönemin örgütsel görev ve hedeflerin bilince çıkartılmasından her zamankinden fazla güç alan, iradesini ve disiplinini bunun üzerinden geliştiren bir yaklaşıma ihtiyaç vardır. Yüksek bir devrimci irade, yüksek

İşçi sınıfının tarihsel rolü, her türlü günlük düşüncenin üstündedir. Devrim yoluyla kapitalizmi yıkmak ve sosyalizmi kurmak, emekçi insanlığın komünizme doğru ilerleyişine öncülük etmek... Her türlü sömürüye son vererek kendisiyle birlikte tüm insanlığı kurtuluşa götürecektir, bu güce sahip olan tek sınıf proletaryadır.

bir devrimci disiplin, yüksek bir bilinçten doğar. Bir komünist eğer berbat bir felç durumu ile karşı karşıya kalmak istemiyorsa, her zaman geri ve eksik kalmış yönlerine karşı devrimci saldırı düzenlemeli, örgütten daha fazla zorlanmayı talep etmeli, devrimci gelişimine süreklilik kazandırmalıdır. Bir komünist için en büyük tehlike ise kendisini yeterli görme duygusuna kaptırmasıdır. Hangi iyi, hatta üstün özelliklerle donanmış olursa olsun bir komünistte yetinme duygusu değil gelişime karşı doyumsuzluk olmalıdır.

PROLETARYA DEVRİMCİSİ OLMAK...

Nedir bizi karakterize edecek temel niteliklerden birisi?.. Proletarya devrimcisi olmak... İleri proletaryanın, militan proletaryanın partisi olmak. İdeolojik politik çizgileriyle olduğu gibi örgütsel-kadrosal yapıları, temel toplumsal yapılarıyla da küçük burjuva, halkçı bir yapıda olan parti ve örgütlerden bizi ayıracak olan, ML partinin çizgisinde olduğu gibi örgütsel yönden de işçi sınıfı temeline dayanmasıdır.

Örgütümüzün partileşmesinin önündeki en temel, en kilit ve çözüm bekleyen sorunlardan birisi işçi sınıfı temeline dayanmak, sınıfla köklü, gidecek yaygın bağların kurulmasıdır. Sosyalizmle işçi sınıfı hareketinin kaynaşması, bu yönde belirli bir gelişme sağlanmadan parti sorunu çözülemez.

Konjonktürel bakış bu konuda da oldukça etkindir. Sosyalizmle işçi sınıfı hareketinin kaynaşmasının tarihsel ve güncel zorlukları, bu konuda bir kavrayış, inanç ve yönelim zayıflığı yaratmaktadır. İşçi sınıfının **tarihsel rolü**, her türlü günlük düşüncenin üstündedir. Devrim yoluyla kapitalizmi yıkmak ve sosyalizmi kurmak, emekçi insanlığın komünizme doğru ilerleyişine öncülük etmek... Her türlü sömürüye son vererek kendisiyle birlikte tüm insanlığı kurtuluşa götürecektir, bu güce sahip olan tek sınıf proletaryadır. İşçi sınıfının tarihsel rolü, bizzat kapitalizm içerisindeki nesnel konumundan doğmaktadır. Sistemin bugünkü yapısı içerisinde de sistem hangi biçim ve özellikler kazanmış olursa olsun, proletarya-burjuvazi, sosyalizm-kapitalizm arasındaki uzlaşmaz karşıtlıklar varlığını korumaktadır. Ve bu çelişkiler, ancak devrim yoluyla çözülebilir niteliktedir. İşçi sınıfı üzerindeki güncel baskının, faşist, reformist, sendikalist, oportünist..., tarihsel baskı ve kuşatmanın yoğunluğu ve bunu yarmakta yaşanan zorlanma, proletaryanın sahip olduğu devrimci potansiyel ve olanakları ortadan kaldırmamaktadır. Saydıklarımız işçi sınıfı hareketinin yaygın ve yığınsal gelişimine karşı devrimci siyasallaşmasını güçleştirmektedir. Bu, komünistlere her türlü konjonktürel ve sınırlı düşüncenin üstüne çıkarak daha ısrarlı, devrimci bir inatçılıkla sürdürülen, yeni yöntemlerin geliştirildiği, sürekliliği olan bir çalışma yürütme yükümlülüğü yükler. Devrim kitlelerin eseriye, bir sosyal devrimin öznesi, rolüne teorisi ve sınıfsal yapısıyla uygun bir başka sınıfın olmadığını, tarihsel süreç, diğer sınıfların ve ezilen ulusların kurtuluş hareketlerinin bugünkü durumları da göstermektedir. Ve devrimci siyasallaşma zayıflığına karşı, en geri biçimiyle dahi yığınsal bir sınıf davranışı gösteren ve bunu gösterdiğinde çevresindeki yakın sınıfları da etkileyen, işçi sınıfı eylemleridir. İşçi sınıfının bağrındaki devrimci potansiyelin ipuçlarını hareketin bu geri seyredişi içerisinde görmek mümkün olduğu gibi eylemlerinde sıçrama olduğu kesitlerde daha kesin çizgilerle ortaya çıkmaktadır.

Bizde ML'e bağlılık ve örgüt bilinci güçlüdür. Fakat sınıfın öncü partisi, devrimci proletaryanın partisi olma bilinci maddi bir bilinç olarak ge-

lişmiş değildir. Sadece ideolojik olarak proletaryayı temsil etmek, sadece Leninist örgütün temellerinin atılmış olması işçi sınıfının öncü, devrimci partisi olmaya yeterli değildir. Parti tüm örgütleriyle birlikte sınıfla kaynaşmış olarak politik mücadele yürütmelidir. Kitlelerle yeterli bağları olmayan, en başta kendi temsil ettiği sınıfla köklü ve güçlü bağlara sahip olmayan bir parti, ne kadar doğru bir politik hatta yürüyebilir, ne kadar kitleleri temsil edebilir? Devrimci politika, maddi gücünü en başta işçi sınıfı olmak üzere emekçi kitlelerden almalıdır. Bu sadece niceliksel olarak değil devrimci sosyalist politikanın niteliğine ilişkin bir sorundur. Politika kitleler, başlangıçta kitlelerin öncü kesimleri tarafından benimsendiğinde maddi bir güç oluşturacaksa, onların gerçek durumları, içerisinde bulundukları koşulların bilgisi -kaba nesnel bilgisi değil- sorun ve çelişkiler; düşünce ve duyguları, bunlardaki değişimler, ruh hallerine, ayrıntılarına kadar an be an bilinmelidir. Örgüt-kadrolar ve en yakın çevresiyle kendimizi sınırlandırmadan öncü kesimlerinden başlayarak kitlelerin nabzını tutmasını bilmek, politika ve taktik belirlemelerimizde bunu gözönünde tutmak, mücadelenin sınıf zemininden ve kitlelere dayanılarak yükseltilmesi, beyinlere kazınmalıdır. Bizde sadece sınıfa yönelim zayıflığı değil kitlelerle ilişki kurma zayıflığı, örgüt-kitleler-devrim ilişkisinin tam olarak doğru kuramama, tek yanlı kurma vardır. Daha çok örgütsel politikalarda, araç ve yöntemlerin kullanımında, yeni araç ve yöntemler geliştirmekte kitlelerin durumunu yeterince dikkate almama eğilimleri, ham yaklaşımlar olabilmektedir. Ekonomizmle, popülizmle her durumda sınır çekmeye özen göstererek kendimizi bu yönde eğitmeliyiz. **Kitlelerle bağ kurma yeteneği**, örgütsel-kadrosal temel ölçütlerden birisidir. Kadroların seçiminde, yükseltilmelerinde bu göz önünde tutulmalıdır.

İşçi sınıfıyla bağların zayıflığı, sınıfa yönelim zayıflığı, kitlelerle ilişki sorununun içerisinde ana sorun olma özelliğindedir. Sınıf hareketinin örgütlenmesinin özel, daha yoğun güçlükleri vardır. Türkiye işçi sınıfının devrimci siyasal gelişiminin zayıflığı (sınıfın oluşum süreci ile burjuva sendikacılığın blokajının ilk dönemlerden itibaren gerçekleştirilmesi vb.)

ve sendikalar aracılığıyla hareketin bu yöndeki gelişiminin sınırlandırılıp engellenmesi, öte yandan, genel bir halkçı devrimciliği besleyen koşulların varlığı etkili olabilmektedir. Toplumsal altüst oluş ve geçiş süreci yaşayan semtler ve faşist güçlerle çelişkilerin ön plana çıktığı semtler, böylesi dönemlerde örgütsel ve kadrosal gelişim için daha elverişli ve kolay bir zemin oluşturmaktadır. Devrimimizin demokratik görevlerine, bu alanlarda çalışma yürütme ve mücadeleye önderlik etme yükümlülüğü-müze sırt çevirecek değiliz. Devrimin önemli bir toplumsal gücünün bulunduğu, mücadeleye militanlık kazandıran antifaşist mücadelenin bu gelişme alanlarında önderlik görevlerimizi yerine getireceğiz. Sorun bu alanlara sırt çevirmekte değil, bunların tek yanlı bir çekim oluşturmamasının, işçi sınıfı içerisindeki çalışmamızdan bizi uzaklaştıracı gelişmelerin önüne geçebilmektedir. Bu noktada kimi zaman kampanya tarzı ve örgütsel bazı tedbirlerin alındığı yönelimlerimiz oldu. Elimizde işçi gazetesi gibi bir silah da bulunuyor ve sektörel yayınlarımız da çıkmaya başladı. Örgütsel tedbir, yöntem ve araçları güçlendirmeli, bu konuda daha sıkı bir iç denetim uygulamalıyız. Bu yetmez; aslolarak, güçlü bir kadrosal bilinç yaratmalıyız sınıf çalışmasının geliştirilmesi için. Bu alandaki çalışmanın özel güçlüklerine karşı, ısrarla ve inatla bu alandaki çalışmayı geliştirme-yi önüne koymuş, bunu yüksek bir ideal haline getiren güçlere ihtiyaç bulunmaktadır. Evet, bu örgütün, örgüt komitelerinin ortak hedefidir, hepsinin önündeki temel görevdir. Fakat, bunu kırmak için özel bir yönelim, pilot çalışmaların örgütlendirilmesi, tam bir gönüllülükle ve alanı içeriden kavrayarak, bütünleşerek çalışmaları sürdürecektir güçlere ihtiyaç bulunmaktadır. Her parti sınıfının temsilcisi olarak konuşmalıdır. Çeşitli partiler, giderek kendi toplumsal tabanlarına oturmaktadırlar. Biz de sınıfın partisi olmalıyız. Gücünü işçi sınıfından alan bir güç olarak konuşmalıyız politik arenada.

Bütün kadrolar bu konuda başlatılacak genel bir kampanyanın gönüllü bir parçası olmak için, kendi özellikleriyle sınıf çalışmasının ihtiyaç

duyduğu kadro tipinin özellikleri arasındaki çelişkiyi devrimci yönde çözmelidirler.

Son olarak, biz sınıfın bilinçli bir parçasıyız. Onun aydınlanmış ML ideolojisi ile donanmış bir parçası olarak, sınıfa karşı sorumluluklarımız büyüktür. Hem işçi sınıfına, hem de emekçi kitlelerin bütününe hesap vermek durumundayız. Her davranışımızla kitlelere karşı sorumluyuz. Örgüt olarak da tek tek kadrolar olarak da. Kitlelere yaklaşım ve onlarla ilişki zayıflığı, böylesi bir sorumluluğun bizlerde derinlemesine yerleşmesinden uzak tutmuştur. Mücadelenin gerçek öznesi, devrimin yapıcısı kitlelerdir. Yaptıklarımızla, yapamadıklarımızla, gelişmemiz, gelişmeyişimizle, her türlü davranışımızla kitlelere karşı sorumluyuz. Onların bilinçsel geriliği, bizim onlara karşı sorumluluğumuzu azaltmaz, artırır. Kendimizi işçi sınıfına karşı sorumlu hissetmek, kitlelere hesap verme bilinci güçlendirilmelidir. Ancak böylesi bir bilinç, böylesi bir ruhsal donanım ile dolu olan kadrolar, mücadeleyi her koşulda yürütebilirler.

PARTİNİN ÖLÇÜTLERİYLE YÜRÜMEK...

.TİKB komünist bir örgüt olarak doğdu. Ortaya çıktığı koşullar, halk hareketinin yükseldiği, faşist güçlerle çatışmaların boyutlanmakta olduğu bir dönemdi. Yer aldığımız örgütte ve devrimci harekette hakim durumda olan, kendiliğindenci, legalist-menşevik, günün mücadele koşullarına yanıt vermeyen örgütsel çizgi ve anlayışlarla ayrışmayı gerektiriyordu bu koşullar. Öte yandan uluslararası ve ulusal planda Üç Dünyacı-Maocu revizyonizmle bir ayrışma sürecine girildi ve TİKB bu ayrışmada başı çekti. Çeşitli devrimci örgütler üzerinde yörüngesel bir etki sağladı. İdeolojik siyasal platformunu teorik olarak bu perspektiflere dayandırdı.

TİKB'nin kuruluşunda üzerinde yükseldiği ideolojik-teorik, örgütsel zemin budur. Köklerini '68'in antiemperyalist dalgasının yükselişinden ve sosyalizm idealleriyle sınırsız buluşma isteğinden alan bu zemin, komünist devrimci örgüt ve militan yapısının, tutarlı bir çizgi ve güçlü bir direnişçilik sergileyen antifaşizmin de temelini oluşturmaktadır.

TİKB kuruluşundan kısa bir dönem sonra, devrimci yükselişin sürdüğü dönemin içerisinde henüz açılıp serpilme olanağı bulamadan, kendisini gericilik yıllarının içerisinde buldu. Emekçi kitlelerle henüz yaygın ve derinleşmiş ilişkilere sahip olmayan bir örgüt olarak, süreci örgüt-kadro güçleri ve çok sınırlı çevre güçleriyle göğüsledi ve yarmaya çalıştı. 12 Eylül faşizmine karşı devrimci taktiklerle savaştı. Her aşamada örgüt güçlerinin olağanüstü özverisiyle yürüttü taktiğini. Güçlü bir direnişçilik sergiledi. Militan devrimci gelenekler yarattı. Bu dönem, aynı zamanda oportünizmle taktiksel bir ayrışma yaşandı. TİKB politikası ve pratiği, devrimci hareketteki genel eğilimin bütünüyle tersi yönünde, devrimci bir temelde şekillendi. İlk andan itibaren örgütsel bir çözülme ve dağılmayla başlayan oportünist tasfiyeciliğin karşısına tek başına ve bütün gücüyle diki- lip, devrimci bir pratik geliştirmek için vargücüyle çalışarak, devrimci güçler üzerinde bir çekim yaratmak için uğraştı. Faşizm karşısında ve devrimci güçler içerisinde TİKB'nin direnişçi kimliği, simgesel bir özellik kazandı.

TİKB, geniş bir örgüt-kadro yapısına, yaygın ve derinleşmiş kitle bağlarına sahip değildi. Doğru ve güçlü mücadele taktiklerine karşın bu nesnel konumu, uzun süren gericilik dönemini yarıp geçmeye yetmedi. Bizim örgütsel sürecimiz, halk hareketinin yükseliş dönemi içerisinde yer alan örgütlerin, ya da güçlü bir devrimci yükseliş ve devrimci işçi hareketi dalgasının olduğu dönemi yaşadktan sonra gericilik yıllarını karşılama durumunda kalan **RSDİP**'nin süreciyle kabaca karşılaştırıldığında tersine yaşanan bir süreçtir. Örgütümüz kuruluşundan kısa süre sonra uzun süren bir gericilik dönemiyle karşı karşıya kaldı. Bunu göğüsledi. Eksiklikleri, yanlışları fırtınalı kesitlerde önemsizdi. Elverişsiz koşullarda, sınırlı güçlerle zor bir taktiğin uygulanmasından kaynaklanıyorlardı. Bunlar aslolarak, '85 sonrası yeni bir sürece evrilirken merkezi bir yapıyla girilememiş olmasında toplandı. Yeni sürecin politika ve perspektiflerinin, kadrosal şekillenmenin merkezi örgütlü bir yapıyla gerçekleştirilememesiyle de birleşti.

'89, güçlerin toparlanması ve yeni süreçle ilişkisi yönünden örgütün yeni bir atılımıydı. II. Konferans, örgütsel gelişme düzeyimizi ve dönemi kavrayan doğru perspektifin geliştirilmesiyle bu atılıma hız kazandırdı.

**TİKB sağlam
örgütsel ilke ve
değerler,
gelenekler
üzerinde
yükselmektedir.
Emperyalist
kapitalizmin
içerisine girmekte
olduğu çıkmazları,
sosyalizmin
güçlenen maddi
temellerini, ülkemiz
sınıf mücadelesinin
gelişme
özelliklerini,
tarihsel koşulların
önümüze
koymakta olduğu
devrim
olanaklarını
kavramış olarak
güçlü bir gelecek
perspektifi ve
hedef bilinciyle
donanmış
durumdayız.**

Örgütsel çalışmanın temellerinin genişletilmesi ve kitleselleşme hedefi konuldu. TİKB çalışmasının yürütüldüğü temel bölgelerde faaliyetin alanı genişledi. Yeni bölgelere açıldı. Farklı sınıf ve tabakalar, alan ve bölgeler içerisinde çalışma yürütülüyor ve bunlara uygun ön politik açılımlar sağlanıyordu. Yeraltı çalışmasının sınırlılığından legal ve yarı legal biçimlerin kullanıldığı, örgüt çalışmasının temellerinin genişlediği bir dönem oldu bu dönem. Kadrosal güçlerimiz büyüdü. Dönemin kadro yapısının özellikleri, örgütsel çalışmanın darlıklarından kurtarılması ve alan çalışmasının sorunlarına yanıt veren politikalar geliştirildi. Örgütün iç işlerliğinde, rapor sistemi, organlaştırma, komiteli çalışmada adımlar atıldı. Örgütsel-kadrosal atılıma hız kazandıran, yeni güçlerin kadrolaştırılmasında önemli bir yeri olan teorik, politik, örgütsel konulardaki eğitimin dönem perspektifi içerisinde verildiği parti okulları da anılmalıdır bu kesitte.

Bunu izleyen dönemde, ML teorinin güne yanıt verecek düzlemde geliştirilmesi, teorik kargaşa ve çarpıtmalara son verme, oportünist liberallere karşı mücadele ve devrimci politikanın temellerini atma yönünde ön adımlar atılmaya başlandı. Buna karşın teorik gelişimimiz,

programatik ihtiyaçlara yanıt verme durumunda değildi. Dönemsel politika ve taktik geliştirmekte ise, sürecin ve gelişmelerin güçlü bir çözümlenmesine dayalı hızlı bir gelişme sağlandı. Örgütsel politikanın yeni gelişme halkasını da, örgütü çevreleyen örgütler oluşturuyordu.

Parti inşası, süreç boyunca devrim ile stratejik ilişkilendirmeye ele alındı. Örgütsel çalışmanın temellerinin genişlemesi, güçlerdeki büyüme, faaliyetin kazandığı çok yönlü gelişme ve zenginleşme, emekçi kitlelerle daha geniş ölçekte ve değişik kesimleriyle yüzyüze gelmeye başlamamız, politik mücadele yürütmek bir bütün olarak bunların sağladığı deneyim ve birikimler, partileşme için başka türlü kazanılmayacak bir temel yaratıyordu. Örgütsel gelişimin bu önemli adımları, niteliksel bir birikimi de oluşturuyordu.

TİKB'nin geldiği bu düzey, gelişimin bu aşaması kendi içerisinde yeni sorunları ve tıkanmaları da ortaya çıkarmaya başladı. Örgüt çalışmasının değişik alan, sınıf ve tabakaları kapsaması, mücadelenin aldığı biçimler, legal ve illegal çalışmanın birleştirilmesi, bir bütün olarak örgütsel çalışmanın temellerinin genişlemesi, döneme yanıt vermenin, önderlik edebilmenin politik taktik üstünlüğü gerektirdiği bu evrede buna yanıt verecek örgütsel-kadrosal bir geçişin sağlanamayışıyla karşı karşıya kalınan sorunlardır bunlar. Yenilen darbelerle uğranılan güç kaybı da başlı başına ve derinleştirici bir etmen olarak eklenmektedir. Örgüt çalışmasını birikim olarak yetersiz, öte yandan devrimci bir dinamizm içerisinde olan yeni güçler omuzlamışlardır.

TİKB sağlam örgütsel ilke ve değerler, gelenekler üzerinde yükselmektedir. Emperyalist kapitalizmin içerisine girmekte olduğu çıkmazları, sosyalizmin güçlenen maddi temellerini, ölkemiz sınıf mücadelesinin gelişme özelliklerini, tarihsel koşulların önümüze koymakta olduğu devrim olanaklarını kavramış olarak güçlü bir gelecek perspektifi ve hedef bilinciyle donanmış durumdayız. Hiçbir konjonktürel sorun ve güçlük bu yöndeki ilerleyişimizin, bu tutkulu bilincin, partiyi ve devrimi örgütleme ira-

demizin önüne geçemez. Teorik, siyasal, örgütsel birikimlerimiz, amaç ve ideallerimize olan bağlılığımız, komünist irademiz bütün engelleri aşacak güçtedir.

Partiyile devrim arasındaki stratejik bağları canlı tutan yaklaşımımız, sorunun temellerine, teorik çözümüne götürmektedir bizi. Parti sorununun çözümü, burjuva kapitalist egemenliğin bugün ulaştığı düzeye yanıt verecek, onu yıkıp devirme gücüne sahip çekirdeksel gücün yaratılması sorunu olarak önümüze konulmaktadır. Parti konusu dahil, görevlerin bugünkü kapsamına uygun bir teorik düşünce geliştiremeyen bir örgütün, devrim sorununa yanıt vermesi olanaklı değildir. Parti inşasında belirleyici olan komünist bir örgütün özsel yapısı ve nasıl bir gelişme gösterdiğidir. Teorik-programatik, politik taktiksel ve örgütsel gelişimin bütününde ve her birinde sağlanacak olan gelişme, ne kadar ileriye götürülmüşse, nitelikli bir parti yapısına geçişin temelleri de daha güçlü bir şekilde atılmış olacaktır.